

regula viuendi sui. i. ipius. z obliq. i. mali siue iniusti Sic em dicit Aristo. v. politicor. virtuosii sunt optimi rectos res cōitatis. qz virtuosii pñt se regere z alios Ultra aus totitas intro ducit sic. quia dicebāt aliqui qz in vno corpe essent multe anime. Et dicit Aristo. qz hoc nō est veruz qz non pñt dari rō quare tales aie sunt in vno corpe cuz corpus nō contineat aiam sed aia corpus

Arguit. videt qz maiara etiā moueant. qz non differūt aiara ab iaiatis moru z sensu. qz ē ptra pñā auctoritate

Odū qz duplr aliquid mouet. vno aliqd mouetur scz ab aliquo se parato ab illo. z sic etiā mouent maiara sic lapis mouet a generāte siue remouēte. phibēs vt dicit. viij. phicor. Alio aliqd mouet ab aliquo sibi cōiuncto. z sic motus puenit aiara. qz aiara mouent ab aia eis cōiuncta. Vel pñt dicit qz est aliqd motus qz nō puenit nisi aia/ris sicut motus augmētationis. sed in iaiatis est magz. p pñe additio materie ad materiā qz pñe deā augmētatio. sicut pñt in pmo de gñatione. nō em fit pñtio in iaiatis alicui additū in pñore subam sicut in aiatis. sed generat noua res. Exēpli grā. si ignis augmētaret ppter appōem lignoz. tūc ille ignis qz pñt nō puerit ligna in sui natura sicut alimentū appōitū aiali puerit in natura alii. sed gñatur nouus ignis ex lignis appōitis

Arguit. argentū viuū p se mouet z tñ nō hz aiam

Odū qz argentū viuū nō mouet motu augmētationis p se sicut mouent aialia qz mouent motu augmētationis Et si dicat de motu locali. Odū qz talis mor? localis nō puenit sibi ex natura aie sed ex natura mixtionis. qz in argento viuū est mixtio siccū z humidū. z ppter hūiditatem mixtā naturalē argentū viuū fluit. sed ppter siccitatem mouet in numerali loco. z sic est qdā pugna int? hūmidū z siccū ppter quā ptingit argentū viuū sic sp? moueri Et etiā pñderandū qz differre nō dicitur purū dicitur diam. eēntiale. qz sic aiara differūt ab iaiatis p intrinsecā dīam. sed dicitur hūc p qz cūqz accūrali dīna vel diuersitate Ita em dīna fuit data ab antiqz qui fuerunt sensibiles non cognoscentes rez. differentias

Arguit. corpus pñnet aiaz. qz illa ē simplr falsa. qz aia pñnet corp? z nō ecōtra. qz illud pñnet aliud in qz alterū est. hz aia est in corpe. qz pñnet a corpe Odū qz pñnetia est duplex. qdā est natural? siue indiuidual? fm quā pñnet indiuiduat pñnetū. z sic corpus cōtinet aiam. qz aia fit indiuidual? ex h? qz est in corpe. qz p corp? aia fit in cōitabilis Alia est pñnetia formal? siue specificā. z sic aia pñnet corp?. qz aia dat spēm corpi z toti cōposito Et tō Ar. bñ loqitur in textu qz nō pñt esse pñes aie in vno corpe. qz tūc corpus nō haberet vñā spēm. sed qz uoz qd ē impossibile. Et si loquamur de pñnetia quātitatiua tūc quodāmodo pñt intelligi qz aia pñnet corpus. qz dicit Ar. in textu qz pñes quātitatiue corpi non sūt manent remora aia a corpe. Et tñ de pñmo libro

Nota versus in se pñnetes opōnes antiquoz de aia Sic sunt ponentes animam pñmi sapientes Ignē democrit?. arhamos Leu. Pythagoras qz Pont. Anaxagoras intellectū. elemēta Empedocles. Plato posuit numeros z ydeas Et Thales aiam memorabit esse motiua Hera Pyrogenes. Heraclitus esse vaporem Compat Ameon hanc imortalib. Ippus Dixit aquā Tripias aiam dedit esse cruorem Summus Aristoteles hanc dicit corpi acū.

Ue qdem igit a porib? tractata de aia dicta sunt Iterū aut tāqz ex pñcipio redeam? rēptātes Determinare quid est aia z qz vñqz erit cōissima rō ipsius

Postqz Aristo. in pmo libro determinauit de aia fm opōmōne antiquoz. hic in scdo determinat de aia fm opōmōne pñriā. Et pmo determinat de aia qñtū ad ei? qd dicitur Secūdo de ei? potētis. ibi (Potētiaz aut aie)

Arguit. qñtio an est pñsupposita a qñtio qd est. qz videt qz pus debeat qñ an aia sit anteqz diffinitio aie ponatur. Odū qz aiam esse pñ ad sensum. hz ars z pñtus sunt circa difficultia z circa ea qz nō sunt de se nota. sic qz Aristo. dicit pño thopicor. qz nō est qñdū de illis in aliq? scia qz cas dicit sub sensu. Et hoc em qz aliqz hz opōtōes vitale qz cadit sub sensu statim cognoscit aiam esse in illo corpe qd hz talē opōtōem. Sicut ist? ponit Aristo. ij. phisicor. vbi sic inqz qz ridiculosum fuit siue ridiculū est naturā demonstrare esse. qz cadit sub sensu. In pñmis qz pñtinuat Aristo. dicta dicēdis. Et dicit qz illa (qz dicta sunt de aia) sunt tractata a porib?. i. antiqz pñhis qui solebāt habere diuersas opōmōnes de aia. Et ideo nūc a pñcipio. dōm est de aia qd sit aia z qz sit cōissima rō ipsius aie. In qz tria pñsiderā pñmū est qz de nouo tractādū est de aia acsi nihil dictū esset de ea. qz oia dicta pñs de aia pñz vel nihil hñt veritatis. qz si debeat de aia pñtate dicere tūc oia a nouo incipere. Sed pñsiderādū est qz in textu dicit (rēptātes) in qz tāqz difficultas determinādū de aia. qz qñs aia qz ad qz est sit facilis cognitōis. tñ cognitio ipsius qz ad qd est difficilis est. Tercū qd notat est qz Aristo. vult determinare de aia fm cōissimā ei? rōne. qd dicit Aristo. ad excludēdū duas opōmōnes antiquoz. quoz aliq? locuti sunt solū de aia vegetatiua z sensitiua nō distinguētes intellectum a sensu. Alij aut sicut plato mei solū locuti sunt de aia rōnali. z nō de alijs aiab. z ideo ad excludēdū vtrāqz opōmōne dicit qz vult dare cōem rōnem qz puenit oib? aiab

Dicim? itaqz vñū qdā gen? cor? qz sit suba

Hic pñceditur intentū sui. scz ponēdo duas diffinitōes aie Et pmo inuestigat eā qz se hz sicut pñlo demōstrāōis Secūdo illā qz ē sicut demōstrāōis pñcipiū. ibi (qm ar ex icertis) Circa pñmū duo facit. qz pmo inuestigat diffinitōes aie. Secdo pbat eā ibi (vlt? g) Circa pñmū iterū duo facit qz pmo ponit diuisōes ad inuestigādū diffinitōes de aia. qz illū modū inuestigādū diffinitōes ponit scdo posterior tāqz vñl. Secdo ex ill? diuisōib? pcludit diffinitōem aie Circa pñmū pñmitit sex diuisōes. qñ pma ē entis i. x. p dicamta. z illa tñmāt paucis pñbis i textu cū sic dicit Hos pñi dicim? vñū gen? entis eē subam qz dicit intelligit qz ens etiā hz alias pñes siue genera sub se. scilicet aia pñdicamta

Hui?at aliud qdē sic materiā qz fm se qdem nō ē h? aliqd. aliud ar sic formā z spēm fm quā dicit h? aliqd. z terciā qz ex his. Est at materiā qz dem potentia. spēs aut eēndelechia.

Hic ponit aliā diuisiōne. z est ista qz suba diuidit in materiā formā z totū ppositū. Et differit pñs ist? diuisiō

Continuat

Ad diuisiō ad iustitiam
quod dicitur male
aut = 6
Sicut dicitur
Sicut dicitur

Sicut qd subdi
mfo vñqz mlti
pñe diuisiōe pñt
quod dicitur aliud
Sicut ad demōstrādū qz
vñū nō dicitur dicitur
mfo pñt

Questiones

Secūdi de Anima

nis sic qz materia p se nō est hoc aliqd. i. ppter ens in ac-
tu sed ē in potētia tm sed forma est actus z spēs fm quā
aliqd dī esse in actu z h aliqd. **Torū** ppositū est aliqd cō-
stitutum ex materia et forma.

Arguit suba diuidit in corporea z in incorpēa. qz ma-
te dī qz in materia formā z torū ppositū. **Dōm** qz suba
capit duplr. vno qz gñalr put oē subiectūz accētis vocat
suba. z sic diuidit incorpēa z in incorpēa. qz suba incorpēa
scz separata ē subiectū accētū spūaliū sic suba corpēa est
subdē accētū materialū. **Alio** caput suba p suba pbica
siue naturalī. z sic diuidit hie suba in materia formā et to-
rū ppositū. **Un Arz.** sicut hic est phicus ita loquitur de
suba pbica. z sō sub ista diuisione nō pntēt sube separe si-
cut sub pma. **Et si diceret** aliqd qz sube separe sic foze qz
pntēt sub foza. **Dōm** qz nō sic foze sicut foza h diffinit
qz foza fm quā res est h aliqd. qd est falsuz de subst arīs
separatis. qz sube separe nō dāt esse materiale. qz nō habēt
materia p quā in phisicis res est hoc aliqd.

Arz. materia ē aliqd in actu. qz nō est in potētia. qz ferz est
materia cultelli z tū est ens in actu. **Dōm** qz duplex ē ma-
teria. qdā est simplr pma qz est subiectū foze subalis. z sic
materia ē simplr ens in potētia. qz fm se accepta nō includit
aliqd actū siue formāz. **Alia** ē materia 2^a qz est subdē foze
accētalis siue naturalī siue artificialī. et tal materia lz sit in
actu simplr. ē tū in potētia fm qd. qz est in potētia ad formāz
accēt. alē. **terz** ar loqz de ma² foze subal. qz 1^a ē ma¹ aie.

Arz. sub qz mēbro sube pntēt aia. **Dōm** qz pntēt sub
foza. **Arz.** tū qz nō. qz aia est h aliqd qz nō ē foza. **Arz.** pbat
qz pte p se subsistere. qz est h aliqd. **Dōm** qz duplr accipit
h aliqd. vno qz aliq res dī h aliqd. qz p se subsistit ex sua p-
pria natura. z sic suba materialis pposita ex materia z foza
vlt etiā sube separe create a deo in suis subsistētis dicit
hoc aliqd vū aia nō est illo mō h aliqd. **Alio** accipit h
aliqd p oī illo qd p se subsistere qzuis naturalr sit ps
alicui. z sic etiā aia dī h aliqd. z pēpue aia rōnal qz p se
subsistere. **Et si se est** de tribz subaz qz Arz. nō vocat
subas lz pres subaz. z tū pnt p se subsistere. **Per h qz dī-**
tendū est qz illud qd dī pmo^o h aliqd est torū ppositū. lz
nō qd scdo^o est hoc aliqd. qz tunc pres sube siue cētial-
les siue integrales possunt dici hoc aliqd.

Arz. aia nec ē pma suba nec scdo. z p pns aia nō ē suba
Dōm qz suba ppleta diuidit tali diuisione. lz aia nō est
suba ppleta lz ps sube. Est qz reducibilis ad talē diuio-
nē. sicut ps ad torū qz in vlt accepta est ps scdo sube. **Sz**
aia singularis est ps pme sube. z tō nō o3 qz aia pstituat
vni gradu nouū in entibz. qz nō est res ppleta in sua na-
tura. sicut sunt substārie separe. z ideo tales substātie fa-
ciunt nouū gradu in entibus creatis.

Arz. aia ē in alto. qz accētis z p pns nō ē suba. **Dōm** qz lz
est in alto nō tū sicut accētis in subiecto. lz sic ps in toro. z
nō sic ps in alto. lz sic ps cētial. p a em cū corpe cētial
luter constituit torū ppositū scz corpus animatū.

**Et hoc dupliciter. hoc quidem sicut sciētia
illud autem sicut considerare.**

Not ponit terciā diuisionem qz est qz actus siue forma
diuidit in actū primū z in actum scdm. **Actus** primus
est sicut sciā. **Actus** scdo est sicut cōsiderare. opz em p-
tuo sciām inesse alicui scienti anteqz posset considerare vlt
operari fm illam sciām. **Ratio** diuisionis est. quia actus
diuidit in ordine ad potētiā z ecōtra z fm duplicē potē-

tiam erit duplex act^o. **Est** em vna potētia cētialis qz est
fm formā essentialē qz est actus pms. **Alia** est potētia
ad opatōem psequētē ipam formā. z tali potētie corre-
spondet actus scdus. pme vo actus pms.

Arguit sciā est accētis. qz est act^o scdus. **Dōm** qz sciā
pnt ad duo pparari. vno mō ad formā subalē scientis siue
ad sciētē. z sic ē act^o scdo. qz forma subalē est pōz ipa sciā.
qz est in ipa aia sciētē. **Alio** mō ppat ad specularōem siue
psideratōem. z sic sciā est act^o pms. qz sciā necāriō p sup-
ponit in aliq anteqz posset psiderare fm illā sciām. **Et qz**
p3 qz nō est mō ueniēs aliqd idē pparatūz ad diuersa esse
actū pms z scdm. **Arz.** sumit qz oīs forma pnt esse actus
pms siue sit subalis siue accētialis. si pparet ad opatio-
nē sequētē talē formā. sicut calor est actus pms in ordi-
ne ad calefacere. z sciā ad psiderare.

Arguit videt qz psiderare pcedat sciāz. **Probat** qz ex
multis actibz z psideratōibz generat habitū z sciā. **Rū-**
triptr. **Primo** qz sciā accipit duplr. vno fm se fm qz ē ha-
bit^o causal^o ex actibz. z sic est verū qz psiderare pcedat sci-
entiā. **Alio** accipit fm qz est in suis pncipijs ex qz cātur
sciā qz pncipia effectiē sic ipa potētia intellectiua. z ipē hab-
bit^o assensu^o pmoz pncipioz. z sic sciā pcedit psiderati-
onē etiā quācūqz cū potētia pcedit suū actū. **Sz** istud nō
est pueniet dēm. qz sciā accepta in suis pncipijs ē sciā ac-
cepta analogicē. qz sciā in pncipijs effectiuis ē solū ptra-
lit z nō actualr z pntē. **Et ideo** dicit aliq qz sciā z pside-
ratio accipit duplr. vno fm qz sit in eodē. z sic pside-
ratio est aī sciāz. **Alio** mō fm qz repiunt in diuersis. z sic sciā ē
aī psideratōem. qz aliqd pcedere de potētia ad actūz
p illud qd est i actu. qz p pside-
ratio ē in potētia ad recipiēdū
sciām. o3 p supponere illā sciām i alto. **sz** in doctore. sed qz
act^o pms z act^o scdo referūt ad idē subiectū. ideo pter ter-
cio dicit i meli^o qz duplex est psiderare. lz pfm qd pcedit
ex habitu. z h necāriō seqz ipam sciām. **Aliud** ē pside-
ratio ipsem. z h pcedit sciāz. z ē cā acqz sitōis sciē. anteqz em
aliqz lz sciām grāmāticē p multas psideratōes ipfctas
circa obiectū grāmāticē acqz grāmāticē. qz habita circa
subiectū lz psideratōes pfectas. **Sz** etiā est de pntū-
bus. qz act^o ipfcti generāt aliqū virtutē z actus pfecti
ti (qui sunt ex delectatōe psequūtur ipam pntem

Substātie aut maxime esse videntur corpora

Postqz Arzto. posuit tres diuisiones tenētes se ex pte aie
ta ponit tres diuisiones tenētes se ex pte corpis. **Prima** ē
ista. subaz alia corpēa alia incorpēa. **Et ista** diuisione tā-
qz Arzto. dōo qz corpa vidēt ēē maxime sube. qd itell-
qz nō fm pntē. et h innuit Arzto. cū dī (videt) qz cum
suba dicat ab eēdo ille sūt magis sube qz hnt magis cē.
lz sube imateriales hnt magis cē. qz sic forme tm. z p dūo
forme ē cē. lz sube materiales hnt min^o de cē. cū sint icor-
ruptibiles. **Et ideo** cōit itelligit iste text^o fm opimonem
vulgariū z antiqz phoz qz nō ponebāt aliqz subas ima-
teriales. pte tū de sba distiguit. qz vlt suba dī a substādo acci-
dētibz. z tūc corpa sic magis sube. qz in corpibz sic pta ac-
cidētia qz i materialibz substātijs. **Uel** dī suba ab eēdo
tūc imateriales sube sunt magis sube.

Querit qz ponit hie diuisiones qz se tenēt ex parte cor-
poris. cū tū aia sit corp^o. **Dōm** qz qzuis aia nō sit corp^o
tū etiā lz diffiniri p corp^o sibi pportionatū. vt ergo deue-
niam^o i notitiā corpis qd pportional aie. necē est ponere
istas diuisiones qz se tenēt ex pte corporis. **Qz** aut necē sit
aiam diffiniri p corp^o. p3 qz vniqd dī diffinitur sicut lz

Lexia z p Arz
Aug 2° p Aug
27

OYIA
110-28
p 276

esse. sed aia loquedo de aia in coi no hz esse nisi in corpe. qz hz diffiniri p corp. Dicitur tu diffinuntur p materia for/ ma tota forma pris. 7 forma accentalis. qz forma totius diffinif p materia intrinsece. qz materia e intrinseca ps illi us forme tota. sicut ho diffinif intrinsece p corp? humanu. Sz forma pris diffinif p materia sic p additamentu 7 extrinsece. qz materia no e intrinseca ipsi forme pris. vt prz de aia. Et in h etia zuent accental cu forma pris. qz materia in eius diffinifoe ponit sic additamentu. Sz in h est dca. qz forma subalis diffinif p additamentu qd e sui gnis qz est de gne sube. sz forma accental diffinif p additamentu alterius generis. qz forma accentalis est de aliq p dicameto ru accenti. 7 ei? materia de p dicameto substatie

Et hoz qda phisica. hec em alioru pncipia

Hic ponit sedam diuisione tenente se ex pre corpis. scz subarum corpaliu qdam sunt naturales. qda sunt artificiales. Et pbat q phisicalia. naturalia corpa sunt plus corpa qz artificialia. Et hoc sic. qz corpa phisicalia sut pncipia materialia corpoz artificialiu. q ipsa st plus corpa. no em artificialia diceret corpa nisi haberet in se aliquod corpus naturale. Expli gra domus dicitur corpus. qz hz in se lapides 7 ligna q sunt entia naturalia. sicut de Aristot. sedo phisicor. qz sicut corpa dicunt naturalia p forma naturalem. ita corpa dicunt artificialia p forma artificiales. Et ideo quecuqz sunt per agens naturale fm q huius modi dicuntur naturalia. quecuqz autem sunt p intellectum nostrum dicuntur artificialia

Phisicor aut alia qdem hnt vitam. alia autem non habet. Vita autem habere dicim? id quod p seipsum bz alimetu 7 augmentu 7 decrementu. Quare omne corpus phisicu participas vitam substatia erit. Substatia autem sic sic pposita

Hec est tertia diuisio. 7 stat in hoc corpa quedam habet vitam sicut corpus humanu. quedam non habet vitam sicut elementa ignis. aer. terra. 7 aq. Deinde Aristot. diffinit illa que hnt vitam. 7 dicit illa habere vitam que sumunt alimentu 7 habet augmentu 7 decrementu. 7 hoc per se. id e a causa extrinseca. Et quo cludit Aristot. q corpus naturalia. phisicu habes vitam est substatia pposita. qzuis em aia sit vita. tu habes aiam est totu ppositum

Arguitur multa habet vitam que no sumunt alimentum. sicut deus 7 substatie separe. Dicendum q vita capitur duplr. vno modo generalr prout etiam vita intellectualis (que e metaphisica) dicitur vita. 7 sic no loquitur phisicofophus naturalis de vita. 7 tunc est vera q multa viuunt que no sumunt alimentu. Alio modo caput vita p vitam phisica. de qua loquitur natural phis. 7 sic solu viuentia sunt q sumunt alimentu. sicut probat Aristot. in fine tercij huius. Et q loquendu est fm materiam subiecta. sic Aristot. diffinit illam vitam. Vel potest aliter dici vt dicit scus Thomas. quia illud dicitur de vita no ponit per modu diffinitiois. sed per modum exempli. Sed de natura exempli e q debet procedere ex notioribus nobis. cu ergo vita phisica de qua loquitur hic Aristot. est nobis magis nota. q Aristoteles exemplificat de vita phisica.

Arguitur anima non est corpus. ergo no debet poni alique diffinitioes ex pre corpis. Dm qz quis anima

non sit corpus. tamen non potest anima diffiniri sine corpore. Circa quod sciendu q est duplex diffinitio. que dam datur per principia intrinseca. 7 sic diffinitur species rei naturalis per materiam et formam. Et homo diffinitur per animam rationalem 7 corpus humanu. 7 st ille partes pure intrinsece diffinito. Alia est diffinitio data per additamentum. id est per extrinsecum additu diffinito quod no est de natura diffiniri. 7 hoc dupliciter. vno modo per additamentum quod est eiusdem generis euz diffinito. 7 sic diffinitur forma partis. sicut anima diffinitur que est pars corporis animati. 7 tamen corpus est eiusdem generis cum anima scz substantie. Alio modo per additamentum quod est alterius generis predicamentalis. et sic diffinuntur forme accidentales per substantia. sicut symphas est nasi curuitas. Nasus enim est in predicamento substantie. curuitas est in predicamento qualitatis. Et quia materia 7 forma debent proportionari oportet etiam in diffinitione anime ponere aliquas conditiones per quas fit proportio materie ad formam. Et ideo additur in diffinitione q anima est actus corporis phisici que est conditio materie

Arguitur materia est cognoscibilis per formam. ergo non potest forma p materiam diffiniri seu cognosci. quia non sunt relatiua. Dicendum q in absolutis vnum potest cognosci p alterum 7 econtra. quando hoc fit fm diuersa genera cognitionu. quia fm naturam rei materia cognoscit p formam. quia forma fm q hmoi est aliqua in actu. sed potentia naturaliter cognoscitur ex actu 7 no econtra. Sed tamen quo ad nos potest forma cognosci per materiam. quia ex dispositione materie sepe deuenimus in cognitionem forme. sicut cognoscimus altam formam esse in homine 7 aliam in asino ppter aliam dispositionem materie. Et similiter est de propria passione 7 suo subiecto. quia q ad nos passio ducit in noticiam subiecti. sed q ad naturam rei econtra fit.

Arguitur materia non est aliquo modo principium cognitionis. 7 ergo non potest ducere in cognitionem forme. Antecedens probatur. quia est ens in pura potentia

Dicendum q materia potest dupliciter capi. vno modo fm q nuda est. 7 sic no ducit in cognitionem forme. etiam quo ad nos. quia tunc non possumus cognoscere materiam p sensum. ex quo est nostra cognitio imitativa. Alio modo accipitur materia vt est disposita. 7 sic potest ducere in noticiam forme. 7 sic ponitur in diffinitione anime. quia additur phisicu 7 organicum.

Quonia autem est corpus? 7 hmoi vitam hnt. no videtur erit corpus aia. No est em corpa q in subiecto corpus. Magis autem sicut subiectu 7 materia est. Necesse est ergo animam substantiam esse. sicut speciem corporis phisici potentia vitam habentis. substantia autem actus. huiusmodi igitur corporis actus

Postq Aristot. posuit diuisiones ad inuestigandu diffinitioes anime. pnt ex diuisionibz habitis inuestigar ea. Et p inuestigat pres. sedo eas ponit. ibi. (Si ar aliqd) 7 tercio soluit dubitatos. p inuestigar prelas q tenet se ex pre anime. 7 q tenet se ex pre corpis. ibi. 7 hoc p inuestigar q aia est

Probat aiaz esse actus

Etia

Tercia

Marginal notes on the left side of the page, partially cut off.

Aliahs Ave apho hic assignata p sep dnm hoes
e bona z quemes

Aristotelis

Folio

XVI
Impossibile e aiaz zo les um
vitori copo to

illa pte oēs alie tenētes se ex pte corpis ostēdūt. qz sic
aia e in corpe organico. qz in phico. qz organū p supponit
physici. Et ponit pmo qz corp^o cur^o aia est actus sit or
ganici. Quia qd sciendum qz corp^o dicitur organici qd hz
duerlas pres sicut figura diltuctas ordinatas ad duer
sas oparōes. vt corp^o humanū dicitur organici. qz in corpe
humano hz duerle pres. scz caput man^o pedes zc. qz sunt
diltincte sicut. qz caput ponit sursum. man^o a lateribz. pes
des deo. sum. Et ordinat ad duerlas oparōes. qz alia est
opatio capitis alia manū z pedum. qz in capite videt fen
sus vltus auditus zc. sed in manu sensus tactus tū. Et
p hoc p3 qz sunt aliqua corpora naturalia non organica
vt elemēta. z qdam mixta vt lapides qz talia corpora non
hnt duerlas oparōes in duerlis p3bz. Probat qz Aris
tho. qd insit. s. qz corp^o cur^o aia est act^o e organici. z hoc
pbat sic. qz si illud qd minus videt in eē. z illud quod
magis hz min^o videt qz in aiatis aia vegetatiua qz corp^o
illius aiati sit organici. z tū ibi est organici. qz sicut in oibz
alijs aiatis erit corp^o organici. Quorū pbat qz in aia
tis aia vegetatiua e minor diltinctio p3bz corpis qz in alijs
tis aiatis. vt in equo z hoie. z hinc patz. quia ibi sunt di
uerle pres corpis diltincte sicut z figura ordinare in duer
sas oparōes. qz radices in plantis hnt modum oris in
animalibus. quia sicut p os accipit nutrimentum in animalibus
tra p radices in arboribz. z superflua nutrimentū emittit
tur versus ramos. z ideo in ramis est alia opatio qz in fo
lijs. z in folijs est alia opatio qz in ramis z radicibz. qz fo
lia cooperiūt fructus arborum.

Arguit si radices sint ori siles. qz radix erit supmu in
arboribz. sicut os in animalibz. Qdm qz pres arborū pnt
dupl^r considerari. vno mō ad totū vniuersum. z tūc radix
est deorsum z rami sicut sursum sicut ordinē. qz sic qd est cir
ca terrā est deorsum in vniuerso. z sic qd est sicut celū e sur
sum. qz celū est sursum. Alio accipiunt pres arborū sicut ori
diue nature arborū. z sic radices sicut sursum z rami deorsum.
Et hoc patz. qz illud est sursum in quibz aiato vbi aiati ac
cipit nutrimentū. z hoc est deorsum vbi emittit superflua nu
trimentū. qz qz in radice arboris arbores sumit nutrime
tū. qz radix est sursum in arboribz. Et qz p3 pmo qz nō hnt
depingit arbor porphyrū qn suba ponit circa ramos ar
boris. qz suba d3 ponit in radice arboris qz e pncipiū ramo
rū z nō e cōtra. z iō tal pictura pnt pot^o vocari hō porphyr
ian^o qz arbor porph. Sedo p3 qz si hō cadat de arbore
sicut terrā. tūc tal hō nō cadit sursum sicut deorsum. qz nō cas
dit sicut naturā arboris sicut sicut naturā illā sicut qz e ps to
z ius vniuersi. z iō cadēdo sicut terrā cadit deorsum

Quenit vtrū diltinctio aie sit bñ assignata. s. aia e act^o
p3 subalis corpis organici physici. Qdm qz sic. z rō e
qz aia est forma materie certo mō disposita. z iō opz pone
re aliqd ex pte illi. z aliqd ex pte materie in q est illa aia.
Ponunt g tres pte. pmo ex pte ip^o aie. qm pma dicit qz
aia e act^o. s. forma. z qz multiplices sicut forme qm qdā sicut
act^o pmi. alie act^o sed iō fuit necārius addere pmi^o ad
sciēdū qz corp^o nō pōt habere pōre actū qz aiām. z qz act^o
r^o pmius qz e actualis sicut scia. iō addit subal. Tres
aut alie tenet se ex pte materie. qz materia in q e aia d3 e
certo mō disposita. z iō dicit qz d3 e corpis physici act^o. qz
in artificialibz nō est aia sicut qz hmoī. z qz nō ome corpus
physici e dispositū p aia addit organici. Et rō e qz ma
teria z forma pportioant. qnto g forma est pfectior tāto
hz materia pfectior. qz g corp^o organici e pfectissimū inf

oia corpa gerit pportioatū aie qz e pfectissima foza nat^o.
Arguit. aia est act^o materie pme. qz nō e actus corpis
organici physici. Qdm negādo pnam. qz etia corp^o or
ganici e materia qzuis disposita. qz corp^o capis h pma
pma. z h sic p3. qz impossibile est aiām vni totū pposito
o3 g dicere qz vniat materie pme. pbat qz si aia vniat
totū pposito tūc multe forme subales essent in eadē mare
ria qd est impossibile. Pns patz. qz h totū cui adueniret
aia haberet eē subale p aliquā formā subalem si g adue
nere aia qz etia est forma subalis illi pposito. g aia z p3
forma subalis in eadē sicut materia sicut h est incōueniens.
qz tūc illud vni haberet duas formas subales z p pns eē
vni subal. z nō vni qd implicat ptradecōem. Sedo qz
tūc generatio aiati eē gñatio sicut qd z nō gñatio simpl^r
qz ois forma pma subalis adueniens materie dar eē sim
p3. g qz qz foza alia adueniens materie dabit eē sicut qd
Lū g aia adueniret post pma formā exire in materia g
ipa daret esse sicut qd. Arguit qz nō qz embrio pmo
vniat vita plāte. z sic hz aiām vegetatiuā. sedo vniat vita
aiatis. z sic hz aiām sensitivā. z vltimo vniat vita intellec
tiua. g sunt ibi plures forme p successione. Qdm qz qz
uis in embriōne succedat multe forme. vltima tū forma
adueniente definit esse p3 forma sicut p3 subam qzuis
adhuc maneat sicut subalem virtutē. z hoc in alioz foza.
Et sicut ponit Aristo. postea in textu de figuris. qz figu
ra maior includit in se minorē. sed nō sicut actū p3. sed
sicut eēntialem virtutē. sicut in qdrangulo nō est formal^r
et actualis triangulus. sed est ibi triangulus virtutalis. sic
etia in aia sensitiva est virtuali subalter ipa aia vegetas
tiua. z in intellectuā est virtuali sensitiva. Et sic patz qz
nō sunt forme multe subales in eodē sicut actum

Arguit si p3 foza desinit eē. g corripit. mō qd qd cor
rūpit a suo p3o corripit. si g vna foza corripit ab alia h
videt esse incōueniens. qz vna nō est alteri p3a. Qdm
qz dupl^r aliqd desinit eē. vno mō ex actōe p3atū agētis.
sicut frigiditas in aq desinit esse p actionē ignis calefaciē
tis. z sic inferior aia nō desinit esse adueniente superiorē cū
nō sint eōtrarie. Alio mō aliqd desinit esse ppter indispo
nem materie in q talis foza subiectat sicut nūc aia rō nat^o
a corpe indispōto separatur. z sic inferior foza desinit eē su
periorē aduenire. qz inferior foza nō p3 eē in subiecto dis
pōto ad altiorē formā. ex qz qz foza requit materiam
dispositā sicut suam pportioem

Arguit. ad minus foza mixtionalis manet. g manet
foza subalis in embriōne. Qdm qz qzuis manet foza
mixtionalis sicut spēm in quibusdā gñatis z corripit. nō
tū manet aliqd mō sicut numer^o. Quia qd sciendū qz in
vna materia p3ica est solū vna foza subalis sicut actum vt
dem est. cū g forma mixti sit subalis forma. necesse est di
cere qz desinere qz qz forma in aiato desinit esse forma
mixti. Et quo p3 qz nulla accētia eadē mō manent in
gñatis z corripit. Et h. pbat. qz oia accētia dependēt
a toto pposito. cū g totū compositū nō manet idē. g nec
accētia manent eadē. Qz ppositū nō manet idem patet
qz forma subalis desinit esse. z desinente pncipiali pte ali
cuius ppositi. necesse est totū ppositū nō manere. Et qz patz
qz qz anima vniat materie pme desinunt esse z cessant om
nes forme substantiales p3ores z omnia accidentia. z re
manet ex pte corrupti sola materia prima.

Arguit. videt qz plures forme pnt esse in eodē viuē
te. qz opatio arguit formā. sed in eodē viuente sunt plures
opationes. ergo z plures forme. Qdm qz dupl^r sicut

z^o z^o
p^o z^o
z^o z^o

Secundū Aristotelis
Organici
Physici
Actus
Forma
Materia
Subal
Vniat
Desinit
Corripit
Accētia
Pncipiali
Substantiales
Accidentia
Materia prima

Questiones

Secundi de Anima

operationes aliquae sunt eiusdem speciei. ut due visiones aut due auditores. et tales operationes non arguunt diuersitatem neque forme proxime neque formarum primarum. Forma prima est potentia a qua procedit prima operatio. sed forma prima est forma subalternans. quia ergo procedit ab una potentia tales actiones non arguunt diuersitatem specificam primarum formarum. potestatem. Aliae sunt operationes in actibus diuersarum specierum. sic sunt visio auditio intellectio. Et tales operationes arguunt diuersitatem specificam primarum formarum. sicut potentiam. sicut non arguunt diuersitatem specificam primae forme substantialis. quia ab una forma subalternans habent plures potentias potestatem. procedere operationes diuersarum specierum. In partibus quae non oportet ponere pluralitatem formarum ex multitudinis operationum

Arguitur de homine dicuntur multa predicata substantia. sed predicata substantia significat formam subalternans. ergo in homine sunt multe forme substantiales. Maior pars quae de homine predicatur substantia corpus. ut pars in arbore philosophiana.

Unde quod diuersitas predicatorum subalternans arguit diuersitatem subalternans formarum. sed de homine non predicatur diuersitas predicata substantia. quia diuersitas dicitur realem distinctionem sed predicata substantia. quia diuersitas dicitur realem distinctionem re aliter. et sic non sunt diuersa. Sed contra hoc arguitur. illa predicata sunt ad minus distincta. in homine erunt plures forme distinctae. Unde quod sicut predicata substantia ista dicuntur de homine sunt distincta secundum rationem rei rationalis. ita in homine est una forma habens distinctionem secundum gradus perfectionis. unde alii essentialis gradus fecerunt in genere generalissimo. et alius in specibus subalternans. Et sic dicimus quod anima rationalis prius omnes formas superiores potestatem. quod dicitur autem prius alterius ad minus habet aliquam distinctionem ab eo quod prius. ut pars de homine. sicut enim in corpore una anima rationalis prius omnes formas inferiores. sicut corporeitatis corporis mixti corporis aiatu et aiatu. Et cum idem non prius seipsum operatur anima rationalem esse distinctam a forma subalternans corporeitatis corporis mixti. et sic de aliis. sed non oportet quod sine diuersitate.

Quaeritur utrum distinctio quae est in una anima rationali in multis gradibus perfectionis sit realis. Unde quod dupliciter aliqua dicitur distinctio realis. vno quod est diuersitas rerum. et sic inter homines et animam est distinctio realis in una forma numero quae est anima. Alia est distinctio realis quae est fundata in re reali. et sic ista distinctio graduum prius dicitur realis quod est in re reali. in anima que est res habens naturam in se plures gradus perfectionis. et ideo talis distinctio est fundata in reali entitate.

Arguitur anima non est actus primus. quia in corpore prius fuerunt aliae forme. Unde quod aduenientibus perfectionibus formis definit esse inferiores forme cum suis dispositionibus quae habebant in materia. et eadem dispositiones sequuntur formas man de nouo introductam

Arguitur ille dispositio frustra sunt in materia. quia anima vnitur materie nude. et non est necesse illas dispositiones fuisse.

Unde quod si dicitur frustra quod non attingit finem in quem ordinatur. sicut iste dispositio attingit finem in quem ordinatur. et non sunt frustra. quia iste dispositio ordinatur ad introductionem altioris forme. et etiam non definit esse nisi sit talis forma introducta.

Si ergo queratur an prius intelligantur dispositio expelli a materia vel altior forma introducta. Unde quod est multiplex ordo. quia aliquid est ordo secundum genus cause formalis vel efficientis et tunc prius intelligitur forma in materia antequam cessant dispositiones inferioris forme. Unde quod ratio est. quia cum forma et finis coincidunt efficiens intendit finem quod est forma et propter defectum. in decisione forme potius deficit dispositio. Aliter est ordo secundum genus cause materialis et sic prius intelligitur dispositio inferioris forme desine

reque altior forma introducat. quia tunc sunt in eodem instanti sic non est inter ea ordo temporis

Arguitur quod non est non dispositio. sed iste dispositio forme inferioris non sunt adueniente forma superiori. Unde quod maior procedit. sicut et celo. quia sicut aduenire altiori forma iste dispositio forme nec sunt nec disponunt. quia iste dispositio sunt dispositio forme introducte et non forme introducte. quia si forma introducta tunc non est necesse tales dispositio finem quod fuerit dispositio forme introducte. sicut tunc tales dispositio sequuntur formam de nouo introductam

Arguitur anima vnitur corpori organico. et vnitur toti proprio animae per se. quod est actus corporis organici. Dicitur quod corpus organici capitur dupliciter. vno modo secundum quod habet in se diuersas dispositio organicas. et formam subalternans quod supponit dispositionibus. et sic anima non vnitur corpori organico. Alio modo accipitur corpus organici secundum quod in ipso est materia habens in se tales dispositio. et sic anima vnitur corpori organico. Pars quod anima non vnitur corpori organico vel dispositio. sic quod iste dispositio sunt mediu vnitio. sed anima vnitur materie prime quae tunc habet in se dispositiones. sed vnitio non est ad dispositiones. sed ad materiam. Sicut in simili potentia tactu. p se et immediata tangit duram dispositio quae tunc est sic quod tangat primo quae tunc est. et tunc sine quantitate in duro impossibile est fieri tactu. Sic anima tangit nudam materiam actu substantiali. et tamen illa non tangeretur nisi esset dispositio secundum proportionem ad formam.

Arguitur anima mouet corpus. sicut materia prima non est mobilis. et corpus non potest capi per materia prima. Unde quod anima vnitur corpori dupliciter. vno modo in ratione forme subalternans. et sic vnitur corpori. materia immediate. Alio modo in ratione motus. et sic anima vnitur corpori per dispositio accitales. quia per potentias et virtutes quae sunt principia motus. quia quibus anima immediate informat corpus. materia prima non tunc mouet materiam primam absque dispositionibus accidentalibus.

Arguitur si anima vnitur materie prime. sicut sequitur quod est imperfectissima forma. Sequitur per se. quod actus et potestatem adiuuante. et proportionari. materia prima est imperfectissima. et anima. Unde quod anima accipit dupliciter. vno modo secundum infimum eius gradum eundem. secundum quod forma subalternans dans esse subalternans ipsi materie et sic est imperfectissima inter omnes formas subalternans. quia tunc in anima non consideratur aliquid perfectionis plusquam in alia quae quae forma subalternans. Alio modo sumitur anima secundum suos gradus prius aie. quae sunt anima vegetatiua anima sensitua et intellectiua. et sic anima est perfectissima inter formas subalternans. Per hoc ergo dicitur est ad argumentum. quod anima accepta primo. sicut secundum primum gradum vnitur materie prime. et non accepta secundum vltimum modum. quia tunc vnitur materie prime dispositio et organice per certa organice. Et quod anima ipse est forma subalternans. id est non est ea vnitur materie prime. Et ratio istius est quia sicut dicitur est in argumentum materia et forma dicitur proportionari. quanto ergo forma perfectior est tanto requirit materiam perfectius dispositam. et ideo materia elementorum habet pauciores dispositio quae forme sunt minus perfecte operando eas ad formas aliarum rerum

Arguitur forme elementorum sunt actus primi. et non anima. Animae probatur. quia anima est forma mixta. sed forma elementorum est forma corporis simplicis. sed forma simplex est potestatem forma mixta. Unde quod anima accipit dupliciter. vno modo potestatem partem ad formas elementorum. et sic non est potestatem forma nec actus primus. Alio modo accipitur ut partem ad suas operationes vel etiam ad materiam quam informat. et sic dicitur esse actus primus corporis. Velius dicitur quod anima est actus primus corporis organici

forma propria prima

arguitur de quo dicitur in 2a dicitur in 2a dicitur in 2a

arguitur de quo dicitur in 2a dicitur in 2a dicitur in 2a

arguitur de quo dicitur in 2a dicitur in 2a dicitur in 2a

Marginal notes on the right side of the page, including the word 'Puncta' at the top and various handwritten annotations.

mundi in p...

Remouet dubium
quod soluitur

Aristotelis

Folio

xvii

Uñ nō opz q̄rere si vnū est aīa ⁊ corpus. sicut neqz cera ⁊ figura. neqz oīno vnūscuiusqz materia. ⁊ id cui⁹ materia. s̄ vnū em ⁊ esse cū multipl̄ dicant. qd̄ pprie est actus est

Hic ostēdit circa diffinitōem solutōem vnū dubitatis q̄ possit moueri circa textū. possz tñ aliq̄s q̄rere quomō fiat aliq̄d vnū ex corpore ⁊ aīa. Rūdet Aristot. q̄ nō oī q̄rere quō ex corpore ⁊ aīa fiat vnū. sicut nec opz q̄rere quō ex figura sigilli ⁊ cera fit vnū. qz actus vnū seipm potērie et nō req̄rīt mediū vnīens. Et hoc pbat sic. qz eodē mō aliq̄d est ens ⁊ vnū. qz ens ⁊ vnū p̄uertunt. s̄ forma dat esse materiē. q̄ facit materiā eē ens. ⁊ q̄ facit eandē materiā eē vnū ens. Circa qd̄ sciēdū q̄ duplex est act⁹. qd̄ est act⁹ subalis. ⁊ tal̄ act⁹ facit vnū cū sua materia subaliter ⁊ central̄. qz tal̄ forma dat sue mat̄ie eē subale. Al̄t⁹ est act⁹ acc̄ntialis. ⁊ ex tali actu ⁊ subiecto fit vnū acc̄ntaliter. qz dat esse acc̄ntale. qz ergo aīa est forma subalis. sic ex ipsa ⁊ sua materia fit vnū simpliciter.

Quērit. q̄rere Aristot. posuit istā dubitatōem Dm q̄ id. qz aliq̄ dicebāt q̄ necesse esset aīam vnū ipsi corpore aliq̄d intrinsecū mediū q̄si ligās actū cū potēria. Et s̄c̄ discebāt in alijs vbi iūgerent actus ⁊ potēria. S̄ vult Aristot. q̄ nō oī q̄rere tale mediū intrinsecū. Et q̄ etiā p̄z q̄ vnū aīe ad corp⁹ ē vnū natural̄. qz ē vnū cū p̄pria potēria

Arguit. act⁹ ⁊ potēria vnūm p̄ aliq̄d tertiū. q̄ nō vnū vn̄ absqz medio. Ans. pbat. qz opoz actū vnū potērie p̄ aliquā cām efficiētē disponētē ipsam materiā. Dicendū q̄ ē duplex mediū vnionis act⁹ ⁊ potērie. vnū est intrinsecū ⁊ q̄si formal̄ vnīens materiā formē. ⁊ tale mediū nō erit aliq̄d a forma in vnūe act⁹ ⁊ potērie. Aliud ē mediū extrinsecū qd̄ ē cām efficiētē disponēs materiā ad formā et tale mediū tenet se ex p̄te agētis disponētis materiā. s̄ nō vocat̄ p̄prie mediū. qz mediū d̄ vnūe extrema. s̄ cām efficiētē nō ē vnūa formā act⁹ ⁊ potērie. cū sit cām extrinseca

Quērit. v̄z aīa vnīat̄ corpore absqz media dispōe. Dicendū q̄ sic. ⁊ rō est qz aīa nō p̄iūgit̄ corpore tñ. sicut mot⁹ corpore vt dixit plato. qz sic nihil p̄hiberet q̄ inter vniones aīe ⁊ corpore mediaret aliq̄d extrinsecū aīe ⁊ corpore. qz in tali vnūe opz ē potēria motūa ex p̄te aīe que est dispō in aīa. Et ex p̄te corpore opz esse habitātē in corpore ad motū sic q̄ q̄ mouens vnīat̄ mobili p̄ aliquā dispōem q̄ se tenet tā ex p̄te mouētis q̄ mobilis. qz q̄ aīa vnīat̄ corpore sicut forma subālis sic nō potest esse dispositio media. Cuius rō est. qz materia p̄ma ē in pura potēria ad oēs actus q̄ opz vnū in ipsa materia intelligere actū subalem q̄ actū acc̄ntalem. sed dispō est forma acc̄ntal̄. qz opz aīa dispōem p̄intelligere ⁊ p̄esse formā subalem in materia. nō ē p̄t p̄ vnū materia vnūi dispositioni q̄ forme subali.

Arguit. opz materiā p̄ri⁹ esse dispositā anteq̄ possit forma introduci. q̄ aīa formā subalem sunt aliq̄ dispōes in materia. Dm q̄ dupl̄ p̄t aliq̄d esse mediū vnīens. di. vno mō. qz p̄ ipm fit vno sicut bitumen est mediū vnīendi duo ligna. ⁊ sic dispōes nullo modo sunt mediū vnīendi. qz ipsa aīa p̄actu subāriali rāgit ipsam materiā. immedie ⁊ non per medias dispositiones. Alio modo aliq̄d ē mediū in vnūe. quia disponit ad hoc q̄ vnū vnīatur alteri que tamen immedie vnīuntur. ⁊ sic dispositiones materiē sunt mediū vnionis. quia disponunt materiā vt sit apta ad suscipiendū formā. Silt̄ dicēdum est de dimensionibus quantitatis que requiruntur in

materia aīq̄ forma d̄ vnūi materiē nō tñ sunt mediū q̄ forma vnūi materiē qz forma vnūi materiē absqz medio Arguit. substantia spūalis vt est aīa nobilis nō adiungitur corpore nisi p̄ mediū. q̄ etiā aīa nō vnūi corpore nisi per dispōem mediā. cōsequētia. p̄batur p̄ s̄c̄. Dm q̄ nō est simile de substantia spūali ⁊ ipsa aīa. qz substantia spūalis nō vnīatur corpore vt forma. sed vt motor. sed p̄ius dicitur est q̄ mouens nō potest vnūi mobili nisi p̄ virtutē mediā. ⁊ ideo substantia spūalis nō vnūi corpore nisi per virtutem mediā. sed anima vnīatur corpore sicut forma substantialis. ergo nō opz immo nec potest aliq̄d mediū diare inter vnionem anime et corpore.

Quērit. v̄trū aīa vnīat̄ corpore mediāte spū Dm q̄ nō. ⁊ ratio est. quia quilibet forma substantialis vnūi sue materiē immedie absqz aliquo medio sed aīa est forma subalis. q̄ vnūi ipi corpore absqz aliq̄ medio. Hanc p̄z. qz forma subalis est immedie ⁊ p̄prie actus materiē. S̄ nō est mediū inter actū ⁊ potēria sicut dicitur est in textu.

Arguit. illud est mediū vnionis quo abstracto abstractū hitur vno. sed abstracto spū subtrahit vno inter aīam et corpore. Dm q̄ dupl̄ subtrahit vno aliquoz vmbilū. vno mō p̄ subtractionē mediū vnīentis sicut abstractū hitur vno duoz lignoz substrato clauo vnīente ⁊ sic nō abstractū hitur vno anime ⁊ corpore abstracto spiritū. Alio mō. vno aliquoz tollit̄ p̄ indispōnem vmbilū. quia sc̄ vmbilia nō sunt disposita ad vnionē medio abstracto. ⁊ sic abstracto spū tollit̄ vno. quia nō existente spū in corde corpore nō est aptū instrumentū aīe. ⁊ sic ē indispōitū p̄ susceptionē eius. Pro quo sciēdū q̄ spūa vitalis est quodā corpore subtile contentum in ventre corpore. ⁊ sic spū cor vnīat̄ cetera membra infūcō motū ⁊ calozem. Cuius signū est q̄ q̄n̄ iste spū ledit̄ vel infirmat tunc oīa alia membra reddunt debilia et inepra ad motū sicut patet in feb̄icitantib. hoc em̄ ideo p̄ingit qz oīa mēbra recipiunt ab illo spū motū. patet q̄ corpore nō est aptū ad opandū opa aīe abstracto spiritū. Secundo p̄t dici q̄ spū vitalis est bene mediū in mouendo sed nō in vnūe. It̄ aut̄ dicitur fuit q̄ nō est incōueniens q̄ in vnūe aīe et corpore sit mediū aliquod quādo vnū hitur sicut motor et mobile

Arguit. q̄ plurimū distāt nō p̄nt vnūi nisi p̄ mediū sed aīa ⁊ corpore plurimū distāt. q̄ nō p̄nt vnūi nisi p̄ mediū. Dm q̄ corpore ⁊ aīa p̄nt dupl̄ capi. Vno s̄m p̄ p̄rias suas naturas. ⁊ sic manifestū est q̄ multuz d̄nt. qz natura corpore nō p̄t esse natura aīe nec ecōtra. Alio mō accipiunt s̄m q̄ ex eis p̄stituit̄ totū cōpositū qd̄ est vnū simpl̄. ⁊ sic aīa ⁊ corpore nihil distāt in ordine ad hoc tertiū. qz ex eis intrinsece hoc tertiū p̄stituit̄. ⁊ ideo nō p̄t esse aliq̄d mediū inter ea. quia si sic tūc non esset intrinseca cōstitutio alicuius tertiū ex anima et corpore

Quērit. v̄trū in diffinitōe aīe p̄ficiū debeat p̄cedere organici vel ecōtra. Dm q̄ p̄ficiū d̄ p̄cedere organici. qz est p̄muniū. est em̄ corpore organici p̄ficiū. s̄ nō ecōtra. cū determinatio debet seq̄ suū determinabile. qz opz q̄ organici sequatur p̄ficiū.

Arguit. sunt aliq̄ corpa organica q̄ nō sunt p̄ficiū vt statua est corpore organici ⁊ nō p̄ficiū. Dm q̄ illa corpa artificialia nō sunt organica q̄nis habeāt similitudinē cū corpore organici qz corpore d̄ organici qd̄ habet v̄lter p̄es ordinatas ad diuersas opationes. sed iste p̄es in statua nō ordinant̄ ad diuersas opationes. q̄ nis forsan habeant diuersas figuras

Spūs vitalis

Querit. utrum deus addit vitam hntis in potentia. Dm q illa pericula (vita hntis in potentia) fecit idem fm rem cu il la pericula (organici) qz corp? organici est hntis vita in po tentia. na corpus hntis organa pt p diuersa organa exerce re diuersas oparoes vitales. Et qz ptz qz sufficit vna illa/ ru pericula ponere in diffinitoe aie. z io Aristo. ponit bis diffinitoem aie. z in pma addit (vita hntis in potentia). sz in scda no addit illa pericula (organici) ad denotandum q vna ex eis sufficit. Potest etia dici q illa potentia vita hntis in potentia pot capi dupli. vno mo fm eius pna siqz nificat oem. z sic no oportz addi in diffinitoe. Alio modo accipit expositiue. put illa particulā (organici) exponit. z tuc bu potest poni in diffinitoe anime.

Tota dno aie est bona pbat

Dolabra dno hntis fel seu animalis no hntis animalis

Substantia dno hntis dno animalis

Primo appoioe ad dolabra

Utr qdē igit dictū est qd sit aia. Suba em est q fm rōez hec aut est qd qd erat ee hmoi cor poris. si ē si aliqd organoz phiscū eēt corpus vt dolabra. erat qdē em dolabre eē suba ipius z aia hec. Diuisa at hac nō vtiqz apli? dolabra erit. sz aut equooc. nūc aut ē dolabra. nō em hu iuscemōi corpis qd qd eē z rō aia. sz phici hu iuscemōi hntis in seipo pncipiū mor? z status

Postqz Aristo. posuit diffinitoem aie manifestando aliqs eius periculas. ia manifestat totā diffinitoēs aie Et pmo manifestat eā p similitudinē ad artificialia. scdo mani festat eā de pnbz aialium. z pna similitudo stat in h. sic hz forma artificial' ad subiectū suū si eēt subalis. ita se hz aia ad corp? sed forma artificial' eēt actus pms corpis si eēt subalis. qz nūc aia est actus pms subalis corpis. Et po nit exemplū de dolabra. qz si eēt corp? phiscū sic est artifi ciale tūc forma ei? eēt forma subal' z separata foza dolabre a dolabra nō maneret dolabra nisi equooc. Nūc aut dola bra ē ens artificiale. qz separata forma dolabre a dolabra ad huc maner dolabra subaliter z vniuoce. Et qz pot argui h est actus subalis alicuius q suo sublato ipm nō maner nisi equooc. sed separata aia a corpe nō maner corp? nisi eq uooc. qz aia est eius forma subalis. Maior patz qz de rōne forme subalis est qz dat eē rei z spēm. qz g' talis forma se parat a materia tūc est alia suba z spēs rei

Querit. qre ē q separata forma subali alicui? rei res nō maner nisi equooc Dm q io. qz forma subalis dat eē specificā materie ad mū? originalr. qz nō pplete. z qz spēs signat rōem z diffinitoem rōem rei. io separata forma subali a materia fit noua spēs. z qz illa natura equoocorū ē qz sit in eis vniū nomē z alia rō. qz ibi fit equoocatio. Et qz etia pgnoscit qz si ab aliqz re sepetur forma accūtal' adhuc talis res maner res sicut pms vniuoce. qz tenet eādē for mā subales. Et si qz rō. qre in artificialibz manifestat. Aro sto. suā diffinitoēs. Dm q ideo. qz artificialia snt nobis notiora. eo qz sunt effect? intellect? nostri practici. io sunt nobis notiores alijs effectibz qui sunt ipsius dei.

Cōsiderare aut in pnbz oz qd dictū est. Si em eēt ocul? aial aia vtiqz ipsius visus eēt. hec em suba est oculi. q em fm rōem. ocul? aut ma teria visus ē. qz deficiente nō est adhuc oculus

nisi equooc. sicut lapide? aut depict? Opz igit accipe qd est in pte. in toto viuēte corpe ppor/ tionabilr nāqz hz. sicut ps ad ptez. tot? sensus ad totū corp? sensitiuū fm qz huiuscemodi

Hic notificat diffinitoem aie ex parte ptiū aialū Et sic qz sicut se hz ps ad prem. ita totū ad totū. sed aliq pres aie sunt actus aliqz ptiū corpis. qz tota aia est act? pms totus corpis. Maior est nota. Binor ostēdit. qz visus ē forma z rō oculi. z remoto visu ab oculo nō maner ocu lus nisi equooc. z h verū eēt si visus eēt forma subal' oculi. qz etia separata aia a corpe nō maner illa res qz fuit corpus aia nisi equooc. z sic equoocaf corp? z suba rei. z per pns pna opatio qz naturāl' suba psequit. Et quo elicit talis regula. qz vniūquodqz dicit tale eū potest in pna opatioem specificā. z qm in illā nō potest tūc maner talis res equooc Et qz rō ptez qz nō maner eadē forma in generato z cor rupto. qz si maneret eadē forma in generato z corrupto tūc maneret vna res vniuoce qd est corra textū. qz mane ret vna forma substāntialis.

Est aut nō abijciēs aiam ponētia ens vt vi uat. sed qz hntis. semē aut z fruct? potētia hmoi corpus est. sicut qdē igit incisio z visio. sic rvi/ gilia actus. vt aut visus z potentia organi aia Corpus aut qd potētia est. sed sicut oculus est pupilla z visus z ibi aia z corpus aia

Hic pnt Aristo. exponit vltimā periculā. s. qz aia ē act? rōis corpis hntis vita in potentia. qz aliqs possit dicere qz aia est actus corpis hntis vita in actu. qz aia est act? cor poris organici. sz corp? organici dicit qz hz pres ordiatas ad diuersas oparoes. z tales oparoes sunt ab aia. qz opz aiam esse actū corpis hntis vita in actu. Hoc soluit Aro sto. dices qz dupli aliqd est in potentia ad alterū. vno mo in potentia abijciēte actū. in potentia ad aliquā formā qua nōdum hz. sicut carēs albedine dicit eē in potentia ad albedi nē. Alio mo aliqd est in potentia nō abijciēte actū. in po tentia ad formā qua actu hz. sicut aliqs hntis albedinē ad huc dicit in potentia ad albedinē. qz albedo exis in albo ē ac tus accūralis albi. z albiū est in potentia. cum oīe subiectū forme accūralis comparatur ad formā sicut potentia ad ac tū. Dm est qz qz aia hz vita in potentia nō abijciēte actū id est aia est actus corpis actū hntis vita. z in comparatur corpus ad animā sicut potentia ad actum.

Querit. qre igitur nō ponit in diffinitoē aie qz aia est actus corpis habētis vita in actu. Dm qz tunc ides diffinitur p seipsum. qz hntis vita in actu est pte totū cōs positū. sed in toto pposito includitur aia. Ad significan dum igitur qz corpus comparatur ad animā. sicut potētia ad actum. etiam in pinctoē corpōis z anime. sic in diffi nitōe dicit vita habētis in potētia. Et est sūbs locutio si dice ref. lumē est actus lucidi hntis lumē in potētia. manifestū est em qz lucidū includit lumē in actu. tamen ad significā dum qz lucidum est materia luminis. ideo potest conueni enter addi in potentia.

Arguitur. aia est actus corpōis vita hntis in potētia abijciēte actū. Probat qz corp? organici est multo rōis ens sine oparōibz vitalibz. qz caret vita in actu. Dm

20

Obiectu Solu

Obiectu Solu

q vita capit duplt. Uno mo p vita pma. z sic dr in hoc libro infra. viuere in viuētibus est eē. Et dr in pmo elēchoz q aia z vita sunt idē. tūc em nihil aliud est vita q̄ diffu/ sio sue informatio aie sup corp⁹. Alio accipit vita p v/ tā scda. i. p oparōe vitali fm q̄ sentire appetere z sic de ali is actibz dicitur vita. Per h̄ ḡ ddm est. q̄ si vita accipit p/ mo mo. nūc necesse est oē corp⁹ organicū habere vitā etiā in actu. et p p̄ns est in potētia ad vitā nō abijciente actu. sic aut loq̄tur p̄hs in textu. Sz accipiedo vitā secūdo mō. tūc p̄ corp⁹ organicū etiā habere vitā in potētia abijcēte actu. nō p̄ habere oparōes vitales. h̄z em se corp⁹ sub/ iectiue z receptiue ad vitā pmo mō acceptaz. z etiā se h̄z ad vitā scdo mō acceptā coeffectiue. qz multe opationes vitales nō p̄nt exerceri nisi p corp⁹. Et q̄ iam p̄z p̄nter quō differēt alimētū aut semen aialis est in potētia h̄ns vitā z corp⁹ organicū. qz alimētū z semen aialis s̄z in po tētia ad habere vitā abijcēte actu. qz iam actu nō h̄nt vitā. sed corpus organicū est habēs vitam in potētia nō abijcēte actum

Arguit. videt q̄ semen habeat vitaz in actu. p̄bat qz facit vitā in actu. mō oē qd̄ sit a fili suo fit. Ddm q̄ du plex est agens. scz agens p̄ncipale vniuoctū. z tale dz esse sile suo effectui. z sic pater est agens p̄ncipale z vniuoctū in generatōe filij. Aliud est agens instrumentale siue equo cum. z nō op̄z tale agens sile esse suo effectui. sicut sol est cā equoca. qz sol z hō generāt hominē. z securis est cā in/ strumentalis sectōis. sic etiā semen est agens instrumen tale h̄ns in se quādā virtute impressam a p̄ncipali agēte grana cuius etiā absente p̄ncipali agente agit ad intro/ ducendū formā p̄ncipalis agentis.

Arguit. act⁹ z potētia nō parū distāt. ḡ idē nō p̄t ha bere vitā in actu z in potētia. Ddm q̄ in eodē sunt actus et potētia diuersimode. qz corp⁹ capit duplt. Uno mō fm se. z sic h̄z vitā in potētia. Alio mō vt est informatū aia. et sic h̄z vitā in actu. non qd̄ a se sed ab aia. Sile est de albo. albū em est in potētia ad albedinē. qz albus nō h̄z albedinē a se sed ab albedine.

Qz qd̄ igit nō sit aia sepabil a corpe aut ptes qdā ipsius. si p̄tibilis apta nata est. nō imānife stū est. q̄rūdā em actus partiū est ipsaz. Atue/ ro fm qdā nihil p̄hibet p̄pter id qd̄ nullū cor poris sunt actus Ampli⁹ at manifestū si sit cor poris act⁹ aia. sicut nauta nauis. Figuraliter qd̄ igit sic detēminef z describat de aia

Hic p̄hs ex dēis infert q̄ aia nō est sepabilis a corpe ad mō fm oēs ei⁹ potētiās. qz ille potētie q̄ requirit certā partē corpis. q̄ scz sunt in determinato organo non s̄z se/ parabiles a corpe. q̄uis tū aia fm aliq̄ potētiās. scz fm intellēm z volūtātē sit sepabil a corpe. Lū⁹ rō est. qz ille potētie nō h̄nt certā organa in subiecto. Scdm qd̄ subijū git est. q̄ quis nō sit expelle adhuc determinatū vtrū aia sit in corpore sicut nauta in nauī. sicut dixit plato. tū p̄t di cter dicit q̄ nō dicitū est em q̄ aia est in corpore sicut ac/ rus corporis. i. forma subialis. sic aut nō est nauta in nauī Dicit in fine. q̄ figuraliter. i. p̄mūter dicitur est de aia postea vero specialiter descendit ad singulas animas

Uoniā at ex incertis qd̄ certū at fit qd̄ z fm rōem notū rēptādū est iterū sic aggre di de ipsa. Nō em solū. qz o3 diffinitūā rōem ostēdere. sic plures terminoz dicit. s̄z z cām in esse z demōstrare. Nūc at sicut p̄clones rōnes terminoz sūt. vt qd̄ est tetragonism⁹ egle alte/ ra pte lōgiori orthogoniū esse eglaterale. talis aut termin⁹ rō p̄clonis. Dices aut qm̄ tetra/ gonism⁹ est medie inuentio rei cām dicit

Uō tetragonism⁹ e dūe credit ad z az dices aie

Postqz assignauit diffinitōem aie q̄ est sicut p̄clō demō/ stratiōis. hic intēdit inuestigare aliā diffinitōem aie q̄ est sicut p̄ncipiū demratiōis. z intēdit p̄bare p̄mā p̄ scdam. Primo ponit intētiū. scdo exēq̄t h̄abē (dicamus igit) Pri mo ostēdit modū p̄cedēti z dr. qz sic est q̄ ex incertis fm naturā. z tū ex notiozibz q̄ ad nos fit aliq̄ certū. qd̄ cer/ tū est fm naturā z fm se notū. ideo sic est aggrediendū ad demōstrādū vna diffinitōem p̄ aliā Circa qd̄ scie dū q̄ ois demratiō dz fieri ex notiozibz. s̄z p̄rigit duplt. qz qdā est ex notiozibz fm naturā sicut demratiō p̄t qd̄ q̄ p̄cedit p̄ cām. Quedā ex notiozibz q̄ ad nos sicut de/ mōstratio p̄cedēs p̄ effect⁹ In q̄busdā aut scz mathema ticis eadē s̄z nobis nota z nature. In phisicis aut cause s̄z simplr z p̄ naturā notiozes. effect⁹ aut notiozes q̄ ad nos. z ideo a certiozibz q̄ ad nos ad certioza q̄ ad naturā p̄cedendū est. qz at p̄hs intēdit hic vti demratiōe ad de/ monstrādū p̄mā diffinitōem p̄ scdam in q̄ ponunt viue/ re sentire zē. q̄ sunt effect⁹. sic bñ dr in textu q̄ p̄cedēduz est a certiozibz q̄ ad nos ad certioza q̄ ad naturā. Sicut loq̄mur de demōstratiōe q̄ p̄cedit p̄ cām. tūc p̄ma demō strat scdam. Tūc p̄nter ostēdit quō differēt dant demō/ stratiōes. z dr q̄ aliq̄ demōstratiōes dant p̄ diffinitōes q̄ nō dicit cām. alie s̄z q̄ dant p̄ diffinitōes q̄ dicit cāz Et ponit exēpluz mathematicale de tetragonismo. tetrago/ nism⁹ h̄z duas diffinitōes. Prima est q̄ est orthogoniuz eglaterale. z illa dat p̄ effectū. Alia est data per casum. vt tetragonism⁹ est medie linee inuentio. Et ponit hic istud exemplū. qz sicut vna diffinitio tetragonismi demōstrat aliā. ita vna diffinitio aie demōstrat aliam

Querit. quō scda diffinitio tetragonismi dr cām p̄m me qm̄ dr. tetragonism⁹ est orthogoniū eglaterale. h̄ns q̄tuor latera eglia. vel equalis longitudinis. Et est ortho goniū idem qd̄ quadratū. Pro quo sciendū q̄ duplex est quadratum equilaterale. vni est vbi oia latera sunt eglia Aliud est quadratū altera parte longius. vbi scz duo las tera sunt longiora z alia duo minora. sicut p̄z de mensa oblonga. Potest ergo ostēdi q̄ quadratus equilaterale est equale ad q̄dratū qd̄ est altera pte longius p̄ vni me dium. scz p̄ cām. vt inueniendo mediā lineā inuenimus q̄ superficies illaruz figurarū sunt equales. qz latera tetra/ gonismi erūt sex pedū fm mensuram. z latera q̄drati al/ tera pte longioris sic se habebūt q̄ linee longiores erunt nouē pedū. z breuiiores erūt q̄tuor pedū. debet em media linea inueniri inter nouē z q̄tuor. Et notū est q̄ illud me dium est sex. quia sicut se habent nouem ad sex. ita q̄tuor ad sex fm p̄portionē sexquialteraz. z fm illā p̄portionē est equalitas. non autem fm q̄ritatem. qz si illi numeri in se

infert duo

p̄m

zm

Questiones

secūdi de Anima

Dicant sit equalis in numero accepto p multiplicatōem vt series sex 7 quater nouem.

Arguit. dem est q scda diffinitio aie demē strat pma a posteriori. sed scda diffinitio tetragonismi demrāt p: h mā a pōzi. q istud ex^o nō est uenies. Ddm q nō o3 in exēplisse oimodā silitudine. sed sufficit illa silitudo. sicut vna diffinitio tetragonismi demōstrat aliaz. ita vna diffinitio aie demrāt aliaz. Sed in mō demōstrandi est d: a. q: scda diffinitio tetragonismi demrāt pma a pōzi. sed scda diffinitio aie demōstrat pumā a posteriori

*Format demōstrā
aoc3 + 22 dōe
ostendit pma 22
2 dōe dōe
mōdū p 7 oco q
q aia 22 q dōe*

Dicim⁹ igit pncipiū accipiētes intentionis determinari aiatum ab inaiato in viuendo

Postq pbs posuit intentionē suā. hic iam psequit eā et intendit ponere demōstrationē p quaz scda diffinitio demōstrat pma p sequētia duo capitula. Et intendit cas dem demrātione. id (qō est pncipiū viuendi) est act⁹ cor poz viuētiuz sed aia est pncipiū viuēdi. q est act⁹ cor poz viuētiū. Et in ista rōe sic pcedit. qz pmo determinat minozē. scdo maiorē. ibi (qm aūt) Deū ostendit con clusione sequi ex premisiss in textu sequenti

*Enumerat⁹ cor
grado vite*

Multipl⁹ at ipō viuere dicto 7 si vnū aliqd hoz insit solū. viuere ipm dicim⁹. vt intellectus et sensus. mor⁹ et stat⁹ fm locū. Adhuc at motus fm alimētū et decremētū et augmētum

Hic intendit ponere minozē ponēdo pmo gradus viuētiū. scdo oñdit q aia est pncipiū viuēdi. fm oēs gra dus viuētiū. 7 sic minor est vera. **Ponit q̄ quatuor gra dus viuētiū. s. vegetatiū. sensitīū. fm locum motiū 7 et intellectū.** Et dicitur id gradus viuētiū. qz sicut pncipia viuēdi distincta a se inuicē. sic scz q prior 7 impfec tior gradus inuenitur sine posteriori 7 pfectiori. sed non posteriori 7 pfectior sine prior. **Est ergo triplex silitudo ad gradus in realibz. qz sicut in gradu reali fieri p̄ ascen sus ab inferiori gradu ad supiorē. 7 potest etiā fieri sta tus in inferiori. ita etiam in gradibus viuēte est. qz pos test inferior inueniri sine gradibus alijs 7 sic fieri status etiā p̄ inueniri cum alijs. vt vegetatiū cū sensitīo. Se cūda silitudo est. qz sicut in gradibz realibz nō p̄ fieri as census ad supremū gradū sine medio. ita etiā in istis g/ dibz vite sit. qz nō inuenitur vegetatiū 7 fm locū mo tiū sine sensitīo. qō est mediū. Tercia silitudo p̄r addi qz sicut in gradibus realibz supior includit virtual⁹ infe riorē. sic etiā est in gradibz. qz inuenitur vegetatiū sine sensitīo. vt in plantis. 7 vegetatiū 7 sensitīus sil. vt in aialibus petris affixis. sicut in conchis. Aliqñ inueniū tur sil vegetatiū 7 sensitīū 7 fm locum motiū. vt in aialibus pfectis. Aliqñ inuenit cum his intellectū. vt in homibus. 7 ille gradus includit virtual⁹ omnes alios gradus. **Ex istis p̄ sciri qre appetitiū non est grad⁹. sicut est genus potentie. qz ad hoc q aliqd sit grad⁹ vis te requiritur q sit pncipiū viuēdi alijs p̄ distinctū. h est q possit distincte 7 p se inueniri in aliq aiatō sine alijs. Sic aūt nō est de appetitiū. qz nō p̄ se inueniri sine sen sitūo. 7 ergo nō est gradus vite. q̄uis sit pncipiū viuē di. quo d sufficit ad genus potentie** Arguit. intellectū est gradus pfectior. q̄ deberet p poni. Ddm q dupl⁹ p̄t ordinari gradus vite. Uno**

*vegetatiū
sēsitīū
Motū
Intellectū*

mō fm q sicut pncipia viuēdi. 7 fm vitā pfectōis. 7 sic in lectiū est p̄m⁹ gradus. 7 sic pcedit argumētū. Alio⁹ p̄t ordinari fm q sunt gradus vite 7 fm vitā generatio nis. 7 sic vegetatiū est p̄m⁹ grad⁹. qz ille grad⁹ p̄t in ueniri sine alijs. sed alijs gradus nō p̄t inueniri sine eo. 7 sic vegetatiū sub rōne grad⁹ est p̄m⁹ in ordine

probat⁹ p̄t

Un⁹ et vegetabilia oia vident⁹ viuere. vident⁹ at in seipsis hntia potētiā 7 pncipiū hmoi. p qō augmētū 7 decremētū suscipiūt fm p̄rios lo cos. Nō em̄ sursum qdē augent. deorsuz aut nō sed silr in vtroqz. Et penit⁹ q̄cumqz alimēt 7 vi uūt in fine. q̄sqz p̄t accipere alimentum.

vegetatiū p̄m⁹

Hic declarat istā minozē in spēali in singulis gradibz vite. 7 pmo quo ad aiam vegetatiū. scdo quo ad aiam sensitīā. 7 finalit⁹ pcludit de oibz. Probat q̄ aia est pncipiū viuēdi in plāis. in quibz est solū aia vegetatiua. 7 h sic. qz oparōes q̄ sūt in plantis sūt ab aliquo pncipio. sed nō sūt a natura. q̄ sūt ab aia. **Minor ostendit. qz natura nō mouet ad p̄trana loca. qz nō solū nutritur plante versus sursum. sed etiā versus deorsuz ergo talia opa nutritōis non sūt a natura. p̄na tenet. qz aia 7 natura p̄tra se distinguitur**

Arguit. in elementis sit motus ad diuersas dñtias positionū tñ ibi nō est aia. Etiam natura p̄t mouere ad opposita loca. **Ans. p̄bat. qz ignis mouet naturalit⁹ sur sum 7 terra deorsum. Ddm q in eodē elemēto nō p̄t esse motus naturalis ad p̄tra loca. q̄uis hoc p̄t esse in diuer sis elemētis. in vno aiatō aut est motus elemēti sursum 7 deorsum. qz nutrit⁹ vnū 7 idē aiatū fm oēm dñam positio nis. Et si replicet. celū est vnū corp⁹ naturale 7 moue tur fm oēm dñam positōis. scz sursum 7 deorsum ante et retro tē. Ddm q celū etiā est corpus aiatū 7 vnū fm phm. qz q̄uis nō hz aiam sibi p̄t a p̄ informatōem. hz tñ aiam sibi p̄t a p̄ assententiā. ideo p̄t in celo esse mor⁹ sicut in alijs aiatis. Et q̄bz p̄z q̄ ista rō manet in suo vs gore. qz solū viuētia hnt motū ad oēm dñam positionis sic tñ q̄ ille motus repitur in vno 7 eodem**

Separari aūt h ab alijs possibile est. alia aūt ab hoc impossibile est in rebz mortalibz. **Dani/ festū est aūt in his q vegetat⁹ Neqz em̄ vna in/ est ipsis potētia alie aie. Viuere qdē igit p̄t hoc pncipiū inest omnibz viuētibz.**

Hic p̄nter ostendit q istud pncipiū vite. scz vegetatiū sit grad⁹ vite. 7 hoc sic. illud pncipiū viuēdi est grad⁹ vite qō est separabile ab alijs pncipijs viuēdi. sed vegetatiū est separabile in mortalibz ab alijs pncipijs viuē di. sed alia nō sunt sepabilia ab eo. **Et hoc p̄bat exēplant in plantis quibz nulla alia virtus inest q̄ vegetatiū vbi cūqz em̄ est intellectū ibi erit sensitīū 7 vegetatiū. Et addit (in mortalibz) p̄t subas separatas. in quibz est intellect⁹ sine sensitīo 7 vegetatiū. 7 ideo pcludit in res xtu q̄ per hoc pncipiū scz vegetatiū omnibz mortalibz viuētibz inest viuere**

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, including the word 'vegetatiū' and other illegible text.

Arguitur propter intellectum etiam inest alicui vivere ergo non solum propter vegetatum. Quis probat de deo et sub...

Aia autem propter sensum primum. Et namque quod non movetur neque mutatur locum. habentia autem sensus...

Hic probat quod sensitivum est principium vite. et hoc sic. quia anima habent vitam. sed non habet vitam propter animam vegetativam...

stus sicut quod est discretivum alimentum in se ipsum est sa porosum. i. dulce vel amarum. et sic gustus realiter est distinctus a tactu et formatur...

Utrum autem unumquodque horum est anima aut pars anime. et si pars utrumque sit...

Hic Aristoteles circa predicta movet duas dubitationes ex quibus dicitur quod quatuor sunt principia vivendi. quod principia etiam...

De quibusdam quidem non est difficile videre. Quaedam autem dubitationem habent. sicut enim in plantis...

Quaedam autem dubitationem habent. sicut enim in plantis quedam divisa videntur et vivunt separata ab invicem...

Hic Aristoteles solvit istas duas dubitationes. et primo solvit secundam que est difficilior. Et quod habet duas partes. ideo primo solvit eam...

Movet duas questiones

Solutio septimae et octavae questionis

Marginal notes on the left side of the page, including 'Aristotelis' and other text.

fm substantia nec fm virtute. Ro pmi est. qz aia e for
 ma subalis corpis. sz qliter forma subalis e in tota ma
 teria. qz si no sit in tota materia z in qliter pre. tunc illa
 ps qz hz aiam non est ps corpis aiat. sz e alteri? spci a
 corpe aiat. vt si qz hz arida manū. tūc man? no est ps
 ipius aialis. sz est quoddā mirtū specificē distinctū a qlt
 ter pre eiusdē aialis. Secdo idē. pbari pt. qz qliter ps hz
 operatō nes aie. sz in qliter pre est aia. Anz pz. qz quis
 in qliter pre aialis no sit queliter opatio aialis. rñ i qlt
 ter pre est aliqua opatio eius. Circa qd sciendū qz e tri
 plex totū. scz qntitatiuū. essentiale z potentiale. Totū
 qntitatiuū siue totalitas qntitatiua p̄rie no cōuenit for
 mis. z e? cōditio est qz no est in aliq pte nec fm essentia
 nec fm virtute. sicut dom? e totū qntitatiuū. z non est
 in fundamento. nec fm essentia. nec fm virtutem. Totū
 essentiale est in qliter pre fm essentia. sicut gen? est in q
 liter spē. sed no est in qliter pre fm virtutez totā. Silr
 dicendū e de toto potestatiuo. qd est etiā in qliter parte
 fm essentia. sz no fm virtute. nisi p accis in aialibz imper
 fectis. Secda ps (scz qz aia in pfectis aialibz no ē qua
 liter pre fm oēs eius opatiōes) sic pbarur. qz opatio
 nes in aialibz pfectis requirūt magnā organizatiōem in
 corpe. ex quo sunt pfecte opatiōes. sz talis organizatiō
 no p̄ esse in qliter pre corpis. sz nec p̄ esse in qliter pre
 corpis talis virtus ad opandū. sz opatiōes in aialibus
 imperfectis sunt imperfecte. id talia opa no requirūt tantā
 organizatiōem in corpe. z sic in singulis partibz corpis p̄
 tineri virtus aie. Exempla grā. virtus aie rōnalis opas
 tiue p̄sistit in videndo. in audiendo. in olfaciēdo. z tal
 lia opa requirūt determinata organa. qz visio requirēt
 ganū qd e oculus. z auditio requirēt aures. sz manifestuz
 est qz oculi no inueniunt in qliter pre corpis nec aures.
 Arguit. ex illo sequeret qz eodē mō aia aialis im
 perfecti esset in aialibz. sicut albedo in pariete. Anz pz. qz
 diuidunt eodē mō. s. ad diuisionē subiecti. sz e dōz
 qz ppter imperfectōnem aie in aialibz imperfectis. tales aie
 hnt similitudinē ad formā accidentale. z etiā dissimilitudinē
 Similitudo stat in hoc. qz sicut albedo diuidit ad diuisionē
 nem parietis in quo est. ita aia aialium imperfectoz diui
 dit ad diuisionē aialis. Sz dissimilitudo stat in multis
 Primo. qz aia aialis imperfecti dat esse subale aiali. sed
 albedo aut alia forma accidentalis dat eē accidentale. Secū
 do est dñā quo ad diuisibilitatē. qz non omnino eodem
 modo diuidunt. qz albedo parietis manet etiā in mini
 ma pre fm essentiam. qzuis forsan no fm modū imurā
 di. sed in minima pre corpis entonij animalis imperfecti
 no manet anima fm essentia. Cur? rō est. qz albedo est
 coextensa quāritati ipsius parietis. sz anima no est pro
 prie extēsa in corpe fm quāritatē. z si forte fm essentia
 Etiā aia requirit corpus organiciū p sua materia. sz mi
 nima pars no potest esse organificata. ergo no pōt ibi eē
 anima fm essentiam.
 Arguit. anima est actus corporis organici. sed no
 queliter ps est organica. ergo in qualiter parte non est
 anima. Odm qz duplx p̄ anima p̄ari ad aliquod
 corpus. Uno modo ad corpus sibi determinate ppor
 tionatū. z sic e verū qz anima rñ ē in corpe organico. qz
 hoc corpus est p̄riū pfectibile ipsius anime. Alio mo
 do anima respicit corpus aliquod ex consequenti. et sic
 no oportet animā esse in corpe p̄portionato vel organifi
 cato. sic em est in qualiter parte corporis. nam primo et
 principaliter est in toto. secundo et ex consequenti est

in partibus.
 Arguitur. Aristo. in pmo de animalibus dicit q
 anima principaliter est in corde. ergo no ē in toto pmo
 Odm qz anima comparatur ad corpus duplx. Uno
 modo fm gen? cause efficientis. id est mouentis scz fm
 qz aia ē motrix corpis. z sic p̄ncipaliter ē in corde. qz aia
 mouet corpus p spiritū vitalem. qz spūs ē in ventre cor
 dis. Alio mō p̄paratur aia ad corpus fm qz ē forma sub
 stantialis corpis. z sic anima est p̄ncipalior in toto cor
 pore dans ei esse substantiale. z sic p̄s loq̄tur hic de as
 nima cū dicit qz est actus corpis. i. forma subalis.
 Arguit. videt qz anima rōnalis no sit in qualiter
 parte fm essentia. Probaf qz quicqd est cōpositum ex
 corpe z aia rōnali est hō. sed iuxta determinatiōem p̄di
 ctā qliter ps hois est p̄posita ex corpe humano z aia
 rōnali. ergo queliter ps hois est homo. Odm qz du
 pliciter aliquid est cōpositum ex corpe humano z ani
 ma rōnali. Uno mō ex corpe p̄portionato ipsi anime. et
 sic maior est vera z minor falsa. qz no queliter ps hois
 est cōposita ex corpe p̄portionato ipsi aie. Alio mō ali
 quid cōponit ex aia z corpe no p̄portionato ipsi aie in q
 scz est anima p̄ accidens. z ex consequenti. z tunc maior
 est falsa z minor vera.
 Arguit. si aia rōnalis esset in digito. tūc amputat
 to digito remoueret aia rōnalis. Odm qz in pfectis
 aialibus anima non est diuisibilis ad diuisionem cor
 poris aialis perfecti. etiā fm partes p̄ncipales. qz diuis
 so pfecto aiali fm p̄ncipales partes desinit aia vtrāqz
 p̄te informare. vt qn caput amputat in aliquo pfecto a
 nimali. Et rō ē. qz nulla ps manet tūc determinatū sub
 iectū p aia ppter defectū organizatiōis vtriusqz partis
 sic tamen no est in animalibus imperfectis.
 Arguit. si anima est in qualiter parte fm essentia
 fm virtute etiā in animalibus perfectis. qz potentia scz
 quitur semp essentia. Odm qz essentia aie p̄ duplx
 capi. Uno mō fm qz respicit corpus sibi p̄portionatū
 et tunc est vez qz potentia aie sequitur essentiam. Alio
 mō accipit eēntia anime. put p̄parat ad pres corporis
 et non ad totum corpus sibi p̄portionatū. z tunc no est
 vez qz potentia sequat essentiam. Et hoc ē qd aliq sic dī
 cūt vbiētiqz est tota essentia ibi est tota potentia in ras
 dice et non in actu.
 Arguit. si anima esset in qualiter parte corpis. tunc
 sequeret qz idem esset mouens et motū simul. et idē mo
 ueret z quiesceret. vt cum vna manus moueri potest z
 alia quiescere. z anima eadem moueret sursum z deorsū
 sum. qz aia in manu dextra p̄t moueri sursum. z in ma
 nu sinistra deorsum. z idem moueret p̄trariis motibus
 qd ē incōueniēs. Odm est duplx. Primo qz no. p̄
 prie mouet aia qdā pre corpis mora. qz quis aia mos
 uet p accis moto toto corpe. no tū mouet ad motionē
 pris. qz anima no est p̄rie in pre. Secdo cōcesso qz anima
 moueat ad motionē partis. tūc ddm qz no ē incōueniē
 ens vnā z idē p accidens moueri z quiescere. z etiā mo
 ueri cōtrariis motibz. z hoc p̄cipue cōtingit si motū no
 est pfecte vnū z p̄tinuū. Exēplum extra p̄positū. vt ali
 quē ex̄ntem in nauī p̄tingit quiescere fm se. z tū moueri
 fm motū nauis. Itē p̄tingit aliquē ex̄ntem in nauī mos
 ueri p̄trariis motibz. qz p̄t cū nauī descendere. z p̄ motū
 p̄rium ascendere cōtra motū nauis. Silr ddm est de
 anima etiā in pre corpis. ex qz pres aialis no sunt p̄fec
 te p̄tinue. sic vna ps p̄t moueri alia quiescere. z vna p̄

27 p 25

24 p 17

27 p 17

In quibus hōis plures s^t forme substantiales
suntque succedentes & adueniētes alioi rōdi
inferior^o ad s^uperiorē sicut in hōi sicut in subiecto
ad hōi sicut in subiecto

pluritas fecer pluralitatē rōnis. & sic est vera. Et per hoc dōm est. q̄ sicut in p̄dicatis ē distinctio rōnis. & nō realis. ita etiā in formis substantialibus in eodē est distinctio sicut in multis gradibus. Un̄ eodē mō dō argui in p̄dicatis sicut in formis. Et si dicat. de forte dicitur diuerse forme substantiales. ergo in forte sunt diuerse forme substantiales. Dōm negādo aīcedens. q̄ diuerstas imponat diuerstas reālē q̄ nō ē in forte sicut p̄dicata q̄ de forte dicitur. nec sūt diuerstas p̄dicata sed distincta

Arguit. distincta p̄dicata substantia p̄dicatur de forte. p̄cedendū est ergo in forte sūt distincte forme substantiales. Dōm ē q̄ ille aīe sunt distincte per multos gradus. q̄ nō gradus nō hnt reālē diuerstas. sed solum distinctiōnem rōnis rei rōnabilis. Et nō distinguuntur sicut distinctiōez p̄dicā s̄ logicā sumptā ex p̄fectiōibus substantialibus.

Querit vtrū in generatiōe hōis sint multe forme substantiales sibi iūctē succedētes. Dōm q̄ sic. & h̄ patet aūtoritate Aristō. & in libro de aīalib. q̄ dicit q̄ embryo. i. fetus conceptus in vtero materno p̄mo vivit vita plantē. i. vita vegetatiua. deinde vita aīalis. i. vita sensitīua. deinde vita intellectīua. s̄ vita vegetatiua est ab aīa vegetatiua. sensitīua ab aīa sensitīua. & intellectīua ab aīa intellectīua. s̄ in hōie sūt plures aīe sibi iūctē succedētes. & sicut dicitur ē adueniēte alioi forma inferiori desinit esse.

Ar. oīs forma sub alis dat speciē. si ergo forme plures succedūt in gēnatiōe hōis. s̄ embryo ē diuersarum sp̄ez. Dōm q̄ quicūq; in moto p̄tinuo acq̄rit aliq̄ forma p̄ multas medias formas. tunc denoiatio illius mobilis nō fit a medijs formis. s̄ ab vltia. Lut^o rō ē q̄ medie forme nō sūt p̄prie termini mot^o. s̄ sūt desinētes subiecti ad p̄ncipalē formā. Et sicut hoc dicit Lōm̄eratoz q̄ gēnatio hōis ē trāslatio a p̄ma forma ad vltimā. Per hoc ergo dōm ad maiorē. q̄ duplex est forma sub alis. q̄ dā ē q̄ p̄prie est termin^o mot^o siue mutatiōnis. & talis forma sub alis dat speciē. Alia ē forma sub alis que est via ad p̄ncipalē terminū motus. & talis forma nō dat speciē. & ideo nō p̄t. p̄ veritate dici q̄ femina impregnata p̄cipit plantē. s̄ hōiem. q̄ ille forme p̄cedentes in materia nō denominant materiā.

Quoniā autē quo vivimus & sentimus dupliciter sicut quo scim^o Dicim^o autē hoc quidē sciam. illud autē animā. vtroq; em̄ hōz dicim^o scire Similiter autē & quo sanamur. aliud quidē sanitas est. aliud autē parte quadā corporis aut et toto. Hōz autē sciaq; & sanitas forma ē & species quedā & ratio. vt actus susceptiuoz. hec quidem scientifici. illa vero sanabilis. videtur in patiente & disposito actiuoz inesse actus.

Quoniā autē quo vivimus & sentimus dupliciter sicut quo scim^o Dicim^o autē hoc quidē sciam. illud autē animā. vtroq; em̄ hōz dicim^o scire Similiter autē & quo sanamur. aliud quidē sanitas est. aliud autē parte quadā corporis aut et toto. Hōz autē sciaq; & sanitas forma ē & species quedā & ratio. vt actus susceptiuoz. hec quidem scientifici. illa vero sanabilis. videtur in patiente & disposito actiuoz inesse actus.

Posth̄ Aristoteles declaravit minorē p̄ncipalē rō

nis scz q̄ anima est quo vivimus sicut oīm gradū vite. Sic cōsequēter ponit p̄ncipalē demonstratiōem p̄ quā declaratur maior. Et stat in hoc demonstratio duozum quoz vtroq; dicimur esse vel opari id ē p̄mo dicimur esse vel opari h̄ se vt actus vel forma. & id ē secundario dicimur opari h̄ se vt materia. sed dicimur vivere aīa p̄mo. & ex sequēti corpe aīato. ergo aīa est actus et forma corporis aīati. Maiorē probat p̄ duplicē formā. scz de scia & sanitate. quia nos dicimur scientes scia. & etiā dicimur scientes aīa sciente. Sicut dicimur sani sanitate & corpe sano. sed b̄mo dicimur sani sanitate. & ex cōsequēti corpe sano. Et sicut p̄mo dicimur scientes scia ergo scientia est forma & actus scientis. Et em̄ scientia actus scientifici. & nō cuiuscūq;. & sanitas est actus corporis sanabilis. & non cuiuscūq;. Et hoc ideo. q̄ act^o actiuoz sunt in patiente disposito. id est forme sunt in suis p̄prie materijs. Et quib; cōcludit distinctiōez aīe que est minus p̄ncipalis demonstratiōnis scz aīa est id quo vivim^o sentim^o movemur & intelligim^o h̄m̄. Et ex hoc sequit. q̄ aīa ē sicut forma & actus. & corpus sicut subiectum.

Arguit. nō dicimur sani solū corpe. quia tunc homines infirmi essent sani. nec dicimur scientes anima. quia tūc omnes pueri & ydote essent scientes. quia habēt animam. Dicendū q̄ corpe accipit dupl^o. Primo modo sicut se. & sic non dicimur sani sicut corpus. Et similiter nō dicimur scientes aīa absolute accepta. Alio modo capis corpus pro corpore sano. & tunc dicimur sani corpe sano. Sicut dicendū ē de anima quia dicimur scientes aīa sciente. sic etiā dicimur vivere aīa et corpore nō absolute. sed corpe aīato. & ideo p̄ma denominatio vite est ab aīa quare est actus corporis.

Tripliciter em̄ dicta substantia sicut dixim^o hec quidē species. illud vero vt materia. aliud autē ex vtriusq;. Horum autem materia quidē potētia species aut act^o. postea ex vtriusq; animatum. nō corpus est actus aīe. sed ipa corporis cuiusdā. Et propter hoc bene opinatur quibus videtur neq; sine corpore esse. neq; corpe aliquod aīa Corpus quidē em̄ nō est. Corpe autē aliquid est. Et propter hoc in corpe est. & corpe huiusmodi. & nō sicut priores ad corpe aptabant ipam nihil diffinientes in quo & q̄ li & vere. cū nō videatur accipere quodlibet contingens. Si autē sit & sicut rōnem. vniuscuiusq; em̄ actus in potentia existente. & in p̄prie materia aptus natus est fieri. Quis quidē igitur actus est quidam et ratio potentiam habentis esse h̄m̄ manifestum ex his.

Sic cōsequēter ostendit conclusiōē p̄us dictā sed ex p̄missis. Fuit em̄ p̄us sic demonstratū. si aīa ē id ē p̄mo

Appropinquat
p̄prie for^o nata
et fieri p̄prie
materia

Via rationis in materia hinc fit in corpore corruptibile
ut in materia et rationis et in materia ad ipsam finem referat

8. p. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Questiones

Secundi de Anima

Via est actus

discimus vivere, ergo anima est actus. Probatur ergo illam
conclusionem sic. quia vel anima est materia vel forma. vel totum
positum. sed anima non est materia vel totum positum. ergo est
est forma et actus. Maior pars est sufficienti divisione.
Minor probatur. quia tam corpus quam corpus animatum sunt ea quibus
secundario vivimus. Anima autem est id quo primo vivimus.
Et ex hoc inducitur duo correlativa quorum primum
est. quod antiqui tene dicebant animam non esse sine corpore. sic tamen
quod non esset corpus sed actus alicuius corporis scilicet organici
sicut quod anima non est in quolibet corpore. sed in corpore organico
et disposito. et in hoc sunt aliqui antiqui corripendi. quia
quibus dixerunt animam non esse sine corpore. non tamen ap-
tabant animam ad corpus. quia non dixerunt in quali cor-
pore haberet anima esse. ideo sunt vere reprehensibiles. et hoc
propter sensum et rationem. quia videmus quod quilibet anima non est in
quocumque corpore sed in determinato corpore. Et ratione sic.
quod actus uniuscuiusque naturus est fieri in propria materia.
Et deinde recapitulatur quod anima est actus corporis ha-
bentis vitam in potentia.

Correspondentia

Signum

Arguitur contra ultimam periculam anima rationalis est prius
actus corporis humani. et non manet in materia. quod prius
actus non est semper natus esse in materia. Unde
quod Aristoteles. in ista auctoritate non dicit esse sed fieri sic quod
sicut sensus. Actus prius spiritus natus est fieri in sua propria ma-
teria. et tunc non habet exceptionem in anima rationali. quia ipsa
nullo modo potest fieri extra materiam. Si enim fieret extra ma-
teriam non esset anima. sed substantia separata. Secundo vi-
cendum quod si ponatur in auctoritate esse. sic quod sensus sit quod prius
actus natus est esse in sua materia. tunc est verum
quod materia est propria potentia anime. quod contingit quod potest
anima exercere suas operationes vitales per corpus. et sic stat au-
toritas ista. quod actus semper manet in propria materia

Queritur utrum anima rationalis debeat esse in corpore corrup-
tibile sicut in propria materia. Unde quod sic. et ratio est
quia anima debet esse in illo corpore per quod potest reci-
pere suas perfectiones. scilicet anime que sunt scientie et virtutes. et
hoc non potest fieri per corpus incorruptibile. Maior pars
quia deteriora sunt gratia meliorum. cum ergo anima est melior
corpore oportet corpus esse tale quod serviet anime ad suas per-
fectiones. Minor pars. quia scientie acquiruntur in nobis per
potentias sensitivas. sed fundamentum omnium sensuum est sen-
sus tactus. ergo oportet in corpore anime rationalis esse sen-
sum tactus. sed ubi est sensus tactus ibi est corruptibili-
tas. quia sicut patet inferius sensus tactus fit ex quadam
mediate quatuor qualitatibus. sed ubi est talis medietas
ibi etiam reperitur corruptibilitas.

Arguitur ex hoc sequere quod substantie separet etiam unius
corporibus corruptibilibus. Sequela pars. quia necesse
est illas habere scientias. Unde quod quis necesse sit illas
habere scientias et cognitiones res. non tamen est necesse quod propter
hoc uniant corporibus. quia tales substantie habent cognitionem rerum
per species a deo infusas. et non per species acquiras
sicut anima rationalis.

Arguitur inter formam et materiam debet esse proportio
quia actus actuum sunt in patiente disposito. sed anima
rationalis est incorruptibilis. ergo debet uniri corpori incorrupti-
bili. Etiam dicitur in textu. actus prius est in determinata ma-
teria. Unde quod est duplex dispositio in materia. una est
sicut quod materia est apta ipsi forme. alia est quod sequitur ex ne-
cessitate materie in qua est talis dispositio. sicut pars exemplaris
de terra in qua potest inveniri dispositio duplex. Quod est necesse
est terre ut accingat suam finem. et illa est quod terra sit ferrea

Sic se quod famulatus
ad deum sicut
quod accipit ad deum
quod famulatus se ad
quod accipit ad deum
in per deum per se
est quod quod corpus
per se ad deum
quod per famulatus per
deum in corpus
magis et hoc coram

quod opus quod dividat ligna anima est dispositio que sequitur ad
hoc quod terra sit ferrea et est quod trahit rubiginem. et hoc est propter
intentionem illius qui introducit formam ferre. Sic in pro-
posito duplex est dispositio in materia anime rationalis. Una est
que necesse est in corpore cui debet uniri. et illa dispositio
sicut est quod corpus habeat sensum sicut partum est. Anima
est in materia dispositio que sequitur ex conditione illius mate-
rie necesse est. et sic oportet illam materiam esse corruptibilem. quia
in corpore incorruptibili non potest fundari sensus. Et quod cor-
ruptibilitas non est principaliter intentum ab illo qui disponit
materiam per anima rationalis. sed corruptibilitas sequitur illam
dispositionem que est principaliter intentum ab agente.
Tunc rident ad argumentum quod forma et materia dicitur pro-
portio ad illam dispositionem quam principaliter
intendit agens in materia. et illa non est corruptibilitas. sed
est quod corpus habeat sensum. et sic in proportione anime. Si
ergo sensus possent esse in corpore incorruptibili tunc ta-
li corpori deberet anima rationalis uniri. Secundo dicitur quod anima
rationalis non est tamen rationalis. sed etiam sensitiva. quibus ergo
sicut quod est rationalis non requirit corpus corruptibile. tamen
sicut quod est sensitiva. quia illa necesse est habere sustentamentum
in corpore corruptibili.

Arguitur anima rationalis inter omnes formas naturales
est maxime immaterialis. ergo debet uniri corpori celesti.
Unde quod anima rationalis capis dupliciter. Uno modo sicut po-
tentias intellectuales. et sic est maxime immaterialis. quod opera ra-
tionalium potentiarum sunt sine corpore. Alio modo accipitur sicut quod
est sensitiva et vegetativa. et sic habet eandem conditionem
cum alijs animalibus. Sicut ergo alie anime vegetative scilicet et sen-
sitive sunt in corruptibili corpore. sic etiam anima rationalis. Et
ita hoc argumentum procedit de anima que est tamen intellectiva.
sicut est anima nobilis.

Arguitur anima est simplex. ergo debet uniri corpori simpli-
ci. et per quod virtutes unius elementorum vel celo cum non sint nisi
si quibus corpora simplicia. Unde quod quis anima sit sim-
plex in essentia non habens compositum ex materia et
forma. tamen est multiplex in virtute operativa. et per tale virtus
tem multiplicem etiam correspondet ei corpus multiplex
in partibus. Unde ratio est. quod oportet illas diversas virtutes
anime exerceri per diversa organa. quia alia est pars per quam actus
videndi exercet. et alia per quam actus audiendi.

Arguitur anima rationalis est perfectior alijs animalibus. ergo de-
bet uniri corpori habenti auxilia naturalia per que possit des-
cendere seipam. Unde quod homo capis dupliciter. Uno modo
sicut quod anima instituitur in se. in statu innocentie. et sic homo
non indiget auxilijs ad resistendum suis dijs. quia nihil su-
isset contrarium homini quod diu fuerat recrudine illius star.
Alio modo capis homo sicut quod in statu peccati. et tunc etiam satis pui-
tur de auxilijs per hoc quod sibi confertur per quam se seipam mu-
nere contra impugnationes. Et quod animalia bruta non habent
rationem qua se defendunt. ideo necesse fuit quod deus provi-
deret illis animalibus de auxilijs naturalibus.

Arguitur si corpus humanum est proprium subiectum anime rationalis
ergo anima rationalis nunquam separet a corpore. Sequela probatur. quia per
prius actus non separet ab eo cuius est actus. Unde quod cor-
pus humanum capis dupliciter. Uno modo sicut quod est debite propor-
tionatum ipsi anime rationali. et sic anima rationalis nunquam separet a cor-
pore illa dispositio manente. Alio modo capis corpus sicut quod sit
improportionatum ad animam rationalem. et sic anima potest separet a corpore
quod tunc corpus non est propria portio anime. Unde pars quod maior
simplex est pars quod prius actus non separet a propria portio sicut quod
homo. quod diu manet in propria potentia talis actus.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including a large 'P' at the top and various smaller annotations.

*a dno foris aie. demonstras pma; malez demonstratioe qz ab effectu ad ca; pcedens
conuenient' est assignata.*

Aristotelis

Folio xxii.

Querit. que sit scda diffinitio aie. **D**dm q ista
Aia est id quo pmiu uiuimus sentim' mouemur z intel
ligimus. Et est bñ assignata. qz descriptio alicuius rei ig
nore pt optime dari p pias passiones. z opatoes quib;
ducimur in noticiã ipaz reru. cū hñlle pñcule scz uiuim'
sentimus zc. sint pñe opatoes anime. ergo diffinitio est
bene data de anima

Arguit. ista diffinitio puenit potetis aie. q diffinitio
aie non est bona **P**robat. qz poña vegetatiua uiuim'. z
potentia sensitua sentim'. z potetia motiua mouemur z
poña intellectiua intelligim'. **D**dm q ista pñcula (pri
mum) capit duplr. Uno modo vt tñ ualeat sicut pñmū
z sic est uerū q potetis pmo uiuimus sentimus moue
mur z intelligimus **A**lio (pñmū) tantū ualeat sicut pñci
pale. z sic p uenit aie qz est id quo pñcipalr uiuimus Sic
em uiuimus p aiam vegetatiua. sentimus p aiam sensiti
uam. z sic capit (primo) in diffinitione ista. qñis em po
tentia est pñcipium pñcipium uiuendi. opationū vitali
um. non tamen est pñcipium principale **ut aia**

Arguit. etiã sic capiendū (pñmū) tñc ista diffinitio kō
neme aie rōnali tñ. qz illa est qua uiuimus sentimus mo
uemur z intelligim'. **D**dm q iste pñcule diffinitionis
pñt capi duplr. **U**no q uenit tñ z sic solū puenit aie rō
nali. qz illa pñctim est pñcipiū uiuendi sentendi mouen
di z intelligendi **A**lio capitur iste pñcule diuisim. scz
reddendo singula singulis. z sic ista diffinitio puenit om
nibus aialib. qz sub pñma pñcula scz uiuimus intelligit
aia vegetatiua. sub scda. f. sentim' intelligit aia sensitua
sub tertia. f. mouemur intelligit motiua. sub yltima. f. in
telligimus intelligitur anima intellectiua.

Querit. qñō ista scda diffinitio demonstrat pñmā **D**i
rendū q hoc mō **I**d qd est pñcipiū quo pmo uiuimus
sentimus mouemur z intelligimus est actus pñmus sub
stantialis corpis phisici organici. sed aia est hmoi. qz rē.
Est q ista demonstratio qz cuius rō est. qz in ipa pcedit
qz effectu ad cam. talis aut demonstratio est qz sicut pñz
pmo posterior. hñ em moueri sentire intelligere effe' aie.

Querit. que istarū diffinitionū sit materialis z q for
malis **D**dm q scda est formalis. z pñma materialis
qz in pñma diffinitione ponit (aliquid) qd se hñt pñs
re matie. f. corpus. sed in scda ponitur ea que se hñt
ex pre forme. z nihil ponit qd spectat ad corpus puenien
ter. pñma diffinitio dicitur materialis. qz datur p mas
teriam. z secunda dicitur formalis. quia datur per opera
tionem z operatio est forma.

Arguit. diffinitio formalis demonstrat materiale a
pñmā. z demonstratione ppter quid. qz secunda diffinitio
aie debet demonstrare pñmā a pñmā sicut formalis **D**dm
ad pñmā prem a sumpri. qz duplex est diffinitio forma
lis **U**na d. formalis qz est dara qz formalēz cam. z illa hñz
demonstrare materiale a pñmā. sicut pñmā in duabz diffi
nitionibz motus tercio pñmā. quatū pñma demonstrat
scdam a pñmā. **A**lia est diffinitio formalis qz dat p effectū
forme. z sic diffinitio formalis demonstrat materiale a po
steriori. z talē scda diffi' aie. qz illa q ponit i scda diffi
aie hñt effe' formaz. qz uiuere est effectus aie vegetati
ue. z sentire est effectus aie sensitue. moueri est effectus
aie motiue. z intelligere est effectus aie intellectiue. **E**st
tñ pñsiderandū q aliqui uolentes pñcordare duas opinio
nes adinuicem scz an pñma diffinitio demonstret scdam
a pñmā uel ecō tra. ponit istam distincōem. qz iste pñcule

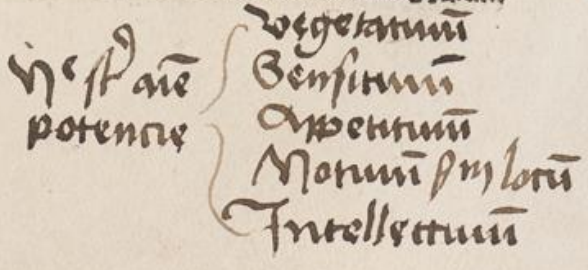
in scda diffinitione scz uiuimus sentimus zc. possunt
dupliciter capi. Uno modo prout dicunt essentia vitali
lem. sic qz iste dictiones fcent effectus cause formalis sic
dicit **A**resto. postea qz uiuere in uiuentibz est esse. z sic scz
cunda diffinitio a priori demonstrat pñmam **A**lio mō ac
cipiunt iste dēōes vt fcent effectus z pñmas opationes
aiaz. sic qz sit sensus. **A**ia est id quo exercemus opa senti
endi zc. z tñc pñma demonstrat scdam a priori. z secun
da pñmā a posteriori. **S**ed ista pñcordia multiplr deficit
respiciendo oēs particulas **P**rimo quia non possunt ille
pñcule capi fm qz fcent essentias aiaz. qz qñis inuenit
uiuere qñqz accipi pñmā essentia vite siue p aia. tñ non pñt
sic alie pñcule capi. f. qz sentire fcent essentiam sensitua. z
intelligere essentiam intellectiua. **S**ecundo qz si admittat
qz ille pñcule sic capiuntur adhuc pñma demonstrat scda
a priori **L**ycā qd sciendū. qz aia adueniens corpū
intelligitur pñmo informare corpus. z pñmā informationem
dare esse vitale corpori. pñtelligitur em qz anima sit in
corpore anteqz intelligat animam dare esse vitale. quia qz
pñma diffinitio datur de aia fm qz absolute iueit cor pñ
ri. scda fm qz dat esse vitale corpori. igitur adhuc pñma
diffinitio significat causam secunde diffinitionis fm na
turam. z sic adhuc demonstrabit pñmam a priori

Potentia z aut aie. que dicte sunt alijs q
de isunt oēs. alijs qz qdā hñz. qz buldā
pño vna sola **P**oñas at dicim'. vegetatiū. sen
sitiuū. appetitiū. motiū fm locū z intellectū.

Postqz **A**ristoteles determinauit de substantia anī
me ponendo duas diffinitiones eius. **H**ic iam determi
nat de potetis anime siue de partibus anime. **L**uius
ordinis ratio est. quia substantia naturaliter pcedit ac
cidens. sed potetie anime sunt accidentia anime. ergo a
nima pcedit suas potetias. **P**rimo ergo determinat
de potetis anime in generali. secundo in specialit descen
ditur ad singulas pres anime. ibi (quare de alimento p
mo) **C**irca pñmum enumerat potetias anime in ges
nere. z circa hoc pñmo ostendit quomodo differēt se ha
bent ad diuersa animata. **S**ecundo ostendit quomodo
ille potetie se inuicem consequantur. **E**t dicit qz quedā
potetie anime insunt quibusdam animatis sicut brutz
insunt vegetatiuum sensituum appetitiuum z motiū
fm locum. **Q**uibusdam aut animatis insunt omnes iste
potetie sicut hominibus **Q**uibusdam uero inest solum
vna pars anime. f. vegetatiuum que est in plantis tñ **E**t
psequenter enumerat genera potentiarum dicens. qz po
tetie anime sunt vegetatiuum sensituum appetitiuum
motiuum fm locum z intellectuum

Inest aut plātis vegetatiuū solū. alteris at
hoc z sensituum **S**i at sensitū z appetitiū **A**p
petitus quidem em desiderii z ira z uoluntas
sunt **A**ialia aut oia hñt vñū sensum z tactum

Et quo superius dictū est qz tñ quatuor sunt grad'
vite. f. vegetatiuum. sensituum. fm locum motiuum. et
intellectuum. et hic **A**ristoteles addit appetitiuum
ostendendo quō psequantur adinuicē. **U**lt' qz **A**resto,

que tñ effect'
Exhib' gradū

Ondit quō
potencie aie
aiar' in gñal'

no qd est
hñt aie
potencie
aiar' in gñal'
Concordia
apares

tiū ab intellectu. sicut in brutis. Appetitū autē non est gradus vite. qz nō separatur a sensitivo. sicut in textu p barum est. s. in intellectu omnia illa inveniunt. S. genera potētiarū distinguunt penes operationem ad obiectum vel g obiectū potētie est aliquod corp^o diuerſum aie fm locum z appropinquatem. z sic est primū genus potētiarū. scz vegetariarū. qz necesse est alimentū qd est obiectū potētiarū vegetariarū. esse diuerſū aie vel alio. Vel obiectū ē separatū fm locū. z hoc ptingit dupl^r. qz aia dupliciter se habet ad obiectum. qn̄ em̄ per opatōes aie res tendunt in aiam. z qn̄ aia tendit in res. Exmpli grā per sensatōes tendit sensibile in sensum. qz visio fit per hoc qz visibile recipitur in visum per suam spēm. vel ergo accipit hoc obiectū fm qz res tendit in aiam. Et hoc dupliciter. qz vel talis res est sensibile. z sic est genus sensitivum. vel talis res est vltis z intellectualis. z sic est intellectiū. vel tale obiectum fm qz aia tendit in res. Et hoc ptingit dupl^r. aut si cur in fine. z sic est appetitū. Vel aia tendit in fine opis sic est motiū. qz appetitus est respectu boni. z bonū z finis coincidit. sed per potētiā motiuam tendit anima in aliquod. sicut in terminū opis. quia p illā deuenit ad aliquid quod est terminus appetitus.

Querit. quare vocant genera potētiarū. Dm̄ qz iō dicunt genera. qz pnter sub se multas spēs potētiarū. sic genus vegetariū pnter sub se tres spēs. Sensitiū hō pnter sub se nouē spēs. Intellectiū hō pnter sub se duas. Appetitū autē pnter sub se tres species.

Arguit. ergo motiū nō est genus. qz nō cōtinet sub se plures spēs. Probat. nā ideo dicitur aliqd genus. qz habet sub se plures spēs. Dm̄ qz motiua potētia ē duplex. quedā est motiua impatiua. qz impat motum. et talis potētia est diuisa in multas spēs. qz cōtinet sub se intellectū voluntatem appetitū sensitiuos z sensus inferiores. sicut infra patebit. Alia est potētia motiua localis executiua. z tunc est dōm qz spēs duplex. Uno mō pro reali natura specifica. z sic nō est distinctio specifi ca in illa potētia. qz sicut dicitur Aristot. tertio hū^o qz diuersa organa nō diuersificat specie ipam potētiā motiuam. Alio mō accipit spēs pro spēali motu. z sic potētia localis motiua executiua est diuersa spērū in diuersis aialibz. qz aliqz aialia mouent localit^r reptādo. sicut sunt serpētes et vermes. z aliqua mouent volando sicut aues. z aliqua ambulādo sicut homines.

Querit. que sit rō ordinis istorum generum potētiarū. Dm̄ qz genera potētiarū pnt dupl^r ordinari. Uno fm viā generatiōis fm quā pcedit ab imperfectis ad pfecta. z sic vegetariū est p̄mū. deū sensitiuū. tūc appetitū. deū motiū fm locū. z vltimo intellectiū. Alio mō pnt ordinari fm ordinē pfectōis. z sic est opposit^o ordo. Istud autē pōe esse manifestū compando ista genera potētiarū ad animata. quia vegetariū inuenitur in im pfectioribus qz sensitiuū. deinde appetitū. deinde motiū fm locum. z tunc intellectiū.

Arguit. appetitū etiam reperitur in nō aiatis. g non est potētia anime. An̄s probat. quia materia appetit forz mam primo physicorum. Dm̄ qz est duplex appetitus scz naturalis. qui nihil aliud est qz inclinatio nature ad finem vel opatōem. z talis appetitus etiam est in nō animatis. z sic non est potētia anime. Alius est appetitus animalis qui sequitur pgnitōem alicuius appetibilis. et talis solum inuenit in aialibus. z de tali appetitu hic loquitur Aristot. Appetitus em̄ sensitiuus sequit cognitiōem

sensitiuā. z intellectiuus cognitiōem intellectuā

Querit. vtrū plures sint potētie in anima. Dm̄ qz sic et p̄cipue in anima rōnali. Lūius ratio est duplex. Prima. anima p̄cipue rōnalis est pfectissima inter inferiores formas. ergo debet habere pfectissimas z plures operationes. quia operatio est finis. id est pfectior res habet pfectiorem finem. sed non potest habere multas operationes pfectas p vnā potētiā. quia diuersa opatiōnū sunt diuersa principia. ergo oportet qz illas pfectas operationes habeat p plures potētiās. Lūius rō est. qd illa (que sunt in superioribus p pauca media) sūt in inferioribus per plura. Non est ordinabilis ad eundem finem cum substantijs separatis. quia ad finem creaturam spūalium. sed illum finem habent substantie separatae p pauca z non per multa media. sed inferiora sicut homo habet illum finem per multa media. Secunda ratio stat in hoc. quia homo est compositus ex duplici natura. scz ex corporali quo ad corpus. z spirituali quo ad animā. ergo etiam habebit duplicem potētiā correspondentes illi duplici nature. scz spirituales sicut est intellect^o agēs possibilis z voluntas. Et alias potētiās corporales sicut sunt vegetariue z sensitue. Et hoc ideo. quia naturaliter potētia sequitur naturam. sed in omni natura inueniuntur tria. scz esse posse z operari.

Arguitur. anima rōnalis pius accedit ad dei similitudinem qz alie forme. sed in deo non est potētia salte passiva qualis est sensus. ergo etiam ipa anima rōnalis non habebit aliquā potētiā. Dm̄ qz in aia rōnali duo inueniunt. z fm hoc dupl^r sumitur. Uno mō quo ad pfectionem opatiōnū. Et quo ad hoc aia rōnalis magis accedit ad diuinā similitudinem. quia sicut deus perfecte operatur. ita etiam pfecte sunt opatiōes anime rōnalis. Alio mō accipitur aia rōnalis quo ad numeroz potētiarū. z tunc non habet similitudinem cum deo. quia in deo non est multitudo potētiarū sicut in anima rōnali. Ea em̄ (que sunt p pauca in superioribus) sunt in inferioribus per multa.

Arguitur. aia est simplex in essentia. ergo etiam erit simplex in potētia. z sic nō erit multe eius potētie. Lōsequētia pbatur. quia essentia z potētia debent proportionari.

Dm̄ qz duplex est simplicitas. quedam est simplicitas p negationem pfectionis. z sic materia p̄ma dicitur simplex. qz ipa fm se non h̄z in se aliquā pfectionē. z talē simplicitatē non h̄z anima. Alia est simplicitas p negationem cōpositionis quāuis non p negationem pfectionis. quia scz res in se nō est composita. z sic solus deus est simplex. qz cum sua pfectione nullā habet compōem. z sic etiā ali quo modo anima rōnalis quo ad eius essentiam potest dici simplex. quia scz nō est cōposita ex materia z forma. est tñ multiplex in pfectione z virtute operandi. z iō requiritur ad tales opatiōes multitudo potētiarū.

Querit. quot sint potētie anime rōnalis p̄iuncte corpori. Dm̄ qz decem z octo. quaz potētiarū ipa anima est principū materiale. q̄uis non p̄pletum loquendo de anima in cōi. scz tres potētie aie vegetariue. videlz nutritiua augmentatiua z generatiua. z quaz potētie sensitiue exteriores. scz visus auditus olfact^o gustus z tactus. Et s̄. quoz sensus interiores. scz sensus cōis qz localis supra dextrū oculū. Et p̄tus ymaginaria qz localis sup̄ sinist^r oculū. Et p̄tus cogitatoria qz localis in superiori pte capitis. scz in ca curie. Et memoriatiua qz localis in posteriori pte capitis. Et sunt duo appetitus sensitiuū. scilicet irascibilis z con-

Questiones

secūdi de Anima

cupiscibilis. Cupiscibilis est qui iungit sensui comuni
Et transabilis q̄ contigit virtuti cogitativae. sicut patz ter
cio huius. Item in pfectis aialibus est vna potētia locali
ter motiva per quā aial exequit̄ motum. z illa est origina
liter in corde fm̄ q̄ ei coniungunt̄ alia membra. Inquāz
autem anima est intellectiva habet tres potētiās. Intelle
ctū agētem possibilem z voluntatē. Et separata aia a cor
pore iste potētie non manent actualiter que scilz sunt in
anima z in corpore simul

Querit̄ vtrū potētie aie distiguntur realiter ab aia
Dm̄ q̄ sic. z probat̄ triplici rōe. Prima stat in hoc. illa
distiguntur realiter que distiguntur predicamentaliter.
cum distinctio predicamētalit̄ sit realis. sed anima z sue
potētie distiguntur predicamētaliter. Est em̄ aia redu
ctive in p̄dicamēto substātie. Sed potētie aie sunt in scda
spē q̄litaris. Circa maiorem sciendum q̄ dupliciter cō
tingit loqui de distinctione reali. Uno modo sic q̄ illa q̄
distiguntur realiter distiguntur loco z subiecto. quia
scz possunt ab invicem separari realiter. z sic loquitur
de distinctōe reali. z cum eis concordāt aliqui moderni.
Et sic est verum q̄ predicamenta non distiguntur real
liter. quia non sunt forme realiter ab invicem separabiles
cum necessario accidens sit in subiecto. Alio modo capif
distinctio realis fm̄ q̄ essentia rei dicitur res. z sic illa dis
tinctio dicitur realis que est essentialis. Illa ergo que sic
habent diversas essentias etiam si non possunt ab invicem
separari distiguntur realiter. z sic philosophi loquuntur de
distinctione reali. cum dicunt q̄ predicamēta distiguntur
realiter. Secūda ratio stat in hoc. actus z potētia divi
dunt quodlibet genus entis fm̄. Aristo. nono metaphis
ce. z accipit̄ ibi. Aristo. genus fm̄ q̄ genus substātie dis
tinguitur contra genus accidentis. vt sit sensus. actus z
potētia sunt eiusdē generis. i. si actus alicuius potētie sit
de genere substātie. tūc etiā illa potētia erit d̄ genere sub
stātie. vt patz de materia z forma. qz si forma est in p̄dica
mēto substātie q̄ est potētia eius. Ex quo sic arguit̄. opa
tio potētie est de p̄dicamēto actōis sicut videre z audire
tūc actus z potētie sunt de eodē genere opzētā q̄ potē
tia sit de aliq̄ genere accētis. Et sic necē est dicere q̄ potē
tia sit de genere q̄litaris. Nō ergo p̄t dici q̄ sit de genere
substātie. sic q̄ aia sit sua potētia. Tercia rō stat in hoc. si
aia sit sua potētia sequerē q̄ aia semp̄ esset in exercitio sue
opationis. Sequela est falsa. qz anima nō sp̄ videt nec sp̄
audit. Probat̄ tamen sic. qz si aia esset sua potētia tūc essz
immediatū p̄ncipiū sue opationis sicut nunc est immedi
atum p̄ncipiū dādi esse vitale. sicut ergo aia semp̄ dat
esse vitalem. z sic semp̄ essz in exercitio operādi.

Arguit̄ Augustinus d̄ q̄ mens noticia z amor sunt
substāntialiter in aia. sed ista significāt potētiās. ergo videt̄
q̄ aia sit sua potētia. Dm̄ q̄ ista locutio pōt̄ duplici
ter intelligi. Uno modo q̄ sit locutio essentialis. sic q̄ sig
nificetur q̄ mens noticia z amor sunt substāntialiter ipsa
aia. z sic locutio est falsa. Alio modo potest̄ intelligi hęc lo
cutio vt sit obiectiva. vt sit sensus. mens noticia z amor
habent substāntiam anime pro obiecto. z sic loquitur Au
gustinus. qz vult per istam locutionē q̄ in anima nostra
est ymago trinitatis. qz sicut vna anima cognoscitur per
tres vires. sic vna essentia est in tribus personis. Vult ḡ
q̄ ipsa mens siue anima per memoriā memoriter retinet
aiaz noticia cognoscat aiam. amoz amat aiam. sic q̄ vna
substāntia memoriter tenet̄ quo ad mētē. Noscūt quo ad

noticiā amatur quo ad amorē. Secdo p̄t dici q̄ ista p̄dic
catio est totius potētiarū in suis p̄ribus. Circa qd̄ scie
dum q̄ totum vlt̄ inest̄ culter. sue parti fm̄ essentias et
potētiarē sicut aial homini. z ideo p̄t hoc totuz simplr̄ p̄
dicari de suis p̄ribus diuisim sumpris. Aliud est totuz
integrale sicut domus. z hoc nec inest̄ p̄ribus fm̄ essentias
nec fm̄ potētiarē. z ideo tale totum nullo mō potest̄ p̄di
cari de suis p̄ribus diuisim sumpris. Ista em̄ est mala p̄
dicatio. lapis est domus. lignum est domus. Sed totū
potētiarū inest̄ culter p̄ fm̄ essentia z non fm̄ p̄tē.
et ideo hoc potest̄ p̄dicari de suis partibz cōiunctim ac
ceptis. vt sicut potest̄ dici calidū leue luciduz sunt vnus
ignis. Sic etiam potest̄ dici q̄ mens noticia z amor s̄
substāntialiter anima. Et tūc sicut calidum leue luciduz
distiguntur ab igne realiter. sic etiam iste potētie dist
stinguntur realiter ab anima.

Arguit̄ materia p̄ma est sua potētia. qz talis non dis
tinguitur realiter a materia. ḡ aia est sua potētia. Lōses
quentia tenet̄ p̄ sile. Dm̄ q̄ nō est sile. qz nō est inco
ueniēs q̄ aliq̄ res sit sua potētia passiva. Qui? rō est. qz
passio p̄t fieri p̄ essentia rei. z nō p̄ potētia supadditam
Sed nō p̄t aliqd̄ esse sua potētia actiua q̄les sunt potē
tie aie que sunt ad minus actiue postq̄ receptorū spēs. si
cur visus postq̄ receptorū spēs visibiles tūc videt̄. Rō ista
diuersitatis est. qz sicut dē est actus z potētia sunt eius
dem generis. cum ergo forma subalis (que est act? ma
terie prime) sit de genere sube. necesse est dicere q̄ potē
tia illius actus scz materie prime etiam sit de predicamē
to sube. z sic nihil ad die potētia materie supra materiam
realiter. sicut potētia aie super animam

Arguitur forma accētalis agit p̄ essentia suā. ḡ etiā
forma subalis. An̄s patz de calore que immediate agit in
aquā qz nisi sic essz p̄cessus in infinitū. Dm̄ q̄ ista p̄
positio nō est vera q̄ forma accētalis agit p̄ suā essentia.
qz talia accētia nō sunt ea que agūt. sed q̄bus aliq̄ agūt
et sic ignis agit in aquā q̄ calore sicut p̄ p̄mū principuz
non tū calor agit. Quiuz rō est. qz cum opari seḡrur esse
eo mō cōuenit̄ alicui opari quo modo conuenit̄ sibi esse.
Sed iste forme accētales p̄ se non h̄nt esse. z sic nō cōcē
ditur q̄ forme accētales agant p̄ suam essentiam

Et si tunc replicetur. si deus crearet calozē extra sub
stāntiā. tūc talis calor ageret sup̄ suā essentia. Rū dētur
duplr̄. Uno mō supposito q̄ deus crearet talē calozem
p̄ter subiectū tūc daret̄ sibi talē actiōnē p̄ter subiectum.
Secdo potest̄ dici q̄ non est possibile talē formā creari ex
tra substāntiā. qz creatio terminatur ad esse substāntis. sed
caloz creatus extra substāntiā non esset substāntis ergo
non esset creabilis. quia esse substāntis calozis est eē in sub
iecto. cum ergo non haberet subiectū tūc esset substāntis
et nō substāntis quod implicat. Nec est sile de accēte si
ne subiecto substāntis postq̄ p̄ naturā productuz est. qz
accētis potest̄ p̄seruari sine principali subiecto. sed tū talis
qualitas non esset naturaliter ab s̄z quantitate que sup
plet̄ ibi vicem subiecti.

Arguit̄ Augustin' d̄ q̄ potētie aie nō sunt in aia s̄
cut accēs. ḡ sicut suba in eo cur? est suba. Dm̄ q̄ du
plex est accēs. scz cōmune z p̄mū. Jam ver. est q̄ potē
tie aie non sunt in anima sicut accēs cōmune. sed sicut ac
cidens p̄mū. qz ipse potētie fluunt ex cōtialibz p̄mū
cipijs anime. qd̄ est p̄mū accētibus p̄mū. accidentia
aut̄ cōtia fluunt ex p̄ncipijs in diuidualibz.
Arguit̄ accēs nō extendit̄ se vltra subiectū. s̄ potētie

pa 20

Due d'alis dis
tinctio

2a 20

3a 20

3° 9° 10° 11°

3° 9° 10° 11°

3° 9° 10° 11°

Done aie vegetatiue. sensitue. In materia et corpore
Intellectiue aut oes in materia sunt in ipso subiecto

Aristotelis

Folio xxxiii

aie extendit se ultra suu subiectu. qd non sunt accidentia.
Odm est ad maiore qd accitio se non extendere ultra
suu subiectu pr intelligi duplr. vno mo subiectiue. z sic e
ver qd accitio no pr esse subiectiue nisi in suo pno subiec
to. Alio mo pr intelligi effectiue vel obiectiue. z sic e fals
sum. qd accitio extendit se effectiue ultra suum subiectum.
sicut calor ignis agit ultra suum subiectu scz in aquaz. sic
eti obiectiue pr accitio ultra suu subiectu agere. qz visus
pr obiectiue tendere in calorem extra se existente.

Arguit. forma simplex subiectu esse non pr. sed aia est
forma simplex. qd non est subiectu accitio. Odm qd mag
tor est vera de forma simplici q nulla admittit co
ponem. sicut est essentia diuina. sed aia no est forma sum
p simplex. sed est simplex. qz no est pposita ex materia z
forma. no pr habere in se accitio eti ab ipa reali distine
ra. sicut in principio libri latius de m est.

Arguit. sensibile z rationale st. dicitur aie. qd sunt subam
aie. sed sensibile sumit ex sensu. qd sensus est suba aie z per
his no est potentia. Odm qd sensibile caput dupliciter.
vno mo fm pntia eius significacione. z sic sensibile lignit
ficat aliqd ppositu ex corpore sensitiuo z aia sensitiuo. z il
lo mo sensibile est dicitur pntia animalis. z sic significat
ide realiter cu animal. Alio mo caput sensibile. put sensibile
scat habere sensum. z sic sensibile est accidens et no diffe
rentia. qz sensus est qritas extra essentia animalis

Querit vtz potetie aie sint in aia vt in subiecto. Di
cendū qd qda potetie aie sicut intellectiue sunt in aia
sicut in subiecto. Sed alie potetie sunt in aia z corpore. sicut
Quo rō naturalr pr sic sunt. qz sp eiusdē est potetia cu
tus est opatio. sicut p3 p Arg. in libro de somno z vigilia.
Ille qd potetie sūt potetie aie tm quaz opatōem tm sūt
p aiam. sed ille potetie sunt aie z corpuz quaz opatōes
sūt p aiam z corpus simul. sed manifestū est q opatōes
intellectiue sūt p aiam tm. opatōes autē sensitue z ve
getatiue sūt p aiam et corpus sit. qd etiā potetie vegeta
tiue z sensitue sunt in aia z corpore simul

Arguit. videt qd sunt aliq potetie corpuz tm. pbaf. qd
sicut aia est tm subiectu potetiaz spūaliū. ita corpus erit
tm subiectu potetiaz corpūaliū. qd tenet a silt. Odm
q non est silt. qz no equit se hz corpus ad potetias sicut
aia. qz aia est pncipiū oim potetiaz. etiā corpūaliū qd
no ppter subiectu. sed corpus no est pncipiū oim potet
tiar. z sic no est aliq potetia in corpore tm. Quō rō est. qz
potetie q ponunt in aia sunt potetie actiue. aut ex par
te obiecti in qd agunt sicut sunt potetie vegetatiue. aut
post receptionē spū sicut sensitue et intellectiue. sed actio
est a forma. qd etiā a forma sūt potetie portus qd a ma
teria. Et io nulla est potetia q tm corpuz pueniat.

Arguit. Augustin⁹ dicit qd aia qdam sentit sine corpore. qd
aia hz aliq sensum sine corpore. Odm q aiam sentire
sine corpore pr duplr intelligi. vno mo obiectiue. z sic est ve
rum qd aia qda sentit q no sunt in corpore ipsius aiat. sicut
qd ovis sentit colorem pitris aut inimicitiam lupi. que dā
tamen sentit cu corpore. qz scz subiectu est in corpore propo.
sicut sentit aliquis vulnus. vel dolorem in corpore proprio.
Alio mo intelligit qd aia sentit sine corpore proprio.
sicut est simplr falsum. qz opz sensum z sensitiuam opatōez
sem p esse in corpore sicut in subiecto

Arguit. accitio dicit esse pportioata suo subiecto. sed
potetie aie no sūt pportioate aie. qd no sūt accitio ipsius
aie. Dicitur pbaf. qz in aia rōnali qd no est poia audi
tiua sicut in ludo. etiam in ceco non est potetia visiva

Odm qd potetie aie capiunt duplr. vno mo generalr. et
sic puenit cu aia z sūt pte passioes aie in generali. Alio
accipiunt pnculatim. z sic no o3 qd adequent aia. Et repl
gr. aie vegetatiue pportioat potetia nutritiua. augmē
tatiua. z generatiua. z ille potetie pportioatur aie vege
tatiue fm qd hmo. silt sensus in co pportioat aie sensiti
ue. z no ille sensus vel iste. et ideo oes sensus sunt in aia
sensitiua pfecti aialis si no sit defectus ex parte corpuz. qd
aut pfectu aial qd no hz visum non puenit ex defectu
aie. sed ex defectu organi corporalis.

Querit vtz potetie aie sūt ab ipa aia. Odm qd oes
potetie aie sūt ab ipa aia sicut a pncipio effectiuo. sicut
inferius patebit. sicut intellectiue potetie sūt ab ipa aia rō
nali sicut a plero subiecto. z vegetatiue z sensitue sūt
unt ab aia sicut a pncipali subiecto. sicut no plero. Quis
rō est. qz pncipiū in vnoquoqz genere est cā illoz q sub ta
li genere pntent. sicut aia est pot pncipiū natura suis potetis. qz
oim subiectu forme accitialis est pncipiū naturalr in actu p
formam subalem anteqz sibi pr inesse accitio. fm qd tale
subiectu est in actu subali. sic est pncipiū pductum accidē
tis. sicut ipm accitio sit intrinsecu subiecto. ortum ex natura
subiecti. Sicut accitio sit ab extrinsecu inductu tūc sub
iectu est susceptiuū talis accitio. sed non pductiuū. z sic
est pncipiū subiectiuū sed no effectiuū

Arguit. ab vno no pnt fluere plura. sed aia est vnum
qd dā. qd no hz plures potetias. Odm qd duplex ē aliqd
vnu. vno suba z pte simul. z ab illo no pcedit plā.
Alio aliqd est vnu in suba. multiplex tm in virtute. z ab
illo pnt plura pcedere fm aliq ordīe. sic aut est de ipa
aia. qz aia est multiplex in pte. z ideo pcedit ab ipa
multe potetie fm quēdam ordīem

Arguit. aia est subiectu potetiarū. qd no est pncipiū
neqz cā efficiēs. qz materia z efficiēs no coincidit. Odm
q materia ex q no coincidit cu efficiēs sicut hū materia in q
Et rō est. qz materia ex qua fm qd hmo est pura potet
tia. efficiēs autē fm qd hmo est in actu. sicut iplicat aliqd cō
in potetia z in actu. sed materia in qua est etia z in actu. qd
illa pr esse simul efficiēs z materia. sic autē est de aia. qz aia
est materia in qua subiectu potetiaz. Ex quo p3 qd aia
est pncipiū potetiaz in triplici genere cause. scz efficiētis
materialis z finalis. qz aia pncipit p potetias. z sic pfectio
(q est in potetis) ordīnat ad aias sicut ad finē. Et tm cō
siderandū q efficiētia (qua aia efficit potetias) no est per
trāsmutaciōem. sed p simplici emanaciōem

Manifestū igit ē qd eodē mo vna vtiqz erit rō
aie z figure. Neqz tm ibi figura est pter triangu
lū z q pnter sūt. neqz h aia pter pdcās ē sicut at
vriqz z in figuris rō cōis q pueniet qd ē oibz. p
pria at nullū erit figure. Silt at z i dāis aia b
vū ridiculū est qd rere cōem rōem z in his z i alte
ris. q nullū erit coz q sūt ppria rō. neqz fm p
pria z indiuiduā spēm dimittētes h moī. Silt
aut se hnt ei qd de figuris est z qd fm aiam sunt
Semp tm in eo qd ē psequēt est potetia qd p
us ē in figuris z in aiat. vt in terragono qd ē

De figuris
in figuris
in figuris

*Omne distinguuntur p actus a priori digne cae formales
Et p obiecta a priori ingne cae efficienti*

Aristotelis

Folio xxv

Querit quare in quibusdam aiatu regitur vegetatiuū absq; sensitiuo. **O**dm q; ideo q; natura procedit ab imperfecto ad pfectū. cum ergo vegetatiuū sit imperfectius sensitiuo debet in quibusdam illa inueniri vegetatiuū absq; sensitiuo. z sensitiuū absq; mortuo. q; q; fm natura sit ordinata sunt sicut dicitur viii. physicor. q; oportet in naturalib; pcedere ordinata ab imperfectis ad pfecta

Querit quare tactus inuenit in omni aiali z nō alijs sensus. **O**dm q; tactus accipit dupl; vno modo fm q; discernit q;itates ex q;bus consistit aial. et sic tactu corruptio nō est aial. Alio mō fm q; discernit q;itates ex quibus pseruat aial z sic etiā sine tactu aial nō posset diu pmanere in esse. **O**d sic patet q; p tactū pgnoscat dñia in nutrimento. nisi q; aial haberet tactus statim p iungere aiali aliqd nutrimentum qd esset corruptio aialis. id aial non posset pseruare sine tactu. Alii autē sensus nō sūt necessarij aiali fm q; aial. sed de bñ esse. Sūt em̄ aialia qdā q; necessarij habet q;erere nutrimentū in distātia. q; scz nō hñt nutrimentū z talia etiā hñt alios sensus quib; picipiunt nutrimentum in aliqua distātia

Querit q;re intellectū vocat vltimū z minimū in textu. **O**dm est q; dicit vltimū s; viā gnarōis. z iō est pfectissimū. q; via pfectōis includit oia alia. S; vocat minimū ex trib; hmo q; est imateriale. z q; h; min^o de pōne. Secūdo vocat minimū. q; nō didit in tot pōnas sicut sensitiuū. Sūt em̄ in aia intellectia triū tres pōne s; in sensitia aialis pfecti s; noue sensus z duo appetitus. Tertio dicitur minimū p pparōez ad subēm. q; intellectū inuenit in paucaiorib; subiectis q; sensitiuū vel vegetatiuū. Inuenit ei soluz in hoib; loquēdo de intellectu qd est rōcinatū. q; h; uis em̄ Aristoteli loq;itur p dicitōnalr in textu. q; rōcinatū in est hoib; z etiā si ē aliqd corp; aliū cui inest rōcinatū sicut corp; celestib;. s; p;itatē tñ aia corp; celestis. s. aia nobilis nō est rōcinatiua s; intellectia p simplicē intuitum.

Necessariū at est debentē de his pscrutatōem facere accipe vnūq; eoz qd est. Postea sic de habitis aut z de alijs inuestigare. Si at o; dicere qd vnūq; eoz ipoz. vt qd intellectiuū aut sensitiuū. aut vegetatiuū. prius adhuc dicēdum quid sit intelligere. z quid sentire. Priores em̄ potētis actus et operatōnes fm rōem sunt. Si aut sic. aut his priora opposita oportet cōsiderare. De illis primum vtiq; oportebit determinare ppter eādem causā vt de alimento et sensibili et intelligibili

Postq; Aristoteles dicit q; de ptrib; aie sit determinandū sic q; nō sit danda vna p̄munis diffinitio de aia. Jam psequēter ostēdit quo ordine determinandū sit de ptribus siue potētis anime dicens q; ille (qui vult facere pscrutatōem id est pfectā inq;sitōem de his ptrib;) debet pmo pgnosere qd sit vnaqueq; ps et post hoc debet determinare de habitib;. id ē de illis que psequunt ipas ptes. sicut sunt accidentia potētiaz siue ptiuz. Et supposito q; pmo debeat definire de potētis quo ad qd est. tunc ante qd dicitatem ogret adhuc p determinare de

actib;. Quis rōnem ponit. quia actus z opatiōes potentiaz sunt pōres ipis potētis fm rōem id est fm diffinitiuam p̄gnitōem. q; scz potētē diffiniunt p actū. cui ergo ptes diffinitionis cognoscant prius ipso diffinitio. ergo etiam oportet prius determinare de opatiōib; q; de potētis. Et si de opatiōib; est determinandū prius q; de quidditate potētiaz. tunc oportebit adhuc de aliquo p̄us definire q; de opatiōib; q; de obiectis q; s; adhuc p̄ora ipis opatiōib; cū obiecta etiaz diffiniāt opatiōes. Arguendū ergo de primo ad vltimū iste est ordo determinandi de ptrib; anime prius em̄ debet determinare de obiectis quia obiecta diffiniunt actus. Deinde de opatiōib;. quia opatiōes diffiniunt potētias. Deinde de potētis. et vltimo de accidentib; potētiaz. **E**t quo infert Aristoteles correlarie q; oportet prius determinare de alimento qd est obiectū pris vegetatiue. Deinde de sensibili qd est obiectum pris sensitive. Deinde de intelligibili qd est obiectū pris intellectiue. Querit vtruz potētē anime distinguant p actus et obiecta. **O**dm q; potētē immediate distinguant p actus. z actus vltimus p obiecta sicut dicitur. Quod pbat auctoritate z rōe. Auctoritate Aristoteli. in hoc libro q; supra dicit q; quia sentire z opinari sunt diuersa etiaz sensitiuū z opinatiuū sunt diuersa. Ex quo datur intelligi manifeste q; potētia sensitia z intellectiua distinguuntur per actus. Ratione autē potest sic declarari. **P**rimo q; distinguantur potētē per actus. quia vnūq; dicitur distinguuntur per hoc p quod habet diffiniri. quia diffinitio est p̄ncipium distinguendi a quolibet alio. Sed potētē diffiniunt p actus. ergo distinguunt p actus. **S**ic notat pater. q; vnūq; dicitur diffinitur fm q; est in actu sed potētē sunt in actu p opatiōes. ergo habent diffiniri per opatiōes. Ratio secūdi est scz q; actus distinguunt p obiecta. q; omnis actio habet suā diffinitōem a p̄ncipio aut a termino. sic em̄ differunt domesticatio z allectatio. q; domesticatio est a domesticante sicut a p̄ncipio ad dosmum sicut ad terminū. sed allectatio est ab allectante ad album. Sed obiecta sunt vel termini vel p̄ncipia potētiarū ergo actus distinguunt per obiecta. **A**ntea m̄ notē sciendū est q; sunt duplices potētē anime. qdā s; potētē actiue sicut sunt potētē aie vegetatiue. Et dicunt actiue q; agunt in obiecta sicut potētia nutritiua agit in alimentum transformando ipm. **A**liē s; potētē passiue que sunt receptiue q; scz in se recipiūt obiectum sicut pōna visua recipit in se colorem fm similitudinem. **E**t ergo ista dicitur in istis potētis. q; obēm pōne passiue est p̄ncipium actionis sicut color est p̄ncipium visionis. **E**t hoc em̄ fit visio q; color mouz visum. sed in potētis actiuis obiectum est terminus actionis siue finis vt obiectum potētē nutritiue est alimentum fm q; est potētia aiatum. sed ipa potētia nutritiua ad hoc opat vt obtineat nutrimentum aiatuz. tunc em̄ cessat nutritio qñ alimentum est aggregatum alio. **E**t quo p; q; obiectum non est p̄ncipium potētē fm naturam absolutā ipis us pōne. sed fm q; in pōna est aliq; opatio. **E**xēpli grā. color nō ē p̄ncipium pōne visive s; q; hmoī sed est p̄ncipium pōne visive fm q; in ipa pōna est visio. **z iō q; vis potētia videndi p̄ esse absq; obiecto nō rñ opatio visus** **A**rguit vnū habet tm̄ vnā distōem. q; pōne non debent distingui p actus z obiecta. **O**dm q; immediata distinctio alicui rei est tm̄ p vnū. sed mediata distinctio potest esse per plura. sic ergo immediate distinguuntur

Obiecta p̄p̄a a p̄fecta opatiōem p̄m̄ q; p̄ p̄fectū sūt z dicitur ipas p̄m̄ q; p̄ p̄p̄o

innominatū sicut dicitur Aristotele in capitulo de visu. et tamē manifestū est quod diaphaneitas est forma specifica. Item albedo est forma specifica. et tamē est in diversis specificis distinctis. sic quibus anima sensitiva in homine et in equo sit eiusdem speciei et ea sunt una forma specifica. scilicet potest a visu.

¶ Arguitur. ois distinctio sit per principia. sed male dicitur quod non dicitur sumi distinctio per principia. Quod si duplicia sunt principia. scilicet formalia. et penes talia debet res specificis distinguantur. et distinguuntur penes per se ipsas dicitur. quod dicitur (quod non agnoscent) circa locum per se ipsas dicitur. quod dicitur (quod non agnoscent) circa locum per se ipsas dicitur. quod dicitur (quod non agnoscent) circa locum per se ipsas dicitur.

¶ Arguitur. nihil fluit physice ab alio eodem. sed non per dicitur quod iste ponit fluit ab anima sensitiva. quod est aliquid eodem in homine et alio. Quod si eodem caput dupliciter. uno modo secundum intereodem cōitatis. et sic est verum quod a eodem nihil fluit physice. quod tunc loquens tractat de eodem et non physice. Alio modo accipit eodem secundum quod etiam inveniunt in suis inferioribus. et sic a eodem aliquid fluit physice. secundum quod per se dicitur locutionem posset sic dicitur quod physice fluit aliquid a principijs generis scilicet contractis. quod non secundum eodem rationem. Exepli gratia. visus in homine fluit ex principijs hominis. visus in alio a principijs alii. sed non secundum illam rationem secundum quam sunt principia hominis et alii. sed secundum aliam generaliore rationem. scilicet secundum quod illa principia sunt principia animalis. scilicet manifestum est quod animal est res physica.

opa. scilicet opus nutritiois et augmentationis. Sicut ergo in specialibus sunt tres potentie anime vegetative ita etiam sunt tria opera anime vegetative. scilicet generare nutrire et augere.

¶ Arguitur. anima intellectiva est prior. quod est perfectior alijs animabus. ergo anima vegetativa non est prior. Quod si anima intellectiva est prior secundum viam perfectionis. sed non secundum viam generationis. immo ut sic anima vegetativa est prior ut probatur est.

Naturalissimum enim operum viventium est quecunq; perfecta et non orbata. aut generationem spontaneam habent facere alterum quale ipsum animal qui dem animal. planta autem plantarum. quatenus ipso semper et divino esse et immortale principet secundum quod patet. Omnia enim illud appetunt. et illius causa agunt omnia quecumq; agunt secundum naturam. Id autem quod causa sit dupliciter est. hoc quod dicitur. illud vero quod. Omnia igitur concitare non patet ipso esse divino et continuo propter id quod nihil cōtingit corruptibilem idem et unum numero permanere. secundum quod potest participare unumquodque sic concitare. hoc quidem magis illud vero minus. et permanet non idem sed ut idem. numero quod dem non unum. specie autem unum.

Quia nunc dicitur est quod generare et alimento vel sunt opera anime vegetative. sequenter probatur per se prima pericula scilicet de generare. Et non fuit necesse probare aliam partem. quia Aristotele. circa primam diffinitionem anime quam diffinitur vitam habere posuit duo opera scilicet nutritioem et augmentacionem fuit ergo nunc necesse hic probare aliud opus videlicet generare. Et potest etiam dicitur quod in textu sequenti scilicet (Et autem anima) Aristotele. probat generaliter quod anima vegetativa est principium vivendi quo ad omnia opera. Probat ergo sic de generare. illa operatio que patet ad omnes viventes est operatio anime vegetative. sed generare est opus quod spectat ad omnes viventes tanquam naturalissimum nisi talia vivencia sint imperfecta. sicut pueri qui nondum venerunt ad perfectum statum vivendi. ut animalia noviter genita vel orbata. id est puera principio generationis. vel genitalibus. sicut hoc contingit ex naturate siue ex impedimento superveniente scilicet castratione. vel nisi habeant spontaneam generationem. id est que videntur appetere et sponte generari. Dicitur spontanee per similitudinem. quod videtur ex propria voluntate generari. et non per agens particulare extrinsecum adiunctum. generant talia per influentiam corporum celestium ex materia ad hoc disposita. Quod autem probat. quia anime vegetative est vitam dare. illud ergo quod pervenit omnibus viventibus hoc est ab anima vegetativa que facit vitam. Quod probat Aristotele. quod unumquodque ens creaturum appetit assimilari divino esse. sed talis assimilatio fit per generationem. ergo est naturale viventibus appetere generationem. Quod patet quod omnia que agunt per naturam propter talem assimilacionem agunt. Cuius ratio est. quod omne ens creaturum est imperfectum in ordine ad divinum esse. cum ergo omne imperfectum appetit perfici aliqua parte

Quare est operatio anime vegetative

De potentia Vegetativa enim anima et alijs inest prima et maxime eois potentia est anima. secundum quam inest vivere omnibus. cuius sunt opera generare et alimento vti.

¶ Postquam Aristotele dicit de potentia anime in eodem quo ordinat de eis sit determinandum. hic determinat singulariter de potentia anime. et primo de potentia vegetative. secundo de sensitiva. ibi. Determinatis autem tertio de intellectuiva. et hoc in tertio libro. ibi. De pre autem quarto de potentia motiva secundum locum. et hoc ibi. De movente autem.

¶ Arguitur videtur quod ista determinatio non sit perveniens quia permittit potestatem appetitivam. Quod si dupliciter primo quod Aristotele. principaliter determinat hoc de istis partibus secundum quod sunt virtutes vite. sed appetitivam non possunt virtutes vite si cur deum est. Secundo per dicitur quod determinatio de appetitivam sit sit cum determinatio de motiva. quia appetitivam est principium motiva sicut infra dicit Aristotele. Et determinatio in tertio huius diversos esse appetitum quibus dicitur patet animalia motiva. determinat etiam de appetitu. Determinatio ergo de potentia anime primo determinat de vegetativo propter duas causas positas in textu. quarum prima est. illa anima est prior que est fundamentum aliarum animarum. sed anima vegetativa est huiusmodi. Quod patet quod fundamentum preedit fundamentum. Quod patet quod organa sensuum fundantur in partibus viventibus anima vegetativa. Secunda ratio stat in hoc. illa anima est prior que est communior scilicet in pluribus invenitur. sed anima vegetativa in pluribus invenitur. Quod patet quod invenitur in sensitivis et non sentientibus. Et deinde Aristotele. in textu adiungit diffinitionem anime vegetative. Et dicitur quod anima vegetativa est secundum quam rebus inest vivere. et hoc ideo quod principium et principale principium vivendi est anima vegetativa. Deinde enumerat opera istius anime. scilicet generare et vivere alimento. Et est considerandum quod sub ista pericula vti alimento prosequuntur duo

De vegetativa

De vegetativa

generare sibi simile est naturalissimū opeꝝ inter ista opeꝝ
ra. s. nutrire augmētare et generare. et sic ꝓceditur argu
mentū. quia nō est ꝓtra ꝓpositum

Arguitur nutritio est naturalior qꝫ est magis necē
ria. cū aial sine nutritōe ne esse non ꝓt. sed bene sine gñatio
ne gñatura est magis sollicita circa nutritōem qꝫ genera
tionē. **O**dm qꝫ natura duplꝫ est sollicita circa aliquod
vno mō absolute. et sic est magis sollicita circa generari
onem. qꝫ qñqꝫ ꝫ defectū nutritōis disponit natura ma
teriam ꝫ generatōe. **A**lio mō natura est sollicita circa ali
quod ex suppositōne. et sic est magis sollicita circa nutri
tōem. qꝫ nutritio subseruit ad generatōem. et iō natura ē
sollicita ꝫ nutritōne vt ꝓsset fieri generatio. **E**t hoc est
qꝫ sub alijs verbis dꝫ qꝫ nutritio capitur duplꝫ. vno mō
absolute et sic natura nō est sollicita ꝫ nutritōe. **A**lio mō
accipit ꝫ subseruit generatōi. et sic natura est solli
cita ꝫ nutritōe. **E**t ꝫ hoc soluit replicā qñ arguit natu
ra ꝫ generatōem totaliter corrupit. vt patꝫ in multis
ergo natura nō erit sollicita ꝫ generatōne sꝫ ꝫ nutritōne.
Odm qꝫ natura accipit duplꝫ. vno mō ꝫ qꝫ est in indi
uiduo. et eo mō corrupit ꝫ. et sic verū est qꝫ quandoqꝫ
generatio tendit in corruptōem nature ꝫ qꝫ est in indi
uiduo. **A**lio mō accipit ꝫ ꝫ beat spēm. et sic natura nū
qꝫ destruit ꝫ generatōem. sed ꝫseruat ꝫ cā

Arguitur magis naturale est qꝫ aliqd ꝫseruat seip
sum qꝫ alter. sꝫ ꝫ nutritōem aliqd ꝫseruat seipm. et ꝫ ge
neratōem alter. **O**dm qꝫ aliqd ꝫseruat seipm duplici
ter. vno mō in numero et hoc fit ꝫ nutritōem. **A**lio mō
ꝫseruat seipm in spꝫ. et hoc fit ꝫ gñatōem. **T**ūc odm ē qꝫ
magis naturale est in oibꝫ viuētibꝫ qꝫ aliqd ꝫseruat seip
sum in spꝫ. qꝫ impossibile est viuēs seipm ꝫseruare in nu
mero. et gñatōem naturalē est ad hoc qꝫ aliqd ꝫseruet
seipm in spꝫ. qꝫ ꝫt res in spꝫ ꝫperuari. qꝫ nullo mō ꝫt
fieri in indiuiduo corruptibili. **E**t nota qꝫ oia ista argu
menta ꝫc dū ꝫtra terciā rōem ꝫsit ā ad hoc qꝫ natu
ralissimū opeꝝ in viuētibꝫ. et

Querit quis sit ordo istoz actuz. et qꝫ est ratō ordinis
Odm qꝫ in istis opatōibꝫ ꝫt assignari duplex or
do. sꝫ gñatōis ꝫ qꝫ ꝫcedit ab imperfectis ad perfecta
et sic actus nutritōis ꝫcedit actū augmētatōis. et actus
augmētatōis ꝫcedit actū gñatōis. **S**ed ꝫ ordinem ꝫ
fectōis est ecōtra. **E**t rō ordinis sumit ex tribꝫ rōnibꝫ
Prima est qꝫ actus nutritōis ordinat ad conseruandum
indiuidū. actus augmētatōis ordinat ad ꝫficiendum
indiuidū ꝫ determinatā gñatōem. actus gñatōis
ordinat ad conseruandum rem in spꝫ. sicut ergo ꝫ
cies est dignior et ꝫior indiuiduo ꝫ viam perfectōis
ita etiā generatio ꝫuis ꝫsupponat nutritōne et aug
mentationem. **S**ecunda ratio est. quia nutritio est ꝫ
mus actus ꝫ viam generationis ex quo ꝫsupponit a
generatōe et augmentatione ergo generatio est vltima
operatio ꝫ viā perfectōis et nō ecōtra. **T**ercia ratio
stat in hoc. quia ꝫ actionem generatiū ā ipsa anima ve
getatiua habet cōuenientiā cū anima sensitua que ē ꝫ
ctior vegetatiua. qꝫ sicut aia sensitua ꝫ suas potētiās se
extēdit extra suū subiectū. qꝫ agit i colorē ꝫ potētiām
visuā qꝫ est extra suū subiectū. sic etiā ꝫ potētiā gene
ratiū ā ipsum viuēs se extēdit vltra suū subiectū ꝫducen
do genitū quod est extra substantiā generatōis.

Est autē anima viuētis corporis causa et
principiū. **H**ec autē multiꝫ dicunt. **A**ttamen

*Aia ē cā
ꝫseruat corpꝫ*

anima ꝫm determinatos modos tres cā dicit
Etem vnus motus causa est. et cuiꝫ cā. et si
cut substantia aiatorū corporū aia cā. **Q**uidē
igit sit sicut substantia manifestū est. **C**ausa em
ipsius esse omnibus substantia est. **V**iuere autē
in viuētibꝫ esse est. **C**ausa autē et ꝫncipiū
horum anima: **A**mplius autem eius quod in
potentia. ratio et actus est

Postqꝫ **A**resto. ostēdit qꝫ opatio vegetatiua est ab aia
vegetatiua. **D**icēbat em ātīqui qꝫ iste opatōes sꝫ nu
tritua et augmētatiua nō ꝫueniēt ex aia sꝫ ex natura et
hoc sic ꝫbabant qꝫ sicut natura vtit in suis opatōibꝫ qꝫ
tatis actis et passuis. sicut ignis calefacit calore ita etiā
aia vegetatiua facit suas opatōes ꝫ qꝫlīares naturales.
Probat qꝫ **A**resto. qꝫ aia ē ꝫncipiū corpꝫ viuētꝫ in tri
plici gñe. sꝫ formal final et efficiētis. **P**rimū ꝫprobat
duabꝫ rōnibꝫ qꝫ ꝫma ē illd qꝫ dat ee corpꝫ ē forma corpꝫ
ꝫ. sꝫ aia dat ee corpꝫ qꝫ aia ē forma corpꝫ. **S**aior ꝫ
ex diffinitōe forme qꝫ forma est qꝫ dat ee rei. **S**inorē ꝫ
bat in textu. qꝫ aia dat viuere sꝫ viuere in viuētibꝫ esse
Prima ꝫ ꝫ qꝫ aia separata a corpꝫ corpꝫ nō viuūt. **S**ed
cūda rō ē. illd qꝫ actꝫ corpꝫ ē forma corpꝫ. sꝫ aia est cā
formal corpꝫ qꝫ **S**aior ꝫ qꝫ ois forma est actꝫ. **S**i
nor ꝫ ex diffinitōe aie in qꝫ dꝫ qꝫ aia est actꝫ corpꝫ. et

Arguit viuere in viuētibꝫ est opari. ergo nō est
esse. **D**icendum qꝫ viuere accipitur dupliciter. vno mo
do ꝫ viuere prima vita et sic significat effectum forma
lem ipsius anime et nihil aliud est tunc viuere qꝫ esse ani
mam in corpore et informare corpus. vnde dicit **A**resto
riles ꝫmo elenchorum. qꝫ anima et vita idem sunt et sic
viuere in viuētibꝫ esse esse. **A**lio modo accipitur viuere
ꝫ operatione vitali consequente animam existentē
in corpore. et sic viuere est operari vitali. et sic videre ē viuere
ꝫ audire esse viuere. et sic de alijs

Manifestum autē est qꝫ et cuius gratia ani
ma causa. **S**icut em intellectus gratia huius
facit eodem modo et natura. et hoc est ipsius
finis. **M**anifestum autē in animalibꝫ aia et ꝫ
natura. **O**mnia em ꝫbifica corpora anime in
strumenta sunt sicut animalium sic et plātariū
tanqꝫ gratia anime existētia. **D**upliciter autē di
citur qꝫ cuiꝫ gratia. et qꝫ cuius et qꝫ quo

Hic ꝫsequenter ꝫbat sꝫdam ꝫrem. sꝫ aia est cā final
lis ipsius corpꝫ. et hoc sic. sicut se hꝫ intellectꝫ ꝫactiꝫ
in disponendo materiā artificialē. ita se hꝫ natura dis
ponendo materiā naturalē. sꝫ intellectus ꝫactiꝫ dispo
nit materiā artificialē. qꝫ natura disponit materiā natu
ralē ꝫ ꝫformā naturalē. **S**ꝫ qꝫ ē ꝫ ꝫter alterꝫ ē finis
eiꝫ qꝫ aia ē finis dispositōis materie. **E**t addit **A**rg. qꝫ nō solū
anima est finis corpꝫ sed etiā oim naturalū. et hoc sic ꝫ

*Aia ē ꝫncipiū vt
cā finalis corpꝫ*

A

Diuisimode sumuntur igne positionum
q ad nos. et quo ad nos xvi.

Aristotelis

Folio xxviii

Opinio Anni: prima

ca opa Empedocles aut no bn dixit hoc addes au
vua gmetu accidere plantis. deorsum quide radi/
cem mittitib ppter id q terra sic fert fm natu
ra. sursum aut ppter igne silr. Neq em sursum
et deorsu bn accipit. No em ide oib sursum et
deorsu et in oimudo. sz sicut caput aialiu. sic
radices plataru sunt. si pgruit instrumeta dice
re altera et eade opib. Adhuc ar qde est pines
in cotraria loca ad q ferut igne et terra. Distra
het em nisi aliqd sit phibes. Si vero erit. hoc
e aia. et causa augmeti et alimenti

Postq Aristo. posuit vitate sez q aia est pncipium
effectum op ato nu vitaliu. id est illaz oparotnu q fut i cor
pore viuete. Loqnter excludit duos errores q stz cons/
trarij ad tale vitate sez ipi Empedoclis et Democriti
Dixit em Empedocles q oparoes nutritois no fierent
ab aia sed a natura ignis et terre. Democritus aut dixit
oparoes aie ee a natura ignis em. Fuit g opinio Empe
q augmetario et nutritio fieret in plaris ex hoc q in plan
tis ee qdam terrestris natura p qua natura terrestrem
nutrient radices. et illa q sunt inferi in arborz. et nutrient
plate sursum. ppter igne q naturalr aliqd mouet sursum
q em Empe dixit effectus puenire in reb ex necessitate
materie. id dixit q nutritio. necessitate materie moues
rel sursum et deorsum. Tunc re pbat ista opinione duabz
roibz. quaz pma est. q Empedocles male accepit sur/
sum et deorsum in plaris. q hoc qd dixit esse sursum hoc
est deorsum. q no eode mo sumit sursum et deorsu in pla
ris sicut in toto vniuerso. q in toto vniuerso. hoc est sur
sum qd est versus celum. sed in viuentib hoc est sursum
vbi viuens sumit nutrimentu. q g p radices plate sumit
nutrimentu manifestu est q radices sunt sursum in pla
ris. Et hoc est qd de Aristo. q sicut se hz caput in aialibz
ita radices in plantis et hoc id. q illa instrumeta ha
bent se eodem mo quibz fut eade opa. sz eade opa fut p
radices i arboribz et p caput i aialibz. s. acceptio nutmeri

Querit vtz in omnib eodem mo sumant sursum et
deorsum. Dicendū q no. qz in qbusdam reb sumuntur
dne positionū quo ad nos. In qbusdam aut fm natu/
ra rei. et in vtrsq est dca. Un quo ad nos sumunt diffe/
rentie positionū tripliciter. scz p iuxtapositioem et p tra/
positioem et p silempositionez. Per iuxtapositioem h d
dextru qd ponit iuxta dextru nostru. et h sinistru qd pon
nit iuxta sinistru nostru. Per trapositioem sicut in ymagine
refleatē in speculo. qz in ymagine hoc d: dextru qd cons/
traponit dextro nostro. et h sinistru qd traponit sinistro
no. Et h id est. qz ymago in speculo dno mo resultat in
speculo. sz illi q e in ymagiatio. Per silempositioem sicut i yma
gimibz sine statuis illa man d: dextera q hz silitudine cuz
dextera nr. Dicitur aut sumi dne positionū q ad nos
qn pres rei (in quibus sunt tales dne) no distinguunt
fm diuersas ptes. Qu aut pres sumunt fm diuersas
ptes tuc sumunt dne positionū fm natura rei in tali
re sicut p in hoie. qz alia est ptes in hoie fm sursum de/
orsum an retro dextru et sinistru. sed hoc non est in statua

Allo mo inueniuntur differentie positionū fm natura
rei et tuc differēter inueniunt dne positionū in celo in vs
vniuerso corruptibili scz in elementis et in aia. In celo in
ueniunt lex dne positionū fm q pres habent alia et alia
influentia ad influentia aie nobilis. et io in celo sumunt
ille dne q sunt fm diuersas ptes in diuersis pibus
Est em alia ptes in polo artico et antarctico fm quas su
mit sursum et deorsum. Itē est alia ptes in oriente et occis
dēte fm quas sumunt dextru et sinistru. Itē alia ē ptes in
meridie et septentrione fm quas sumunt an et retro. sicut
p3 scdo celi. Sed in vniuerso corruptibili sicut in elemen
tis sumit sursum et deorsum. fm motu locale grauium et
leuium qz in potētia sursum mouent leuia sicut deorsum
grauiā. Sed in aia sumunt iste differentie positionū
fm opa vitalia. sumunt em sursum et deorsum fm mos
tum alimentu. quia hoc est sursum vbi animatum recipit
nutrimentum. et hoc est deorsum vbi mittuntur super/
flua. Sed ante et retro sumunt fm motum sensationis
qz hoc est an vbi vigent sensus. et hoc retro vbi no viget
sensus. Sed dextrum et sinistrum sumuntur fm motuz
localem in animali. quia hoc est dextruz vbi naturaliter
incipit motus. et hoc sinistruz vbi naturaliter desinit mos
tus. Ex quibus patet in quibus inueniuntur iste diffe/
rentie positionū. qz in omnibus habentibus nutritio/
nem inueniuntur sursum et deorsum. et in omnib habe
ntibus sensum an et retro. et in omnib hntibz motu locale
dextru et sinistru. In qbusdā aut sicut inueniunt sicut in p/
fectis aialibus ibi em inueniunt omnes differentie positi
tionū. Secunda ratio est. si in aliquo viuete sunt simul
ignis et terra. tuc sequit q hoc viuens no possit pmanere
in sua consistentia. Qd sic probatur. qz ignis et terra
sunt pteraria. et naturalr mouent ad pteraria loca nisi aliq
qd pteat ea. opz g aliqd ponere in viuete qd ptes illa
dca sicut aiaz g aia d: dca augmetatiois no ignis et tra
ra. Arguit nutrimenta mouent deorsum. saltē grossioza
et subtilioza sursum. g sequit q ex natura terre et ignis fit
ar nutritio. Qd m q dispositio nutrimenti. fm calidū
et frigidum subseruit bene nutritio. qz oportet grossis
oza per grossioza nutrimenta nutrir. tamen nutritiois
causa no est dispositio nutrimenti sed aia q mittit nutri
menta ad diuersa loca iuxta dispocem nutriti

Opinio
de qd dicitur
qz qd dicitur
de qd dicitur
qz qd dicitur
de qd dicitur

Scda

2a Opinio An:
de qd dicitur
qz qd dicitur
de qd dicitur

Videt aut quibusdā ignis natura simplr
ca augmeti et alimēti esse. Et naqz ipm videt
solū corpoz et elemētoz qd alit et augmetat.
Un et in platis et in aialibz putabit vtiqz quis
hoc esse quod operatur

Hic ponit scdo error circa aiam vegetatiuā q est De
mocriti q dixit q nutritio et augmetatio fut a natura ig
nis et no p aiaz vegetariāz. Differt g hec opinio ab opis
mone Empe. qz ipse dixit nutritioem fieri ab igne et trasil
sz Demo. dixit nutritioez fieri solū ab igne. Et h sic pro
bat. qz nutritio et augmetatio fut p calozē naturalē. opz
em alimēti decoq anteqz vniat substantie aliti. sz calozē
ab igne g ignis est causa nutritiois et augmetatiois

Hic aut causa qde qdamō ē. no tm simplr
ca sz magis aia. Ignis enim augmentum in
infinitū est. quozqz inerit cōbustibile. Natura ac
et augmetatioem no ē p pteraria loca

Excludit Opioez
de qd dicitur
qz qd dicitur
de qd dicitur

Ad g nio r p e calor nutritiois r ignis
in vno indiuiduo

Questiones

constantium oim terminis est et ratio magnitudinis et augmenti hoc aut est anime. sed no ignis et rois magis q materie

Nic Aristoteles reprobat istu errorem. Democriti et dicit q ignis siue calor ignis e bn causa. i. instrumentalis ca nutritiois. qz sicut dicitur e. necesse e currere calore ad nutritioem. s. no potest dici q ignis siue calor sit principalis nutritiois r augmentatiois. qz tunc viuens naturalr acciperet quod eiqz indeterminate qritate p nutrimentu qz ignis crescit in infinitu apposto p bustibili. s. h e impossibile. qz oim natura pstatu certu e terminu magnitudinis r augmenti. **Q**uod tal certitudo siue determinatio qritatis q no potest ab igne. qz ignis fm se no hz certu finiu q e ab aia. determinate q re no spectat ad materia q est de se incerta s. spectat ad forma q est de se determinata r perfecta

Arguit entia naturalia sunt determinata ad modum et maximu. pmo phicoz. q no potest ignis crescere in infinitu

Oim q ignis capis tripliciter. vno modo ex pre materia r sic ignis no potest crescere in infinitu qz est determinata materia in vniuerso q e ignibil q materia q potest fieri ignis e materia elementoz r mixtoz. r supposito q illa essent eouersa in igne ad huc ignis esset finitus. **A**lio modo capis ignis fm q est ps totu vniuersi r sic itez no potest esse infinitus. **E**t hoc id q si ignis esset infinitu tunc destrueret totu vniuersum. qz puerteret oes pres vniuersi in sua natura. qz infinita ptes sequit natura infinita. **E**t qz vniuersum pstatu in ordine ptium diuersaz sic cessaret vniuersum. r solu esset ignis. **T**ercio modo capis ignis. ex pre sue forme r sic ignis no hz determinatioem ad certa qritate. r sic loquitur p Aristotelem. sic aut hz oia aiatu materia determinate qritatis scz ex pre forme qz in aiatu no potest e materia indeterminate qz qz si e indeterminate qz tunc anima no iformaz illa materia. **E**xcepti gra. **R**epugnaret homi ex pre aie humane q suu corp e indeterminate qritate. qz no heret oparoes suas. s. h no repugnat igni qz ignis ex pre sue forme no restringit ad certa materia seu ad certa qritate materie Intellectu qz tunc e q ignis crescit in infinitu ex pre sue forme. qz no repugnat sue forme q sit in materia indeterminate qz. s. aiatu requirunt certa materia ex pre forme. **S**ecundo dicitur q ista ppo e p ditione nat cui ambe ptes sunt false r tñ tota p ditione a s. h e pa sicut illa. si asin volaret asin heret penas. cuius abe pres s. false. r tñ tota p ditione e pa. **S**ic etia si igni apponeres p bustibile infinitu ignis cresceret in infinitu

Querit vry calor q e ca nutritiois sit eiusde spetuz calore ignis **D**icitur q e id e calor spe r numero in vno indiuiduo q facit nutritioez instrumenta vt calor ignis i ipo aiatu. **E**t h pbat qz oie mixtu ptem qle e mixtu aiatuz hz in se calore ignis. s. ppter tale calore ignis e e ali calor. tunc duo accitua tm numero dñia eent in eode subiecto no em potest calor facies nutritioez e alteri spetuz. qz sicut p us dicitur e aia vegetatiua vtr naturalibz qlitatibz etia e effectiue. vtr h calore ignis ad efficiendu nutritioem. r id calor q nutrit instrumenta est calor ignis

Arguit nos distinguunt res penes actoes r pries tates. s. est alia actio caloris ignis r aie qz calor ignis incinerat. calor aut aie carnificat **D**icitur q calor ignis potest duplx capi vno modo absolute r fm se r sic calor ignis incinerat r pburit. **A**lio modo accipit fm se est instrumentu ruz aliu arietis scz aie. r sic potest hie arietis opasoes qz si p se ageret r sic hz carnificare. **T**unc em pungiit

secundi de Anima

aie vegetarie q e forma pfectior forma naturali **E**t sic e in artificialibz. qz securis fm se accepta no facit domu s. si pugiit artificia tuc potest facere domu

Uoniã aut est eadepotetia aie vegetatiue et generatiue. de alimeto necarium est determinare pmiu. sepatur em

ab alijs potentijs opere hoc **D**e obiecto pona

Postq Aristotelem pmiu qd e necessaria q exigunt ad intelligendu determinatioem de aia vegetatiua. **N**ic psequit determinatioem de pte vegetatiua. **E**t pmo de terminat de obiecto. **S**ecdo de oparotibz. **T**ercio de potentijs. **E**t h facit iuxta ordine pus pmissum. **D**icitur pmo q potetia aie vegetarie dicitur ab alijs potentijs qz circa alimetu s. ideo pmo determinat du e de alimeto q ad hoc em scz circa alimentuz e obiectiue puenit oes potetia aie vegetatiue. **E**t dicit Aristotelem in textu. q sunt eadepotentie aie nutritiue r generatiue qd est veru fm genz. qz hnt idez obiectu fm genus sicut infra patebit

Videtur aut e alimentu p rariu p rario. no oie aut oi. s. qcuqz p rarioz no solu gnatioem

habet ex se inuicẽ. s. et augmentu: sunt em multa ex inuicẽ. s. no oia augent. vt sanu ex laborate. **V**idetur aut neqz illa eode modo ad inuicẽ e alimentu. s. aqua qd e igni alimentu e. ignis aut no alit aqua. **I**n simplicibz qdem igit corpibz hoc e videtur maxime. aliud quid e alimentum aliud vero quod alitur

Nic aristoteles psequitur determinatioem de alimento. **E**t ponit tria que alimento conueniunt. vnum est q alimentu e contrarium alito. et hoc ideo. quia alimentum conuertitur per mutationem in substantiam alit. sed omnis mutatio fit de contrario in contrarium. **S**ecunda conditio est q alimentum est ex his contrarijs q habent generatioem ex se inuicem. **S**unt enim aliqua contraria quorum vnum non generatur ex alio. sicut salinum non generatur ex laborante. debent ergo nutrimenta esse talia q possunt generari ex suo contrario. **T**ercia conditio est q alimentum debet facere augmentationes in alito. quia augmentum semper sequitur nutritioem capiendū augmentum communiter. **A**ddit Aristoteles q aliqua sunt que habent ex se inuicem nutritioem sic q vnum nutrit alterum. r econtra. r sic potest e id e alimentum r alitum respectu diuersorum sicut in animalibus. homo potest esse alimentum lupi r econtra. sed in quibusdam hoc non contingit. quia aqua alit ignem s. ignis no alit aquam. **E**t hoc est in simplicibus r sic apparet q alterum est alimentum r quod alit

Arguitur aqua extinguit ignem ergo non nutrit ignem. **D**icendum q aqua accipitur dupliciter. vno modo vt est simplex corpus. et sic aqua extinguit ignem et no nutrit. **A**lio accipit aqua fm q e aliqz mixtu huius p de elemto aque qz de alio elemto vt. s. aqua accipit p huido fm natura vt e oleu r sic aqua nutrit ignem m aie esse em

Propter ista tria que alimento conueniunt. vnum est q alimentu e contrarium alito. et hoc ideo. quia alimentum conuertitur per mutationem in substantiam alit. sed omnis mutatio fit de contrario in contrarium. **S**ecunda conditio est q alimentum est ex his contrarijs q habent generatioem ex se inuicem. **S**unt enim aliqua contraria quorum vnum non generatur ex alio. sicut salinum non generatur ex laborante. debent ergo nutrimenta esse talia q possunt generari ex suo contrario. **T**ercia conditio est q alimentum debet facere augmentationes in alito. quia augmentum semper sequitur nutritioem capiendū augmentum communiter. **A**ddit Aristoteles q aliqua sunt que habent ex se inuicem nutritioem sic q vnum nutrit alterum. r econtra. r sic potest e id e alimentum r alitum respectu diuersorum sicut in animalibus. homo potest esse alimentum lupi r econtra. sed in quibusdam hoc non contingit. quia aqua alit ignem s. ignis no alit aquam. **E**t hoc est in simplicibus r sic apparet q alterum est alimentum r quod alit

Arguitur aqua extinguit ignem ergo non nutrit ignem. **D**icendum q aqua accipitur dupliciter. vno modo vt est simplex corpus. et sic aqua extinguit ignem et no nutrit. **A**lio accipit aqua fm q e aliqz mixtu huius p de elemto aque qz de alio elemto vt. s. aqua accipit p huido fm natura vt e oleu r sic aqua nutrit ignem m aie esse em

De obiecto pona

De obiecto pona

Prima

2a

3a

4a

5a

6a

Aristoteles

... et sic e in artificialibz. qz securis fm se accepta no facit domu s. si pugiit artificia tuc potest facere domu

apparet q̄ oleum ⁊ pinguedo nutriūt ignem.
 Arguit si ignis nutriūt ergo h̄z potētia nutritiua ⁊ sic
 potētia nutritiua erit in inaiaris. Dm̄ q̄ nutritio cas-
 pis dupl̄r. vno mō fm̄ q̄ hoc d̄ nutriūt qd̄ p̄seruat p̄ nu-
 trimentū idē in numero. ⁊ sic inaiaris nō nutriunt. ⁊ in qui-
 bus sic inuenit nutritio in illis etiā inuenit potētia nutri-
 tiua. Exēpl̄ gr̄a idē hō p̄ nutritiōem seipm̄ cōseruat. Alio
 mō capit nutritio improp̄e fm̄ q̄ p̄ nutritiōem nō p̄serua-
 tur eadē res nūcro. s̄z in sp̄e. ⁊ sic etiā in inaiaris inuenit nu-
 tritio. ⁊ talē nutritiōē nō ōz fieri p̄ potētia nutritiua. Sic
 ei d̄ nutriūt ignis qm̄ sibi apponūt ligna noua. tūc em̄ ma-
 nifestū est qm̄ noua ligna apponunt q̄ nō manet idem ignis
 in numero. sed est alius ignis in alijs lignis. Similit̄
 potest dici de augmentatiōe. quia quādo cūq̄ est in aliq̄
 augmentatiō sic q̄ ipm̄ augmentat idē in nūcro in quo
 d̄ esse augmentatiō hoc est p̄ ponunt q̄ nō manet idem
 qm̄ p̄ appōem alicuius noue substantiē fit augmentatiō talis
 est in nō videntibz. Fit etiā aliter generatiō in videntibz
 et in nō videntibz. sicut dicitur est supra.

De Dubitatōem aut̄ h̄z. Dicunt em̄ h̄z qd̄ si /
m̄le simili ali sicut ⁊ augeri

Postq̄ Aristoteles posuit p̄ditōes alimētū. p̄ter mouet
 vna dubitatōem de alimēto. Et est hec. an sile aliat p̄ s̄z
 m̄le. an alimētum sit sile alio vel dissimile. Et obicit
 Aristoteles. p̄tra vtriq̄z prem̄. secūdo soluit. Primo arguit q̄
 sic. ⁊ stat rō in hoc simile auget p̄ simile. s̄z sile aliat p̄ sile
 h̄z probat q̄ augmentatiō fit per hoc q̄ aliqd̄ ag generat
 r̄f illi qd̄ augmentat. sed qd̄ alicui ag generat est sibi sile.
 Tenet p̄na. qd̄ ad oēm nutritiōem sequit̄ augmentatiō. qz
 postq̄ res nutrita est. est maior q̄ prius fuit.

Alijs aut̄ sicut dixim⁹ ecōtrario videt̄ ali q̄
 r̄f r̄fio tanq̄z ipossibile sit sile a sili. alimētū at
 mutari ⁊ decoq̄ opz. Mutatio aut̄ oīs in r̄fū
 aut in mediū. Adhuc aut̄ patit̄ aliqd̄ alimētū
 ab eo quod alit̄. s̄z nō hic ab alimēto. sicut nec
 instructor a materia. sed ab illo hec Instructor
 aut̄ mutatur solū in actum ex ocio

Hic arguit ad oppositā prem̄ duabz rōibz. Quāti p̄
 maō oīs mutatio est de r̄fio in r̄fū. sed ipm̄ alimētū mu-
 taf in subam alit̄. s̄z est p̄trarietas inter alimētū ⁊ alit̄
 Maior p̄z q̄nto phisicor̄. Minor p̄bat. qz opz alimen-
 tū mutari ⁊ decoq̄ per calore stomachi ⁊ alioz mēbroz
 Secūda rō est. omis passio fit a p̄trario. qz sicut patz per
 Aristoteles. p̄mo de generatiōe. sile nō patit̄ a sili. sed a p̄tra-
 rio. sed alimētū patit̄ ab eo qd̄ alit̄. ergo alimētū est con-
 trariū alio. h̄z se q̄ alimētū ad alit̄ sicut materia ad edificatōē.
 qz sicut materia patit̄ ab edificatore. ita alimētū
 ab alio. sed tamē p̄prie edificator nō p̄ntur. sed ducitur
 de ocio ad actum

Utr̄ at̄ sit alimētū qd̄ vltio aduenit. aut p̄us
 h̄z d̄niam. Si p̄ vtriq̄z s̄z hoc qd̄ nō coctū
 illud at̄ coctū. vtrōiq̄z vtriq̄z p̄tinget alimētū di-
 cere. Inq̄ntū em̄ nō coctuz p̄trariū p̄trario ali

tur Inq̄ntū at̄ coctū. sile sili. Quare manifestū

qd̄ dicit quodamō vtriq̄z ⁊ recte ⁊ non recte

Hic soluit Aristoteles questionē p̄us morā. Et vult
 q̄ q̄libet illaz opinionū h̄z aliquid veritatis. **capitur em̄**
alimētū dupl̄r. vno modo qm̄ in p̄ncipio cōiungit̄ alio
 ante decoctiōē. ⁊ tūc alimētū est contrariū alio. qz h̄z
 bet in se aliquas qualitates quas oportet expelli anteq̄
 vniatur alio. **Alio mō capitur alimētū fm̄ q̄ tam des-**
coctum est p̄ calorem naturalem ⁊ p̄paratum conformis
 ter ad dispositiōes alit̄. ⁊ sic alimētū est simile alio. qz
 tunc habet conformes qualitates cum alio.

Arguit. sube nihil est p̄trariū. s̄z alitū nō est p̄trariū
 alimento. Dm̄ q̄ sube capiunt̄ dupl̄r. vno mō fm̄
 sui esse peise subst̄tiale. ⁊ sic sube nō est aliquid p̄trariū
 Alio mō capiunt̄ sube fm̄ qualitates q̄ in eis sunt. et sic
 substantia est aliquid contrariū. sicut em̄ d̄ Aristoteles. secūdo
 de generatiōe q̄ elementa sunt contraria. quia qualitas
 tes (que in eis sunt) sunt contrarie

Qm̄ aut̄ nihil alit̄ nō p̄cipās vita. aiatur
 vtriq̄z erit corp⁹ qd̄ alit̄ inq̄stū aiatur. q̄re ali mē-
 tum ad aiatur est p̄ se ⁊ non fm̄ accidens.

Postq̄ Aristoteles determinauit in generali de alimēto. hic
 p̄ter determinat de alimēto in sp̄iali fm̄ q̄ se p̄uenit di-
 uersis potētis ⁊ opationibz ip̄ius aie vegetatiue. Et p̄
 mo quō est obiectū potētis nutritiue. Secūdo quō est obiectū
 potētis augmentatiue. Tercio quō est obiectū potētis
 generatiue. In q̄
 dit q̄ obiectū potētis nutritiue est alimētū fm̄ q̄ pos-
 tentia aiatur. Et hoc p̄bat sic. qz in potētis actiuis tale
 est obiectū in potētia qualis est ip̄a potētia actiua in actū.
 Sed ipm̄ viuens h̄ns potētia nutritiua est actu
 aiatur. q̄ etiā eius obiectuz erit alimētū fm̄ q̄ potētia
 aiatur. Circa maiore p̄siderandū est q̄ d̄niam est inter
 potētiās actiuas ⁊ passiuas. quia potētia actiue ducit
 ipm̄ obiectū ad hoc q̄ obiectū fiat simile potētie. Et ex-
 pli gr̄a. potētia nutritiua (q̄ est actiua) facit nutrimentū
 quod potētia est animarum esse actu animarum. Sed
 in potētis passiuis obiectū ducit potētiā ad actuz
 et ideo tale est obiectum in actu qualis est virtus passiu-
 ua in potētia. Exēmpli gratia. Visus est talis in potē-
 tia qualis est color in actu.

Est at̄ aliter alimēto ⁊ augmentato eē. Se-
 cundū em̄ q̄ q̄stū aliqd̄ aiatur est augmentatiū
 scdm̄ aut̄ q̄ hoc aliqd̄ ⁊ suba alimētū ē. saluat
 em̄ subam ⁊ vsqz ad hoc est quousqz alatur

Hic Aristoteles ostendit quomō alimētum est ob-
 iectum potētie augmentatiue. Et vult q̄ alimētū fm̄
 q̄ est aiatur q̄stū est obiectū potētie augmentatiue.
 Quod sic patet. qz alimētū est aliter fm̄ q̄ in se h̄z sub-
 stantiā ⁊ fm̄ q̄ in se habet aliquā q̄ritatem. Scdm̄ eniz
 q̄ in se h̄z aliquā substantiā sic est obiectū potētie nutri-
 tiue que mutat alimētū in substantiā alit̄. Scdm̄ au-
 tem q̄ in alimento est aliqua q̄ritas sic p̄inet alimētū
 ad potētiā augmentatiua sicut eius obiectū. quia sic
 augmentat ipsum alit̄. ⁊ iō nutrimentū non semper se
 habet ad alit̄ vtr̄ obiectū potētie augmentatiue. quia
 opz semp̄ viuens nutriti. sed nō semp̄ augmentari.

Alimētū vtr̄ pōna
 aiatur. Obiectū pō-
 ne Nutritiue

Actiua
 passiu

Alimētū vtr̄ aiatur q̄stū. ē Obiectū
 pōne Augmentatiue

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including 'De Dubitatōem aut̄ h̄z', 'Dm̄ q̄ nutritio cas- pis dupl̄r', 'Postq̄ Aristoteles', 'Hic arguit ad oppositā', 'Utr̄ at̄ sit alimētū', and 'Dm̄ q̄ sube capiunt̄'.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including 'qz postq̄ p̄ntur d̄niam', 'qz p̄ntur d̄niam', 'qz p̄ntur d̄niam', 'qz p̄ntur d̄niam', 'qz p̄ntur d̄niam', 'qz p̄ntur d̄niam', 'qz p̄ntur d̄niam', 'qz p̄ntur d̄niam', 'qz p̄ntur d̄niam', 'qz p̄ntur d̄niam'.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including 'p̄ter', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz'.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including 'p̄ter', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz'.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz', 'qz'.

Questiones

secūdi de Anima

Alimentū factiū
sibi i se e Obiectū
pone Gnarie

Et generatōis aut factiū nō ei? qd alif. sed
qle id qd alitur. iā em ipsa substātia. Generat
aut nihil ipm seipm sed saluat.

Hic pnt ostēdit quō alimentū est obiectū potētie ge
neratiue. Et vult q alimentū fm q est factiū sibi in spē
est obiectū potētie generatiue. Et hoc iō. qz p potētiā ge
neratiuā nō p̄t aliqd seipm generare. sicut aliqd alit seipm
sum z augmentat seipm. Sz opz qz p potētiā generati
uā generet aliqd alia suba. qz nihil generat seipm. sz saluat
qz dū aliquid est nō generat. sed tūc generat quādo nō est
qz oportet dicere q alimentū fm q est factiū sibi in spē
sit obiectū potētie generatiue.

Arguit. hoc qd est factiū sibi in spē nō est alimentū
pbat. qz est supstūū alimentū siue semē. q nō est alimentū.
Odm qz r̄tus seminal̄ q est factiua sibi in spē accipit du
plr. vno mō fm suā p̄ria naturā. z sic est alimentū. qz illa
materia sicut p̄us dictū est in sua natura fuit disposita q
fuitser p̄uicta cuiuslibet parti aialis. qz est materia terete dis
gestionis z vocat fm medicos chylus. Alio mō accipit h
semen fm ordinatōem nature. z tūc d̄r supstūū alimentū
qz natura segregat illā materiā ab alia materia que ē nu
trimētū fm rem sicut p̄ius dictum est.

Quare hmoi aie pncipiū potētia est possibi
lis saluare suscipiēs ipam fm q est hmoi

Postq̄ determinauit de obiecto potētiariū vegetatiua
rū. Hic p̄nt determinat de ipsis potētijs. Et diffinit po
tētiā nutritiua. qz ex illa diffinitōe facit̄ p̄t haberi diffini
tio potētie augmentatiue z etiā gnatiue. Potētia nutriti
ua ē potētia potēs saluare suū subiectū fm q hmoi. sicut
em dictū ē. potētie diffinit̄ p̄ actus. cū q̄ actus potētie nu
trititiue sit p̄seruare indiuiduū. iō potētia nutritiua sic bñ
diffinit̄. Et ex illa diffinitōe p̄nt etiā dari diffinitōes potē
tie augmentatiue z generatiue. qz potētia augmentatiua est
potētia p̄ducēs suū subiectū ad debita q̄ntitate. sed potē
tia gnatiua est potētia generāis sibi sile fm q hmoi.

Quare hmoi aie pncipiū potētia est possibi
lis saluare suscipiēs ipam fm q est hmoi

Alimentū aut p̄parat opatōem vñ puatū ali
mētō nō p̄tē. Qm̄ aut sunt tria. qd alif. z q̄
alif. z alēs. alēs qdēs est p̄ma aia. qd p̄o alif est
hñs hanc cor̄p̄. quo p̄o alif alimentū.

Hic qz possit aliqd obycere q alimentū saluat ipm ali
tū z nō potētia nutritiua. soluit tacitū dubiū z dicit. qz q̄
uis alimentū cōferat ad salutem yuentis tanq̄ p̄parās
opus vel opatōem nutritōis. iō absqz alimētō nutritio
esse nō p̄t. nō tamē alimentū est p̄ncipalis cā nutritōis
sed ipsa aia z potētia nutritiua. Circa h̄ ponit tria q̄ con
currūt ad nutritōem. vñ est qd alif. s. corpus aiatuz. Se
cundū est quo aliqd alif. s. alimentū. Tercū est alēs. s. aia
vegetatiua vel potētia vegetatiua

Ad Nutriuez Alimentū
3^{ia} d̄xus
A
Dio Aie vege
tatiue

Qm̄ aut a fine appellari oia iustus est. Finis
aut est generasse qle ipsum. erit vñ q̄ p̄ma ani
ma generatiuum quale ipsum.

Postq̄ Aresto. diffinit potētiās vegetatiuas. hic p̄nt
ter diffinit ipam animā vegetatiuā. Et vult q aia vege
tatiua est que est generatiua sibi qle est ipm generāis. Et

illā diffinitōem sic pbat. quā oīa a fine appellari iustus
est. sed finis siue finalis p̄fectio ipsius aie vegetatiue ē ge
neratio sibi sibi. ergo potest talis anima vegetatiua a ta
li p̄fectioe diffinitue denominari.

Arguitur ista diffinitio p̄uenit potētie generatiue. qz
illa est generatiua sibi sibi qle est ipm generās. Ddm
qz generare sile qle est ipsum generans p̄t intelligi duplr.
vno mō appropate sic qz nō p̄uenit alicui plus q̄ illa opa
tio. z sic generare sibi sile est opatio potētie generatiue. qz
ei nō p̄uenit plus q̄ illa opatio. Alio mō accipit genera
re sibi sile. p̄t p̄supponit alias opatōes. s. nutritiua z aug
mentatiua. z sic p̄uenit aie vegetatiue. qz natura ordinat
potētiā nutritiua z augmentatiua ad generatōem sibi

Arguit. hoc ex hoc sequet q aia vegetatiua possit diffiniri
per alias opatōes. s. p nutritiua z augmentatiua. qz aia
vegetatiua est p̄ncipiū illarū opatiōni. Ddm qz q̄uis
aia vegetatiua sit p̄ncipiū nutritōis z augmentatiōis.
diffinitue tū denoiatur a generatōe. qz per generatōem
etiam includunt qdammodo alie opatōes. sicut posten
d̄ includit in se p̄uicta. z ideo si aia vegetatiua est p̄ncipiū
generatiōis etiam p̄supponit q sit p̄ncipiū augmentati
ōis z nutritōis. z ideo diffinit aia vegetatiua per genera
tōem z non per alias operationes

Quent. vñ oia a fine appellari iustus sit. Ddm q
sic. qz finis hic in textu significat finalē p̄fectōem. sed a h̄
nali p̄fectōe sumit̄ d̄ntia alicuius rei. a d̄ntia aut aliqd
denoiatur diffinitue. qz differētia p̄plet diffinitōem rei
vr̄ h̄ b̄ denoiari ab aialitate q̄ est p̄fectio generica z nō
finalis. sed debet denoiari a d̄ntia finali. s. a rōnali

Arguit. finis hois est corruptio eius. s. h̄o non d̄r des
noiari a corruptōe. q̄ nec a fine. Ddm q duplex est h̄
nis. s. p̄sumptōis q̄ res finaliter p̄sumit̄ z a tali fine non
debet res denoiari. qz ex p̄sumptōe res tendit in nō esse.
sed a nō esse nihil denoiatur. Alius est finis p̄sumptōis
nis fm que res est p̄summatā. in se perfecta per vltimā
differētiā. z a tali fine iuste res denoiatur. talis aut finis
in aia vegetatiua est opatio generatiua. qz nihil generat
nisi sit p̄fectum z in se consummatum.

Est aut quo alif duplex. sicut z q̄ gubernat z
man? z temo h̄ quidē mouēs z motū. illud aut
mouēs solū D̄m̄ at alimentū necariū est decoq̄
Opaf̄ at decoctōez calidū. vñ oē aiatū h̄z calo
rē. Figuraliter qdē igit̄ alimentū qd sit dictū est

Lertificadū at ē posten? de ipō in p̄p̄ijs rōibz
Hic Aresto. exponit h̄ quod p̄us dictū est. s. q calor ē
id quo aliqd alif z etiā alimentū. Dices q quo aliqd alif
est duplex. qz sc̄ aliqd est mouēs z motū simul. z est cal
lor. aliqd est motū. tūc z est ipsum alimentum ipa aut
aia vegetatiua est solum mouēs. Quod sic pbat. qz opz
alimentū prius decoqui per calorem. z ideo mouet calor
ab aia vegetatiua. z mouet nutrimentum alterādo ipm.

Circa quod sciendū q ad nutritōem quatuor p̄cur
runt. s. aia vegetatiua q̄ est p̄mum z p̄ncipale p̄ncipiū nu
tritōis. Deinde p̄uenit potētia vegetatiua. q̄ mouet ab
aia vegetatiua. deñ potētia vegetatiua mouet calorem
naturalem. z calor naturalis mouet nutrimentū. Tūc parz
q aia vegetatiua est mouēs tm. z nutrimentū motum. tū
et potētia vegetatiua z calor sunt mouēs z motū simul.

Fragmentary text from the right edge of the page, including the word 'Nutritiua' and other illegible words.

Questiones

Secundi de Anima

In speciem illius arboris. Similiter est ddm de potetia au...

Arquit. potetie augmētatiue in diuersis hnt idem...

Secdo p̄t dici q̄ q̄ritas accipit duplici. Uno...

Alio q̄ritas accipit fm q̄ h̄z ordīne ad diuersas figu...

Arquit. potetie locali mortue in aialib; diuersaz...

Postq̄ Aristo. defmīnauit de aia vegetatia z de po...

Et diuidit in duas pres. q̄ p̄mo determinat de sensu et...

Arquit. sicut dcm est. videt em q̄daz alteratio eē...

Hic p̄ter Aristo. ponit eōem p̄ditōem puenientem...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

opinionē reprobat p̄hs duab; rōib;. Pro q̄ intellectū...

Arquit. sicut dcm est. videt em q̄daz alteratio eē...

Hic p̄ter Aristo. ponit eōem p̄ditōem puenientem...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

Arquit. sensus est p̄tus actiua. q̄ iudicat. z iudica...

De sensu z sensu...

Sensus e vno...

Excludit Opin...

Arquit

Arquit

Arquit

Arquit

Arquit

Arquit

Arquit

Arquit

Arquit

Arquit

sed nō in ordine ad obiectū. S; dicitū est q̄ illa est poten-
tia passiva q̄ patit̄ ab obiecto. et illa actiua q̄ agit in obie-
ctum. Et hoc nūc sequit̄ q̄ videre est de p̄dicamēto ac-
tionis. q; videre nō s̄cat receptōem sp̄ci. q; si sic tūc sp̄s
culum videret. q; recipit in se imaginariē sp̄m sensibiles
s; q; nō diiudicat vt visus de re. iō non videt

Arguit̄ in q̄busdā aiālib; visus est p̄tus actiua. p̄-
batur. vt in muliere mēstruosa et in oculis carroy. vel ba-
silisci. q; inficiūt visus. ergo agūt visu. Dm q; visus
q̄q; capit̄ p̄ organo q̄q; p̄ potentia. si capit̄ p̄ orga-
no. tūc visus agit. q; tūc ē de p̄dicamēto substātie et ps-
sialis. et hoc mō p̄cedūt argumēta. q; oculus basilisci in-
ficiat agere. et aer dicit̄ hoīem. q; ab oculis eius emittunt̄
venenosi humores. q; inficiūt hoīes. Sic etiā oculi carroy
rum emittunt̄ lumē. cum oculi eorū sine multum porosi. s;
talis emissio luminis nō est visio. s; postq; lumē est emis-
sum et mediū illuminatū. tūc recipit̄ color in potentiam
visuā. et iudiciū de tali colore vocat̄ visio

Arguit̄ si aliq; sensus est passivus. q̄ etiā o; ponere
sensus actiui. Cōsequētia p̄bat. q; sicut ponit̄ intellectus
passivus et actiuis. ita etiā ponet̄ sensus actiuus. Dm
q; nō est s̄le de intellectu passiuo et sensu passiuo. q; si po-
nit̄ intellectus possibilis etiā oportet ponere intellectum
agentem. q; intelligibilia nō s̄t actu intelligibilia a pre-
rei. et iō oportet q; fiat̄ actu intelligibilia p̄ aliq; agēs. et
et sic o; ponere intellectū agētes. q; facit̄ actu itelligibile.
sed illa q̄ mouet̄ sensus s̄t actuā a pre rei et iō nō o; po-
nere aliq; sensus q; facit̄ talia sensibilia actu sensibilia

Arguit̄. color nō est eodē modo in subiecto sicut in
sensu. q; o; ponere sensus sp̄ualisantē colores. Dm q;
sp̄ualisatio nō fit p̄ sensus s; p̄ mediū. q; sensibile positus
sup̄ sensum nō facit̄ sensatōem. Sed de intellectu o; atr-
dicit̄. q; intelligibile est in intellectu totaliter alterius na-
ture q; res ad extra. iō necesse est ponere intellectū agētes
q; facit̄ intelligibilia in actu. sensibile autē est bñ alterius
modi in subiecto et sensu. sed nō alterius nature

Arguit̄. ex isto seq̄ret̄ q; potētie vegetatiue eēt dī-
gniores sensitiuis. Sequa. p̄bat. q; agēs est dignius pass-
so. s; potētie vegetatiue s̄t actiue. q; rē. Dm q; si cas-
pian agēs et passus in eodē ordine. tūc sp̄ agēs est digni-
us passio. sicut ignis agēs est dignior aqua passa. sed non
est incoūueniens q; patiens. alicuius ordinis sit dignius
agēte alterius ordinis. q; potētie sensitiue patiunt̄ passio-
ne p̄fectiua. q; passio est p̄fectio patētis. S; potētie ve-
getatiue agunt̄ actione corruptiua. q; realiter corrupat̄
ipm nutrimentū. q; in eodem ordine nutrimentū patitur
et potentia vegetatiua agit. s; corruptiue. et sic potentia
vegetatiua est dignior nutrimento

Arguit̄. sentire est agere. q; sensus est actiuus. Cōse-
quētia et p̄ locū a coniugatis. Dm q; sensus nō est ab-
stractū a sentire. s; sensatio. Et q; sic argui. sentire ē a-
gere. q; sensatio ē actio. q; sensatio ipozt̄ iudiciū. q; sic
post̄ receptōem sp̄m in sensu. et hoc iudiciū est agere

Qm̄ at̄ sentire dicimus dupl̄. Potētia em̄
audiēs et vidēs audire et videre dicimus. et si
forte dormiēs. et qd̄ iā operās dupl̄ vtiq; di-
cet̄ et sensus. hic qd̄ sicut poña. ille vero sicut
actu. Silt̄ at̄ qd̄ sentit̄. qd̄ poña ens. et qd̄ actu

Postq; p̄buit q; sensus est p̄tus passiva. q; n̄
vult ostendere quō reducit̄ de poña ad actū. et hoc de du-
plici potētia. Q̄st̄ dicit̄ em̄ inferius quō potētia sensitiua
reducit̄ ad actū de potētia remota et p̄p̄nq;. et q; potētia
p̄anoscit̄ ex actu. iō distinguit̄ q; dupl̄ aliq; est in actu
Vult ergo quo ad p̄mū q; dupl̄ dicit̄ aliq; sentire. Uno
modo q; h; poñam sensitiuā. s; auditiuam vel visuā
Etiā si aiā fm̄ illas potētiās nō operaret̄ sicut dormi-
ens dicit̄ videre audire. et. Alio modo dicit̄ aliq; senti-
re. q; actu sentit̄ per sensum. vt ille dicit̄ur videre q; actu
operat̄ p̄ potentia visuam diiudicando de colore. q; sen-
tire p̄mo modo h; potentiam ad sentire scdo modo. iō
sentire p̄mo modo p̄t etiam dici in potentia

Primū quidē igitur tanq; sit idē pati et mo-
ueri. et agere et mouere dicim;. Et nāq; mo-
tus ē actus qd̄ ip̄fectus n̄. sicut in alteris dem̄ ē

Nic p̄buit remouet̄ vnā tacitā q̄stionē. q; postq; aliq; dicit̄
dicere q; sensatio est qm̄ sensus actu patit̄. nūc autē dicit̄
est q; sensatio fit qm̄ sensus est in actu. Rūdet̄ Aristō. q;
sensus etiā fit in actu p̄ aliquā passionē. et hoc p̄bat. q;
in phisicis eadē est forma fm̄ quā agēs agit et patiens pa-
titur. q; ergo obiectum agit in potētiās sensitiuā. ideo est
eadem forma que agitur ab obiecto in sensus et fm̄ quā
ipse sensus patitur

Om̄ia autē patiuntur et mouentur ab actiua
et actu ente. Unde est quidē s̄le a simili pati
est autē vt a dissimili sicut diximus. Patit̄ qui
dem em̄ qd̄ dissimile. passum aut simile est:

Nic ex p̄dicis ondit̄ quō positio antiquoz p̄t esse ve-
ra. s; q; s̄le patit̄ a suo s̄le. et intendit̄ q; sensus et sensibile
h̄nt̄ s̄ilitudinē in fine. s; nō in p̄ncipio. Et rō illius est. q;
patiens in p̄ncipio est dissile agentis in fine autē est cōsi-
milit̄. sicut p̄t de aqua. q; postq; calefacta est s̄lis est ignis
s; in p̄ncipio est frigida. et tūc est dissimilit̄ et. Sic etiam
est de sensu. q; anq; obiectū veniat ad sensum sensus est
dissimilit̄ obiecto. vt potētia visuā nō est s̄lis colorī per
sp̄m anteq; color immutat̄ visum. Et rō est. q; q̄cquid
trāsmutat̄ in aliq; nō h; in p̄ncipio hoc ad qd̄ trāsmu-
tat̄. q; tūc trāsmutatio esset frustra. et tamen q; oē agēs
agit sibi s̄le. o; q; p̄ trāsmutatōem agēs fiat̄ s̄le patienti

Arguit̄. ista inferiora s̄t effectus dei et aie nobilis. et
in nō s̄t s̄lita deo nec aie nobili. q; nō om̄e patiens est s̄le
agenti in fine. Dm q; duplex est s̄lilitudo. qd̄ est p̄-
p̄ie dicra q; est in esse nature siue in eē specifico. et sic agēs
vniuoū est s̄le patienti et ecōtra. sicut homo generās est
similis hōi genero. Alia est s̄lilitudo in causis equiuocis
ad effectus. sicut sunt deus et aia nobilis. et in illis non
est s̄lilitudo. que est in esse nature. s; est s̄lilitudo fm̄ p̄-
p̄ortōes idealē. q; talis cā habet in se ideā. p̄ quā assilat̄
ip̄i effectui. et illo mō dicit̄ q; domus est s̄lis edificatori
nō eodē mō sicut fili p̄t. q; filius est s̄lis patri in natu-
ra specificā domus at̄ ē s̄lis edificatori s; p̄ortōes idealē
Arguit̄. celū nullo mō ē ens s̄le ist; inferiorib;. q; nec
habet ideā nec naturā istis s̄lem. Dm q; celū nō est
causa principalis istorum inferiorum. sed instrumentalis
q; anima nobilis agit in celum. s; in causa instrumentali
non erit aliqua s̄lilitudo. Similiter securis nullā habz
f ij

Sensu

*Sensu et sensibile
sicut sicut in
sine suo ip̄io*

In 1° Didastulij

passione pfectiva fm q aliqd ducitur de poña ad actũ
et talis nõ est passio ppe dictra. s3 potius qdã pfectio. q
passione tũc dicit aliqd pati qñ ducit de potẽtia remota
ad actũ qz talis est alteratio. Exẽpli grã. vt ad sciam nõ
fit p se ad remorõem alicui? forme p naturalis. qñuis qñ
qz ex ignorãtia dispositionis

¶ Arguit. pati nõ e corruptio p se. qz corruptio fit p p
gressuz de esse ad nõ esse. s3 passio fit p qlitate Dõm q
duplex est corruptio sicut duplex est actio Est em corru
ptio simplr dictra q remouet esse simplr dõm. Alia est cor
ruptio h3 qd. q remouet eẽ fm qd. qñuis q impoße deã
alteratione non fit corruptio ppe dictra. fit tñ corruptio
fm qd. qz forme accũtalis. z sic dẽ pbs in textu. q aliud
est pati qd est corruptio qdã. sicut est passio corruptiua.

Speculãt em fit hñs sciam. qd vere aut nõ e
alterari. In ipm em additio eẽ in actũ ire aut
alterũ gen? alteratõis est. vñ non bñ h3 dicere
sapienẽ cũ sapiat alterari. sicut nec edificatõẽ
cũ edificat. In actũ qdẽ igif ducẽs ex poña en
te fm itelligere et sage nõ doctrinã. s3 alterã ha
bere denoiationẽ iustũ eẽ. Ex poña at ente ad/
discẽs et accipiẽs sciaz ab actu ente z didascu
lo aut neqz pati dõm sicut dõm e. aut duos eẽ
mõs alteratõis. z eã q in priuariuas dũpõnes
mutatõem. et eã q in habitus et naturam

Nec pbs oñdit an reductio de poña pinq ad actũ fiat
fm alteratõem. sedo facit h idẽ de poña remota Quo ad
pmũ dẽ. si aliqd pcedit de poña pinq ad actũ tũc nõ al
terat. qd sic pbat. qz qdã pcedit de poña ad actũ acci
piendo suã pfectõem hoc nõ alterat s3 qd mutat de scia
in vñs scie h pcedit de potẽtia ad actũ z accipit suã pfe
ctionẽ q zẽ. Maior p3 ex p dictis. qz pcedere de poña ad
actũ nõ est alterari. qz h pfectũ qd in actũ reductũ. Tunc
oñdit idẽ de poña remota. et qñuis pcessus de poña re
mota ad habitũ fiat a didasculo. i. ab extrinsecõ. nõ tñ in
tellect? alterat qñ recipit nouã sciaz. Et qz pbs dicit qz
pcedens de poña remota ad actũ est alteratus. iõ hic d i
stinguit duas alteratões. qz aliq est alteratio pfectiua. s.
fm acqñtõem. z tali alteratõẽ intellectus alterat qñ reci
pit sciam. Alia e alteratio ppe dictra. q fit fm prias dũ
põnes. q modo intellect? accipiẽdo sciam nõ alterat. qã
alterare est ppe rẽ alterũ facere. q illa res fit altera q re
mouet a sua naturali pfectõẽ. vñ seqtur qñ aliq res pfi
tur nõ alterat Vñ p3 qñ dẽ. ille est bon? z tu es al. nõ
d3 exponi. i. melior. qz alterari est remoueri pfectõẽ z non
pfiẽ. ergo debet exponi alter. i. peior

¶ Arguit. nõ sp oz sciaz capi a didasculo. qz aliqẽ pẽ
p se inuenire sciam. vt dẽ Ar. pmo metaphice. qz sensus
vñs plures rez dñas nobis oñdit Dõm q i acqñs
tõẽ scie aliqd pcurrit p se sicut habit? assensiu? pncipio
ruz z intellect? agẽs. Et h iõ. qz p intellectũ agentẽ ab
strahũt spẽs a fantasmãtibz. z p habitũ assensiuũ pncipi
õrũ assentim? pncipiũ ex qbõ fit deductio pclusionũ qz
est scia. Aliõ est qd pcurrit in acqñtõẽ scie p accñs sicut
doctor. qz nõ sp pcurrit in acqñtõẽ scie Per h q dõm est

ad argumẽtũ q in qlibz acqñtõẽ scie oz pcurrere intõ
rez didasculo siue mgr. s. intellectũ agẽtẽ z habitũ assen
siuuz pncipioz. qñuis nõ sp oz pcurrere exteriorẽ didas
culũ. sicut p3 in illo q p ppiã inuẽtõem accipit sciam. Et
rõ ill? est. qz nihil pcedit in actũ nisi ab illo qd est in actu
s3 cũ intellect? nẽ sit in poña ad sciam anqz h3 illam. qz
ponere apd intellectũ aliqd. qd agit ad sciam acqñendã
Et poit doctor in pmeto sife in medicinis. qz sp infir
mũ duci ad sanitatẽ p aliqd actu sanũ sibi p iunctũ. z sic
qñ alia mẽbra sũ infirma z cor sanũ pũr alia mẽbra infir
ma pcor sanũ ad sanitatẽ reducti. z nõ e necẽ pcurrere me
dicũ exteriorẽ. qñuis tñ ille possz tuare instrumentãly ad
acqñendũ sanitatẽ. Sic etiã est in acqñtõẽ scie. qz doctor
siue didascul? pẽ instrumentãly agere ad sciaz. s. formã do
fantasmãta in discipulo. oz tñ discipulus. ppe abstrahere
spẽs a fantasmãtibz a doctore forã qd fit p mgr. z itiorẽ

Sẽsitiuũ at pma qdẽ poña mutatio fit a ge
neratõẽ. Cũ at generatũ est. h3 iã sicut sciam et
sentire. qd aut fm actũ silt dẽ ipi cõsiderare.

Postq Ar. posuit duplicẽ poñam circa intellectũ. s. remo
tas z ppinquã. z dicit qz dñter intellect? ducit de duplis
ei poña a d actũ. h pñr applicat ad sensuz. z vult qz etiam
circa sensum est duplex poña. s. remota qñ aliqẽ non h3
sensum. z ppinqua qñ aliqẽ h3 sensuz. s3 actu nõ sentit s3
eur dormies. Et tũc ponit similitudinẽ reductõis intelle
tus de poña ad actũ z ipius sensus. Et vult qz sicut cir
ca intellectũ aliqẽ ducit ad sciaz de poña remota ab alio
et p alteratõẽ. sic etiã aliqẽ ducit de poña sciendi remo
ta ab alio. z p qñarõem ad actũ s3 p mũ. qz generans fas
cit aiã sentitiuã in alio. z p pñs etiãz facit sensuz. Et
sicut aliqẽ de potentia ppinqua intelligendi pcedit ad
actum alteratione cõter dictra. et p nudũ pcessuz de ocio
ad actũ. sic silt fit circa sensum. qz hos sensuz incipit p se
sentire absqz alteratõẽ. s3 pcedit de ocio ad actum

Differt at qz hmoi actiua opatiõis extra sũ
visibile z audibile. silt at z reliqz sensibiliũ Lã at
qm singulariũ qdẽz fm actũ sensus. Scia aut
vñum: nec em in ipa qdãmõ sunt aia vñ intelli
gere i ipa est cũ velit. sentire at nõ est in ipa Fle
cessariũ est at eẽ sensibile. Silt aut z hoc se ha
bet in scientijs sensibiliũ et propter eãdẽ cam.
quia sensibilia singulariũ sunt z exteriorũ S3

de his qdẽm certificare tps fiet et in rursum.
Postq posuit pueniẽtã reductõis ad actũ intellectus
et sensus. iã pñter oñdit dñaz reductõis vñiusqz ad ac
tuz. Et vult qz illud qd ducit sensum de poña ad actũ e
extra. i. extra ipm sensuz sicut visibile audibile z siltã. Et
rõem addit. qz sensus fm actũ e singulariũ. s3 singularia
sũ a pre rei ad extra. Gentiã sensibilia. s3 obiecta facientia
intellectũ in actu sũ in aia. Cũ rõ e. qz scia z intellectus
sũ vñũ. s3 vñã sũ qdãmõ in aia. G obiecta intellectus sũ
qdãmõ in aia Et quo vltẽ? pbs elicit aliã dñãm. s. qz
intellect? p r intelligere qñ velit. s3 sensus nõ pẽ sentire qñ
velit. Ex q em intellect? h3 suũ obiectũ itra se sicut dicituz
est. seqtur q intellectus pẽ intelligere qñ vult. sed sensus
f ij

Indit quo fit d
ductio de dñã poñ
ad actũ sciendi

Quia m dõm
sũs z itõẽ

Aliquid anima Obiecta et actus
Sensibile et intellectus
Sensibile et intellectus
Sensibile et intellectus

Questiones secundi de Anima

no potest sentire nisi presens sic exterius sensibile
Arguit. sensus est vlti. q. male dictu est q. sit singu-
lariu. Ans. pbaf. qz audit? no est isti? soni. s. soni in coi
nec visus est istius coloris s. coloris in coi. Dm q. sen-
sus accipit duplr. vno? fm q. ppat ad suu actu. z sic sp. e
singulariu. sicut videre est istius coloris. Alto? accipit sen-
sus fm q. ppat ad suu obiectu absolute. z sic etia sensus
est vlti. qz no refert in suu obiectu sub particulari rone ra-
lis obiecti. s. sub coi rone. sicut visus no fert in colore fm
q. est iste color. qz tuc no videret aliu colore. s. intellectus
veroz no est vlti. qz etia acc? intelligedi est circa vlt. et
io hic dicit pbs notater q. sensus fm actu s. singulariu
Querit. vtz vltia sint in aia. Dm q. duplr. dicit aliqd
et in aia. vno? subiectiue. sic accens e in subiecto. z sic sps
intelligibiles z scie s. in aia. Alto? aliqd est in aia obiecti-
ue. qz. s. obiecti intellectui. z sic vlt accipit multis modis
vno? p vlt pfecto. s. p natura. put substat intentoi vltia-
ris. z sic vlt est simplr in aia obiectiue. Alto? accipit natu-
ra fm se z no fm pfecta rone vltiaris. z tuc etia a pte rei
Si ar accipit vlt. p sda intentoe. sic fr relatioes ronis. q.
s. i ipa natura sic in subiecto. z no in intellectu nisi ex pnti
Por etia intellec? nr ea ab iuce separe. qz vnu no e de
rone alteri. qz s. singulare no e de rone vltis pte intellec? nr
pere vlt no intelligedo singulare. sicut dicit e in p hemo
Arguit. cotingit etia sentire absq. sensibili. s. pte aliq.
quis sentire qm vult. pbaf. qz p memoia sentimus in ab-
sentia sensibiliu. Dm q. duplex est sensus. s. interior z
exterior. loquitur s. Aristo. hic de sensibz exterioribz q. non
tenent sps sensibiliu sicut faciunt sensus interiores q. re-
nent sensibilia p memoia sentiuu. et io exeplicat de au-
dibili z visibili. q. etia sunt obiecta sensuum exteriorum.

Huc autem sit diffinitio. qm cu no simplr sit
qd poia sit s. aliud qde. sicut si dicam? pueru
posse militare. Aliud at sicut in etate exntez sic
habet sensitiuu. Om at innotata est ipo z dna
Determinatu est aut de his qm altera. et quo
altera. vti at necesse est ipo pati z alterari taqz pro-
prijs noibz. Sensum at poia est. qle ia actu sen-
sibile. sicut dcm est. patif quide igif no sile ens
passum aut assimilatu est. et est quale illud.

Hic recapitulat pus dicta dicēs. q. nuc dictu est q. ee
in poia no dicit vno? sed multiplr. Et exeplicat de poia
militandi. qz aliqs pte militare fm poiam remora. sicut
puer. z aliqs pte militare in poteria ppinqua sicut exns in
etate. Est em militare exercere opa milicie. Et quis ista
dna inuentat etiam in sensibz fm duplicē poiam. vt ali-
quis dicit sentiens fm aliquā poiam ppinqua et remotam
en no s. ppta noia iposita istis noibz. z ergo vtimur istis
noibz circuloctiuis dicetes q. aliqd est in poia ad actu
pmu. z aliqd est in poia ad actu scdm. Et qz p hoc sensus
est in actu. q. sensibile mouet ipm sensum. io ponitur
ista autoritas in textu. q. sensitiuu. i. sensus e talis in po-
teria qle est sensibile in actu. Et ro isti? pus dicta e. s.
de obiecto poterie vegetariue. qd est alimctu. qz oē agēs
agit sibi sile. z omē agēs est tale in actu qle est passum in
poteria. Tu s. sensibile agit in sensuz manifestu est q. sen-

sibile est tale in actu qualis est sensus in poteria
Arguit. si sensus recipit formā sensibilis. tuc seqret
q. visus possz dici colorat? qz recipit in se formā coloris
Dm q. quis visus recipiat in se colore fm subz co-
loris. z p h visus est sicut coloris. sicut hic dicit. no tñ recipit
in se formā coloris fm pfectu modū. z io non pot visus p
colores denoiari. qz ad hoc q. accides denoiat subiectum
re qrit q. tale accens insit satis intese. i. satis pfecte qd no
ptingit de colore. Et hoc est qd alij sic dicunt q. triplex e
actio alicu? forme. Quedā est pure vniuoca taz fm for-
mam q. fm modū forme. z sic agit ignis in aqua. qz agit
in aqua sua formā. z etia sua pfectoem. i. pfectu modū il-
lius forme. z talis forma pte denoiare suu subiectu. Alia
est actio pure equooca vbi agēs nec coiccat formā nec modū
duz forme. z sic sol dicit gñare ista inferiora. qz nec gñat suā
formā eēntiale nec modū et. Alia est actio ptem vniuoca
z ptem equooca. qm scz agēs coiccat formā et no moduz
forme. z sic sensibile agit in sensum. qz color mouet visuz
sic q. essentialr color est in visu. s. tñ hz imperfectione modū
duz in visu q. in subiecto. qre visum non denominat

Scendum autem est fm vnu queqz sensuz de
sensibilibz pmo: Dicit at sensibile tri-
pliciter. qz duo qde dicim? p se sentire. vnu at
fm accens Duoq. at aliud qde ppium est vni-
uscuiusqz sensus. aliud at comune omnium

Postq. pbs defminauit de sensu in coi. h. pnt incipit
defminare de vno qz sensu. Et circa h. pmo distinguit sen-
sibilia. z h. io. qz sensus distinguunt no penes qcuqz sensu-
bilia. s. penes sensibilia ppa. Primo s. pnt diuisione.
exponit mēbra diuisionis. diuio stat in h. q. triplex est
sensibile. qz duo s. pte z vnu est sensibile p accens. Est s.
triplex sensibile. s. p se ppiuz. p se coe. z sensibile p accens.
Querit. quare pbs pus defminat de sensibilibz qz de
sensibz. Dm q. io. qz poie distinguunt p obiecta sed
obiecta s. pza sensibz fm rōnem. Qu s. pncipia distin-
guendi pus habeat cognosce qz distinctu. io pus oportet
dicere de sensibilibz qz de sensibz

Dico at ppiuz qde qd no ptingit alio sensu sen-
tiri z circa qd no ptingit errare vt visus coloris
et audit? soni z gust? hūoris. Tact? aut plu-
res hz drās. S. vnu qzqz iudicat de his. z no
decipit visu. qm color. neqz audit? qm son?
s. qde coloratu aut vbi. aut qd sonās. Dmōi
quidem igif dicunt ppta vniuscuiusqz

Hic declarat mēbra p dicere diuisionis. z pmo de qd
sit sensibile ppiuz. Et ponit hic duas pditōes sensibilibz
pzi. et postea ponit vna aliā. Prima pditio. sensibile p
se ppiuz est qd no ptingit sentiri ab altero sensu q. ab alio
lo a quo sentit. sicut color est obiectu ppiuz visus. qz non
p sentiri ab alijs sensibz. Secda pditio est sensibile p se p
piuz est circa quod no cotingit sensum errare. sicut col-
lor est obiectum visus. sonus auditus. z humores gust?
sed tactus habet multa obiecta. scz calidum frigidum.

lup
amo
dum
Sensu
Ponit
des
ple
p

humidum & siccum Et isti sensus no decipiuntur circa obiecta sed circa loca obiectoꝝ vel circa subiecta obiectoꝝ

Arguit color sentit a pluribus sensibus ergo no tantum a visu. Ans probat quia sentit a visu & a sensu communi

Arguit contra secundam proprietatem sensus sepe errat circa proprium obiectum quia visus iudicat celum esse rubeum

Secunda est quod medium sit bene dispositum et ideo no potest bene quod iudicare de coloribus in tenebris

Terca conditio est quod no sit nimia distantia inter sensum & sensibile et propter hoc no iudicat bene visus de quantitate stellarum

Quarta est quod sentit sit lignum vel lapis nihil refert

Sensuum autem secundum se propria proprie sensibilia sunt et ad que substantia apta nata est uniuscuiusque sensus

Hic prater ponit diffinitionem sensibilibus se proprium et hoc ideo quia hoc sensibile postea distinguimus oculos sensus

Quia autem quod mor quod numerus figura magnitudo huiusmodi enim nulli unum sunt propria sunt coloribus tactui enim mor aliis sensibilibus et visui proprie quod igitur sunt sensibilia hec

Hic prater declarat aliam partem divisionis scilicet quod quod sensibilia coloribus ponit eas que dicuntur sensibilia coloribus

sensibilia coloribus quia nata sunt percipi ab omnibus sensibus sicut mor numerus et quod aut a multis sicut magnitudo et figura quia magnitudo percipitur a tactu et visu non ab aliis sensibus

Quia sentit sit ratio quod visus et tactus percipiunt ista duo sensibilia scilicet magnitudine et figuram et non alii sensus

Arguit auditus etiam percipit magnitudinem non solum visus et tactus sed duplex est magnitudo scilicet motus siue extensionis secundum quantitatem sicut aliquid dicitur longum vel latum

Secundum accensum autem dicitur sensibile ut si albus sit dyarri filii secundum accensum Et enim hoc sentit quoniam accidit albo hoc quod sentitur

Hic prater declarat tertium membrum preter divisionis scilicet sensibile per accensum Et ponit tres rationes sensibilibus per accensum

Prima est quod sensibile per accensum percipitur a se ut dyarri filii dicitur sensibile per accensum quia percipitur albo quod est sensibile per se

Secunda est quod sensibile per accensum habet se extrinsece ad illud quod sentit per se sicut substantia particularis percipitur a se albo extrinsece

Tertia est quod sensibile per accensum non habet se extrinsece ad illud quod sentit per se sicut substantia particularis percipitur a se albo extrinsece

Hic prater ponit diffinitionem sensibilibus se proprium et hoc ideo quia hoc sensibile postea distinguimus oculos sensus

Quia autem quod mor quod numerus figura magnitudo huiusmodi enim nulli unum sunt propria sunt coloribus tactui enim mor aliis sensibilibus et visui proprie quod igitur sunt sensibilia hec

Hic prater declarat aliam partem divisionis scilicet quod quod sensibilia coloribus ponit eas que dicuntur sensibilia coloribus

Exemplum

Prima

Tripliciter

Secunda

Quarta

Primo

Secundo

Tercio

Quarto

Quinto

Sexto

Handwritten notes in the left margin, including 'tripliciter', 'sensibilia', and 'secunda'.

Handwritten notes in the right margin, including 'coloribus', 'tactui', and 'visui'.

Large handwritten notes on the right side of the page, including 'Primo', 'Secundo', 'Tercio', 'Quarto', 'Quinto', and 'Sexto'.

Questiones

Secundi de Anima

distinuo analogi in sua analogata. quia primo dicit de sensibili per se et proprio. Sicut ergo qualitates de tertia specie sensibilia per se propria. Quod quatuor et quod ex eis dependet sensibilia communia. Et substantie particulares et quod ab eis dependent sensibilia per accens. Quod autem qualitates sunt sensibilia communia ostendit. quod sunt prima subiecta ad talia sensibilia propria. ideo prime cum talibus qualitatibus sentiuntur. et ergo dicuntur sensibilia per se communia. Aliter per etiam capi distinetio secundum Aristoteli de homa. quia omne sensibile immutat sensum et hoc est visus secundum hominem. et quod qualitate sensus. et sic est sensibile per se commune. Et exempli gratia. visus et tactus percipiunt magnitudines non secundum quod visus et tactus. quod visus secundum quod visus percipit color. et secundum quod in eis est aliquid commune in nominatum. et istud sensibile habet se omnino accensum ad sensatores. et sic est sensibile per accensum. Sic patet in quibuslibet specie naturali quod potest ab alia distinguere tripliciter. scilicet per diuersam proprietatem. sicut distinguitur homo ab asino non per rationale. vel per diuersam proprietatem sicut distinguitur homo a planta per sensibile. aut per diuersam proprietatem. vel homo distinguitur ab aliis per album et nigrum.

¶ Arguitur hoc non est sensibile quod non immutat sensum sed qualitates sensibiles sunt homini. ergo et cetera. Quod modo dupliciter aliquid dicitur agere siue immutare. Uno modo quod est tota ratio accensum siue immutatio. et sic qualitas non immutat sensum sed subiectum acceptum cum qualitate sicut color non immutat sed coloratum. Alio modo aliquid dicitur immutare quod est principalis ratio immutandi. et sic qualitas dicitur immutare quod est principalis ratio immutandi. Et sic est in fortibus rebus naturalibus quod dicimus quod forma est principium actionis non quod agit quod non potest per se subsistere. sed quod est principalis ratio quare res naturalis agit. Sic ergo color dicitur sensibile per se proprio quod scilicet est principalis ratio immutandi visum. sed coloratum est totalis causa immutatio.

¶ Arguitur omne per accensum reducitur ad per se. si est ergo sensibile per accensum. ergo reducitur ad sensibile per se. Maior patet quod sicut malum fundatur in bono. ita per accensum non subsistit nisi in illo quod est per se. Sicut ista homo est albus fundatur in ista homo est rationalis. Quod modo per accensum non reducitur ad per se ut fiat idem cum ipso quod dicitur per se ad quod reducitur sed per contrarium. et sic intelligitur maior quia per accidens coniungitur per se sicut substantia particularis coniungitur albedini vocatur sensibile per accensum. quod coniungitur albedini quod est sensibile per se.

¶ Arguitur omne sensibile est per accensum. quod de quod est sensibile. est sensibile per qualitate sensibile sed qualitas est accidens. ideo omne sensibile erit sensibile per accensum. Quod modo negando minor quod omne sensibile fit sensibile per qualitate quod qualitates sensibiles non est sensibiles per qualitate. quod sic est. premissus in infinitum. Secundo patet dicitur quod sensibiles qualitates capi dupliciter. Uno modo per proprietatem ad sensum et sic simpliciter per se est sensibiles. quod qualitas primo et proprie immutat sensum. Alio modo qualitates sensibiles proprie ad suum subiectum et sic subiectum non est sensibile nisi per qualitate. ideo subiectum accensum vocatur sensibile per accensum. Et sic quod sensibile per se sit accensum non tamen est sensibile per accensum.

¶ Arguitur de quod habet in se eam sensatores hoc est sensibile per se. Maior probatur. quod qualitas est causa que aliquid est per se sensibile. sic homo habet in se albedinem et albedo fit causa sue rationis. Quod dicitur quod subiectum qualitates habet in se eam sensatores gratia qualitates non tamen gratia sui. Et per hoc dicitur ad maiorem quod subiectum accensum sensibiles capi dupliciter. Uno modo secundum se et sic nullo modo

habet in se eam sensatores. Alio modo gratia qualitates. et sic habet eam sue sensatores. Sensibiles enim attribuit qualitates et non subiecto et sic qualitates est sensibiles per se. quod habet in se eam sue sensatores.

¶ Arguitur. tempus est sensibile eorum et tamen non enumerat hic. quod plura sunt sensibilia eorum quod quod. Quod modo tempus est sensibile eorum et percipit sub motu. quod secundum philosophum quod philosophorum percipiendo tempus percipimus motum et eorum. Sicut patet de dormientibus quod non percipiunt motum. et nec tempus.

Quis quid est visus hoc est visibile

Deo huiusmodi

Postquam Aristoteles determinauit de sensu et sensibilibus in communi. hic patet determinari de sensu et sensibilibus in speciali. et primo de sensibili visus. et de sensibili auditus. tertio de sensibili olfactus. quarto de sensibili gustus. quinto de sensibili tactus. sed modo ibi (Nunc autem) tertio ibi (De colore et olfactu) quarto ibi (De gustabili autem) quinto ibi (De gustabili autem) Circa primum ostendit quod sit visibile. et quomodo visibile videatur. ibi (Nunc autem iterum manifestum est) Circa primum de genere aliter quod sit visibile. et distinguuntur visibilia ab inuisibilibus. et tertio determinat ab utroque. Dicit ergo quod visibile est cuius est sensus visus. In illa enim diffinitio diffinitio obiecti per positionem quod visus est positus a visibile est obiectum eius.

¶ Arguitur. Aristoteles. plus dicitur quod positio diffinitum per sensus obiecta. et male hoc diffinitio obiectum per positionem. Dicitur autem quod ista diffinitio est descriptoria siue a posteriori. quia ipsum obiectum diffinitum per positionem. Illa autem diffinitio (qua positio diffinitum per obiectum) est diffinitio a priori. quod obiectum est positus a tertia secundum rationem. et secundum genus causa finalis ut dicitur est plus.

¶ Queritur. utrum in potentibus aie sit ordo. Quod modo sic. quod ubique multa procedit ab aliquo uno naturali. necesse est quod procedat ab illo uno quodam ordine. quod quia naturalia sunt ordinata sunt. ut dicitur in octavo philosophorum. Sed ab una natura sunt plures positio naturalis. ergo oportet quod procedat ab ipsa quodam ordine. Ad sciendum quod ordo inueniatur in potentibus anime est. id est inueniendum. et triplex reperitur ordo in potentibus anime. Unus est secundum dependentiam unius potentie ab alia secundum ordinem nature perfectionis. et sic potentie intellectiue sunt priores alijs potentibus sensitiuis et sunt perfectiores cum diriguntur potentibus sensitiuis et eis imperant. Unde patet sumi in eis ordo generatio. et sic eorum potentie sensitiue sunt priores intellectiuis et ante eas sunt vegetatiue quod sunt fundamentum situium et sensitiue intellectiuarum. Tertio per sumi ordo in eis per ordinem subiectorum et secundum tale modum ordinatur etiam potentie sensitiue ad inuicem. quod visibile est dignius audibili. Ex quo soluitur alia questio in qua queritur de ordine sensuum. Et dicitur quod ex triplici causa visus procedit alium. Prima causa est propter dignitatem obiecti. et sic visibile est dignius quod in dignioribus corporibus reperitur scilicet in celestibus. et non obiecta aliorum sensuum. et ideo est etiam commune. Secundo sumitur ordo inueniendum dicitur quod enim visus habet digniorem modum immutandi quam auditus. et auditus quam alij sensus. Quod patet. quia visus immutatur sine omni motu et in instanti. Sed auditus immutatur per motum localem qui est primus motus et dignior omnibus motibus. Alij autem sensus immutantur per motum alterationis. qui motus sequitur motum localem et est minus dignus. Tertio sumitur ordo ex situatone organorum. quod ille sensus est prior et dignior in animalibus cuius organum est dignius situatum. Sed organum visus situatur dignius quod aliter in animalibus deum auditus et sic de alijs. quod oculi modicum ponuntur super aures. et miringa et aures super nares. et nares super linguam. et lingua super alias partes corporis et quod

De de aliquid immutat sensum
 Hic color est per se
 quod ab alio immutat
 sensum

Deo huiusmodi
 Deo huiusmodi
 Deo huiusmodi

Quod patet ordo in potentibus anime est triplex

Dei pone aie manar ab ipsa aia
vna tn mediate alia

Color cou captus pnt est ad lumen se extendit
e adequatu obiectu pone visibile

Aristotelis

Folio xxxiii

bus est tactus. Sunt em oculi organu visus cu neruo op/ rito. z aures cu miringa sunt organu auditus
¶ Arguit. potēte aime sunt vni? gnis. sz spēs sz cos/ equē sub suo gne. ergo inter potētias nō est ordo. Dis/ tendū q spēs alicui? gnis possunt duplr cōpari. Uno mō in ordine ad genus qd diuidit. z sic nō hnt ordinem/ Alio mō pparit ad mūcē. z tūc inter spēs eiusdē generis/ p esse ordo. Qu? rō est. quia tūc cōpantur grā dīa/ rum. sed dīa pstituentis vna spēm p esse dignior dīa cō/ stituentē aliam spēs. z sic hō est dignior azino. quia habz/ digniorē differentiā. Et sic est dōm de potētis aie q si/ inter se pparitur. tūc vna est dignior alia
¶ Arguit. in disparis nō est ordo. quia nulla disparā/ habent ordinem. sed potēte aie sunt disparē. ergo nō ha/ bēt ordinē. Dōm ad maiorē. q duplex est ordo. scz/ fm genus. et fm spēm. z tūc maior est vera. quia tal or/ do nō est inter disparā. Alius est ordo fm minus perfec/ tum z magis pfectū. z talis ordo bene pōt esse inter disp/ arā et talem ordinem habent pōne aie. In multe spēs/ sub vno gne sunt disparē z tamē habēt illū ordinē. or dī/ nātur ergo pōne anime quantū ad hoc q aliquē respici/ unt p mūm? z digni? obiectū. sicut pōnā visua respicit/ colorē q est p mūmior q alia sensibilīa
¶ Querit. vtz vna pōnā aime originē ex aia mediam/ re alia Dōm q sic. Et rō est. quia qūcūq fm naturālē/ ordinem procedunt ab aliquo vno. ibi semper p mūm e/ causa posterior. sed iam dictum est in precedentiē questi/ one. q pōne aie. pcedunt ab aia per quendam naturālē/ ordinem. ergo ille pōne que prius fluunt ab aia sunt cāe/ que posteriores fluunt ab aia. Et sic posteriores oriuntur/ ab anima per potētias p riores. z per pōnā vna potētia/ oriuntur ab anima mediate alia. Ad sciendū tamē que/ potētie fluunt prius ab anima est sciendū. q duplex est/ ordo in potētis. scz pfectōis q ordo accipit fm genus/ cause finalis z efficientis. z sic pōne intellectiue sunt p riores. z p hīs sunt cā aliaz potētiaz. quia sensus est que/ dam pncipatio intellectus. quia p gntio supior p rualr/ est in inferior. Alio mō possunt ordinari pōne fm viam/ gntōnis z fm genus cause materialis. z sic pōne vege/ tariue sunt p riores z fluunt ab aia alie pōne. scz sensitiue z/ intellectiue mediantibus vegetariis
¶ Arguit. qēūq sunt simul vni nō oriuntur ab altero. sed pōne anime sunt simul. ergo vna non oriuntur ab alia
Dōm ad maiorē. q duplr aliqua sunt simul. scz tem/ pore et natura. qēūq autē sic sunt simul vni nō oriuntur p alte/ rū. sz pōne aie sic nō sunt sit. q vna potētia naturālē pces/ dit alia. Alio mō aliq sunt simul tpe. sz nō natura. z in il/ lis potest esse ordo naturālē qūis sit siltas tpe. Et sic est/ de potētis aie qz qūis sit fluunt tpe ab aia. nō tū in tpe/ sz in instā r. qz pōne aie nō fluunt ab aia p aliquā trāsmu/ tatiōem realē q nec ario hz esse in tpe z in motu. sz p natu/ ralem emanatiōem que fit in instā r tpe.
¶ Arguit vna potētia nō p esse subiectū alteri? ergo/ vna nō fluunt ab aia mediate alia Dōz q qūis vna po/ tētia nō pōt esse subiectū pncipale siue qd aliaz potētiaz/ rum. tamē bñ pōt esse subiectū minus pncipale siue quo/ q fm ordinem intelligēdi cāe material' pōne vegetariue/ sunt subiectū quo pōnari sensitiuaz
¶ Arguit. nulla opposita oriuntur a se iuce. sz pōne sz/ oppositē. q nō oriuntur a se iuce Dōm. q duplex ē op/ positio. Quedā ē pfcā oppō. s. d rior vlt' d rior. z sic/ maior est falsa. z maior ē vā. Alio mō caput oppō p oppō

ne q est fm pfcā z impfcā. z sic spēs sub vno gne oppo/ nitur. scz oppōne disparā. z sic maior est falsa. qz sic oppo/ sita pnt ex se iuce oim sicut p r de spēs mīerōz q op/ ponitur oppōne disparā sub vno gne. z tamē vna pfectus/ oriuntur ex alia. Sic est dōm de potētis aie q opponitur/ oppōne pfc. et z impfcā q d r oppō disparā
Uisibile autē est color qdem. et q vere qdes
est dicere Innominatū autē cōtingit eē Da/ nifestū autē erit ingredientibus maxime
Quia Aristo. dixit q visus est ipi? visibilis. p r dī/ stinguit visibile qz vult de vtroqz determinare dicens. q/ visibile ē duplex Qdā autē est manifeste visibile sicut col/ or q ē manifeste visibilē p r rōe. Aliud ē visibile in/ nominatū qd scz nō hz vni cōe nō ipositū sicut putres/ dines quercūū. squame piscū zc. videt em ista nō sub rō/ ne coloris sz sub rōe alicui? innoiatū. nec in die videt lu/ cētē sz in nocte. Et de hīs ingredientibus. i. sequētibz videbit/ ¶ Queritur. quid sit obiectū visus Dōm q color
¶ Arguit q nō. qz in textu v r q obiectum visus est col/ or vlt' aliqd innoiatū visibile ergo color em nō est obiectū/ visus Dōm q color caput duplr Uno mō gñ aliter. p/ ut extendit se ad lumē sicut dicit Aristo. in principio de/ sensu et sensato. q omnia corpa colore pncipat colore id ē/ lumine vel colore z proprie dicitur als nō esset verum de co/ poribus celestibus que non habent in se colorem p r rē/ dictū Et q color sic acceptus sit adequatū obiectū vis/ sus. probat sic. qz hoc est obiectum alicuius potētie qd/ se habet adequate ad illā potētiā sic q nec excedit pot/ tētiā nec exceditur Sed sic se habet color ad visum. qz/ omne visibile est color. z ois color est visibilis. q zc. Alio/ mō caput color p r rē fm q est qūtas cāta ex lumine ignē/ et dyaphaneitate aeris et aque et ex toto opaco terre. et/ sic color est solū in corpbz mixtis. z tūc verus est q color/ nō est obiectū visus. z sic caput Aristo. colorem in textu/ distinguēs colorem a lumine cū dicit q duplex est visibi/ le. scz color z aliquod innominatū
¶ Arguit. visibile est obiectum visus. ergo nō color
¶ Accedens pbat. quia visibile mouet visum. sed illud ē/ obiectū quod mouet potētiā Dōm q tripliciter p r/ assignari obiectū alicuius potētie. Uno mō fm p mū/ nitate p d r rōis. z sic illud ē obiectū alicuius potētie/ qd p d r ratur de omnibz q cognoscuntur p ralem pōnām/ et sic ens p r d r obiectum intellectus. z visibile obiectū/ visus qz qēūq p visum p gnoscitur p p hēndunt sub vis/ibili Alio p r caput fm formalitātē rōis obiectualis. qz. s/ obiectū mouet pōnāz sub aliq formalē rōe. z sic vtz ē ob/ iectū nostri itelleūs. qz intellect? mouet ab aliq sub rōne/ veri z sic etiā lumē est obiectū visus. Sz istis duobz mo/ dis nō caput obiectū alicui? pōne p r rē. z h d r esse obiectū/ alicui? pōne p r rē qd p p r rā spēm imutat potētiā qd nō/ fit in p d r rē modis. qz sub visibili etiā sumit visibile p ac/ cidēs qd nō habet spēm in visu Sūitur ergo tertio? ob/ iectū alicui? pōne fm pncipalitātē appropariōis qz sic ob/ iectū tale est appropariū z adequatū pōne Et sic d r illud/ obiectū alicui? pōne cui? spēs est in pōnā. z sic color ē ob/ iectū visus. z qd d r rē rei materialis est obiectū intellec/ tus qz color mouet visum p p r rāz silitudinē. et etiā nō ex/ tendit se visus vltra colorem. nec ē color vltra visum.
¶ Arguit. h est obiectū alicui? pōne qd imutat pōnāz/ sz color atū imutat visum. q nō color. qz accia nō agit li/ ne subcō Dōz q duplr aliqd imutat pōnām. vno qd

Visibile e d r rē

Obiectum assignatū
aliterū pōne 369 mō

or hōm
z cap. 6 p
d r rā z
z qz o r
d r rē ad se
pōnā?

quod subiectis quod est falsus. Aliud est esse secundum colorum formam quod est diffusum ad visum. et sic lumen extrinsecum requiritur propter colores. Sed ista concordia non valet. quia etiam capiendi do colores quo ad esse secundum sic lumen extrinsecum non requiritur propter colores. quia etiam colores ex sua natura semper possunt se diffundere ad medium nisi esset defectus ex parte medij. ergo oportet quod medium sit illuminatum antequam diffundant se colores.

Arguitur color per se esse visibilis. et non oportet ad eius visibilitatem pervenire lumen extrinsecum. Dicitur quod visibile capitur dupliciter. Uno modo secundum eius propriae naturam. secundum quod est aptitudinem ad visibilitatem. et sic color secundum se acceptus est visibilis sine lumine extrinsecum. Alio modo capitur visibile improprie secundum quod importat actum visionis. et sic color non est visibilis sine lumine. defectus enim est ex parte medij quo illuminato etiam colores diffundunt se et actum videntur. Et similitudine potest dari in alijs passionibus quia multa sunt entia habentia passiones naturales. sed non habent actum illarum nisi per aliquod extrinsecum. ut risibile convenit homini ex sua natura. et tamen actus ridendi provenit homini per aliquod extrinsecum. sicut per admirandum quod admiratio surgit ex aliquo extrinsecum. Simile est de corruptibili quod corruptio mixta sit per se corruptibile. non tamen corruptio nisi per extrinsecam qualiteratem. Sic etiam corruptio colorum secundum se visibilis sit. non tamen videtur nisi per lumen extrinsecum.

Arguitur sicut se habet lumen intellectus ad fantasmatum ita se habet lumen extrinsecum ad colores sed lumen intellectus agens requiritur ad intelligendum propter fantasmatum. ergo lumen extrinsecum requiritur propter colores. Dicitur quod in hoc est simile. quia sicut lumen intellectuale requiritur ad intelligendum ita lumen corporale requiritur ad videndum. Sed in alio est dissimile. quia lumen corporale requiritur propter medij. sed lumen intellectuale requiritur propter fantasmatum. quia cum sint species rerum particularium non possunt movere intellectum nisi per se depurentur per lumen materiale intellectus agens. talis autem depuratio fit per lumen intellectus agens. Sic autem non est de colore. quia color etiam acceptus secundum suam naturam absque depuratione potest movere sensum. et sic non oportet ponere lumen corporale propter colores. ut lumen intellectuale propter fantasmatum. Licet ergo fantasmatum sint de terra species quantitates non possunt de se diffundere in materialem ymaginem de prima specie quantitates quibus est species intelligibilis oportet ergo quod per intellectum agentem primo depurentur. Sed obiectum visus et species visibilis sunt de una specie qualitates quibus sunt alterius modi.

Arguitur stans in tenebris potest videre illum qui stat in luce. et non e contra. ergo lumen requiritur propter colores. Dicendum negando consequentiam. probatur tamen quia non videtur alia causa nisi quod colores illius (qui stat in tenebris) non excitantur. sed colores illius qui stat in luce excitantur. Dicendum quod colores illi qui stat in tenebris non diffunduntur. hoc autem non est ex parte coloris sed ex parte illius in quo immediate color recipitur. scilicet ex parte medij. ex quo enim medijum circa illum qui stat in tenebris non est illuminatum. ideo colores non diffundunt se ad tale medijum. sed colores illi qui stat in luce diffundunt se. et sic videntur quod medijum est dispositum pro diffusionem colorum. Et si dicatur. stans in tenebris non videbit illum in luce. quia medijum circa eum non est illuminatum. Dicitur quod stans in tenebris videt statum in luce. et non e contra. quia non est simile in prima diffusionem colorum et in primario diffusionem coloris ad visum quia ad diffusionem requiritur lumen magnum. sed ad primario diffusionem non requiritur

magnum lumen postquam color diffusus est. sed sufficit parvum lumen.

Arguitur in unoquoque quod quod est primum cum ea omni sequitur. Sed lumen est primum omni visibili. ergo lumen est causa colorum.

Dicitur quod est duplex lumen. scilicet subiectum suae intrinsicum coloribus quod est principium formale colorum. et hoc lumen est causa omni colorum. quia est principium principale sicut in aliis. Aliud est lumen extrinsecum. et illud lumen non requiritur propter colores sed propter medijum. Quibus causa potest esse quod duplex est agens. Aliquod est quod inducit formam cum materia disponitur sicut ignis introducit in ligna siccitate et formam ignis. Aliud est agens quod inducit formam. et tamen predestinat dispositio in subiecto. et sic color dicitur agere in visum. quia per se ponit ipsum lumen in aere antequam se diffundat ad aere.

Arguitur de dyaphano recipit sonum sine lumine. Greci putant colorem sine lumine. Tenet contra a se. Dicitur quod non est simile de colore et alijs quantitatibus. quia alie quantitates propter colorem non sunt in dyaphano sub ratione dyaphaneitatis sicut color. sed secundum aliquam aliam rationem. quia sonus est in aere secundum quod aer est facilliter mobilis. Dicitur autem est in eo ut est facilliter alterabilis. Cum ergo respicit dyaphanum secundum quod huiusmodi. ideo est in eo ut dyaphanum. Color enim non diffunditur nisi per dyaphanum illuminatum. Non autem sic dicitur de sono. quia diffundit sonus secundum quod aer est facilliter mobilis. sicut talis mobilitas etiam sic est in tenebris sicut in lumine.

Arguitur odor non diffundit se nisi corpus odoriferum exciter. ergo sic erit de colore quod sit corpus coloratum excitarum ad diffundendum colores. Dicitur quod non est simile de colore et odore quia odor immutat primum aere realiter. et ideo oportet realem mutationem fieri in corpore odorifero antequam odor diffundat. Sed colores immutat etiam primum aere in se. ideo non oportet in illis fieri aliquam alterationem antequam se diffundant. et sic non oportet quod colores excitentur.

Arguitur eiusdem est aptitudo cuius est actus. ergo color per se esse visibilis sine lumine exteriori. etiam videtur sine lumine exteriori. Dicitur ad maiorem. quod licet eiusdem sunt aptitudo et actus. tamen aptitudo et actus non sunt eiusdem secundum idem quod quod aliquid plus requiritur in eodem subiecto per actum quam per aptitudinem. quibus tamen eiusdem subiecti sunt actus et aptitudo. Exemplo extra propositum. ut eiusdem est visibilitas cuius est ridere. sicut homo tamen risibile et ridere provenit huiusmodi secundum diversam. Est enim homo risibilis secundum suam naturam. Sed ridere convenit huiusmodi ex admiratione quod surgit ab extrinsecum. sicut ab effectu tu eius cuius causa ignota est. Sicut est hic dicitur. quod visibile esse provenit colorum secundum suam intrinsicam principia. et tamen videre secundum actum provenit sibi per lumen extrinsecum. Sicut potest dici de corruptibili et corrupti. quia corruptibile esse convenit corrupti mixto secundum sua principia intrinsicam. Sed corrupti secundum actum convenit sibi ex quantitatibus suis.

Est igitur aliquid dyaphanum. Dyaphanum autem dico. quod est quod est visibile. non autem secundum se visibile. ut si simpliciter est dicere. sed propter extraneum colorum huiusmodi autem est aer et aqua et multa solidorum. Non enim secundum quod aqua nec secundum quod aer dyaphanum est. sed quoniam est natura eadem in his visibilis et in perpetuo superius corpore.

Dyaphonetas in igne q̄litt i 2^a eig collocat p̄spe
Dyaphonetas in diuisis corpoibz vniq̄ epei
Lumen & color spe differunt

Questiones

secundi de Anima

Dyaphonm est

Dyaphonm est
f. dyaphonm est
f. p̄spe colorat
f. vniq̄ epei
f. lumen & color
f. spe differunt

Quia Aresto dixit se determinatur de lumine & sub
secrum luminis est dyaphanum. ergo p̄mo determinat
de dyaphano & postea de lumine dices. Dyaphanum
est qd est susceptum coloris extranei. qd suscipit in se co-
lore suauiter & no pmanenter. Reple gra. aer illumina
tus recipit in se colores p̄inuos tali aeri. et id dyapha
nu no e f̄m se visibile. p̄t color extranei. Deinde addit
q̄ corpa sunt dyaphona. & d̄ q̄ aer & aqua et multa alia
sicut vitz & crystallus. Deinde addit quod ista p̄p̄tetas
no puenit istis corpoibz f̄m p̄p̄a naturam q̄ sic dyapha
neitas esset alterius spei in diuersis corpoibz qd est
falsum. sed puenit eis f̄m aliqua cōm naturā quā h̄nt
cum corpe celesti. & ideo dyaphoneitas in illis corpoibz
est eius de spei. Ex q̄bus p̄t elict q̄ poterie aie in aialibz
diuersarum specierum possunt esse vni? spei. quia tales
poterie fiunt ab ipsis animalibus f̄m aliquod cōmū
nereretur in illis.

¶ Arguit. corpa celestia sunt dyaphona & tamē sunt
visibilia f̄m se. ergo dyaphonū est f̄m se visibile. Dicē
dum q̄ dyaphonū accipit dupliciter. Vno mō absolute
f̄m rōem dyaphoni. et sic no est visibile. & sic aer in tene
bris no videtur nec etiā corpa celestia. Alio mō accipit
dyaphonū f̄m q̄ e illuatiū. & sic est duplex dyaphanum.
Quoddā est qd est in corpe aliquo densosue firmo. s̄
cū sunt corpa celestia & aqua. et tūc etiā dyaphanum
est visibile. Est em manifestū q̄ aqua est visibilia. et cor
pora celestia in quibus no est color. sed p̄ter densitatem
taliū corpoz dyaphanorum sunt visibilia. Aliud est dy
aphanū actuatiū in corpi subtiliori sicut in aere. et sic dy
aphanū nullo mō est visibile nisi p̄ extrinsecū colorē. Et
id no diffinit dyaphanū q̄lteritūq̄ acceptū. sed dyapha
num actuatiū et illuminatiū. quia diffinit dyaphanū qd
facit ad visionem. hoc autē est dyaphanum illuminatiū
cum hoc sit medium videndi.

¶ Arguit cōtra diffinitōem ex ista diffinitōe seq̄r̄
tur q̄ lignū vel murus esset dyaphanus q̄ recipiunt in
se colores extraneos. Dm q̄ dupliciter dicit aliquid
alteri extranei. Vno mō quia est extra naturā illius cui
inest. et sic omnis color dicit extraneus subiecto. & sicut
omne accūs. sed sic hic no accipit extraneū. Alio mō d̄
c̄ extraneū qd est facilliter ab eo sepabile cui inest & sic co
lor dicit extraneū dyaphano. q̄ colores sunt in dyapha
no f̄m esse spūale & intentionale quādo dyaphanū est il
luminatiū. recedēte ergo lumine recedit & color.

¶ Queritur. In quo predicamento sit dyaphoneitas
poteria recipiendi lumē. Sicut em visibile est naturalis po
tentia ad actū videndi. ita etiā & dyaphaneitas est nat
turalis poteria p̄ receptōe luminis. & ideo corpa non dyapha
na no possunt recipere lumen sicut sunt corpa opaca
siue terminata.

¶ Querit. vtz ista dyaphaneitas in diuersis corpibus
sit vnius spei. Dm q̄ sic. & rō est. q̄ distinctio vnius
ex parte subiecti no variat spēm rei. q̄ ex subiecto sumit
tur distinctio numeralis accūtis. & etiā distinctio f̄m ma
gis & min⁹. sed dyaphaneitas in diuersis corpibz distin
guitur ex p̄te subiectoz & f̄m magis & minus. Aliq̄ em
sunt corpa dyaphana p̄ totū. in quibus tamē est differe
tia q̄ aliq̄ sunt p̄ totū luminosa sic q̄ de se defundant luz
men. & alia illuminēt. & sic planete in corpibz celestibz h̄nt
dyaphaneitatem. Alia sunt dyaphana p̄ totū q̄ habēt luz
minositatem intra se et tū no illuminant sicut ignis elemē

tatis. q̄ si talis ignis illuminaret. tūc semp esset lumē cir
ca terram q̄ semp aliqua p̄ ignis esset supra nos. Alia
sunt dyaphana p̄ totum q̄ tamē no illuminat. quā ad p̄
mū. nec h̄nt in se naturalē luminositatē q̄ ad sedm. sed fos
lū recipiūt ab extrinsecō lumē. sicut s̄ aer et aqua. Alia
sunt dyaphana que recipiūt lumē soluz in superficie sicut
sunt corpa colorata. Et ideo d̄ Aresto. q̄ color est ex
tremitas p̄spiciū. i. dyaphani in corpe terminato.

¶ Arguit. corruptibile et incorruptibile dicit plus q̄
ḡne. vt d̄ decimo metaphice. ergo ista corpa inferiora et
corpa celestia no possunt in se habere vnam formam.

Dm. q̄ ibi genus accipit p̄ ḡne p̄sico. i. materia.
p̄t tū corpa omnia et ea q̄ sunt in corpibus puenire ges
nerelogico. immo spēlogico. sic corpa inferiora et corpa
celestia sunt simul in predicamento substantie. & accūtia co
rū p̄nt esse vni? spei sicut d̄m est de dyaphaneitate.

¶ Arguit. grauitas & leuitas aeris & aque d̄nt spē. Aliud ex
emplū. r̄sibile et rudibile d̄nt spē. ergo etiā album in ho
mine & asino. Dm q̄ no est ille. quia grauitas & leui
tas in elementis no fiunt ab ipsis elementis f̄m ipoz p̄
p̄rias naturas. i. p̄p̄as differēcias. Sed dyaphaneitas
sic no fluit ab eis. sed f̄m aliquod p̄mune reprū in ipsis &
ideo p̄t talis forma sic fluens esse vnius spei. Sicut r̄sibi
le et rudibile sunt diuersaz spēz. q̄ fiunt ex p̄p̄rijs na
turis hoīs & asini. Sed albedo in homine et asino fluit ab
eis f̄m aliquod commune. q̄ scz sunt corpa mixta et es
go sunt eius de spēi.

¶ Querit. vtz lumē & color differant spē. Dm q̄
sic cuius duplex est ratio. Prima est. quia simplex & mix
tum nūq̄ sunt eius de spēi. vt aer & lapis. quia aer est cor
pus simplex. & lapis est corpu mixtu. sic in p̄posito lumen
est q̄litas simplex. s̄ color est q̄litas secūda causata ex lu
minoso ignis p̄sico aeris & aque & ex opaco terre & sic
mixtio q̄litarū ex p̄mixtōe elemētoz adinuitē vt d̄m est
Secūda rō est. q̄ illa sunt distincta spē q̄ h̄nt diuersa s̄
bi opposita. q̄ p̄tarietas est d̄ā f̄m spēm. ergo oportet
q̄ quecūq̄ h̄nt eadē opposita sunt vnius & eius de spēi et
p̄ oppositū quecūq̄ h̄nt diuersa opposita no sunt vnius
spei. Sed iste qualitates h̄nt diuersa opposita. q̄ opposi
tum luminis est tenebre que no opponuntur colorū quoz
oppositio est album et nigrum.

¶ Arguit. si color est qualitas p̄posita ex quatuor ele
mentis. ergo est simplex. Dm. q̄ bene sequeret si ille
q̄litates manerēt actuali formaliter. sed hoc no est verū
quia tū manent virtualiter. Et ideo est dicendū eodez
mō de istis q̄litaribz quo ad colores. & de elementis quo
ad mixtū. Vñ p̄t q̄ color est q̄litas simplex f̄m naturaz
h̄ns tū p̄tēre aliaz q̄litarū & no substantiā.

¶ Arguit. calidū humidū frigidū & siccum sunt q̄lita
tes p̄me. ergo no lumē. Alis p̄t. q̄ ille sunt q̄litates p̄
moziū corpoz. Dm q̄ dupliciter aliq̄e q̄litates d̄
cūtur p̄me. Vno mō p̄pando eas ad q̄litates rangibz
les. & sic calidū frigidū humidū et siccus sunt qualitates
p̄me. Alio mō dicunt q̄litates p̄me in ordine ad qualita
tes visibiles. et sic lumē opacū et p̄siciū sunt q̄litates p̄
me. Et p̄ncipaliter lumē est q̄litas p̄ma p̄ter duas cōs
Prima cō est. quia est q̄litas p̄mi corpi scz celī. Secū
da cō est. q̄ cum alijs q̄litaribus elemētoz. sicut ill
as q̄litates visibiles. vtz pura colores. S̄ā cuius scien
dum q̄ color constituitur ex tribus q̄litaribus. scz ex lumid
noso ignis. ex dyaphano aeris & aque. & ex opaco terre. In

Ex ḡne ista d̄m
f. vniq̄ epei
f. lumen & color
f. spe differunt

Collectio
f. vniq̄ epei
f. lumen & color
f. spe differunt

Philosophia
f. vniq̄ epei
f. lumen & color
f. spe differunt

qua constitutione lumen habet se ut principium formale et alia ut principia materialia. Et si arguatur qualitates non possunt venire ad mixtionem, ergo non potest fieri ex qualitatibus. **¶** Sed quod quibus qualitates sunt se non concurrat admixtionem, tamen qualitates cum suis subiectis concurrunt admixtionem, sicut in generatione mixtorum, ubi quod concurrunt multum de lumine sic mixtum album, et ubi multum de opaco terre fit mixtum nigrum. **¶** Unde quod elementa unum per qualitates tangibiles ex quibus unione resultat forma mixtionis, etiam unum qualitates visibiles, ex quibus unione resultat color, etiam in eodem. **¶** Et sicut in mixto sequitur forma mixtionis gratia qualitates tangibilibus, sic etiam sequitur color, sic quod omne mixtum est coloratum gratia qualitates visibilibus. **¶** Arguitur, lumen est substantia et tota ipsa est color, ergo non est alterius speciei a colore. **¶** Sed dicitur aliter quod dicitur substantia alterius, uno modo, quod in se ipso constituitur, et sic genus et duo sunt substantia speciei, et sic verum est quod substantia non est alterius speciei quam illud cuius est, sed tunc lumen non est substantia coloris. **¶** Alio modo, quod est principia lumen in constitutione rei, et sic lumen dicitur substantia coloris, quod est principia lumen in constitutione coloris. **¶** Alii enim qualitates a lumine, scilicet opacum et perspicuum concurrunt ut principia materialia, et lumen ut principium formale, formale autem est dignius et principalius ipso materiali. **¶** Et his potest intelligi definitio coloris data in libro de sensu et sensato, scilicet color est extremitas perspicui in corpore terminato, id est denso. **¶** Potest enim sic intelligi, color est extremitas non constitutiva sed qualificativa, quod color sequitur ipsum perspicuum quod est naturalis potentia, et ideo additur perspicuum. **¶** Debet enim hoc perspicuum non esse totaliter perspicuum, quod non sunt profundum, et ideo additur in corpore terminato, id est denso. **¶** Item lux lumen radius et splendor differunt ab invicem secundum rationem, licet sint idem secundum rem, quod lux est qualitas secundum quod est in lucido, et dicitur lumen secundum quod participatur a dyaphano, et dicitur splendor secundum quod redit a corpore aliquo illuminato.

Lumen autem est huiusmodi actus dyaphani, secundum quod est dyaphanum, potentia autem in quo hec est et tenebra lumen autem ut color est dyaphani, secundum quod actu dyaphanum ab igne aut huiusmodi, ut quod sursum corpus. Et enim huic aliquid in est unum et idem

Hic philosophus diffinit aliam qualitatem concurrentem ad visionem scilicet lumen, et primo ponit veritatem de lumine, secundo excludit errores. **¶** Dicit ergo primo quod lumen est actus dyaphani secundum quod dyaphanum. **¶** Et hoc probat sic, quod contraria sunt apta fieri circa idem, scilicet lumen et tenebre contrariantur extendendo contrarietatem ad partem oppositam, ergo habet fieri circa idem subiectum, sed subiectum partem tenebrarum est dyaphanum, ergo etiam dyaphanum est subiectum luminis, et sic lumen est actus, id est forma dyaphani. **¶** Et addit Aristoteles, quod lumen est sicut color dyaphani, id est actus eius. **¶** Et istud lumen causatur in dyaphano ab igne, id est secundum ponentes corpora celestia esse ignea vel ab igne, id est ab aliquo illuminante igneo sicut est candela vel ignis mixtus, vel causatur lumen a corpore superiori, id est celesti.

¶ Arguitur, dyaphanum est accidens, ergo lumen non est in dyaphano sicut in subiecto. **¶** Sed dicitur quod duplex est

subiectum ipsius luminis, scilicet quo, id est quo mediante lumen est in aliquo subiecto, et sic dyaphanum est subiectum luminis, quod per dyaphaneitatem lumen recipit in aliquo corpore. **¶** Aliud est subiectum quod est tale subiectum non potest esse accidens et sic subiectum luminis est corpus dyaphanum. **¶** Sicut quod est subiectum quo qualiteratur corpus palium, sic etiam una qualitas esse subiectum quo alterius qualitatis, et sic dyaphanum est subiectum luminis.

¶ Arguitur, dicitur est plus quod dyaphanum est subiectum coloris, sed non est subiectum luminis. **¶** Sed dicitur quod dyaphanum accipit dupliciter, uno modo secundum quod dyaphanum, id est absolute absque aliquo addito, et sic lumen est actus dyaphani, quod lumen est prima et proxima forma actuans ipsum dyaphanum. **¶** Alio modo accipit dyaphanum secundum quod est actuatum per lumen, et tunc dyaphanum suscipit in se colores, et sic est subiectum coloris, et ideo tenet Aristoteles, hic quod lumen sit actus dyaphani secundum quod dyaphanum. **¶** Unde per quod lumen est actus lucidi sicut causa formalis lucidi, et est actus dyaphani, sicut forma prima, et est actus corporis sicut forma remota, quod corpus est subiectum remotionum luminis. **¶** Primum per quod lumen et lucidum differunt, sicut abstractum et concretum, et abstractum est causa formalis concreti.

¶ Arguitur, color est actus terminati corporis, ut dicitur in de sensu et sensato, sed male dicitur hic quod sit actus dyaphani non illuminati. **¶** Sed dicitur quod color dupliciter accipit, uno modo secundum esse reale, et sic color est actus corporis terminati, id est corporis densi, quod non potest visu penetrari. **¶** Et sic loquitur Aristoteles, diffinitio coloris in de sensu et sensato, quod color est extremitas perspicui in corpore terminato. **¶** Alio modo accipit color secundum esse intentionale et spirituale, et sic color est actus dyaphani illuminati, quod color secundum esse spirituale recipitur in medio, quod medium est dyaphanum illuminatum.

¶ Arguitur, si lumen est actus dyaphani secundum quod huiusmodi, ergo lumen seipsum est in dyaphano, quod est falsum. **¶** Sed dicitur quod hoc argumentum verum concludit, quoniam cum est lumen tunc est in dyaphano. **¶** Est enim corpus dyaphanum habes in se lumen quibus non habeat naturaliter lumen, est tamen dyaphanum, ergo lumen est semper in dyaphano.

Quid quidem igitur dyaphanum, et quod lumen dicitur est, quod neque ignis est neque omnino corpus neque defluxus corporis ulli. Esset enim utique aliquid quod corpus, et sic si ignis aut huiusmodi alicuius presentia in dyaphano

Postquam Aristoteles posuit diffinitiones luminis, hic propter ex illa diffinitione excludit falsam opinionem. **¶** Ex quo enim dicitur est quod lumen est actus dyaphani, sic satis patet quod lumen non est corpus, corpus enim non est actus, id est forma alicuius, sed potius materia. **¶** Dicebat enim antiqui quod lumen esset ignis ponentes triplicem ignem, id est ignem carbonem, ignem flammam, et ignem lucem. **¶** Aliqui vero (sicut Democritus) dicebant quod lumen esset fluxus corporis, et sic tunc etiam lumen esset corpus. **¶** Dicebat enim Democritus quod lumen esset defluxus quorundam corporum atomalium in dyaphanum, et sic lumen esset defluxus corporum, id est lumen esset corpora atomalia defluentia a corpore illuminato in dyaphano. **¶** Et quoad hoc contra eos arguebatur, sol semper illuminat terram, et si sic emittunt illa corpora atomalia, tunc sol continue minoratur, et sic tam esset valde parvus. **¶** Responderit igitur quod sol recuperat suam quantitatem per hoc

Et color accipitur...
...et sic color est actus...
...et sic loquitur...
...et sic color est actus...
...et sic color est actus...
...et sic color est actus...

Opinio Democriti de lumine

que sentiunt sensu exteriori sicut de tertia specie qualitatis sed lumen sentitur sensu visus. ergo lumen est de tertia specie qualitatis. Restat ergo solvere quatuor argumenta per bantia quinque opiniones predictas. Ad primum ergo dicendum quod dupliciter alicui videntur passionibus corporis. Uno modo proprie. et tunc est verum quod hoc cui conveniunt passionibus corporis est corpus. quia passio nunquam de relinquit suum subiectum. sed sic non videntur lumen passionibus corporis. Alio modo alicui videntur passionibus corporis. et hoc non oportet esse corpus. et sic quod multiplicat circa obiectum sibi oppositum. quod est purus et politum dicitur reuerberari et redire prout redire valet tantum sicut seipsum multiplicare. quia lumen multiplicatur circa corpus politum. sicut si ponatur eadem ad pelum. lumen eius dicitur reuerberari et redire a pelui. Ad secundum dicitur quod lumen accipit dupliciter. uno modo purum est principium manifestandi alterum siue talis res sit spiritalis siue corporalis. et sic lumen etiam inuenitur in spiritalibus. quia in spiritalibus etiam inuenitur principium manifestandi quod vocatur lumen et sic dicimus in homine esse lumen intellectus agens et sic lumen reperitur proprie in spiritalibus. et metaphorice in corporalibus. Alio modo accipit lumen secundum quod est principium manifestandi colores corporales. et sic lumen est qualitas materialis et in materia existens. et isto modo nunc loquimur de lumine. et sic est actus dyaphani illuminati. et sic proprie inuenitur in materialibus. et metaphorice in spiritalibus. Ad tertium dicitur quod quibus color non videatur sine lumine. non tamen lumen est euidencia coloris. quia in quibusdam est lumen absque euidencia coloris. sicut in corporibus celestibus. sed quod sunt idem non possunt ab invicem separari. Et licet aliqua semper coniungantur ad invicem. non tamen sequitur quod sunt idem. sicut homo et risibile. Ad quartum dicitur quod duplex est causa alicuius subiecti. quedam est principialis et vniuoca. et sic effectus est similis cause secundum naturam vel etiam secundum proportionem. sicut filius est similis patri. vel dominus est similis ydee que est in mente artificis. Alia est causa instrumentalis alicuius effectus. et tales causa non oportet esse similem effectui. sicut semen est causa instrumentalis generi ex semine. modo lumen est causa instrumentalis substantie. quia eo mediante anima nobilis producit inferiora. et mediante celo sicut primo instrumento. Ad quintum dicitur quod non oportet formam esse intentionalem que non semper est in subiecto. quia duplex est forma realis. quedam est que oritur ex principibus essentialibus subiecti. ut risibile est ex homine vel ex complexionalibus. ut albedo ex homine. et talis forma est semper permanens in subiecto secundum dispositionem quam habet. Alia est forma realis que oritur ab extrinseco. et etiam permanet ab extrinseco. sicut calor in aqua. qui accipitur ab extrinseco scilicet ab igne. et permanet ab extrinseco. Sic est dicendum de lumine. quia aduenit dyaphano per presentiam corporis illuminantis. et ideo lumen differenter est in corpore lucido. vel in sole et in aere aut dyaphano. quibus enim utrobique sit realiter. non tamen est utrobique permanenter. Cuius causa est. quia lumen in corpore lucido fuit ex principibus illius corporis in quo est realiter transiunt.

Arguitur. lumen est qualitas fluens a corpore. ergo est defluxus corporis. et si sic. tunc est corpus. Dicitur quod ista propositio. lumen est defluxus corporis intelligitur dupliciter. Uno modo quod lumen sit pars particule corporis defluens a corpore lucido. ac si diceretur lumen in aere nihil aliud esse quam multa parua corpora arthomalia resoluta a corpore solis. et sic Aristoteles reprobat istam propositioem. Alio modo propositio intelligitur quod lumen sit defluxus corporis. id est qualitas defluens a corpore. et sic propositio est vera. quia lumen est qualitas naturalis ipsius corporis luminosi. que ab ipso corpore luminoso naturaliter fluit.

Arguitur. omnis qualitas sensibilis habet contrarium sed lumen non habet contrarium. ergo non est qualitas sensibilis. Dicitur quod duplex est qualitas sensibilis. quedam est que reperitur in ipsis elementis et elementatis. sicut sunt calidum frigidum et cetera. et sic Aristoteles bene loquitur dicendo quod omnis qualitas sensibilis habet contrarium. Alia est qualitas sensibilis que inuenitur in celo. quod omnino est incorruptibile. et tale qualitate non oportet habere qualitate contrariam nisi extendatur contrarietas ad quantitatem oppositorem et sic tenebre sunt contrarie lumini. Et breuiter dicitur quod omnis qualitas sensibilis sensu tactus semper habet contrarium. hoc non oportet de qualitatibus sensibilibus aliorum sensuum.

Arguitur. lumen est corpus. quia philosophus distinguit tres species ignis in secundo thopico. que sunt ignis carbo. ignis flamma. et ignis lux. sed ignis est corpus. et etiam lux sine lumine erit corpus. Dicitur quod philosophus loquitur ibi exemplariter secundum opinionem antiquorum qui distinxerunt triplicem ignem. Exempla enim debent procedere ex notioribus. cum ergo secundum antiquos fuit notum et presuppositum quod tres essent species ignis. sic etiam exemplificat ibi Aristoteles.

Queritur. utrum lumen recipiatur equaliter in omnibus. Dicitur sicut prius dicitur est de dyaphaneitate. aliquid enim est dyaphana per totum. et illa recipiunt lumen per totum. Alia vero sunt dyaphana secundum superficiem. et illa recipiunt lumen secundum vltimam eorum superficiem. Notus ratio est. quia primum subiectum ipsius luminis est dyaphanum. illa ergo que sunt dyaphana per totum sunt susceptiua luminis per totum et illa que sunt dyaphana secundum superficiem sunt susceptiua luminis secundum superficiem. In primis est tamen ista differentia. quod aliqua habent de se lumen. sicut est corpus solis. Alia habent lumen ab extrinseco. sicut aer et aqua.

Est autem coloris susceptiuum. quod sine colore soni aut absonum. sine colore aut dyaphanum. et inuisibile autem quod vix videtur. ut quod tenebrosum est. huiusmodi autem dyaphanum quidem est. sed est cum sit actu dyaphanum sed cum potentia. Eadem enim natura quibus quedam tenebra. quibus autem lumen est. Dyaphanum susceptiuum colore dicitur et demudatum ab ipso quod per se est.

Postquam philosophus ostendit quomodo se habeat color ad videndum qui non videtur sine lumine. hic dicit quomodo se habeat dyaphanum ad videndum. et primo quomodo se habeat ad colorem. Et circa hoc ponit simile de sono dicens quod sicut se habet aer ad sonum. ita dyaphanum ad colorem et quia dyaphanum est sine colore sic est susceptiuum coloris. sic etiam quia aer est sine sono. ergo est susceptiuum soni. Et ratio istius est. quia omne suscipiens debet esse demudatum a natura suscipiens. alio non caperet ipsum cum ergo dyaphanum recipit in se colorem oportet quod sit demudatum a colore. et similiter aer a sono. Et per hoc soluitur argumentum quo arguitur quod dyaphanum est sine colore. et tamen suscipit color.

Ad hoc quod dicitur quod lumen est corpus. et sic Aristoteles reprobat istam propositioem. Alio modo propositio intelligitur quod lumen sit defluxus corporis. id est qualitas defluens a corpore. et sic propositio est vera. quia lumen est qualitas naturalis ipsius corporis luminosi. que ab ipso corpore luminoso naturaliter fluit.

Queritur. utrum lumen recipiatur equaliter in omnibus. Dicitur sicut prius dicitur est de dyaphaneitate. aliquid enim est dyaphana per totum. et illa recipiunt lumen per totum. Alia vero sunt dyaphana secundum superficiem. et illa recipiunt lumen secundum vltimam eorum superficiem. Notus ratio est. quia primum subiectum ipsius luminis est dyaphanum. illa ergo que sunt dyaphana per totum sunt susceptiua luminis per totum et illa que sunt dyaphana secundum superficiem sunt susceptiua luminis secundum superficiem. In primis est tamen ista differentia. quod aliqua habent de se lumen. sicut est corpus solis. Alia habent lumen ab extrinseco. sicut aer et aqua.

Dyaphanum susceptiuum colore dicitur et demudatum ab ipso quod per se est. Postquam philosophus ostendit quomodo se habeat color ad videndum qui non videtur sine lumine. hic dicit quomodo se habeat dyaphanum ad videndum. et primo quomodo se habeat ad colorem. Et circa hoc ponit simile de sono dicens quod sicut se habet aer ad sonum. ita dyaphanum ad colorem et quia dyaphanum est sine colore sic est susceptiuum coloris. sic etiam quia aer est sine sono. ergo est susceptiuum soni. Et ratio istius est. quia omne suscipiens debet esse demudatum a natura suscipiens. alio non caperet ipsum cum ergo dyaphanum recipit in se colorem oportet quod sit demudatum a colore. et similiter aer a sono. Et per hoc soluitur argumentum quo arguitur quod dyaphanum est sine colore. et tamen suscipit color.

lectū primū coloris. qz color exis in subiecto est in dyaphano terminato. color in medio est in dyaphano simplr terminato. s3 color in organo ē in dyaphano prim ter/ minato z prim infimato. z ratio est. qz est de natura aq vt d3 in de sensu z sensato. s3 aqua quodāmodo terminat ppter spissitudinem suam species coloris. z ideo spēs re/ rum visibulum apparēt in aqua

¶ Arguit. color in aere nō denoiat aerē. s3 color i pietē denominat subiectū. q̄ nō sunt vnus speciei. **¶** Osequētia tenet qz eadē forma habet eūdem modū denoiandi

¶ Dōm q̄ forma vni spēs nō ē equalr denoiat diuersa subiecta si inste talibz subiectis fm diuersum modum. **¶** Exēpli grā. licet in igne z aqua tepida calor sit vni spēciet in ille calor nō denoiat aquā tepidā calidam sicut ignem sic sit est ad ppositū. q̄uis em calor sit vnus speciet in subiecto z in medio. non tamen h3 eundē modū in eēndi. z ideo non equaliter denominat

¶ Arguit. color habet etiā in medio esse reale. q̄ d3 ter denominare mediū. **¶** Ans. pbaf. qz h3 esse specificū. q̄ h3 esse reale. Item color exis in medio est in pdicamentis ro de tertia spēcietatis. q̄ h3 esse reale in medio. **¶** D3 qz duplt d3 aliqd habere ēē reale. vno. qz h3 esse specificū et sic vtiqz color h3 esse reale in medio. q̄a est in eodē pdicamento. sicut color in subiecto. **¶** Alio d3 aliqd habere ēē reale. qz inest reali modo. i. pfecte. et sic color solū h3 ēē reale in subiecto z nō in medio neqz in organo. z hoc est qd dicit soler q̄ color in medio pnt esse sil colores q̄ in subiecto essent pnt. qz fm h3 esse qd habet in medio nō p̄rari/ ant. In istis psonat cōe dicit q̄ color habz triplex esse. s3 in subiecto in quo h3 esse physicū et reale. z in aere est l3 cur in deferente. z in organo tanq̄ in pncipio cognitiōis

¶ Nō em bñ dicit democriti opinat si esset vacuū q̄ mediū posset p̄spici vtiqz certius. z si formica in celo cēt. hoc ei ipossibile est. patiete em aliqd sensitio sit ipm videre. Ab ipo igit (q̄ videt) colore ipossibile est. Relinq̄tur at qd a medio. quare necesse est aliqd esse mediū. vacuo at facto nō aliqd certe. s3 oīno nihil videbitur ppter quā quidē igit cām colorem necesse est in lumine videri. dictum est

¶ Ne p̄hs excludit errorem democriti circa predicta q̄ dicebat. qz si totū mediū a terra vsqz ad celū esset vacuū. i. sine corpore. tūc fm maximā certitudine viderem ea q̄ s3 circa celū. etiā si formica esset circa celū. qz nihil obstarēt inter rē videntē z rem visam. s3 d3 p̄hs q̄ h3 est ipossibile. qz si nō esset mediū inter rē videntē z rē visam. tūc nihil oīno videret. qd pbat p̄hs ex dictis. q̄a dictum est q̄ obiectū primo mouet medium. et medium motum vltterius mouet sensum. si ergo non est medium tunc ipsum nō potest moueri. z si medium non mouetur etiam sensus non mouetur a medio

Ignis at in vtrifqz videt z in tenebra z in lumine z h3 ex necitate diaphanū ei ab h3 lucidū sit

¶ Ne ponit aliā p̄r. s3 de mō vidēdi corpa lucida siue innoīata visibilia. dices q̄ ignis z alia innoīata visibilia vident nō in lumine sed in tenebris. z iō sicut color est visibilis. qz mouet dyaphanū p̄us illūatū. ita innoīata visibilia s3 visibilia. qz mouet dyaphanū ipm acutuando p̄ lumē. z hoc iō. qz talia lucētia in nocte (que dicunt visibilia innoīata) hnt intra se lumē imbituriz quo lūe p̄nt etiam dyaphanū in p̄re illūinare. z hoc p̄ringit in eis ppter p̄mixtionē nature ignis. a q̄ igne est luciditas vel lumē in mixtis. alia em elemēta nō s3 de se lucida

¶ Arguit. si ista innoīata visibilia eēnt lucētia p̄t ignem. seq̄ret qz etiā essent calida p̄t ignē. **¶** Dōm q̄ h3 nō oportet. cui rō est. qz q̄n cūqz due forme s3 in aliq. q̄ruz vna naturalr est p̄or alia. tunc p̄t talis res manere in aliq̄ quo fm p̄mā formā z nō fm vltimā. sed nō eōtra. cum ergo luciditas sit p̄or forma q̄ caliditas. ergo p̄t ignis reperiri in aliq̄ fm luminositate z nō fm caliditate. **¶** At luminositas sit p̄or forma patet. qz ignis cōicat lumen cum corpore celestibz que sunt p̄ma corpora.

Eadē at rō est z de sono z de odore. **¶** Nihil ei ipoz tāgens p̄sitiuū facit p̄sus. **¶** S3 z ab odore qdē et sono media mouent. ab hoc at p̄sitiuoniz vtrifqz. **¶** Cū at sup ipm p̄sitiuū aliq̄s apponit odorās aut sonans. neqz vnū sensum faciet. **¶** De tactu at z gustu h3 se silr. nō aut videt. p̄t quā aut cām posterius erit manifestū. **¶** Mediū autē sono qdem aer est. odori aut innoīatū est. **¶** Cōis em qdā passio est ab aere et aq̄. sicut diaphanū coloris. sic est habēti odore q̄ est in vtrifqz his. **¶** Videntur em aīalūz aquatica habere odoris sensuz. s3 hō et pedibus ambulantium q̄cūqz respirāt ipossibilia sunt odorare nisi respirāna. **¶** Causa at de his posterius dicetur.

¶ Ne p̄hs redit ad materiā de q̄ p̄us fuit locutus s3 qz color positus sup sensuz nō facit sensatōem. dicens qz hoc nō solū verū est de colore. s3 etiā in alijs sensibilibz qz etiā alia sensibilia posita sup sensum nō faciūt sensatōem. **¶** Et p̄mo declarat h3 in his in q̄bz est manifestus. s3 in q̄bz reperitur mediū extraneū. sicut s3 auditus et olfactus. q̄a in illis o3 p̄us media moueri atēqz moucāt sensus. sicut sonus p̄us immutat aerē atēqz imueat auditū. z odor p̄us diffundit se p̄ aerē atēqz imurat olfactū. **¶** Et q̄uis hec nō appareāt de gustu z tactu qz vident absqz medio imuari. tūc est ibi etiā s3 sicut ista dicit. q̄uis em gustus et tactus nō hnt mediū extrinsecū. tū hnt mediū intrinsecū. **¶** Deinde oñdit qd sit mediū in sensibz. d3 at mediū p̄ qd sensibile deferat ad sensuz. z vult qz mediū in sensū visus auditus z olfactus sunt aer z aqua. **¶** Et hoc probat sp̄caliter de odore. qz ibi videt esse minus manifestuz. qz em odor p̄cipiat p̄ aerē manifestū est in respirātibz. q̄ nō

M. Sensibile p̄t in ip̄t h3 no facit p̄sitiuū

Mediū est

Questiones

Secundi de Anima

odoro: at nisi per respiratorem in aere. Quod etiam fiat respiratio in aqua... Quod si est idem medium illis tribus sensibus non erunt sensus distincti.

Lex et aq. P media. Gusto. De obiecto auditu de sono.

Quod si est idem medium illis tribus sensibus non erunt sensus distincti. Quod si est idem medium illis tribus sensibus non erunt sensus distincti.

Quod si est idem medium illis tribus sensibus non erunt sensus distincti. Quod si est idem medium illis tribus sensibus non erunt sensus distincti.

pale et primum aliud est mouens primum. Per hoc ergo determinatum est quod obiectum secundum quod est in subiecto proprio...

Tunc autem primum de sono et olfactu determinemus. Est autem duplex sonus hic quidem enim actu quidam alius aut potentia...

Postquam Aristoteles determinauit de obiecto visus, sequitur vult determinare de obiecto secundi sensus. Quod si sit obiectum auditus...

Quod si est idem medium illis tribus sensibus non erunt sensus distincti.

De obiecto auditu de sono

Marginal notes on the right side of the page, including 'De obiecto auditu de sono' and other commentary.

ita determinat de gñatōe obiectoz aloz sensuū Dōm q̄ ideo q̄ obiecta sensuū exteriorum considerantur duplīter. Uno modo s̄m q̄ generantur in suis sp̄ibz. 2 sic de eis determinat in libro puoz naturalū. Ibi em̄ dēter/ minatur de gñatōe coloris quō scz gñatur ex lumine 2 ex opaco et dyaphaneitate. S̄m dēterminat ibi de gñatōe odorū et saporū. Alio mō p̄siderat obiectū s̄m q̄ imurat ipos sensus. et sic in hoc libro dēterminat de eis. **¶** Der hoc ergo d̄ ad q̄stū. q̄ illa duo scz ex̄tia specifica soni 2 imuratio sensus p̄ sonū distat a sono. quia q̄n son⁹ existit in sua sp̄. tūc imurat sensum 2 ecōtra. et ideo nō fuit alia dēterminatio habēda de gñatōe soni et eius imuratioe. sed alia dēterminatio habēda de alijs obiectis q̄ rum ad gñatōem et q̄stum ad imuratioem. quia tales q̄itates sunt permanentes s̄m naturam. 2 ideo p̄t esse 2 nō imurare. nō aut̄ sic ē de sono. Intendit ergo Ar. sic dēterminare de gñatōe soni. 2 p̄mo distinguit quō aliquid se hz ad sonum. 2 vult q̄ tripl̄r aliquid se hz ad sonū. **¶** Uno mō p̄uaritue. q̄ nec hz sonū in actu nec in pot̄tia. vt spongia vel lana. q̄ em̄ nō p̄t facere sonum. i. nō habent sonum in pot̄tia. **¶** Alio mō aliquid se habet ad sonum p̄sitiue. 2 hoc p̄tingit dupl̄r. q̄ vel hz sonum in pot̄tia. sicut sunt es cāpana. 2 quecūqz sunt plana et lenia q̄ habent in se pot̄tam faciendi sonum. **¶** Alia dicunt habere sonū in actu. sicut ip̄m medium in quo est sonus realiter s̄m aliquā p̄tem. i. circa corpus sonans. 2 audit⁹ in quo est sonus int̄tionaliter. **¶** Circa hūc r̄xtuz est cōsiderādū. q̄ son⁹ differt ab alijs sensibilibz. quia son⁹ nō est in actu nisi in medio. q̄ in corpore sonante nō est sonus nisi effectiue 2 nō formal̄r nec subiectiue. sed alia sensibilia non sunt em̄ in medio actual̄r et formal̄r. sed etia 2 sunt in aliquo subiecto actual̄r 2 hoc intendit Aristo. in hoc r̄xtu dicens. q̄ in medio ē solū son⁹ s̄m actum. **¶** Arguit. mediū sicut aer etiā hz sonū in pot̄tia. q̄ nō bene d̄. q̄ corp⁹ sonans hz sonū in pot̄tia. et mediuz in actu. **¶** Odm q̄ duplex est pot̄tia. scz effectiua q̄n scz aliqd p̄t facere aliter de se. sicut edificator d̄ esse in pot̄tia ad domū scz effectiue. 2 eodē mō corp⁹ sonans est in pot̄tia ad sonū. q̄ p̄t de se facere sonū scz in aere. **¶** Alio mō aliqd est in pot̄tia subiectiua. 2 sic etiā mediū est in pot̄tia ad sonū. q̄ mediū est subiectū in quo recipit son⁹. hz ergo mediū q̄n q̄ sonū in actu q̄n scz percutitur corpus sonans. 2 q̄n q̄ hz sonū in pot̄tia scz aliqd percutitur corpus sonans vt post q̄ ip̄m ē percussum 2 cessauit percussio. **¶** Arguit. sicut p̄ colorē dicimus nos videre coloratū sic per sonuz dicimus nos p̄cip̄e sonans. ergo sicut color est subiectiue in colorato. sic etiam sonus erit subiectiue in corpore sonante. **¶** Odm q̄ tales locutōnes non sunt equal̄r intelligende in sono et obiectis alioz sensuū. q̄ tales p̄dicatōes sunt subiectiue in alijs sensibilibz. **¶** Ec̄ p̄t grā. vt si dicam⁹ video coloratū. sensus ē. video corp⁹ h̄ns in se colorē subiectiue. s̄ iste p̄dicatōes de sono s̄t effectiue vt si dicam⁹ audio cāpanā sensus est q̄ campana effectiue de se facit sonū. 2 sic cāpana est sensibile per accidēs sicut 2 corpus coloratum. **¶** Querit. tūc cū in aere sit son⁹ subiectiue q̄re nō dicim⁹ audio aerē. sicut dicim⁹ video parietē in q̄ ē color. **¶** Dicendum q̄ rō ē. q̄ son⁹ nō hz cōpmanēs in aere sicut alia s̄bilita h̄nt eē p̄manēs in suis subiectis. s̄ s̄m logicos forma q̄ r̄asēnter ē subcō nō denoiat ip̄m subcōm sicut p̄z de rubedie cāra ex verēcūdia. q̄ nō denoiat suuz subcōm.

sic etiā son⁹ nō denoiat aerē. **¶** Tūc querit. q̄re cā efficiens coloris nō denoiat a colore sicut cā efficiēs soni a sono. vt q̄re nō dicim⁹ video p̄ctozē q̄ facit colorē sicut dicim⁹ audio cāpanā q̄ facit sonū. **¶** D̄z q̄ nō est s̄te. q̄ son⁹ q̄n est tūc s̄m p̄tingit actual̄r sue cāe efficiēti q̄ nō ē son⁹ nisi q̄n corpus sonans actual̄r facit sonū. s̄ nō s̄m p̄tingit colorē cāe efficiēti. q̄ etiā manz color p̄ctozē nō pingente. **¶** Arguit. eiusdē est pot̄tia cuius est actus. 2 ecōtra s̄ nō ē sonus actu in corpore sonante ergo nec in pot̄tia. **¶** Odm q̄ actus capis dupl̄r. Uno mō pur̄ fecit opatōem. 2 sic eiusdē est pot̄tia opatiua cuius est actus. i. opatio. 2 sic sonus est in corpore sonante tā in pot̄tia q̄ in actu. **¶** Alio mō act⁹ fecit formā. 2 tūc eiusdē est act⁹ cuius est pot̄tia passiuā siue subiectiua. 2 sic corp⁹ sonans nec ē in pot̄tia ad sonū nec hz actu sonū. sic em̄ son⁹ actu est in medio et etiā in pot̄tia. q̄ in medio est vt in pot̄tia subiectiua et etiā q̄nqz actual̄r. **¶** Arguitur. si aer esset mediū seq̄ret q̄ idem esset mediū 2 subcōm. **¶** Odm q̄ duplex ē ps aeris circa corp⁹ sonans. Quedam est p̄p̄m q̄ in illa est sonus subiectiue sicut accēs in subiecto. 2 ibi est sonus real̄r. **¶** Alia est ps aeris distans a corpore sonante. 2 in illa est son⁹ sicut in medio int̄tional̄r sicut etiā in organo siue in pot̄tia. **¶** Fit aut̄ qui s̄m actum sonus semp̄ alicuius ad aliqd et in aliquo percussio em̄ est faciēs. **¶** Un̄ impossibile est cum sit vnū fieri sonū. alterum em̄ est verberās et quod p̄berat. quare sonans ad aliqd sonat. Tangit em̄ aliqd. cū aut̄ ictutā gigitur sonat. Ictus aut̄ nō fit sine motu. Sicut iam diximus nō oim̄ cōtingentiū ictus sonus est. Nullum em̄ faciūt sonū pili. et si percutiatur sed es et quecūqz lenia et cōcaua sunt. **¶** Et qui/ de 2 q̄m lenē ē cōcaua aut̄ ex rep̄cussione faciunt mltos ict⁹ p̄p̄m i pot̄tia exire qd̄ motū ē. **¶** Quia Aristo. dixit q̄ son⁹ q̄nqz est in actu q̄nqz vel ro in pot̄tia. **¶** Dic p̄ter ostendit quō fit son⁹ in actu. **¶** Et p̄mo ostendit que requiruntur ad hoc q̄ sonus fiat in actu. **¶** Secundo ostendit qualia debent illa ēē. ibi (sicut ar diximus) **¶** Vult ergo q̄ tria requiruntur ad sonum. scz percutiens percussum 2 medium. **¶** Et hoc probat. quia percussio alicuius ad aliqd est causa soni. sicut patet in sonno campane vbi bapillus percutitur ad campanā. **¶** S̄ in percussione tria requiruntur. scz aliqd quod percutitur. et aliqd quod percutit. et quia nō fit percussio sine motu locali et motus localis non fit sine medio. ergo oportet aliqd esse medium et in tali medio fit sonus. **¶** Arguit. q̄nqz fit son⁹ vbi nō est percutiens percussum et medium. p̄z in tribz. **¶** Primo in s̄ga percutere aerē. **¶** Secundo in s̄nta cū q̄ vector in auriga ducit equū et in p̄ano velociter rupto. **¶** Odm q̄ in istis casibz aer hz rōez medij 2 etiā percussit. 2 hoc iō q̄ q̄n aliqd s̄ga velocit̄ mouet p̄ aerē tūc ex tali veloci motu vn̄t aer 2 p̄desat. 2 talis aer p̄densatus percutit p̄ ip̄am s̄gam siue p̄ ip̄am sensam aurriget. vñ percutiens est sensa siue s̄ga percussum p̄o est aer cō

2 aliqd se
2 ad sonū
20
30

ad sonū manu
trid̄ requiritur

Questiones

Secundi de Anima

Densat? et mediu est aer subtilis circa aerē p̄dēfatu. De p̄. rupto dōm q̄ due ptes aer̄ extranee se mutuo cōcutientes s̄s cū illi? som p̄ rupturā illi? p̄ni opz subito in grare aerē ad replēdū locū in quo p̄us erat p̄anus vt non p̄mittat vacuū. ex q̄ motu ptes aeris ad inuicē colliduntur et ḡnatur sonus. Tūc Aresto. ostēdit q̄tia debēt eē q̄ res q̄runt ad sonū scz pcuriēs et p̄cussū. Sc̄do q̄le erit mes diū. Circa p̄mū dicit q̄ pcuriēs et p̄cussū in sono debēt eē corpa dura. et h̄o q̄ sonus fit per violentā motū nē aeris. s̄ mollia cedūt pcuriēti et sic nō fit sonus p̄ corpa molle. q̄ nō fit diuisio aer̄. Sc̄do requir̄ q̄ nō sunt lenia q̄ si acus pcutiat acut nō fit sonus q̄ nō fit violēta diuisio aeris. Et ad hoc q̄ sit magnus et perfectus sonus requir̄ q̄ corpa sint p̄caua. q̄ corpa p̄caua p̄nt p̄tinere multū aer̄ et ex illa p̄tinētia multi aeris fit magnus sonus. q̄ fit vis olerntia magni aeris inclusi in tali p̄cauitate. et ista est cā q̄ res pcutiatur p̄cauate man? adiuicē fit magnus sonus. Querit̄ vtz sonus pueniat ad auditū p̄ motū localez. Dōm q̄ sonus in p̄ncipio necario h̄z fieri per motū localem. q̄ causatur ex motu locali aeris. s̄ in progressu nō est necesse sonum fieri per motū localem. et sic nō multiplicat̄ sonus vsq̄ ad auditū per motū locale. Prima pars sic patz. p̄mo q̄ dicit Aresto. in secūdo methēozorum. q̄ visus anticipat auditū sicut manifeste p̄z in tonitruo et in choruscatione. q̄ sic intelligit̄. quia quāuis simul rē p̄ore fiant tonitruum et choruscatio tamē videm? p̄us choruscationē anq̄ audimus tonitruū q̄ esse nō posset nisi ex hoc q̄ sonus defert̄ per motū locale. et visio fit in instanti. Secunda rō est. quia auditio impedit̄ per ventū nō aut visio. si ergo multiplicatio soni p̄ mediu impedit̄ per motū localem q̄ fit in vento. ergo fit per motū localez. Secūda pars patz tribz rōnibz. Prima est q̄ dicit Aresto. in hoc sc̄do supra q̄ sensibile positū supra sensuz nō facit sensatōez. Si ergo per realem motū sensibile veniret ad sensum tunc nō faceret sensatōem. Item sonus factus in aere audit̄ in aqua sicut patz in piscibus q̄ mouent̄ per sonū illius q̄ stat in litore. sed nō p̄t dici q̄ realis motus fiat sub aqua cū aqua nō videatur realit̄ moueri ergo in hoc casu in aqua solū fit itētionalis sonus. Tercio si realit̄ motus semper fieret cum sono. tunc quandoq̄ aer realit̄ moueretur contrariis motibus realibus. q̄ p̄tingit sonum fieri a duobus instantibz in oppositis locis quoz vn? quisq̄ audit̄ aliter. si ergo mediu moueret̄ realit̄ tunc ille aer moueret̄ oppositis motibus. Vtz est ergo q̄ in p̄ncipio circa corpus sonans est realis motus. s̄ in aliq̄ distantia circa auditū nō oportet esse motū reale. s̄ solū spēm siue intētionē soni absq̄ motu reali. Arguit̄ in omni sensatōne sufficit p̄ntia sensibilis. Et nō opz auditōez fieri p̄ motū locale. Dōm q̄ dupliciter aliquid facit ad sensatōem. Vno mō q̄ imutat sensum et sic sensibile facit ad sensatōem q̄ imutat sensuz. Alio mō aliquid facit ad sensatōem p̄ambulariter. s̄ sine quo nō fieret sensibile p̄ns sensui. Primo mō color requir̄ ad videndū q̄ p̄prie imutat visum. s̄ sc̄do mō lumen requir̄ ad videndū sicut illud sine quo nō fit color p̄ns visui. Sic ad p̄positū dōm q̄ sonus requir̄ ad audiendū sicut q̄ imutat auditū. s̄ motus localis p̄currit sicut siue quo nō p̄ntat sonus auditui.

Ampli? aut audit? in aere et in aqua s̄z minus in aqua. Nō est aut soni p̄p̄ aer neq̄ aq̄

Sed opz firmoz repulsiōem fieri adiuicē et ad aera. Hoc aut fit cū p̄maneat p̄cussus aer. et nō soluat̄. vñ si velociter et fortiter pcutiatur sonat. Oportet em̄ p̄occupare motū ferētis fracturā aeris sicut si cōgregatōem aut cumaluz lapilloz pcutiat aliq̄s latū velociter.

De Medio. Postq̄ Aresto. determinauit de pcuriente et p̄cussio q̄ requir̄tur ad sonū. Nō p̄nt determinari de medio et de q̄ mediu soni est aer et aqua. tū aer ē p̄fecti? mediu q̄s aq̄. Cui? rō est. q̄ sonus catur ex diuisione violenta medij. s̄ aer est mediu facilius diuisibile q̄ aqua q̄ in aere magis fit sonus q̄ in aqua. Adde tamē Aresto. q̄ neq̄ aer neq̄ aqua h̄nt in se p̄prium sonum. q̄ sic intelligitur ex eo scz q̄ sunt mediu sonādi. sed mediu debz eē denu? datū a forma obiecti sicut p̄us dēi ē. Requirit̄ etiā q̄ mediu pcutiat ad alterz. q̄ si aer maneat nō p̄cussus tūc nō fit sonus. Itē si aer fortiter pcutiat tūc est fortis sonus et p̄fectus et hoc est ideo q̄ in veloci motu aeris catur sonus. si ergo aer tarde mouetur tunc non fortiter diuidit̄. et ergo fit p̄uus sonus.

Querit̄ vtz sonus sit forma naturalis? Dōm q̄ sic. Et hoc p̄bat dupliciter. Primo sic. omnis forma q̄ est p̄fice p̄sideratōis est naturalis. s̄ sonus est forma q̄ est p̄fice p̄sideratōis. q̄ est forma naturalis. Sc̄do sic. illa ē forma naturalis q̄ p̄fice naturalē potētā. sed sonus est h̄mōi q̄ p̄fice auditū. s̄ zē. Vt patz. q̄ inter obiectū et potētiā debet esse p̄portio s̄m naturā. sed potētiā auditīua est naturalis. igit̄ etiam obiectū.

Arguit̄ sonus habz causam violentam. quia violenta fractura aeris est cā soni. ergo nō est forma naturalis. Dōm q̄ duplex est causa soni. scz intrinseca q̄ est materia vt vox. et forma que est sensibilis qualitas que ē genus eius logice. vel prolato que est forma eius p̄fice. Alia est causa extrinseca scz corpus sonans et p̄curiēs. cuius ergo causa extrinseca soni scz causa efficiens soni sit violenta. tamen causa intrinseca est naturalis nec semper requirit̄ ad hoc q̄ aliquid sit naturale q̄ efficiens sit naturale. sed sufficit q̄ aptitudo materie ad formam sit naturā. Et hoc est quod dicit Aresto. tercio ethicozorum q̄ violentū est q̄ est extrinsecum sed hoc non sufficit sed additur cui passum nō p̄fert vn. sufficit ergo q̄ aer que est subiectum soni habeat in se aptitudinem naturalem ad talem motum. Item quicq̄ p̄tingit aliq̄ā substātiā naturalem generari ex motu violēto. sicut ignis ḡnatur ex motu lapidis ad ferrz sicut calibē. Ars etiā p̄ visum q̄ litatum naturalium generat formam naturalem.

Echon aut fit quādo ab aere vno facto p̄p̄ vas determinans et prohibens diffundi. iterum aer repellitur sicut spera.

De Sono Echoni. Postq̄ Aresto. determinauit de sono p̄ncipali. hic p̄sequenter determinat de q̄dā sono sc̄ario q̄ dicit̄ echon. Et p̄mo determinat de eius generatōne. Secūdo de eius diuersitate. Quo ad p̄mum vult q̄ Echon generatur quando ab aere moto per p̄ncipalem sonum ut sonus secundarius ex hoc scz q̄ talis aer motus inuenit̄ aliq̄ corpus obstante et a tali corpe obstante aer iterū req̄

Medio... Echon... Bna...

dit ad suū pncipium. sonus ergo factus in tali reditōne vocatur echon. Et exemplificat Aristote. de spera siue de pila proiecta ad aliquod obstans resilit iterum ad pshicientem. Potest etiam dare exemplum extra textum de aqua mota. quia si aliquis proiectat lapides ad aquā stagnalem tunc talis motus facit circularōes q̄ durāt donec veniant ad litrus. Et iterum a litroze fiant noue circularōnes p̄terite circularōnibus prioribus in illa ergo reditōne fit son⁹ echon

Uidet autē semp fieri echon sed nō cert⁹. qz accidit in sono sicut et in lumine. Et em̄ lumē sp̄repcutit. neq̄ em̄ fieret penit⁹ lumē. sed tenebra extra solē. Sed nō sic repcutit sicut ab aqua aut aere aut et ab aliquo alio leniū. quare tenebrā facit qua lumen determinamus

Hic ponit diuersitatem et dīnam in sono echon. Et vult q̄ duplex est sonus echon. scz manifestus et certus et talis solum fit quando mouetur aer ad aliq̄ corpus p̄cauū. et a tali corpore p̄cauo repcutitur. Alius est sonus echon immanifestus et talis fit in quolibet sono pncipali. q̄ sic ostendit Aristote. qz animalia facientia sonus sunt circa terram. qz ergo dem̄ est q̄ in factōne soni aer mouetur circulariter sic oportet ad minus aerem a terra repcuti. Et ponit simile de lumine qz semp fit repcussio luminis. qz nisi sic tūc solū ibi esset lumē vbi directe mittitur radij. sed nō est semp talis repcussio nobis manifesta in illo aut loco est nobis manifesta vbi directe mittitur radij ad aliquod corpus

Querit. vtz sonus echon sit sonus. Dm̄. q̄ sic. Arguit tamen q̄ nō. qz ibi nō sunt pcutiens p̄cussum et medium. Dm̄. q̄ sonus echon capitur dupliciter. Uno modo s̄m q̄ includit pncipalem sonus et sic capit improprie. tūc pot̄ dici q̄ aer p̄cedēs propter motū sonantis est pcutiens. obstaculū est p̄cussum. et aer circumstantis est mediū. Alio mō accipit p̄cise pro sono redeire. et ille est sonus echon p̄prie qz proprie sed ario immutat auditum. Tunc est d̄m̄ q̄ pars aeris resiliens est pcutiens. et aer qui nitebatur p̄cedere ad corp⁹ est p̄cussum et aer subtilior est mediū. et sic aer est pcutiens p̄cussum et medium. Sise est de aqua quia quandoqz aqua tendens ad litrus mouet aquam etiam volentes tendere ad litrus. et in illa morōne causat etiam q̄dam sonus qui est similis sono echon. ille autē son⁹ c̄atur ex concussione partium aque ad inuicē.

Querit. vtrum sonus echon sit idem sonus cum sono pncipali Dm̄ q̄ sic. et hoc est verum si son⁹ echon cauferur ex reali motu aeris

Arguit. mor⁹ directus et motus reflexus nō sunt vn⁹ motus numero. vt dicit octauo phisicoz. ergo nec sonus pncipalis et sonus echon est vn⁹ son⁹. quia sonus pncipalis fit in motu recto. et sonus echon in motu reflexo. Dm̄ q̄ nō oportet sonū echon fieri per motus reflexus quia tūc procederet argumentū. sed potest tal sonus fieri per motū circularē. et in tali nō ē necē intreruenire q̄erē. q̄ est sic ymaginandū q̄ in accessu aeris ad aliq̄ q̄d obstaculū aer nō directe redit p̄ eandem viam q̄ exiit. sed quando aer venit ad obstaculū tunc in alio circulo siue situ incipit redire. Sed potest aliter dici q̄ non oportet sonum echon fieri realiter q̄ realem motum aeris.

sed spēs pncipalis soni redeitis potest dici son⁹ echon. Circa q̄d sciendū. q̄ quādoqz in sono pncipali fit vehemens motus aeris. et tunc sonus echon cauatur ex reali motu aeris redeitis a corpore obstante. Alio modo sonus pncipalis nō mouet aerem ita vehementer et tūc sonus echon nō c̄atur p̄ realem motum aeris. s̄ per hoc q̄ spēs pncipalis soni itez redit ad auditū

Querit. vtz sonus echon fiat in aere realiter vel intentionaliter Dm̄ q̄ quandoqz potest esse in aere realiter quandoqz intentionaliter. Et hoc sub ista differentia. qz quando corpus obstans parū distat a pncipali corpore sonante tūc potest etiam fieri realis morio aeris in reditōne siue reflectōne aeris. sed si corpus obstans multum distat a pncipali corpore sonante. tūc reflectio aeris nō fit s̄m motū realem sed solum intentionalē. et tūc sonus echon est solum intentionalis. Et ponunt doctores simile. qz nō est inconueniens q̄ aliqua ymago faciat nouam ymaginē. vt si quis videat in speculo ymagines alicuius ymaginis q̄uis ergo p̄ma ymago cauata sit a corpore ymaginato. nō tamen scda q̄ illa c̄atur ab ymagine. sic etiam p̄tingit in sono echon qz pncipalis sonus semper c̄atur ex motu reali aeris. sed ymago illi⁹ soni potest de nouo pducere sonū echon q̄ est intentionalis

Vacū em̄ recte dicit̄ propriū audiēdi. videtur em̄ esse vacuum aer. hoc autē est faciens audire. cū moueatur cōtinuus et vnus. Sed propter id q̄ fragilis est non sonat. nisi lenē sit quod pcutitur tunc aut vnus fit. Simul em̄ propter planum vnū em̄ est lenē et planū. Sonatū quidē igitur q̄d motiū est vnus aeris cōtinui vsqz ad auditum

Postq̄ Aristote. determinauit de duplici sono. Nō sequenter determinat de immutātōne audit⁹ ab ipso medio. et postea de imutātōne organi a sono. Et p̄mo determinat de ipso medio p̄ q̄d fit immutatio Secūdo determinat de organo quod immutatur. Quantū ad p̄mū d̄. q̄ p̄mū mediū audiēdi recta d̄. vacuum. antiq̄ em̄ dixerit q̄ ibi esset vacū vbi est aer. et dicebant confuzm̄iter ad opinionem laycoz. quam opinionem reprobat Aristote. quarto phisicoz. Quā autē aer sit mediū sic probat. quia illud est mediū in sono quod aptus natum est frangi per motum localem. sed aer maxime ē fragibilis. ergo aer est mediū in sono. Quoz patet quia ex fractura aeris mori cauatur sonus sicut dicitur est et sonus defertur ad auditum p̄ aerem continuatū. quāuis em̄ in aere circa corpus sonans fit realis morus non tamen oportet talem motum continuari vsqz ad auditum sicut dicitur est

Arguitur. Sonus facit audire. ergo nō aer quod ē contra textum Dm̄ q̄ dupliciter aliquid facit audire. Uno modo quia est pncipalis ratio mouendi potentiam audituaz. et sic obiectum vnus cuiusqz potētie mouet ipsam potentia. et sic ē verū q̄ sonus facit audire et nō mediū. Alio modo aliq̄d mouet potētiā qz est mediū per quod fit motio potētie ab obiecto et sic aer facit audire Loquitur ergo Aristote. de illo mō quo mediū facit audire cum dicit q̄ hic scz aer facit audire.

Quisio so
m echon

zō est

ni. quia si sic tunc impediretur a perceptōne aliorum sonorum sicut iam dicitur est. unde patet q̄ ille aer est dupliciter immobilis.

Utum autē sonat verberās. aut q̄ verberatur. aut vtrūq̄. mō aut altero Est em̄ sonus mot⁹ possibilis moueri hoc mō q̄ q̄dem saltātia a leuib⁹ cū aliquis traxerit Nō igit̄ sicut dictū est. om̄e sonat q̄ verberat et verberans vt si obijciatur acus acui. sed oportet q̄ p̄cutitur regulare eē. vt aer subito dissilat et moueaf

Nic mouet circa predicta quādam dubitatōez que stat in hoc. **Utrū verberans id est p̄cutiens faciat sonum vt p̄beratum vel vtrūq̄.** Et vult pro solutio ne q̄ causa soni est simul verberans et ipm verberatum. sed differenter q̄ p̄berans causat sonū q̄ mouet aerem ad aliq̄ verberatum. et p̄cutsum causat sonū quia resistit motioni p̄cutientis. et ex tali resistētia diuidit aer medius in quo fit talis sonus. Ex quo manifestum est q̄ si haberetur solum verberans et non p̄beratum. vel econtra non causeretur sonus. **Addit tamen Aristoteles q̄ nō omne p̄berans et p̄beratum causant sonum quia si acus acui obijciatur nō fit sonus. sed oportet illud q̄ p̄cutit esse regulare id est planum per latum. quia sic aer diuidit ex illo motu violento aeris catur sonus vt dē m̄ est**

Arguit si ad sonum cōcurrerent p̄berans actiue et p̄beratum passiue. tūc sequeretur q̄ sonus esset in p̄cutso et nō in aere medio q̄ falsum est Sequela patz. q̄ actio p̄berans siue naturalis est in corpore passio tēcio p̄berans

Om̄ dupliciter. Primo q̄ p̄cutsum non concurrat ad sonum solum passiue sed etiam actiue. quia ex aere resiliēte a colpo obstante generatur sonus. sed ad talē motōem aeris etiam concurrat ipm percussum effectiue. q̄a p̄cutsum etiam facit talem resiliētem aut diuisione aeris. **Secundo potest dici p̄cutso q̄ concurrat percussum passiue. tunc est dicendum q̄ duplex est effectus agentis**

Unus est qui causatur solum ab agente. et ille est solum in passio subiectiue sicut calor procedēs ab igne in aqua est solum in aqua et non in igne Alius est effectus agentis qui fit simul ab agente et patiente. et illum non oportet esse in patiente. sed potest esse in aliquo tēcio. et sic est de sono quia causa soni simul est p̄cutiens et percussus et ideo sonus non est in percusso nisi effectiue. sed est in aere formaliter

Differētie autē sonānū in sono s̄m actus ostēduntur. Sicut em̄ nō vidētur colores sine lumine. sic neq̄ sine sono acuti et graue. hec autē dicuntur s̄m metaphorā ab illis q̄ tanguntur. Acuti em̄ mouet sensum in pauco tēpore multum Graue autē in multo pauco. Neq̄ tamē velox est acuti. graue autē tardū. s̄ fit hoc q̄dē propter velocitatē huius mot⁹. illud autē propter tarditatē. Et vidētur similitudinē habere circa tac-

tuz cū acuto et hebeti. acuti em̄ quasi pungit hebes em̄ quasi pellit. propt̄ id q̄d mouz. hoc q̄dē in pauco. illud autē in multo Quare accidit hoc quidē velox. illud autē tardū esse De sono igitur sic determinatū sit

Postq̄ Aristoteles determinauit de sono quātū ad imutationem tam ex pte mediū q̄ ex parte organī. Nic consequenter determinat de differētijs sonoz. Et primo dicit quō ostendūtur id est p̄cipiuntur differētie sonozum. et vult q̄ nō p̄cipiuntur differētie sonoz in rebus sonantibus quando sonus est solum in potentia in rebus sonantibus. sed quando fit sonus s̄m actum similit̄ est de colorib⁹ q̄ nō manifestantur sine lumine s̄m actum. Potest tamen ibi esse similitudo et dissimilitudo quia etiā colores s̄z in actu p̄mo absq̄ lumine. sed soni non sunt in corporib⁹ sonantibus. etiam s̄m actum p̄imum capiēdo sonus nisi si quando actu corpus sonat. **Deinde dicit quō sumuntur nomina in differētijs sonozum. et vult q̄ sumuntur s̄m similitudinē ad qualitates tangibiles. Quis rō est. quia tactus est nobis notior et similiter qualitates tangibiles Sed p̄cedimus naturaliter a notis ad ignota. Dicuntur ergo aliqui soni graues et aliqui acuti. **Dis**cutitur em̄ acutum q̄d in pauco tēpore mouet multū. Et dicitur graue q̄d in multo tēpore mouet parū. et hoc similiter fit in tactu et in auditu quia acutum multum mouet sensum tactus. et similr sensum auditus. Et hoc est q̄d dicit Aristoteles. septimo p̄hysicorū. et similr p̄mo thopicorū q̄ acutum est equiuocū ad acutum quod est in stilo. quod pungit tactum et ad acuti quod est in voce q̄d mouet auditum. et ad acutum quod est in vino q̄d pungit gustum nec tamen velox motus est acutus. Quis sonus acutus causatur ex velocitate motus. et hoc est verū quādo son⁹ causatur ab vno motu. sed quādo aliquis sonus causatur ex diuersis motibus tūc velocitas mot⁹ nō causat acutum. sed frequentia id est p̄mitas motus. sicut patz in corda multū extensa. que quanto plus est extensa tanto frequentius mouetur si nō frangatur**

Vox autē sonus q̄dā est aīati. Inaiatorum em̄ nullum vocat. sed s̄m similitudinē dicitur vocare. vt tybia et lyra. et quēcūq̄ alia inaiatorū extēsiōnē habēt et melos et locutōem. **Assimilantur em̄ quia et vox hoc habet**

Postq̄ Aristoteles determinauit de ipso sono in communi. Nic p̄r vult determinare de voce que est spēs soni. et dicit in textu q̄ vox est solum sonus aīati. Et quo statim p̄gnoscatur q̄ vox est spēs soni. sonus em̄ est p̄mior voce q̄ inuenitur etiam in inanimatis q̄ in aīatis. Et rō ista determinatōis est. q̄ genus est de diffinitōe spēs. et tō p̄ ponit tractatus de gñe et postea subiungitur tractatus de spēs. Probat ergo quod p̄positū est scz q̄ vox est sonus aīati. et hoc sic. quia ad voce tria p̄currūt. scz extēsiō. i. p̄mitas. sed o melos. i. melodia siue p̄sonātia s̄m distinctionem grauis et acuti. tēcio requiritur locutio. i. discretio sed ista tria nō inueniuntur in sonis inaiatorū nisi p̄ similitudinē. put tuba vel lyra dicitur vocare. i. vocem facere. ergo etiā vox solū inuenit̄ in eis s̄m similitudinē et nō p̄prie

Douet
Dubin
Bolt.

De voce q̄d p̄ p̄

De voce q̄d p̄ p̄
De voce q̄d p̄ p̄

Questiones

Querit. que sit rō q̄ ista tria requirunt ad vocē **D**istinctū q̄ rō est. qz vox dicitur a vocando. et ideo p̄ vocem exprimitur affectus. sed talis affectio nō pot̄ exprimi nisi per sonū habentē in se ista tria. qz si nō fiat p̄tinuatio in voce rō nō exprimitur affectus sicut si p̄tialiter faciat vocem **S**ilr qz sunt diuersi affectus in aialibz opz qz ad expr̄mendum diuersos affectus d̄nter p̄ferantur voces **E**t requiritur melodia et etiā locutio in diuersis vocibus. et ergo ista tria requiruntur ad vocem.

Arguit. ista tria etiā repiunt in instrumentis musicalibus et tamē illoz soni nō sunt voces. qz dicitur textus qz vox solum in aialibus fit **D**ōm qz q̄uis in instrumentis musicalibz inueniatur ista tria p̄dicta p̄ similitudinē t̄nibi nō repiuntur sicut in voce. qz voces sciant affectus. s̄z talia nō repiuntur in instrumentis musicalibz cū expr̄ssione affectu **E**t rō illius est qz talis distinctio nō fit p̄ instrumenta naturalia que solum sunt nata expr̄mere affectum illius cuius sunt instrumenta

Querit quorū modis differant sonus et vox **D**ōm qz tribus modis. **P**rimo ex parte cause efficientis. sc̄do ex parte materie. et tertio ex parte finis **E**t ex parte efficientis q̄a sonus catur p̄ illa q̄ nō h̄nt in se p̄incipia suoz motuū qz sonus catur ex violenti fractura aeris. sed p̄incipia vocis sunt ab anima que naturaliter aialiter mouet corp̄ et illa membra quibus generatur vox **S**ecūdo differunt ex parte materie. qz oportet in voce esse attractōnem aeris et ideo in nō respirantibz nō fit vox vt infra patebit. hoc autē nō semper fit in sono. et sic sonus nō fit semp̄ in aere in spirato sicut vox **T**ercio differunt ex parte finis. qz vox facit affectōnem anime. nō autē sonus. **E**t nō d̄nt p̄prie ex parte forme. qz habent se sicut superius et inferius. et illorū est vna forma realiter. **V**el p̄t̄ dicit qz d̄fferētie formales s̄z manēt ex eozum distinctōnibus.

Multa autē aialiuū vocē nō habēt: vt q̄ sunt sine sanguine et sanguinez b̄ntiū pisces **E**t hoc rō nabiliter si q̄dē aeris motus sonus est **S**z qui dicuntur vocare vt qui in aethere sonāt bian/chis. aut quodā altero huiusmodi

Quia nunc dicitur est qz vox sit sonus aiat̄. hic **A**reſto. mouet quandam dubitatōnem qua aliquis querere possit. **A**n omnia animata habeant vocē **E**t vult **A**reſto. qz nō quia animalia nō habentia sanguinem nō faciunt vocem. sicut cancri ostree et testudines. **N**ec omnia animalia habentia sanguinem faciunt vocem. sed solum illa que habent calidum sanguinem. **E**t ratio huius est. quia vox generatur in aere per attractōnem et respiratōnem aeris. sed animalia nō habentia calidum sanguinem nō attrahūt neqz respirāt aerem ergo nō faciūt vocem. **E**t q̄uis q̄dā pisces videant facere sonum sicut s̄z pisces in achileo. i. tali fluuio q̄ b̄rachis. i. suis faucibus et pellūt aquam et attrahūt itez aquā. s̄z nō faciunt sonum vocē in tali attractōne qz in voce requiritur locutio. i. discretio vt d̄m̄ est sed nō sunt instrumenta in piscibz quibus talis discretio fiat. et ideo nō faciūt sonū vocē.

Querit. quare solū animalia habentia calidū sanguinem faciunt sonū vocē **D**ōm qz rō est. quia vox causatur ex aere inspirato. sed animalia nō habentia calidū sanguinem nō respirant. ergo rō. **D**imoz partz. qz respiratio aeris valet ad refrigeriū cordis vt infra dicit. sed animalia q̄ non habēt

*Mouet dum
Solut*

Secundi de Anima

calidū sanguinē nō indiget tali refrigerio. ergo etiam nō respirant **P**ro declaratiōe maioris est sciendū. qz vox est sonus discretus et fm̄ certā discretōnem factus. **I**llud ergo qd̄ requiritur ex parte soni etiā requiritur ex parte forme: mate vocis et cum hoc aliqd̄ plus. **A**d sonū autē tria requiruntur. sc̄z pcutiens pcutsum et medium. ergo etiam ista tria requiruntur ad vocem. **I**n aere igitur inspirato lingua animalis est percussio. palatū pcutsum. et aer inspiratus est medium. qz tamē ex parte vocis etiā requiritur certa discretio qz debz fieri cū imagine sc̄andi. ideo opz qz p̄tugant aliq̄ instrumenta naturalia quibus vox certo mō distinguitur. **E**t sic ad hoc qz erit vox requiritur qz fiat in aere inspirato et qz p̄tugatur instrumentis naturalibus distinguens ribus talem vocem. et ad hoc valet labia et dentes. quia dentes iuuant ad hoc vt aer nō simul expellatur per expirationem. quā si simul expelleretur tunc non fieret distinctio in aere que requiritur ad vocem

Arguitur. tussis fit per instrumenta naturalia et in animali. et tamen nō est vox **D**ōm. qz in tussis non est discretio soni per instrumenta naturalia. et ergo per hoc excluditur a natura vocis. qz vox est sonus platus. qz prolatio fit per discretōnem

Arguit. ex hoc sequitur qz alia animalia ab homine nō facerent vocem. qz ibi nō est discretio. **D**ōm. qz duplex est discretio in voce. **V**na est simpliciter perfecta que ita perfecta est qz potest scribi literis. et talis vocatur vox literata et talis vox solum reperitur in hominibus. **A**lia est discretio que est imperfecta in ordine ad predictam discretōnem. est tamē talis discretio in voce que sufficit ad expr̄mendum affectū anime. et talis est etiā in vocibus brutoz animalium. quia voces animaliuū etiā faciunt affectus animalium. vt quando canis larrat facit affectus eius ire vel gaudij

Vox autē sonus animalis est. et nō qualibz parte sed qm̄ omne sonat p̄berante aliquo et aliqd̄ in aliq̄ **H**oc autē eaer rōnabiliter vtiqz vocabūt hec sola quecuqz suscipiūt aera. **J**am em̄ aere respirato vt̄ natura in duo opera. sicut lingua et in gustū et locutōez **Q**uoz quidē gustus necessarius ē. vñ et pluribz inest **I**nterpretatio autē est propter b̄n̄ eē. sic et sp̄ū et ad calorē interiorē rētaquā necessariū. **C**ausa autē in alteris dicta est et ad vocem. vt quo sit esse bene **Dez Organū**

Quia **A**reſto. nūc ostendit in quibus reperitur vox. h̄ vult ostendere quid sit organum ipsius vocis et instrumentū p̄ quod vox immediate generat̄ **E**t p̄mo dicit qz idem est organū vocis et respiratōis. **E**t hoc sic probat quia q̄uis vox sit sonus animalis. nō tamen in qualibz parte animalis facit sonum vocem. sed solum in illa parte in qua animalia recipiunt aerem inspiratum **E**t quo sic arguitur. hoc est organū vocis vbi animalia respirāt aerem. sed vbi animalia respirant aerem hoc est organū respiratōis. ergo est idem organum respiratōis et vocis fit em̄ vox in aere respirato sicut dictum est. **E**t qz possz aliquis arguere qz aer inspirat̄ valet animalibus ad refrigeriū caloris cordis. et sic videtur qz non valet ad faciendum vocē. **R**espondz **A**reſto. qz natura vtrū in

*Organū
voci
respiro*

spirato aere ad duo. scz ad esse aialis. qz aial nō p̄t esse si ne tali aere inspirato. z sic aer inspiratus valet ad refrige riu caloris cordis. z ideo aialia impedita a respiracione q̄ nata sunt respirare nō possunt viuere. Secōdo v̄n̄ natura respiratōe ad faciendū vocē. z sic v̄n̄ aere inspirato quo ad bene esse. Et ponit Aristo. silr de lingua in aiato. qz natura vno mō v̄n̄tur lingua ad gustum vt discernat in ter pueniens z discōueniens nutrimentū. Secūdo v̄n̄ lingua ad locutōem. i. ad faciendū vocē. qz lingua est que facit distinctōem aeris inspirati. et talis distinctio est de ratione vocis

Arguit natura est determinata ad v̄nū. q̄ nō v̄n̄ natura lingua ad duo. Dōm q̄ h̄ sic intelligit q̄ natura est determinata ad v̄nū sic q̄ nō ad opposita p se. Et h̄ p̄ba tur duplr. qz nisi sit ignis non esset ens naturale. qz ignis calefacit naturalr z etiā exicat z eleuat z leuefacit. Secūdo p̄z idē. qz ista p̄positio ponit in assignatōe v̄n̄e inter naturalia z volūtaria. quia volūtaria nō s̄t determinata ad v̄nū. sed h̄nt ordines ad opposita. sicut hō p̄t aliqd opari vel oppositū eius. h̄ natura est determinata ad v̄nū. qz nō ad opposita. Potest etiā ista d̄na assignari inf̄ natura et aiām. vt sup̄ patuit de aia vegetatiua. Per hoc q̄ d̄ q̄ ista duo nō opponitur. sed se h̄nt ordinate

Organū aut respiratōis vocal̄ arterea ē Cui⁹ at cā hec ps ē pulmo. Hac em̄ pte p̄ h̄nt calo rē pedibz gradiētia alijs Indiget at respiratōe et circa cor loc⁹ p̄m⁹. Un̄ necesse est interi⁹ re spirante ingredi aerem

Hic declarat qd sit organū respiratōis. qz ex hoc scit qd est organū vocis. Et vult qz organū respiratōis est vocalis arterea. et hoc sic ostēdit. qz hoc est organū respi ratōis p qd aialia recipiūt aerē inspiratū. sed hoc est vos calis arterea. V̄n̄o est manifesta. V̄n̄o p̄z. qz voca lis arterea ordinat̄ circa pulmonē in aiali. z pulmo p̄m̄ gū cordi. qz q̄ aialia respirātia h̄nt magnū calozē in cor/ de. z sic indigent inspiratōe p vocalē artereā vt sic aer in spiratus p̄uigatur cordi. Circa qd sciendū q̄ in collo p̄fecti aialis est duplex vena. qdam est p quā trāsēit ci/ bus z potus. q̄ vena est sine cooperculo z p̄nuat̄ stoma/ cho. Alia est vena in collo habēs cooperculum qd̄ depom/ tū respiratōe. ista est magis arta q̄ prima. z ideo vocat̄ tur arterea q̄si arta vena ad d̄nam alterius. Ista em̄ vo calis arterea claud̄t̄ ne cib⁹ illā artereā intrer. qz si cib⁹ intraret tūc impediret respiratōez z aial suffocaret̄ ppter calozē cordis non refrigeratū. et ideo periculosum est tpe sumtōis cibi illā venā artā aperiri. vnde p̄silū est qz tunc parū aut nihil loquit̄. Sic ergo fit vox qn̄ aer inspiratus est in pulmone tūc em̄ aer p vocalē artereā respirādo ex/ pellit̄ iterū vsqz ad pallatū. qz in ore est quedaz cōcantis ideo talis aer ibi colligit̄ z reseruat̄. qn̄ igit̄ p linguā talis aer certo modo diuidit̄ fit vox. Ex quo p̄z qz vox est in ae re respirato sicut in subiecto.

Quare percussio respirati aeris ab aia q̄ ē in his ptibz ad vocalē artereā vox ē. Nō em̄ ois aial son⁹ vox est sicut dixim⁹. Est em̄ z lingue sona re z sicut tussientes. Sz oz aiato cē p̄berās z cū

ymaginatioe aliq̄ scās. Significatiuus em̄ q̄ dā son⁹ est vox. z nō respirati aeris sicut tussis sed iste verberat euz qui est in arterea ad ipsam.

Hic p̄cludit ex p̄dictis diffinitōem vocis. Et vult qz vox est percussio aeris ispirati ab aiato ad vocalē artereā sc̄tā cū imagine significādi. z q̄uis illā p̄culā non ponat Aristo. in diffinitōe. tū ad dit eā postea in textu dicens qz nō ois sonus aialis est vox. qz tussientes faciūt sonuz lin/ gua. z tū tussis nō est vox. qz nō fit ab aiato fm̄ qz aiatiū est. qz fit p mēbra deseruētia aie vegetatiue q̄ p tussim ex pellit̄ sup̄flua nature. z nō sensitue. alla em̄ q̄ h̄nt p aiām sensitua subijciūt rōni. saltē in hōie. tussis aut̄ nō subijct̄ rōni necetiam fit cum imagine aliqua. id est cum imagi ne significandi

Signū at est nō posse vocare respiratē neqz expirantem sed detinētē. mouet em̄ iste retinēs Manifestū at z qz pisces sine voce. Nō em̄ ha bēt guttur. hāc at pte nō h̄nt. qz nō recipiūt ae rem neqz respirāt. sed q̄ dicit̄ sic peccāt. ppter quā igit̄ cām altera ratio est.

Hic p̄ter declarat aliā pte diffinitōis. sc̄t̄ percussio q̄ quā fit son⁹. Et in aere inspirato. Et ad h̄ ponit duo sig/ na. p̄mū est qz si aliq̄s detinet̄ aerē z nō respirat non facit vocē. Secūdo signū pisces sunt sine voce. qz nō respirant aerē. z q̄ dicit̄ pisces respirare peccāt scz fm̄ intellectum id est falsum dicit̄. Et d̄r Aristo. qz ponere ppter quam cām pisces nō respirāt spectat ad libz de aialibz.

Arguit aliq̄ pisces respirāt. q̄ nō b̄n̄ d̄r qz pisces non respirant. Probat̄ qz chamaleon viuūt in aere. q̄ respirant. Dōm qz nullū aial viuūt ex puro elemēto. sicut p̄z p̄ Aris. sc̄do de generatōe. q̄ sic d̄r. ex eisde sumus z nutrimur. cū ergo nullū aial possit p̄sistere ex puro elemēto. q̄ nullum aial p̄t viuere ex puro elemēto. Dōm q̄ ad Duguitōem qui dicit sub termino lacero. Quatuor ex puris vitā du cunt elementis. Talpe terra cib⁹. chamaleon in aere vi/ uir. Allec vnda fouet. flāme pascūt salamandrā. Et ali/ quod nutrimentū p̄t dici ignis aer aqua vel terra duplr. Unō mō qz nō h̄z mixtione alioz elementoz. z sic nullū aial nutritur puro elemento. scz igne aere aqua aut terra. Alio mō d̄r aliqd nutrimentū aer vel aqua. qz aer excedit in mixtione alia elementa in tali nutrimento. Et sic potest dici qz chamaleon viuūt ex aere. i. viuūt ex illo nutrimento qd̄ p̄ p̄pationē ad nutrimenta alioz aialium h̄bet plus de p̄potione aeris q̄ de alijs elementis. z sic aqua fouet allec. qz hoc nutrimentū h̄z plus aque q̄ de alijs elemen tis. sic terra est talpe cib⁹ zc

Arguit aqua p̄gelata pisces suffocant̄ z moriūt̄ur ni si glacies aperiat̄. q̄ videt̄ qz pisces respirant. Dōm qz pisces nō moriūt̄ur in aqua p̄gelata ex defectu inspirati/ onis aeris. sed ex frigiditate aque. qz si aqua degelata si/ ne qualitercūqz aperta ita qz radij solares possunt t̄pare frigus aque. tūc etiā t̄paf̄ frig⁹ in corpibz piscū. In signū cuius pisces in hyeme manent circa fundū aque. vbi est maior calor p̄ antipharistatim. manifestū est em̄ qz aq̄ est grauior aere. q̄ aer nō p̄t esse in aq̄. q̄ si pisces indigerent respiratōe tūc opteret̄ pisces semp esse sup̄ aquā. Etiam

Definit voce

Respiratio
Organū
vocalis arterea

Noves magis induat ingeniosi s'm mollita
te sensu tactu q' s'm aliam alioz sensum

Aristotelis

Folio xliij

Querit. que sit causa q' homo habz maius cerebrū
q' alia aialia. **Q**dm q' rō est duplex. Prima ē quia
hō hz calidissimū cor inter oia alia aialia. ergo hz maxis
mū cerebrū. p'ia pater. q' calor cor dis mitigat p' frigidū
ratē cerebrū. vbi ergo maior ē caliditas ibi maior requirit
mitigatio calorū cor dis eiusdē 2 illa sit p' mai' cerebrū.
Secūda rō ē q' hō hz pfectiores sensus interiores q' alii
q' aliud aial. q' sensus interiores in homie subseruiunt
intellectui. q' op'z esse maiore distantia sensuum interiorū
ad inuicē q' distantia nō p' r' ē abscz magnitudine cerebrū.

Queritur. q're hō hz calidissimū cor inf' cetera aialia
Qdm q' p' duas cās. P'ia ē p' directā staturā.
q' hō inf' cetera aialia recte ambulare habēdo caput ver
sus celū. alia autē aialia hnt staturā obliquā vel latera
lem. In signū cui' deficientē calore deficit recta staturā.
2 iō recta statura deficit in sensibz. **S**ecūda rō ē. q' in ho
mie sunt ples oparōnes vitales q' in alijs aialibus. s'z
oparōnes vitales exercēt p' calore. vbi ergo sunt ples
oparōnes vitales ibi requirit maior calor.

Arguit. si p' humiditātē cerebrū olfact' impediret
rō debuit natura ipm ordinasse i alto loco. **Q**dm q'
p' duas cās necē ē olfactū poni iuxta cerebrū. P'ia est
p' ipm fluz. i. q' ē vis sentitua. q' necē ē oem fluz f'mia
ri ad cerebrū in q' fluz cōis. in sensu em cōi ē termin'
sensuum exteriorū. 2 iō op'z oēs fluz eē p' uicinos i cerebro
vt vult **A**resto. i. fra. **S**ecūda rō ē p'pter cerebrū q' de se ē
multū frigidū. s'z illa frigiditas ipat p' odorē. 2 iō dicit
Aresto. in de sensu 2 sensato q' odores nō nutritōres
p'ferūt ad famitātē cerebrū. vt in odoribz lilloz. p' accūs
tū potest ledere cerebrum p'pter excellentiā.

Arguit. hō p'cipit odores tā nutritōres q' nō
nutritōres. s'z hz meliore odorē 2 certiore olfactū q'
alia aialia. p'ia tenet q' alia aialia solū p'cipiunt odores
nutritōres. Circa argumētū ē sciēdū q' odores di
cūt nutritōres q' p'cipit nutritōrū. v' q' sūt in nutri
mēto. sicut odores carnū bulitaz. s'z odores dicunt nō
nutritōres q' nō p'cipiunt nutritōra. sicut sūt odores
res floz ex q' b' aial nō nutrit. aialia s'z bruta vt canes so
lū p'cipiunt odores nutritōres. sicut p'z i libro de sensu
2 sensato caplo de odore. **D**ōz ē q' ad argumētū q'
hō p'cipit ples odores extrēsiue q' alia aialia tū alia aia
lia mag' p'g'itū trēsiue odores. vt p'z de canibz q' p' co
lericiū cerebrū q' ē intēse siccū pfectius p'cipiunt odores.
Qdm q' etiā alia aialia p'ter hoīem p'cipiunt odores
nō nutritōres sicut 2 hō. s'z nō cū delectatōne. aut tri
sticia sicut hō. q' cerebrū nō p'fortat aut imutat in aial
bus brutis ex odoribz sicut in hoīe nisi forsan odor corz
rumpat aial. sicut ē odor sulphuris ve! carbonū.

Vidēt em 2 analogiam h're ad gustū. 2 s'p'
spēs humorū cū his q' sūt odoris. s'z certiore ha
bem' gustū p'pter id q' ip'e q'dā tact' ē hūc ac
hz hō fluz certissimū. In alijs em deficit ab
aialibz mltis. **S**ecūda at tactū dūter certificat
vñ 2 prudentissimū aialū ē. Signū at in gñe
hoīem s'm sensum ingeniosos eē 2 nō ingenio
sos. s'm aialū aut nullū. Duri em carne inepti
mente. **M**olles autem carne bene apti.

Quia dicitur ē q' odores s'm s'unt nobis ignoti. h'ic
ōndit p' que modū accipiat cognitio odorū. **Q**ue vult q'
dūne odor ingreditur nobis p' p'p'atōem ad dūnas sapo
rū. s'cdo oñdit quō ad inuicē corri deat. ibi (**Q**ue apud)
Primū q' sic p'bat. ignota notificat p' nota. sed spēs sa
porū sūt nob' note s'm se 2 spēs odorū ignote. s'z spēs odo
rū notificat p' spēs saporū. **M**aior ē manifesta. q' oīnis
cognitio n'ra q' ē discursiua sit p' aliq' manifestius. **V**i
noze p'bat p'hs. q' obiecta illi' fluz s'z nob' notiora q' nū
fluz habem' certiore. q' p' fluz p'gnosunt obiecta. s'z sen
sum gust' habem' certiore. s'z etiā certū p'gnosunt ob
iecta gust'. **V**idēt itēz p'bat. q' gust' ē q'dā tact'. 2 ta
ctum habem' certiore 2 certissimū. q' sic p'bat. q' i illo
aialē certior tact' q' ē mag' ingeniosum 2 prudentissi
mū. s'z hō ē prudentissimū aialū 2 magis ingeniosum. s'
hz pfectissimū tactū. **V**idēt ē manifesta. **M**aior p'bat.
q' p' tactū aliq' dicit' ingeniosi 2 nō ingeniosi. q' molles car
ne. i. hūtes bonū tactū sūt apti mente. 2 fortes carne. i.
habentes grassum tactū sunt inepti mente.

Querit. q're hoies iudicāt poti' ingeniosi penes tal
ctū q' penes alios fluz. **Q**dm q' iō. q' tact' p'ituit
ex mixtōne quoz q'ratū p'max. sicut in caplo de tactu
parebit. **V**idēt at quoz elemētōz facit mixtōz in
aial. vbi cūq' s'z melior tact' ibi ē melior mixtō. 2 ad
bonitatē mixtōnis seq' bonitas oīm organoz ipozuz
fluz vbi cūq' s'z bon' tact' ibi natural' oēs s'z s'z bñ
dispositi 2 p'cipue fluz interiores. q' s'z fluz interiores
subseruiūt intellectui. vbi cūq' s'z sūt boni fluz interiores
ibi intellect' p' exercere debite suas oparōes 2 ex h' dicit'
tur aliq' ingeniosi q' hnt bonā dispōne fluz interiorū. s'z
uis em aia rō nalis s'm certā sit eq'lit in q'libet hoīe. non
tū s'm oparōem. q' s'm p'hm anie sequūit corpa in quibz
sunt. quod est v'z q'ntum ad oparationē.

Arguit. p'mo metaphisice de **A**re. q' visus ē certissim'
fluz s'm male h' dicit' q' tact' sit certissim'. **E**t itēz audit'
est fluz discipline. s'z penes fluz visus vel audit' d'z alijs
q' s'z iudicari ingeniosus. **Q**dm duplr. vno q' ex boīra
te fluz visus nō sumit bonitas intellect' sic ex bonitate
tact'. q' fluz visus nō imēdiare subfuit intellectui sic
fluz interiores. cū s'z ex bonitate tact' iudicāt fluz inte
riores bñ dispositi. 2 iō nō ex bonitate visus s'z ex boni
tate tact' aliq' d'z ingeniosus vt bone mēris. **E**t ex bo
nitate vis' iudicāt intellect' bon' s'm q'd q' ex eapre ius
uari potest s'z ex boīrate tact' si p'lr. q' ad boīratē tact'
seq' boīras oīs s'z s'z nō eē d'ra. **S**ecūda p' dicit' q' nō
sit p'p'atio tactus ad alios sensus i hoīe. q' visus ē cert'
or tactu. q' q'ncz corrigat tactū. sic p'z i digit' cācellaris
nā digit' cācellari iudicāt vñā fabā eē duas. visus autē
corrigat iudiciū tact'. s'z h'ic sit p'p'atio tact' in hoīe ad
tactum alioz aialū. q' tact' in hoīe est certissimū.

Arguit. aranea excellit hoīez i tactu. s'z tact' nō ē cert'
or in hoīe q' in alijs aialibz. **A**ns p'z i istis mēris. **H**os
aper audit' p'cellit aranea tactu. **C**ultur odoratu lux
visu. s'z mea gustu. **D**ōz q' tact' accipit duplr. **U**no
mō q'ntū ad p'p'atōes tā g'bil. 2 sic aranea excellit tactu
hoīem. q' q'ncz tā g'bil h'ere vt tela arance. tūc aranea
statim p'cipit motū p'pter p'riuarōem tele ad cor'p' ara
nee. sicut hō statim p'cipit si traheret p' crines. **A**lio ac
cipit tactus q'ntum ad iudiciū tangibilis. 2 sic hō cert'
iudicat de sensibili tact' q' aranea vt aliq' aliud aial.

Arguit. ex hoc seq'ret q' mulieres eēt aptiores ad
studū q' viri q' s'z mag' molles carne ipis vir'. **D**ōz

Questiones

¶ duplex est mollities. q̄dā ē aquatica siue flegmatica. et illa mollities nō facit bonū ingeniu. 7 illa mollities habūdat in mulieribz 7 etiā in pueris q̄ nō sūt apti ad studiu. Alia est mollities aerea q̄ est bñ receptiua 7 cū hoc iudicariua. 7 talis mollities arguit boītarē tactū. 7 ideo nō repit nisi in bñ dispositis. 7 p̄ vocari mollities sanguinea. cui opponit duricies colerica aut melācolica quaz vna ē ignea 7 alia terrea. s; nulla cap. ē receptiua speciez q̄ tñ receptio necessaria ē in apertudine studij.

¶ Arguit suplatiu⁹ p̄supponit positiuū suū 7 p̄p̄tū. s; alia aīalia ab hoīe nō sūt prudētia. q̄ hō nō ē p̄u dentissimū aīaliū. **¶** Odm q̄ prudētia accipit duplr. Uno⁹ p̄tē p̄ hitu intellectuāli fm q̄ ē reā rō rez agi bilis. 7 sic nō p̄tē repit i buriis. cū ibi nō sit reā rō rerū agibilia. **¶** Alio⁹ accipit p̄ qdā naturalē industria ad ali qd op⁹ faciēdū. 7 sic etiā aīalia bzura hñt prudētia q̄a hñt naturalē industria ad opandū. qz fm **¶** Arz. p̄mo me raphice qdā aīalia s; disciplinabilia sic q̄ hñt audiri. **¶** Ut canis instruit ad p̄corisādū. **¶** Trē vulpes industria hñt naturalē ad capiēdū. p̄ suo nutrimento qdā volatilia. sic grūdies dñr hñt prudētia ad faciēdū nidū 7 aranec telā.

¶ Querit. q̄re magz sumit dñe odorū penes dñas sapoz. **¶** P̄ penes q̄litares rāgibiles cū ille sint nob notissime.

¶ Odm q̄ id. qz q̄litares rāgibiles s; simplices cū sint simpliciū corpoz. s; sapozes sūt mixti. qz solū s; in coz poribz mixtis. **¶** Et itā dñt **¶** Arz. in libro de sensu 7 sensa to q̄ tam odor q̄ sapor causant. ex humido calido 7 sic to. sub ista tñ dñā. qz sapor ē passio facta in humido cō currentibz calido 7 humido.

¶ Est autē sicut humor bñ qdē dulcis. ille p̄o amarus. sic 7 odores sūt. S; alia qdē hñt p/ portionaliter odorē 7 humorē. Dico autē dulcē odorē 7 dulcē humorē. alia p̄o s; riu. **¶** Silt aut et aer 7 auster⁹ 7 acut⁹ 7 piguis ē odor. s; sicut dixim⁹ ppter id q̄ nō mltū pmanifesti sūt odores sicut humores. ab his acceperūt noīa fm silitudinē rez. Dulcis qdē em a croco 7 melle. acer āt a thimo 7 hmōi codē āt mō 7 in alijs

¶ Quia nūc dicitū est q̄ spēs odorū dñr sumi penes sp e ctes sapoz. hic dñt quōd corrūdet tales spēs ad inuicē dñt cēa q̄ corrūdet tñ in extremis s; bñ q̄ in medijs. qz sicut extremi sapozes sūt dulce 7 amap. sic etiā extremi odores sūt dulce 7 amap. **¶** Et itā corrūdet in medijs. qz sicut ē sapor acer austerus acut⁹ 7 pinguis. ita etiā sūt tales odores. **¶** Et q̄ p̄z q̄ corrūdet quo ad noīa. S; ad dñt **¶** Arz. q̄ nō corrūdet q̄ ad subiecta. qz ē aliqd sub tectū in q̄ inuenit bon⁹ sapor 7 mal⁹ odor. 7 ecōtra. **¶** Et rō ist⁹ ē extra textū. qz sicut stari dēn ē sapor ē passio scā i huīdo. 7 odor ē passio scā in sicco. vbi q̄ ē humidū rparū 7 debite digestū p̄ calorē ē bon⁹ sapor. 7 vbi ē sic tū bñ digestū p̄ calidū in humido ibi ē bon⁹ odor. 7 iō que sunt murtum exiccata halent bonum odorem sed nō bonū saporē. sicut p̄z in multis electuarijs spicteis.

¶ Arguit. spēs sapoz immutāt suā potentā abscq̄ medio. s; spēs odorū immutāt suā potētā cū medio. q̄ nō est silitudo. **¶** Odm q̄ spēs sapoz 7 odorū nō hñt silitū

Secūdi de Anima

rudinē q̄rū ad modū imutandi. nec etiā q̄rū ad subiecta sicut dñt in textu. sed solū q̄rū ad silem noīationē. et hoc intendit **¶** Arz. in textu.

¶ Adhuc āt sicut audit⁹ 7 vnusq̄sq; s; suū hic qdē audibilis 7 nō audibilis. ille p̄o visibil⁹ et nō visibilis. 7 olfact⁹ odorabilis 7 nō odora bilis. **¶** Nō odorabile āt aliud qdē fm id qd om nino ipossibile ē hñe odorē. aliud p̄o parū ha bēs 7 prauū. **¶** Silt āt 7 nō gustabile dicit.

¶ Nō p̄nter ostēdit **¶** Arz. q̄ p̄cipiunt p̄ olfactū. **¶** Et in tendit q̄ sicut alij sensus sūt oppositoz. ut visus ē visibi lis 7 nō visibil⁹. audit⁹ ē audibilis 7 nō audibil⁹. sic olfa ctus ē odorabilis 7 nō odorabil⁹. **¶** Et qz poss; aliqd dñt cere q̄ obicm dñt p̄portōnari sive potētē. q̄ olfact⁹ nō ē ipius odorabil⁹ 7 nō odorabil⁹. s; tñ odorabil⁹. **¶** **¶** Arz. distingue de nō odorabili dicit q̄ nō odorabile duplr accipit. vno⁹ negatiue qz nullo mō narū ē hñe odorē. sic lapis. 7 illo mō olfact⁹ nō ē ipi⁹ nō odorabil⁹. qz sic nō odorabile nō p̄tē sub obiecto qd est odor. **¶** Alio⁹ ac cipit nō odorabile p̄uatiue p̄ illo qd habz puū odorem sicut coz⁹ odorabile p̄uatiue. 7 sic olfact⁹ est ipi⁹ nō odorabilis. **¶** Dicit etiā terciō mō odorabile dñt qz corrūpit olfēz 7 tñ odorabile etiā p̄tē s; obicō olfact⁹.

¶ Arguit. odorare etiā p̄uenit in aīariis. q̄ nō solū cō uenit aīariis. qz dñt pomū bñ odorat. **¶** Odm q̄ odora re accipit duplr. vno⁹ fm q̄ ē odorē facere. 7 sic pomūz dñt odorare. qz de se facit odorē. i. emitte. **¶** Alio⁹ odora re idē est qd odorē p̄cipere sive de odore iudicare. 7 sic of dozare nō p̄uenit in aīariis. sed solū potētē olfactiue. v̄l alicui alteri potētē sive sensui interiori. silt q̄ aer recit pit in se odorē nō dñt odorare. id ē odorē p̄cipere.

¶ Est āt olfact⁹ p̄ mediū vt aerē aut aquam **¶** Et nanq; aquatica vident odorē sentire. **¶** Silt āt 7 q̄cūq; cū sanguie 7 sine sanguie. sicut 7 q̄ i aere. **¶** Et tñ hoz quedā a longe occurrūt 7 ad alimentum que ab odore mouent

¶ Nō determinat de immutatioe odorare ab ipō odo rabili. **¶** Et p̄mo q̄rū ad mediū. sed q̄rū ad organū in fine aut de obiecto. q̄rū ad mediū intendit q̄ mediū ipius olfactus ē aq̄ 7 aer. **¶** Et hoc p̄bat de aqua. qz aīa lia viuētia in aquis sentiūt odorē. qz p̄ odorē mouentur ad alimentū distans. ergo odor ibi diffundit p̄ mediū aque. 7 ergo ibi est aqua mediū. **¶** Silt p̄bat q̄ aer ē me dium. quia aliqua aīalia habentia sanguinē sicut voluē eres. 7 aliq; aīalia sine sanguine vt apes p̄cipiūt odorē in aere. q̄a quedā aues concurrūt ad alimentū a longe ppter qd mouent ab odore diffuso in aere.

¶ Querit. vtz odores sūt in aere realiter vel in rētio naliter. **¶** Odm q̄ odor habet duplex esse. scz in aere p̄ pinquo circa corpus odoriferū. 7 ibi habz esse reale. 7 sic saluat opinio **¶** Auicēne q̄ dixit q̄ odor esset realit in aere **¶** Aliud ē esse ipius odoris in distātia a cozpe odorabilē et ibi est odor fm esse spūale. **¶** Prima ps p̄bat quinq; rōnibz sive signis. p̄ma stat in hoc odor p̄tē realiter cerebrū alterādo ipm ad oppositā q̄litare. sicut patet p̄ experientiam in odore lilioz. aut alioz habentū magnū

odoris s; forma intentionalis nō agit reall. ergo oportet
 odorem esse reall in aere. Sed a ē qz odor qñq; interficat
 aialia. vt odor carbonū z sulphuris. qd nō ptingeret si
 nō esset odor reall in aere. Tercia ē qz frig^o ipedit odo-
 res z nō ipedit colores. qz colores diffūdūt solū spūalit p
 mediū. Itē odor ipedit p aere vel p ventū. q; signū ē q
 odor mouet cū aere. z q; ē reall in aere z non spūaliter.
 Itē corpora odorifera minuunt ex hoc q; emittunt odo-
 res z sūt rugosa. Sed a p; pbat. qz ois sensus ē suscep-
 tiuus spūz sine materia. q; oportet q; odor q; ē circa ssum
 recipiat i s; abiq; p dicitōib; materie. i. intēctōnāl. Et
 hoc patet ex signo. qz legū d bello troiano q; vultures
 venerūt circūq; a qngentis miliarib;. vt habet in h; s-
 toria. sed ipossibile fuit q; odor de illis corpib; fuisset de
 larus p rāā distāriā reall. qz si corpa fuissent resoluta i
 fumos adhuc nō potuissent fumi extēdi ad tāā distāriā.
 ¶ Arguit. odor h; ē in sicco pphēto ab hūido s; in
 aere z aq nō ē sicco. q; ibi nō p; ē odor. Dm q; s;
 cut nūc dēm ē q; odor h; duplex eē. s. eē spūale. z sic nihil
 ipedit odore eē in hūido abiq; sicco. qz sic p; esse i puro
 aere in q; tū nullū ē sicco. Alio^o accipit odor fm eē reale
 et sic ipossibile ē odore esse abiq; sicco. sicut pbat argu-
 mentū. Et tō in illo aere q; est circa corp^o odoriferū in
 quo ē odor reall est qdā fumal euaporatio. q; euapora-
 tio fumalis ē calida z sicca naturalr. z in tali ē odor rea-
 liter sicut i p;io subiecto. z tō poma sūnt minora post
 q; emiserūt odores. Silt; ex istis p; sumi cā qre aliq; lo-
 cus odorat etiā subtracit odoriferis corpib;. qz in tali
 aere in q; fuerūt corpa odorifera manēt fumales euapo-
 rationes in q; etiā reall p;inet odor. Et si arguat
 accūs nō migrat de subiecto in subiectū. q; odor nō p; ē
 esse in fumali euaporatōe q; pus fuit in corpe odorifero
 Dm q; iste odor nō ē idē nūero q; ē in corpe odorifero
 et in fumali euaporatōe diffusa a corpe odorifero. sed
 iste odor q; ē in fumali euaporatōe ē cātus ab odore eri-
 stente in corpe odorifero. s; idē nō causat sēpū. Et qz
 bus p; solui alia qstio q; qri p; vtz odor sit fumal euap-
 oratio. Dm q; nō qd sic p; qz fumalis euaporatio
 est corpus resolutū a corpe odorifero ad modū fumi qd
 de p;nto sube. exis imediatū subiectū ip^o odoris reall.
 id ē accepti fm eē reale. s; odor ē q; rāā de tertia specie
 q; rāā. q; i talifumali euaporatōe subiectat. Et si ar-
 guat odor z fumal euaporatio sp; ad inuicē p;ungūt. q;
 sūt idē Dm q; duplex ē y dēp;tras nūerāl. s. eēntial
 et accūtal. nō s; sūt idē nūero accūtal. nō tū eēntial i s;
 mo distinguit p;ntalr. vt dēm ē. Et sile ē de hoie z r;
 sūilt. q; s; sūt idē numero accūtal nō tū essential.

Uñ z dubiū videt si oia qdē q; sub odore fi-
 unt silt; odorēt. Nō āt respirās odorat nō respi-
 rans autē sed expirās. aut retinens spirītū nō
 odorat neq; a longe neq; a ppe neq; si in nasū
 intus apponat. z hoc qdem in ipō positū q; sen-
 titur. insensibile esse oibus cōe ē s; sine respira-
 tione nō sentire p;riū ē boim. Manifestū āt ē
 tētātib;. Quare sanguinē nō hñtia qm nō respi-
 rā; altez vtiq; quēdā sūū hñt p;ter eos q; dā s;
 b iij

Uñ p;ter Arist. circa p;dicta mouet vnā dubitā-
 tionē q; stat in hoc. Vtz oia odorātia silt; odorēt. sic
 s; q; habeāt vnū s; s; odoris fm spēm. Et p;mo arguit
 q; nō sit vn^o olfact^o i oib; odorātib;. z h; sic. qz aliq; aial-
 lia odorāt p; respiratōes sicut aialia hñtia calidū sang-
 uinē. vt hō. qz illa nō odorāt nisi a longe. qz si odorabile
 ponat sup olfactū nō odorāt. Alia sūt aialia nō hñtia cal-
 dū sanguinē vt aialia aq;rica z illa nō odorāt p; respiratō-
 nē. s; abiq; respiratōe. q; videt q; nō sit vn^o olfact^o i om-
 nib; aialibus.

S; impossibile ē si qdē odore sentiūt Odoza-
 bilis em s; s; z mali odoramētū z hōi odora-
 mētū olfact^o ē. Ampli^o āt z corūpi videt a for-
 tib; odorib; ex q; hō corūpit. vt sulphur et
 hmōi. Olfactū qdē igit; habere necessariū est
 sed nō respirātia.

Uñ pbat duab; rōib; q; olfact^o sit vn^o s; s; s; spe-
 ciem in oib; aialib; odorātib; siue olfactū hñtib;. qz p; s;
 ma stat in h; sensus distinguit penes obiecta. s; idē ob-
 iectū in respirātib; z nō respirātib;. qz odor ab vtriq;
 p;cipit. q; ē eadē potētia fm spēm. Sed a rō stat in h;. q;
 ille potētie sūt vn^o spēi q; hñt eadē corruptiua. s; olfa-
 ctus tā in respirātib; q; nō respirātib; h; eadē corrupti-
 ua. qz vtrōiq; corūpit olfactus a fortib; odorib;. s;
 cut ē odor sulphureus q; corūpit organū tā in respirā-
 tib; q; nō respirātib;. Sicut p; qz diuerse res hñt di-
 uersa p;rraria. s; ergo idē p;rratū olfactū respirantiū
 et nō respirantiū. q; etiā sensus est idem fm speciem.

Videt aut; hoib; differre hoc p;ntū ad ea q;
 alioz aialū. sicut oculi ad ea q; duoz oculo; s;
 Hec qdē em hñt fragma z sicut velamē palpe-
 bras q; aliq; nō nouēs neq; retrahēs nō vi-
 det. fortia āt ocul' nihil hmōi hñt. sed mox vi-
 dent q; sūt in lucido. sic igit; z odoratū aliū qdē
 sine opculo ē. sicut ocul' alijs vto aerē recipiē-
 tib; habere coopimentū. qd respirātib; discoo-
 perit; ampliatis venis z poris. z p; hoc respirā-
 tia nō odorāt in aq. necāriū em ē odore pati re-
 spirātia. hoc āt facere in humido impossibile.

Hic soluit questionem prius morā dicēs. q; olfact^o
 est vnus speciei tam in respirantib; aialibus q; in nō re-
 spirantib;. Et hoc pbat sic. q; sicut se habet visus i ha-
 tentib; duos oculos z molles. ita se habet olfactus in
 animalib; respirantib; z non respirantib;. sed visus i ha-
 tentibus duos oculos z molles est vn^o spēi. ergo etiā
 olfactus in animalibus respirantibus z non respiran-
 tibus. Sicut patet. quia sicut animalia habentia mol-
 les oculos habēt palpebras sup oculos quibus nō re-
 motis nō fit visio. sicut in homine z in alijs aialibus
 p;ccris. sic etiā aialia q; olfactū p; respiratōem hñt coop-
 ulū sup organū respiratōis q; nō remoto nō fit respirā-
 b iij

Monet Dubi-
 tationes;

Solut

Questiones

Et nec actus olfaciendi. sed illa q̄ nō h̄nt coopculū sup organū respiratōnis etiā respirāt absq; remotiōne coopculi. sicut p̄ cult. 7 p̄ p̄ns etiā absq; remotiōne coopculi olfaciūt. sicut q̄ h̄ns fortes oculos statim vider ea q̄ sunt in lucis do absq; ablatōne coopculi. sic sicut aialia coopcula non h̄ntia sup organū olfact⁹ statim odorāt p̄sente odorabili

¶ Arguit diuersa p̄ditio forme arguit diuersitatem sp̄ci in forma. sed est alia p̄ditio olfact⁹ in respiratib⁹ et in nō respiratib⁹. q̄ etiā i illis olfact⁹ erit diuersa sp̄z. **¶** Dm̄ ad maiore q̄ duplex ē cōditio forme. q̄dā est q̄ orit ex ip̄a forma s̄m se accepta. 7 talis est diuersa arguit distinctōem in forma. Alia ē cōditio forme orta ex pre subiecti. 7 illa nō arguit diuersitatem forme. q̄ si sic tūc albedo in hoīe p̄fecte albo 7 nō p̄fecte albo essent diuersa sp̄z. p̄ hoc q̄ d̄ q̄ ista diuersitas in olfactu tenet se ex pre organi q̄d est. p̄mū subiectū pōne. sp̄s at potētie sumit p̄ p̄tōem ad ip̄m obiectū. s̄z materialis siue modalis distinctio olfact⁹ sumit ex pre subiecti. Ex q̄bus p̄t sumi q̄ manifeste Aresto. h̄ int̄dit oēs pōnas in diuersis aialib⁹ eē eiusdē sp̄ci. vt visus in homie 7 in piscib⁹. q̄ habēt duos oculos. Sicut auditus olfactus gustus 7 tactus in diuersis aialib⁹ sunt eiusdē speciei. sicut prius dictum est p̄pter ydēp̄tate obiecti.

Est at odor siccus sicut humor humidus. Odo ratiū aut sensitiū potentia h̄mōi est.

¶ Nec determinat de instrumento siue de organo olfactus. **¶** Et vult q̄ organū d̄z eē siccū in potētia. 7 hoc p̄bat sic in potētijs passius organū d̄z esse tale in potētia q̄le ē obiectū in actu. q̄ obiectū agit in potētia. 7 q̄ potētia fit siccū obiecto. sicut patiens agēt. sed odor cū generet ex q̄dā fumo in actu calido 7 siccū est siccus in actu. q̄ etiā organū d̄z esse tale in pōna. s̄z calidū 7 siccū cū q̄le ē ip̄m obiectus in actu. **¶** Est tñ circa textū p̄sides randū sicut d̄m̄ est q̄ organū olfact⁹ p̄pter p̄p̄tatez ad cerebrū est actu humidū 7 tñ in pōna siccū. 7 fit in actu siccū p̄ hoc q̄ odor actu immutat ip̄m.

¶ Instabile at ē quoddā tāgibile. 7 hec ē cā q̄ re nō fit sensibile p̄ mediū extraneū corpus. **¶** Neq; em̄ tact⁹ 7 corp⁹ i q̄ ē h̄uor. q̄d ē gustabile i h̄uido sic in materia hoc at q̄dā tāgibile.

¶ Postq̄ Aresto. determinauit de visibili audibili 7 olfactibili. h̄ p̄nter vult determinare de gustabili. **¶** Et rō ordinis q̄re gust⁹ p̄cedit tactū ē duplex rō. Prima ē q̄a gustus p̄rie dicit⁹ inuenit in p̄fectiorib⁹ aialib⁹ q̄ tact⁹ habz em̄ oīe aial tactū. sed p̄fectiora aialia solū habēt gustū. p̄rie dicit⁹. de q̄ infra dicit⁹. **¶** Secūda rō ē. quia gustus est sensus min⁹ materialis q̄ sensus tact⁹. q̄ tāgibile immutat tactū quoddāmo sicut ē in ip̄o subiecto tāgibili nō aut gust⁹ immutat sic a gustabili. **¶** Primo q̄ determinat de gustabili in cōi siue de sapore. sc̄do de speciebus ei⁹. ibi (Sp̄s aut) Circa p̄mū duo facit. p̄mo in q̄rit an gustabile p̄cipiat p̄ mediū. sc̄do ostēdit q̄d p̄cipit p̄ gustū. 7 deinde de organo ei⁹. **¶** Circa p̄mū int̄dit dicere q̄ gustabile s̄z sapor nō p̄cipit p̄ mediū extraneū. sicut alia sensibilia. de q̄bus d̄m̄ est. q̄uis b̄n per mediū intraneū. **¶** Circa q̄d sciendū q̄ mediū extraneū est q̄d est separātū ab aiali 7 nō ē ps aialis. sicut aer 7 aqua. **¶** Et p̄ tale mediū diffundit color son⁹ 7 odor

secūdi de Anima

Sed mediū intraneū est q̄d est p̄iunctū aiali 7 est pars aialis sicut superior caro ip̄ius lingue vocat mediū intraneū in gustu. q̄ est cōiunctū organo gust⁹. s̄z inferiorē carni ip̄ius lingue q̄ est organū gust⁹. **¶** Probat q̄ Aref. q̄d d̄m̄ est s̄z q̄ gustabile nō p̄cipit p̄ mediū extraneū. **¶** Et hoc sic. q̄ gustus ē quiddā tact⁹. sed tact⁹ nō p̄cipit suū obiectū p̄ mediū extraneū. q̄ nec gustus. **¶** Vinor ē manifestat. q̄ oz tactū iungi tāgibili. **¶** Maior p̄bat. q̄a gustabile est quoddā tāgibile. q̄ gust⁹ ē q̄dā tactus. **¶** Tenet p̄na. q̄ distinctio potētiarū sumit ex obiectis. **¶** P̄ns p̄bat in textu. q̄ sicut humidū ē tāgibile cum sit vna de quatuor q̄litarib⁹ p̄mis sic etiā h̄uidū ē gustabile.

¶ Tñ 7 si in aqua essemus sentirem⁹ vtq; ap̄positū dulce. **¶** Nō aut esset tñ nobis sensus p̄ mediū. sed in eo q̄d misceat h̄uido. sicut in potu. color at n̄ sic videt i eo q̄d misceat. neq; d̄ fluxu rōib⁹ vt q̄dē igit mediū nihil ē. vt at color visibile sic gustabile humor est.

¶ Nec excludit tactū q̄stionē q̄ posset fieri circa p̄dicta. q̄ posset aliq; dicere q̄ pisces existētes in aqua p̄cipiunt sapore p̄ aquā. sed aqua est mediū extraneū. q̄ sapor etiā p̄ mediū extraneū p̄cipit. **¶** Rūder Aresto. q̄ tal receptio saporis nō fit p̄ aquā sicut p̄ mediū. s̄z p̄tingit q̄ sapor realiter misceat cū aqua. sicut quandoq; in potu p̄tingit. vñ sicut sapidus pot⁹ realiter cōiungit lingue et p̄t p̄cipi. sic etiā p̄tingit q̄n sapor p̄iungit aque. que p̄t sc̄es p̄cipiūt. sic aut nō ē de visu 7 de alijs sensib⁹. q̄ visibile nō cōiungit realr medio sed solū sp̄ualiter.

¶ Arguit. gustus 7 tactus sunt sensus specificē distincti. q̄ vn⁹ nō p̄t de alio p̄dicari. **¶** P̄ns p̄bat. q̄ alis nō eēne q̄nq; sensus exteriores. **¶** Dm̄ q̄ gust⁹ accipit duplr. **¶** Vno q̄m q̄ est sensus discreti⁹ alimēti. fm̄ q̄ alimēti ē calidū. frigidū. humidū. vt siccū. 7 sic gust⁹ est realr tact⁹. q̄ sic habēt eadē obiecta. **¶** Et sic d̄t Aref. in fine hui⁹ textū. 7 in p̄ncipio de sensu 7 sensato. q̄ oīe aiali inest gust⁹ sicut 7 tact⁹. **¶** Alio mō accipit gust⁹ p̄ p̄rie fm̄ q̄ est discreti⁹ alimēti fm̄ q̄ tale alimentus ē saporosus. 7 sic adhuc gustus p̄t capi triplr. s̄z rōe organi. rōne mediij 7 rōe obiecti. **¶** Si aut capiat p̄mo mō tūc itez gustus ē quiddā tact⁹. q̄ tact⁹ ē expansus per totū corp⁹ 7 gust⁹ est solū in lingua. h̄z q̄ gust⁹ quā dā p̄tem tact⁹. s̄z linguā rōne organi. **¶** Si aut capiat rōne mediij immutat tūc itez gust⁹ ē quiddā tactus. q̄ vt r̄ q̄ sensus habet mediū intraneū. **¶** Sed si capiat rōne obiecti est distinguendū. q̄ vel accipit sapor rōne sūfū damenti. 7 sic iterū gust⁹ ē tact⁹. q̄ gustabile ē tāgibile. fundat em̄ sapor in h̄uido q̄d ē q̄litas tāgibilis. 7 sic loquit Aresto. in textu. **¶** Alio mō accipit obiectū fm̄ suā. p̄riam sp̄m. 7 sic simplr est aliud gustabile 7 tāgibile. quia tāgibilia sunt quatuor qualitates p̄me. et alie qualitates tāgibiles ex ipsis causare. de quibus dicitur in secundo de generatione. **¶** Et quia gustabile est sapor qui manifeste distinguitur a qualitatibus tāgibilibus. sic sequit q̄ sunt diuersi sensus simpliciter.

¶ Arguit. sensibile positum supra sensum non facit sensationem. ergo nō potest sapor percipi nisi per mediū. **¶** Dicendū q̄ est duplex medium. s̄z extraneū et per tale medium sapor nō p̄cipitur. quia necesse est corpus sapidum coniungi lingue. **¶** Aliud est mediū i

tranēū. 2 per tale mediū etiam fit sensatio' in gustu.
 Circa qđ sciēdū q̄ in lingua est duplex pars. vna sit
 perior que est porosa habēs in se humidū qđdam salis
 uale. Alia est pars infra supiorē prem. 2 illa est pars or
 gami in quo subiecta est potentia gustatiua. sicut expimen
 tū habem' in lingua bouis bullita. q: superior pars vt
 sit apra comestioni deponit se3 pellis. 3 ista ps superior ē
 mediū intranēū. sapor ergo imutat pmo tale mediū. et
 hoc mediū immutat vterius ipam potentiam 2 sic nō
 ponit sensibile realiter supra sensum. sed supra mediū.
 ¶ Arguit. mediū d3 esse separātū a potentia. sed istud
 mediū non est separātū ab organo siue potētia. ergo nō ē
 mediū Dicendū q̄ duplex est separatio. quedam est
 pars locale distantiā. 2 sic mediū in olfactu visu 2 audis
 su est separātū ab organo non autem in gustu 2 tactu.
 Alia est separatio per realem distinctionē. 2 sic mediū
 in gustu etiam est separātū ab organo. quia vna pars
 realiter est distincta ab alia. sicut illa ps que est medius
 est alia ab illa pte q̄ organū. 2 sic ibi ē realis distinctō
 ¶ Arguit. videt q̄ collum sic organum gustus. ergo
 non lingua. Nis pbat auctoritate epicuroꝝ q̄ appetes
 bant colla sicut grues Dm q̄ in collo nullo modo
 percipitur gustus alicui' alimenti. sed solum in lingua. ē
 tamē in collo quidam delectabilis tactus causatus ex
 cōiunctione nutrimenti delectabilis ad pres que sunt
 in collo. Et sic etiā dicit Aristot. tercio ethicorū. q̄ tem
 perantia est circa gustum. accipit em̄ tunc gustus vt ē
 quidam tactus vt dictum est.

Nihil at̄ facit humoris fsum sine humidita
 te. s3 bz actu aut potētia hūiditate vt saluz. be
 ne em̄ liqđū ipm est 2 liquefactiū lingue.

Postq̄ Aristot. determinat de cōditōne ipius pos
 sentie gustus Hic p̄ter oñdit quid requirat ex pte ob
 iecti. s3 gustabilis. Et vult q̄ ex parte obiecti requiri
 tur ad hoc q̄ se diffundat in potentiam q̄ gustabile sit
 humidū actu vel potentia Et hoc sic pbat. q̄ sicue se ha
 bet lumē ad videndū. ita humidū ad gustandū. sed lū
 mē requirit ad videndū. 3 requirit humidū ad gustandū.
 Lū? rō ē. q̄ p humidū (qđ ē in gustabili) ipse sapor cō
 iungit humido saluati. qđ ē in medio. 2 sic p humidum
 saluiale defertur sapor ad gustum sicut per lumen i me
 dio defertur color in visum.

Sicut at̄ visus visibilis ē 2 inuisibil' tenebra
 at̄ inuisibil' ē. indicat at̄ 2 ipam visus. Adhuc
 at̄ 2 valde splēdidi ē etem̄ hoc inuisibile ē alio
 at̄ mō a tenebra. Sicut at̄ 2 audit' soniq; 2 silē
 tū. quoz aliō audibile. aliud nō audibile 2 ma
 gni soni sicut visus ē splēdidi. Sicut em̄ pu
 son' inaudibilis quodamō. sic 2 magn' 2 vio
 len' Inuisibile at̄ aliud qđ ē oino dicat. sicut 2
 i alijs ipossibile. aliō at̄ quīs aprū natū nō bz
 aut prauē. sicut qđ sine pedib; est 2 sine gressu
 dicat. Sic at̄ gust' gustabil' ē 2 nō gustabilis

Hoc at̄ ē puū aut prauū hūs humorē aut coz/
 ruptiuū gust' Videt at̄ pncipiū eē potabile e
 nō potabile. Gust' em̄ qđā ambo. s3 hoc qđez
 vt prauū 2 corruptū gust'. illud aut̄ fm natu
 ram Est aut̄ cōe tact' et gustus potabile

Hic consequenter Aristot. ostendit quid percipiatur
 per ipsum gustum. Et intendit dicere q̄ sicut visus est
 ipsius visibilis 2 inuisibilis. ita gustus est ipsius gustas
 bilis 2 ingustabilis. Inuisibile enim capitur dupliciter.
 vno modo aliquid dicitur inuisibile per excessum. quia
 excedit proportōnem organi visus quo modo lumen so
 lis dicitur inuisibile. Alio modo dicitur aliquid inuisi
 bile per defectum visibilitatis sicut tenebre dicuntur in
 uisibiles. quia non possunt mouere visum. Similiter au
 tem est de audibili 2 non audibili. quia aliquid est nō au
 dibile. quia corruptum auditum sicut magnus son' Ali
 ud est non audibile quia deficit a mouendo auditum sicut
 paruus sonus. 2 istis duobus modis inuisibile capi
 tur prauatiue. Potest etiam inuisibile capi negatiue. et
 sic dicitur inuisibile quod nullo modo potest videri sicut
 deus et substantie separe. Similiter dicitur ingessibile.
 vno mō quod nullo modo potest ambulare. Alio mō di
 cit' pur idem est quod difficulter potens ambulare. Et
 hec applicādo ad ppositū dicit Aristot. q̄ gustus est gusta
 bilis 2 ingustabilis. Et dicitur ingustabile dupliciter. vno
 modo p̄trarie. Alio modo p̄tratiue. Contrarie dicitur
 ingustabile dupliciter. s3 quod habet prauum gustum
 vt quod est corruptiuum gustus. Pratiue dicit' ingu
 stabile quod habet puum gustum

¶ Arguit. nulla potentia extendit se vltra suum ob
 iectū. sed gustabile est p̄tratiue obiectū gustus. ergo gust'
 nō extendit se ad nō gustabile Dm q̄ ingustabile capi
 tur duplr. vno mō negatiue 2 sic dicit' ingustabile quod
 nullo mō p̄t gustari 2 sic ingustabile nō p̄tinet sub obiecto
 cto gust'. neq; etiā p̄ gustū cognoscitur 2 sic lapis potest
 dici ingustabilis Alio mō dicitur ingustabile pratiue vt
 contrarie quia s3 habet prauum vt paruum gustum et
 sic etiā ingustabile p̄tinet sub obiecto ipi' gust' 2 p̄ gno
 scit' p̄ gustū Sicut d3 ē de inuisibili iaudibili 2 iodorabili

Quoniam autem humidum quidem est gu
 stabile. nec ē sensitium ipsius neq; humi/
 dū eē actu. neq; ipossibile fieri humidū. patit
 em̄ aliquid gust' a gustabili fm q̄ gustabile ē
 Necessarium est ergo humectatuz fore quod
 possibile humectari saluati. nō humidū autēz
 gustatiū sensitium. Signum aut̄ neq; sicca
 existentē linguā sentire. neq; multū humidam
 hic em̄ tact' fit primi buidi. sicut cū aliq; (q̄
 añ gustauit forte humorē) gustet alterū. 2 vt la
 boratib; amara oīa vident'. ppter id qđ lingua
 plena hmoi humiditate sentit

Postq̄ Aresto. determinat de potentia 2 obiecto gustus. hic p̄ter determinat de organo gustus. Et vult q̄ organū gustus nō debz eē humidū 2 saporosus in actu nec etiā debet eē dispositū ita q̄ impossibile sit ip̄m huius mectari. Rō primi est. q̄ si esset organum actuallr huius midū humiditate saporosa. tūc ille sapor int̄ ext̄is phibet ret extraneū 2 sic nō possz recipi aliq̄s ali⁹ sapor in gustū Rō scđi est. q̄ sensus est p̄tus passiva. opz ḡ sensus esse talē in potentia q̄le est obiectū in actu. cū ḡ obiectū sit actu saporosum opz organū eē tale in potentia. Et h̄ manifestat Aresto. p̄ signū. q̄ nō p̄tingit illū bñ gustare q̄ habz linguam nimis sicca q̄ illa nō est facit humectabilis sapore. nec p̄tingit illū bñ sapere q̄ habz linguā nimis huius midā 2 iō laborantibz id est infirm̄ artibus oīa apparene amara. q̄ habent linguam plenā tali humiditate. scz saporosa. id est humiditate amara

Arguit lingua est sp̄ actuallr humida. ḡ sequit̄ organū gust⁹ erit sp̄ actuallr humidū. **Obz** q̄ est dupl̄r humiditas. scz nō saporosa 2 tali humiditate lingua est sp̄ humida. q̄ opz humiditate saporosaz p̄iugi tali huius do vt sic facit sensatio saporz 2 sic salua sup̄ linguā est sp̄ humida in gustu bñ disposito. Aliud est humidū saporosum. 2 tali humore nō debz eē organū huius nisi in gustu male disposito sicut in gustu laborantiū. i. infirmantiū

Species aut̄ humorz sicut in coloribz sim/plices q̄dē p̄trarie sunt. sic dulce 2 amarū. Habite at̄ sunt cū hac q̄dē pigue. cū illa p̄o saluz. media at̄ hoz acre 2 austez. 2 pōticū 2 acutū ferem̄ he vident̄ eē hūozū drē Quare gustatm̄ p̄ponā h̄mōi. gustabile aut̄ ē factm̄ actu hui⁹

Consequēter determinat Aresto. de sp̄ibz saporoz. Et vult q̄ sp̄es saporz debēt sumi sicut sp̄es colorz. q̄ sicut ex tremi colores s̄z p̄rii 2 simplices sic q̄ n̄ causant̄ ex medijs coloribz s̄z medijs ex ipsis. sic etiā est de saporibus q̄ extremi saporoz sunt p̄rii. 2 etiā simplices sic q̄ non causantur ex medijs sed medijs ex ipsis. Sūt ḡ extremi saporoz dulce 2 amarū. medijs aut̄ saporz 2 pinguis. salus acer austerus pōticus 2 acutus. 2 p̄ter stipitic⁹ sub pōtico s̄z ḡ septē sp̄es saporis. Et h̄nt istū ordinē dulcis sapor qui causat̄ ex humido bñ digesto est p̄m⁹. deinde ē pinguis q̄ catur ex humido nō bñ digesto. Deinde ē acetosus s̄z sapor acutus ē medius q̄ hz tres p̄cedētes 2 tres sequētes dem̄ sequit̄ pōtic⁹ 2 stipitic⁹. dem̄ salus. 2 ultimo amar⁹. Et dicūt̄ extremi simplices nō ex eo q̄ nō cānt̄ ex mixtione aliq̄. p̄mmo cānt̄ ex mixtione calidi 2 frigidū. s̄z dicunt̄ simplices q̄ nō cānt̄ ex alijs saporibz. hoc tñ venie medijs saporibz q̄ cānt̄ ex extrems nō fm̄ se s̄z fm̄ eoz cās cā em̄ saporz dulcis ē huius 2 cā amari saporz ē siccū medijs ḡ saporoz cānt̄ ex humido 2 sicco. 2 sic dñr cānt̄ ex extrems q̄ sūt ex cāis extremoz saporz. Concludit ḡ Ares in fine q̄ organū gust⁹ ē tale in potentia q̄le ē ip̄m obiectū i actu

De tāgibili aut̄ et tactu eadēratio. Si em̄ tactus nō est vni⁹ sensus s̄z plures necariū 2 tāgibilia sensibilia plura esse

Postq̄ Aresto. determinat de quoz s̄z exterioribz

bus 2 eoz sensibilibz. h̄ p̄ter determinat de tactu 2 tāgibili. Et rō ē. q̄ tact⁹ ē vni⁹ sp̄ialis inter om̄es alios sensus. q̄ quodā mō recipit suū obiectū eodē mō q̄ in materia. Item tactus est in oibus p̄tibus aialis. aut̄ sensus sunt p̄ncipaliter in cerebro. sicut ergo cerebrum est dignius alijs p̄tibus aialis ita etiā alijs sensus sunt digniores tactu.

Arguit. tact⁹ ē fundamētū oim̄ flūū. s̄z fundamētū ē pus fundato. ḡ rē. **Obz** q̄ dupl̄r sumit̄ ordo in aliq̄b. Vno⁹ fm̄ viā gn̄atōis. 2 sic inspectioz sūt p̄p̄oza. 2 s̄z fundamētū p̄cedit suū fundatū. 2 illo mō tactus p̄cedit alios sensus. sicut pbat argumētū. Alio⁹ sumit̄ ordo aliq̄ fm̄ viā p̄fectōis. 2 sic alijs sensus sūt p̄p̄oza. q̄ visus est p̄fectior auditu. 2 audit⁹ olfactu 2c.

Arguit. tact⁹ ē in nob̄ certissim⁹ 2 p̄fectissim⁹. ḡ erit p̄t alijs flūibz. S̄z pbat in caplo de odore. **Di** cendū q̄ tactus i hoīe p̄ dupl̄r p̄pari. vno⁹ ad tactū i alijs aialibz. 2 sic tact⁹ in hoīe ē certissim⁹. q̄ h̄ hz meliorē p̄plexionē q̄ aliq̄ alijs aial. s̄z in bonitate p̄plexionis fundat̄ bonitas tact⁹. sicut pus dcm̄ ē. Alio⁹ p̄parat̄ tact⁹ in hoīe ad alios flūos. 2 sic ē flm̄ q̄ visus ē p̄fectior cū corrigat tactū. Aresto. ḡ determinat de tactu et tāgibili. 2 q̄ possz aliq̄s arguere q̄ pus erit determinandū de tāgibili q̄ de tactu. iō Aresto. p̄mittit q̄ q̄ rē ad illa de q̄b̄ ē inq̄rēdū nō refert an̄ determinet̄ pus de tāgibili q̄ de tactu. q̄ si tāgibilia s̄z p̄ta necē ē p̄les tactus eē. 2 ē s̄z s̄z p̄les tact⁹ etiā necē ē p̄ta tāgibilia eē.

Habz at̄ dubitatōez vtz p̄les sint aut vni⁹ et q̄d ē flm̄ tāgibile vtz caro 2 i alijs p̄portōnale aut n̄. s̄z h̄ q̄dē ē mediū. p̄mū at̄ flm̄ alijs q̄dē ē int̄. Dis etenim flus vni⁹ p̄trarietas esse videt̄. vt vis⁹ albi 2 nigri audit⁹ grauis 2 acuti gust⁹ amari 2 dulcis. In tangibili at̄ mlt̄i sunt p̄trarietates. calidū frigidū humidū siccū durum molle. et alioz quecunq̄ sunt h̄mōi.

Nic remouet duas dubitatōes q̄ p̄ma ē. **Arg.** tact⁹ sit vni⁹ flus v̄ p̄les. Scđa ē. vtz organū ip̄⁹ tact⁹ sit caro exterior v̄ aliq̄d p̄portionabile carni sicut ē i nō habentibz carne. Aut organū tact⁹ sit aliq̄d positū infra sup̄iore carnē. Primo ergo p̄cedit ad p̄mā dubitationē. Et arguit p̄mo q̄ tactus nō sit vni⁹ sed plures. Et hoc sic pbat. q̄ oīs sensus ē vni⁹ p̄trarietatis quo ad suū sensibile. sicut visus ē albi 2 nigri audit⁹ grauis et acuti. 2 gust⁹ amari 2 dulcis. s̄z in tangibili sūt multe p̄trarietates. scz calidū. frigidū. humidū. siccū. durum. molle. 2 alie p̄trarietates q̄ ponūt̄ in scđo de gn̄atōe vbi ponunt̄ septē p̄trarietates in q̄litate tangibilia.

Habz at̄ solutōez quādā ad hāc dubitatōez 2 q̄ in alijs flūibz sūt p̄trarietates p̄les vt i voce nō solū acumē 2 grauitas s̄z 2 magnitudo 2 paruitas 2 leuitas 2 aspitas vocis 2 silia alia. Sunt aut̄ et circa colorē drē h̄mōi alie.

[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible]

Hic ponit solutioem ad pcedes argumētū quā solu-
tionē postea reprobat. et iō est solutio apparēs Et ppter
hoc dicitur in textu. qd ista p dicitur rō hz quādā id ē apparen-
tem solutioem Et stat solutio in hoc. alij sensus (q vera
ceter et simpliciter sunt vnus sensus) hnt multas ptra-
rietates in suis obiectis. et tñ ex hoc nō impedit vnitas
sensus. q nec multe cōtrarietates in obiecto tact^o impe-
diūt vnitate s^us tact^o. An s p3 in visu vbi sunt album
nigrū pulch^r turpe tenebre et lumē. et sic de alijs. Et de
sono vbi sūt acutū graue paruū magnū asperū et leue.

Sed qd sit vnū subiectū sicut auditui son^o
sic tactui non est manifestum.

Hic excludit solutioem nūc datā. Et vult qd nō est
sile de sensu tact^o et de alijs sensib^o. qz quis in obiectis
alioz sensuū p^rineant multe p^rarietates tñ s^us reducti-
biles ad vnū cōe s^ubiectū id ē gen^o qd p^rinet sub se vnā
p^rincipale p^rarietate ad quā alie p^rarietates reducunt.
Exempli grā. in visu p^rinent albū nigrū. tenebre et lumē
et lumē videt sub rōe albi. et tenebre sub rōe nigri Et iā
est vnū cōe gen^o scz color sub qō alia p^rinent. et ad qd
alia reducūt. s^z sic nō est de tactu. qz obiecta tact^o non
sunt reducibilia ad vnū cōe gen^o qd sub se p^rineat tñ
vnā p^rincipale p^rarietate. qz tūc p^rarietates. scz calidū
et humidū. frigidū et siccū nō sunt ad inuicē reducibiles
et ideo sensus tactus est duo sensus.

Arguit. sensibilia oim sensuū p^rinet eē i vno subcō. q
male dicit qd qnqz p^rinet eē i vno subiecto. et qnqz nō. qz oēs
q^ritates s^usbiles p^rinet eē i hoīe. Odm qd subiectū p^r ca-
pi dupl^r. vno p^r s^ubiecto ihesiois qd ē suba. et sic oim s^us
bilū p^r eē vnū subcō. Alio^o accipit subiectū p^r gñelo-
gico i h s^z qd sicut gen^o logico ē i poñā ad mltas dīas
specificas ita s^ubiectū ihesiois ē i poñā ad mltas accēta
et iō s^ubiectū p^r eē capi p^r gñe logico vt dēs et sic accipit h

Ar. vtz tact^o sit vn^o s^us vt p^res. Odm qd tact^o
p^r capi dupl^r. vno^o matiali s^z fm organū i q fundat. et
sic tact^o ē vn^o sensus. Lm^o rō ē. qz organū tact^o ē p^ro-
p^rū ex medietate q^ritarū tāgibiliū sicut infra parebit q
medietas p^rurgit ex mixtōe q^ruoz elemētoz. cū q^rlibz
ps aialis hz i se mixtōes q^ruoz elemētoz. q^rlibz ps hz
in se tactū oim q^ritarū tāgibiliū. vt maifeste p3. et sic nō
est in vna p^rte aialis tact^o frigidū et calidū et i alia hūidi et
siccū. Et sic p3 qd nō distinguūt s^z organa. i. matiali. Ali-
o^o accipit tact^o formali s^z fm suā p^rapz dīam q^r sumit
p^r p^rapoz ad obiecta. et sic s^z duo s^us tact^o. vn^o cali-
di et frigidū. ali^o hūidi et siccū. Lm^o rō ē. qz qñcūqz sunt
obiecta alie s^us nō reducibilia ad vnū gen^o qd hz sub
se vnā p^rincipale p^rarietate tūc nō ē vn^o s^us s^z p^res. sed
obiecta i tactu nō s^us reducibilia ad vnū gen^o qd hz sub
se tñ vnā p^rincipale p^rarietate. qz in obiecto tact^o p^rinent
due p^rarietates nullo^o ad inuicē reducibiles scz calidū
et frigidū. humidū et siccū. et ideo ponunt formali duo
tactus. scz vnus calidi et frigidū. alius humidū et siccū

Arguit. oēs p^rarietates exites in obiecto tact^o red-
ducūt ad vnū gen^o s^z tāgibile. s^z sensus tact^o erit vn^o
sensus formali sicut alij sensus. Odm qd ad vnitatez
sensus requir^o qd oēs p^rarietates sub obiecto p^rete red-
cant ad vnū cōe gen^o qd est p^r se obiectū ill^o s^us sic qd
adeq^re respiciat illū s^us sicut ē de colore et visu de so-
no et auditu s^z sic nō ē de tāgibili. qz tāgibile etiā se ex-
tendit ad tāgibile cōe et p^r accidēs. de quibz manifestus
est qd nō p^rinetur p^r se p^rie sub obiecto tactus

Arguit tūc ad minus reducūt obiecta s^us tactus
ad hoc genus quod est tangibile per se p^rium. qz h^o ē ad
eōtū obiectum ipi^o s^us tactus. Odm ē dupl^r. p^rmo
qd nō ē aliqd vnū nomē ipoiū ad qd p^rinet reducti oia tāg-
bilia sicut in alijs s^us ē vnū nomē gñicū ipoiū sub q^r p^ris-
nent oia respiciētia talē potētia p^r se. Secdo ē odm et me-
lius qd etiā si habere vnū nomē genericū p^rprehēdēs sub-
se oia p^ria tangibilia ad huc nō pōt tact^o eē vnus s^us
qz nō solū requir^o vnitas noīs fm genus. s^z p^r p^ret h^o requir^o
qd tale gen^o p^rineat sub se solū vnā p^rarietate p^rincipale ad
quā alie p^rarietates sunt reducibiles. Et h^o p^rter ordinē
potētiay qz qdā poñe vt poñe naturales sunt vn^o p^ris
p^rarietatis vt puta ignis ē calid^o sic qd nō p^r se dicit ad al-
am p^rte p^rarietatis extēdere. Alie sunt poñe q^r sunt totius
p^rarietatis s^z nō sunt plū p^rarietati vt poñe s^us extiores
Alie s^z q^r s^z plū p^rarietati vt s^z s^us intiores. Alie ar-
s^z q^r s^z oim p^rarietati vt intellect^o et sic quāto poñe ē digni-
or: tāto ad p^ria se extēdit h^o tāgibile p^r se p^rinz sub se duas
p^rarietates eō p^rincipales et ad inuicē nullo mō reducibiles
q^ruis em oēs q^ritates tāgibiles reducūt ad calidū et frigi-
dū humidū et siccū. vt dicit in scdo de gñatōe. tñ ille due cō-
trarietates non possunt ad inuicē reducti.

Arguit hūidū et siccū reducunt ad calidū et frigidū
sicut p^rarietates reducunt ad inuicē. An s^z p^rbat. qz vnū ē
cā alter^o qz frigidū s^z hūidū et siccū s^z calidū. Dōz qd
iste q^ruoz q^ritates p^rinet dupl^r capi. vno mō qd ad eē cātra-
tis et h^o dupl^r. vno mō fm qd repunt in p^rmis corp^ribz s^z
elemēt^r et sic nō cānt seiuicē. sic em dicit Ar^o. scdo de gñatō-
ne qd iste q^ruoz q^ritates s^z p^rincipia elemētoz sicut q^r vnū
elemētū nō cānt ab alio. sic q^ritates vn^o elemēti nō cānt
ex q^ritaribz alteri^o nec forma vn^o elemēti cānt ex forma
alterius. Alio^o accipiunt s^z qd repunt in q^rbus tā mixt^r et
sic calidū et frigidū p^rinet eē cā siccū et hūidū qz calidū cānt siccū
et frigidū cānt hūidū. s^z istis mōis nō loq^rmur nunc de
istis q^ritaribz. Alio^o accipiunt fm eē imutatiois fm qd
imutāt tactū et sic nullo mō vnū cānt ex alio. sic ar nō p^ris-
git in obiect^r alioz s^us qz lumē et tenebre a visu p^rceptū
tur sub rōe albi et nigri. et sic nō p^r dicit de actu qd hūidū et
siccū p^ricipiant sub rōe calidi et frigidū. Ex quibz omnibus
p^rcludit qd duplex est tact^o formali sumpt^o. vn^o est calidi
et frigidū. alius est humidū et siccū

Arguit. ex h^o seqret qd eēt s^z s^us extiores. qz s^z
duo sensus tact^o. Dōz qd s^us tact^o accept^o fm orga-
nū ē vn^o s^us qz vbi cūqz ē vn^o tact^o ibi etiā ē ali^o vt dēm
ē s^z p^res obiectū s^z duo. qz organū ē nob^o not^o iō p^res
p^res organū noiam^o sensus eē diuersos et nō p^res obie-
cta. Et sicut facit Ar^o. infer^o distinguēs qnqz sensus
extiores distinguūt eos fm organa

Arguit. ex h^o seqret qd eēt tñ q^ruoz s^us qz gust^o
et tact^o s^z in vno organo. Dōz qd q^ruis i eodē organo
sunt gust^o et tact^o sic qd vbi ē gust^o ibi ē tact^o tñ nō p^ruertit
tur qd vbi cūqz ē tact^o qd ibi sit gust^o sic ar ē de duobz tact^o
tibz ex p^rte organū. qz vbi cūqz est tact^o frigidū et calidū. ibi
etiā est tactus humidū et siccū

Utz ar ē s^us tñ aut nō. s^z mox caro. nullū
videt eē signū fieri s^us sicut cū tactu. Et tñ nūc s^us
aliq^s circa carnē extēderit vebemētē facies sicut
s^us mox tactū insinuat et tñ p^rstat qd nō ē h^o s^us
Si ar cū naturale fuerit citi^o vtiqz p^ris s^us

Dicitur Aresto. determinat alia questione pus motam Et vult qd caro exterior non e organum tactus. qd tuc est bile positu supra flum faceret sensatorem sed aliq alia caro interior Et hoc pbat Aresto. soluendo alioz argumta. arguebatur em aliq sic hoc est organu alie sensus ad cuius immutacionem fit sensatio sicut oculi sunt organu visus qd qn oculi imutatur colore tuc fit visio. Sz p imutacione carnis exterioris fit tactio qd caro exterior est organu tactus Rñder Aresto. ad istud argumtu q non valet quia si se dici posset. si aliqs p manu circūponeret quādam pelliculā tuc statim ad imutacionem pellicule fieret tacto. sz tñ manifestu e q pellicula n esset organu tactus

Propter qd talis coloris videtur sic se hñe si cut si circulariter nobis apr? nat? eet aer Ai/ deremur ei vno quoda frire z sonu z odore z colore. z vn? qd e fl? ee audire? z vis? z olfact? Nñc at qm determinatu e p qd sunt mot? manifesta sunt pdicta flirina altera ee i tactu aut hoc qd de nñc manifestuz e Ex aere qd ee em aut aq iposibile e stare aiatu corp? .oz em firmu ee. Re/ siq? at mixtu extra z ex his ee vt vlt? caro z p/ portionale. Quare necariu e z corp? ee qd me diu tactu aptu natu p qd fiat fl? cu sunt plures

Dicitur Aresto. ponit duo ad manifestatōes solutiois p me questionis vbi dictu fuit qd tactus est vn? sensus material? sed sunt duo formal?. Primum e qd si aer (qd e circa nos) fieret nobis p natural? tuc id ee organu sensus visus audire? z olfact? material?. qd aer e mediu in illis sensib? z tñ appareret esse organu z talis flus sentiret p mediu intraneu sicut qd tuc dicerem? qd ee vn? sens? visus audire? z olfact? p vnitate organu. ita etiā e nñc dñz q duo tact? fl? vn? sensus material? Ad dñt tñ Arest. qd pur? aer z pura aqua n pnt ee in nobis. qd iposibile e qd ex puro aere z ex pura aq existeret corp? ai. tñ. cu corpus amiatu debeat esse fixum z firmum q non fit sine terra. Pōt etiā ille text? referri ad solutioes scde qstionis z tuc exponit qd si aer fieret p natural? nob tuc appareret nob qd aer ee organu visus z auditu z tñ est natural? me. tñ. q sic ee i superiori carne q appareret ee organu tact? z tñ e mediu

Demōstrat at qd plēs sint qd ligua tact? Dia em tāgibilia sentit fm eandē ptē et hñore. si q/ dem igit? z alia caro sentiret hñore. videret vn? et idē ee sensus gust? z tact?. nñc aut sunt duo ppter id qd nō cōuertitur

Dubitabit aut aliqs si omne corp? pfunduz

h3. Nec at e terciā magnitudo. qz at corpoz mediu e aliqs corp? n ptingit ipa ad inuicē se tā gere. Humidū at n e sine corpe neqz humectū sz necē aquā ee aut hñe aquā. Que po tangunt ad inuicē i aq. nisi sicca extrema sint necesse est aquā hñe mediu q repleta sint vltima si at hñe rñ iposibile e tāgere aliqd aliud i aq. Eodē at mō e z i aere. Silr em se h3 aer ad ea q sūt i ipo et aq ad ea q sūt in aq later at magis nos. sicut et q sūt i aq aialia. si humectū tāgit humectuz

Postqz Aresto. dixit de vnitate tact? z organu. hñe pñter mōit an in tactu etiā requiratur mediu extraneu? Et arguit q sic. qd necē duo corpa dura se tangere p mediu. sz qñqz fit tact? corpoz diuersoz. duoz. qd pñt ibi esse mediu extraneu. Prīa ps pñz. qd sicut e in aqua ita d3 esse in aere. qd aer e humidior aq qñis hoc lateat nos magis de aere qd de aqua. sed manifestu e si aliqs tangat aliqd p aquā tuc aqua e mediu inter tangens z tactu. Sz idē erit in aere. sed in aere nō e nobis ita manifestu pñt duas cās Prīa e. qd nos sum? pñtue i aere z iō n pñtim? qñ tāgim? aliqs rē p aere. scda cā e qd aer e subtilior aq. z qd e min? pceptibile qd aer mediat qd aq.

Querit. vñz aer sit hñidior aq? Odm q sic. z hoc pñt ex diffinitōe hñidi data in scdo de gñatōe qd. Humidū est qd e facile terminabile termino alieno z male termino pñtio. Sicū est qd e hñi terminabile termino pñtio sz nō alieno. z capis h terminare. put e figurare qñtū ue. Manifestu e at qd humidū facile capit figurā qñtū uā ex vase vel corpe alieno. z iō hñida nō figurant ex se sz ex alio. sicut lapis non recipit figurā ex aliq vase in q ponit. qñis aut ram aer qd aqua terminant termino alieno sz ad figurā alterius pōt tñ aqua qñqz terminant termino pñtis sicut qñ aq fit p gelata. sz hñ nō pñgit i aere

Arguit. humectare est pñtio humidū. sz aer nō humectat pl? qd aq. Sz aer nō est humidior aqua. Odm q humectare est accñtalis pñtio humidū z nō essentia lis. iō nō est incoñueniēs q aqua pñter grossitiē materie plus humectat qd aer. aer em nō humectat nisi cō uerra tur in aquam. humectare em est cō ditio illius humidū qd alteri adheret sz humidū in grossa materia. sic autē nō est de aere. pñter subtilitatem materie. Querit. vñz inter duo corpa se tangētia necē sit esse mediu? Odm q inter duo corpa dura se tāgētia necē esse esse mediu. sed hoc nō est necesse si ambo corpa sint mollia vel si vnū durū z alterū molle. qd tunc corp? molle statim pñgit supficiē corpis duri. sicut pars de ligno posito in aqua. quia aqua immediate tangit supficiem ligni. Ratio pñti est. quia si duo corpa dura i mediate se tangērent vel pmitteret vacuum vñ motus localis fieret subito. sed vñqz istoz est incoñueniēs. Sz illud ex quo sequit. Sequela patet. quia contingit duo corpa dura iuxta se inuicem poni p contractum sicut potest asser pñgi asser. si q asser diuidat p motū localem ab asser. tuc non pñt intrare ita subito sicut diuidat asser ab asser. ergo fuit aer ibi medius vel permittetur vacuum. quia aliquo tempore erit locus sine corpe

Signū est istius. qz si ponat asser latus in aq. z aliqd eos. nel asser leuare equalr fm omnes partes tūc sequit aqua. ad motū asseris. z hoc venit ex eo qz nō p̄ ita subito itra. re aer. sic sequit aq donec possit aer intrare. Siltz p̄tingit in aere z p̄tingeret visibilr si aer eēt visibilis

Arguitur inter duo corpa dura eēt corp⁹ mediū. s. aer tūc sequitur qz aer sculperet lapidē qd est impossibile. Se q̄la p̄bat. qz aer immediate tāgit lapidē. Dōm qz dupl plex est mediū. aliqd est mediū causale qd causat efectum in illo corpe circa quod mediat. sicut aer calefactus calefa cit manū. Aliud est mediū inter duo solū situale. qz s̄z in terponit inter aliq duo corpa. q̄suis nihil est. Et illo mo do aer est mediū in sculptura lapidis. z iō aer nō est causa sculpture lapidis. sicut ferrū vel acuties ferrī

Arguitur p̄tingit lapidē descendere z diuidere terrā. cū ergo in terra nō sit aer. ad ibi nō est mediū int lapidē z terrā. Dōm qz in descēsu lapidis lapis secū aliquā p̄te aeris ducit z talis aer etiā p̄tinet sub terra. cū terra ē diuisa. z iō iter illū lapidē z terrā ē aer medi⁹. nō qz aer ibi p̄us sit. sed qz de nouo aer cū lapide descēdit ad talē locū. Siltz eēt si lapis descēderet p̄ aquam ad terram

Arguitur ad nō est mediū z obiectū. s. ista corpa s̄z aer et aq sunt obiecta. qz h̄nt in se q̄itates tāgibiles. ergo nō sunt media. Dōm qz aer z aq capiunt dupl. vno mō fm in se fm qz s̄z facit mobilia z h̄ntia humiditate. z sic s̄z mediū in tactu corpoz duroz. Alio mō accipiunt put in se h̄nt q̄itates tāgibiles qz s̄z calidū frigidū humidū z siccū et sic s̄z obiecta. h̄nt in se q̄itates qz s̄z obiectū tactus

Arguitur ome mediū d̄z esse denudatū a q̄litate obiecti. s. obiecti. sed aer z aq nō sunt denudata a q̄litate obiecti. q̄ nō sunt mediū. Dōm qz aer z aq accipiunt dupl. vno mō fm in se h̄nt qualitates tāgibiles fm esse tparum z res nullum. z sic sunt mediū in tactu. qz sic nō p̄cipiunt a tactu. vt q̄n aer est tparus. s. tpare calidus z frigid⁹. tūc non p̄cipitur a tactu aialū. Alio mō accipiunt aer z aq fm qz h̄nt istas q̄itates fm esse intesum. z sic s̄z obiecta tactus. et immutat tactū p̄ qualitates. Per hoc dōm est qz mediū in tactu ē denudatū a q̄litate obiecti acceptis fm excellentiā. z hoc sufficit in tactu. qz mediū d̄z eē denudatū a q̄litate obiecti fm illū modū fm quē obiecta p̄cipiunt ab ipsis sensibz. z h̄ p̄cipue in tactu. qz tactus p̄ponit ex q̄litate elemētoz. z sic opz p̄ p̄sūtētia aialis illas q̄itates manere q̄s tactus p̄cipit. Circa qd est sciendū qz p̄mē tator. Auerrois dixit qz mediū in tactu debet eē oino denudatū a q̄litate tāgibilibz. z iō dixit qz illa corpa q̄ locat in aere nō sentiūt qualitates aeris. z illa aialia q̄ natura liter locant in aq nō sentiunt q̄litate aeris. Et ergo si q̄nqz corripant vel alterant h̄ accidit p̄pter admixtionem aliaz q̄litarum exteriorz. Et q̄ sequunt duo incōueniētia. P̄m̄ inū est. qz corpa nō parant in suis locis. qd est p̄ Aristot. q̄rto physicoz. Sedm̄ incōueniētia ē qz aer z aq nō alterat ad inuicē. nisi p̄ admixtionē alie⁹ extranei qd est p̄ p̄m̄. ij de generatōe. q̄ d̄t qz etiā elemēta alterat se si accipiāt fm p̄p̄iam spem. Probauit at̄ p̄mē tator opinione suā sic. qz loc⁹ nō ē p̄ius locato. s. est locatū p̄seruatiū. q̄ locus nō p̄t alterare locatū. Ad qd argumētū sic r̄nder. qz loc⁹ accipit dupl. vno mō fm qualitates actiuas q̄ sunt in loco et sic loc⁹ p̄t esse p̄ius locato. sic p̄z de aere q̄ locas aquā est calid⁹ z aqua ē frigidā. Alio mō accipit locus fm suā p̄tūtem locatūā quā recipit a corpbz celestibz. z sic locus ē p̄seruatiuus locati. z fm illū modū locus est p̄portiona tus locato z nullo modo contrariū.

Utrū igit oim siltz sit sensus. an alioz alie siltz. nūc videt. gust⁹ qdē z tact⁹ in tāgēdo. alij autē a lōge. hoc at̄ nō est. s. durū z molle p̄ alta sen tim⁹. sicut z sonabile z visibile z odorabile. sed. alia qdē a lōge. alia p̄o a p̄pe. p̄p̄ qd latet. qm̄ oia qdē sentim⁹ p̄ mediū. S̄z in his latz. z qdē sic d̄xim⁹ p̄us z si p̄ pellē sentirem⁹ oia tāgi bilia ignorato illo qm̄ p̄hibet. siltz vtiqz habere mus sicut z nūc z in aqua et in aere. putamus. cū nūc ipa tāgere. z nihil esse p̄ mediū

Quia nūc Ar̄. dixit qz q̄nqz etiā in tactu req̄rit mediū extraneū. Sic p̄nt ponit d̄iam inter alios sensus senties tes p̄ mediū extraneū z inter gustū z tactū. Et p̄ exclus dit d̄z est estimatā ab alijs. Et fuit ista qz alij tres s̄tus. s. visus audit⁹ olfact⁹. sentiūt p̄ mediū multū distans ab ipō sensibili. s. gust⁹ z tact⁹ sentiūt p̄ mediū extraneū cō iunctū sibi sensui. Dicit Ar̄. qz hec d̄ia nō valet. qz etiāz mediū in alijs sensibz statuā p̄iugit ipi sensui. qz est aliqd aer circa oculūz in q̄ est spēs visibilis fm esse sp̄iale z ille aer p̄xime imurat visum. Simile est in auditu

Sed differt tangibile a visibilibz z sonatiuis qm̄ illa quidem sentimus ex eo qz mediūz mouet aliquid nos

Hic ponit veram differentiam inter visibilia sonatiua z tāgibilia. Et colligitur due d̄ne inter tactū z alios sensus sentientes p̄ mediū extraneū. qz tactus habz mediū extraneūz situale z non causale sicut i alijs. Qd sic intelligit. qz mediū in sentientibz p̄ mediū extraneū est causa immutationis sensui. quia ad minus fm naturā p̄m̄o imurat mediū. z mediū immutatum causat immutationē in sensibz. sicut aer habens in se colorē sonū vel odorem causat sensationē in visu auditu z olfactu. s. aer non causat sensationē tactus. qz simul fm natura mediū immutat z tactus. sicut siltz p̄cutit clipeus z clipeas tus. Secda d̄ia est. quia mediū in sensu tactus solum p̄currit p̄ accēs ad immutationē. qz nō sp̄ concurrat mediū extrinsecū. sed solū in tactu duoz corpoz. sed mediū in alijs sensibz p̄currit p̄ se qz sp̄ p̄currit. sed p̄ se ipm̄ p̄sup ponit de omni p̄mo posteriorum

Arguitur in visu simul immutat mediū z sensus. q̄ nō est mediū causa immutationis sensus. P̄nt p̄bat. qz visio fit in inst̄tū. Dōm qz siltz caput dupl. vno mō p̄s̄ mulate t̄pis. z sic itez est verū qz siltz immutat mediū et sensus visus. Alio accipit siltz p̄ similitate nature. z sic ē falsum. Et illo mō loq̄tur hic Ar̄. qz sic immutatio mediū causat immutationē in sensu. z sic p̄cedit immutatio nem sensus fm naturam. In alijs tamen sensibz imu ratio mediū p̄cedit immutationē sensus fm temp⁹. Et ideo bene dicit Aristot. qz mediū in visu est etiam cau sa. qz causat immutationem in sensu

Tāgibilia p̄o nō a medio. s. siltz cū medio. sic p̄ clipeū p̄cuss⁹. n̄ ei clipe⁹ p̄cuss⁹ p̄ p̄cussit. s. siltz

Questiones

accidit vtraq; pcuti. Oino videt caro z lingua sicut aer z aq; ad visum z auditu z olfactu se habet. sic se hnt ad sensitivum sic illoz vnuq; d; ipso aut sensitio tacto neq; ipi neq; hic fiet vtiq; sensus. vt si q; ponat corpus albu in oculo vti/mu. Quare z manifestu q; int; sit tagibile sensitivum. sic em; vtiq; accidet qd; q; dez in alijs Ap- posita em; sup sensitivum no sentiut. sup aut car- ne posita sentiunt. qre mediu tactui caro

Postq; Aristo. determinavit de unitate sensus tact; et de locutōis organo. hic pster determinat de ipso sensu tactus quo ad mediu organu z obiectu. Et vult q; sicut se habent aer z aqua ad visum auditu z olfactum qntum ad hoc qd; est esse mediu. ita se hnt caro exterior ad sensum tactus. q; scz est mediu q;uis sit mediu intraneu. Et quo vterius elicit q; eode modo sicut in alijs sensibus sensib; le positum supra sensum non facit sensatōem. ita silr acci- dit in tactu. quia tangibile positu supra tactu no facit ta- ctum. q; ergo tangibile positum supra carnem facit tactum. ergo caro no est organum.

Tagibiles qd; igit sunt d;ne corpis fm q; corp;. Dico aut d;as q; ob elemēta determinat calidū frigidū humidū siccū. de q; pus dictū est in his q; de elemētis. Sensitivū aut ipsarū qd; tactivū z in q; sensus vocat; tact; ē pmo q; potētia hmōi ps est. Sctire em; pati qd; dā ē. q; refaciēs qle ipm actu hmōi illud facit cū sit po- tentia Un silr calidū z frigidū aut durz z molle no sentiunt. s; excellētiās tāq; sensu velut medi- etate qd; exiēte ei; q; in sensibilib; p;ietat;. Et ppter h; discernūt sensitia sensibilia. mediu em; discretū ē fit em; ad vtrūq; ipoz alterz vltimoz.

Hic ostēdit qle sit organū ipst; tactus. Et pmo pmit- tit q; qtuor sunt q;itates elemētoz de q;bus tractat in scz- cūdo de generatōe. vult ergo Aristo. q; tactus est ppositus ex mixtione quatuor qualitatu pmarum. scilicet calidi frigi- di humidū z siccū. Et h; sic pbat. q; tale d; esse organū in potētia qle est ipm obiectū in actu. q; ipm organum est pinctū potētie passiue iō patiēs est tale in potētia qle est agēs in actu. cū ergo obiecta tact; sunt calidū frigidū hu- midū z siccū. sic tact; erit in potētia calid; z frigid; hu- midus z siccus. sed medietas illarū qualitatum est in po- tentia ad extremitatē talū qualitatu. ergo tactus d; esse ppositus ex medietate illarum qualitatu. ex illis quali- tatibus acceptis fm esse remissum. Et ista est cā quare ne- cesse est oīne aīal esse ppositum ex q;tuor elemētis. q; om- ne aīal necario habet in se tactu. z per hoc distinguit an- mal a nō aīali. vt d; in pncipio de sensu z sensato. cum er- go tactus pponit ex medietate elemētoz sicut hic dicit

secūdi de Anima

iō necē est oē aīal eē ppositū ex q;tuor elemētis. Et q; se q; q; calodemonēs z cachodemonēs nō s; aīalia. q; habēt corp; simplex ppositus ex aere qd; nō p; in se h; tactum

Et o; sicut debēs sentire albū z nigz. neutz ipoz debere eē actu. poñā p; vtrūq;. sic at z in alijs. z in tactu neq; calida neq; frigidum. Am- pli; at sicut visibil; z invisibil; erat qdam mō vi- sus Silr at z reliq; oppositoz. sic z tact; z tan- gibil; z intagibil;. Intagibile at puā oīno hnt d;am tagibiliū. vt passus ē aer. Et tagibiliū ex- cellētie sicut corruptia. Scdm qd; igit vnum quemq; sensum dictum est figuratē

Hic determinat de obiecto tactus. Et vult q; sic; ali; sensus s; p;trarioz sicut visus ē visibil; z invisibil;. ita tactus est tagibil; z intagibil;. Et nō d; capi intagibile p; die- rozie fm q; intagibile d; nullo mō tagibile. q; h; nō p;ne- tur sub obiecto tact;. s; capis intagibile pu atine vt p;rie d; em; p;uatiue intagibile qd; h; puū tactū. sicut aer q; vit- t; g;it. vel d; intagibile p;rie q; corrūpit actū. Cōcludit in fine qd; d;em est de vno q; sensu figuratē. i. cōiter.

Porz at vtr de oīni sensu accipe. qm; sen- sus ē susceptivus spēz sine materia. vt cera anuli sine ferro z auro recipit signū. Accipit at aureū aut eneu signū. s; nō inqntū aurū aut es- silr at z sensus vniuscuiusq; ab hntē colorē aut humorē. aut sonū patit;. s; nō inqntū vnu qd; illoz d; s; inqntū hmōi z fm rōem

Postq; Ar; determinavit de sensibilib; et sensib; in- p;iculari. h; determinat de sensib; in gūali. z pmo facit h; de sensib;. scdo de organis. Pone h; pmo vni p;ditōem pueniēte oibus sensib;. q; p;ditio p; esse descriptio ipius sensus. Et est ista q; sensus est qdam potētia organica susceptiva speciez sine materia. z hoc est quod d; retrus sensus est susceptivus spēz sine materia. Et ponit Ar; silr de figura sigilli q; figura recipit in cera absq; conditio- nib; materie ipius sigilli. q; siue sigillū sit aurū siue argen- tū siue cuprum eq;liter recipitur figura in cera. q;uis enī materia aut sit rubea z materia argēti alba. cū illis tū- p;ditionib; non recipitur figura sigilli. sic etiā color susce- pitur in visu non cū cōditionib; quas color habet in sub- iecto. q; ibi est cum duricie gravitate siue cum calore z fri- gore. z tū sic nō recipitur color in visum

Arguit. oīs p;ditio d; esse p;ria illi cui puenit. sed sus- cipe formā sine materia est cōe oibus reb; naturalib;. ergo non est p;riū sensib;. Ddm q; in reb; cōicantib; sus- as formas inuenitur triplex ordo. qdam em; res cōicant- suas formas cū aliq; pre materie sicut agētia que generāt p; decisionē semis. q; opz prem ma- terie ipius generantis ingredi ipm genitū. q; scz est ps in p;ima potētia. sic su- pra in materia de potētia vegetativa d;em est. Alia s; agentia que cōicant suas formas absq; aliq; pre materie

Defen

Et tñ forma (q̄ cōicaf ab agente) eodē mō habet esse in pa-
tiente vt est in agente. q̄uis tñ nulla ps materie cōicaf si-
ue p̄cipet. et hoc p̄tingit de agentib; naturalib;. qz agē-
tia naturalia eodē mō agūt formā in passum. sicut habet
esse in p̄ria materia. Exēpli grā. ignis generans ignem
in ligna generat ignē in lignū cū calore et leuitate et p̄sib;.
p̄ditionib; quas habet ignis. Rō huius est. qz quicūq; agens
et patiens hñt eandē dispōnem ad recipiendā ali-
quā formā equaliter recipit in agente et in patie ipa for-
ma. Tercio mō aliq̄ res cōicaf suā formā nec dando p̄e-
materie nec sic q̄ forma h; silem dispōnem in agente et in
patiente. sed forma cōicaf absq; p̄ditōib; materie. s. phisicē.
et hoc est p̄riū sensibilib;. qz scilz agant in sensus absq;
materie. Exēpli grā. color est in patie cū densitate cum
frigiditate vel caliditate. sed sic nō imp̄mit se in sensum.
qz fm q̄ agit in sensum nō h; grauitatē vel leuitatē cali-
ditatē vel frigiditē. et ideo p̄par Aristō. imutadōem sen-
sū ad imp̄sionē sigilli in cera. qz cera recipit sigillū cū cō-
ditōib; mathematicis. q̄ sunt figura situs et cōs. que dī-
cuntur p̄ditiones mathematice. qz sequūtur q̄sitatez. sed
nō cū p̄ditōib; materie phisice. que sunt qualificatiue
dispōnes. qz nō recipit figura sigilli in cera cū colore sigil-
li. Potest tñ esse ista differentia. quia figura sigilli solum
est in cera fm superficiem. sed imutatio sensus etiam fit
fm profunditatem.

Arguit. p̄riū est intellectui formā suscipere sine ma-
teria. ergo nō p̄uenit sensui. Dm q̄ suscipere formā si-
ne materia p̄ dupl; intelligi. Vno mō absolute et simpli-
citer. qz scz recipit formā oīno imateriale. et hoc solū p̄-
uenit intellectui. qz spēs intelligibilis est oīno imaterialis.
Alio mō intelligi q̄ aliquid suscipit formā sine materia
id est sine p̄ditionib; materie phisice. sed cū p̄ditionibus
materie mathematice. Dicuntur em̄ p̄ditiones materie
mathematice que sequūtur materias ex p̄e q̄sitatez. s. sicut
sunt figura et situs. et illas p̄ditōes h; etiā spēs sensibi-
lis in sensu. Et p̄ hoc soluit istud argumentū. p̄prietas
nō derelinquit subiectū suū. q̄ si sensus recipit suū sensibile
cū p̄ditionib; materie. h; etiā cū materia. Dicendū q̄ p̄-
prietas nō derelinquit suū p̄riū subiectū. et ideo sicut sen-
sibile recipit in sensum cū p̄ditionib; materie mathema-
tice. ita etiā recipit cum materia mathematica. id est cum
materia habente q̄sitatez et p̄ditōes q̄sitatez p̄sequen-
tes. Recipiūtur em̄ spēs sensibiles in materiale organū
qd̄ in se h; sicut et figuraz et alia que requirūtur ad ma-
teriā mathematicā. et p̄similes p̄ditōes h; spēs sensibi-
lis in organū recepta.

Arguit. sensus est materialis. q̄ suscipiet obiectū ma-
teriale. qz inter obiectū et sensus debet esse p̄portio. Dm
q̄ organū sensus accipit dupl;. Vno mō fm q̄ est mate-
riale. i. habens materiā. et sic recipit suū obiectū cū p̄ditō-
ib; materie. Alio mō accipit vt est vitale. i. fm q̄ est p̄-
cipiū opationū vitaliū. et sic recipit suaz formā supra mo-
dū entū pure naturalis. qz ergo pure naturalia recipi-
unt formā cū materia. i. cū p̄ditionib; materie phisice. sic
sensus d; recipit suā formā sine p̄ditōib; materie phisice
q̄uis cū p̄ditōib; materie mathematice.

Arguit. nihil agit vltra suā spēm. sed sensibile est ma-
terialiter in subiecto q̄ nō p̄t agere suā spēm spūalē in sen-
sum. Dm q̄ sensibile h; eandē spēm in subiecto et sensu
sed h; imp̄fectiorē modum in sensu q̄ in subiecto. et ideo
sensibile agens suā spēm in sensum nō agit vltra suā spēm
sed potius infra ipsū. qz agit formam habentē imp̄fec-

tius esse q̄ habuit in subiecto. sic aut nō est de specie intelli-
gibili in ordine ad fantasmata. qz species intelligibilis
est perfectior fantasmate a quo diffunditur. et ergo nō pō-
test fantasma diffundi nisi per intellectū agentem. sicut
dicitur tercio huius.

Arguit. omne agens assimilatur sibi passum. sed mate-
ria sensibilis cū forma sensitiua agit in sensum. q̄ d; fieri
silitudo tam ex p̄e materie q̄ ex p̄e forme. Quidam patz
qz color nō agit in visum sed coloratū. vt p̄us dictum est.
Dm est q̄ agens non assimilatur sibi passum fm suū to-
tum esse. sed fm formā fm quā agit. sicut p̄ in calefactio-
ne aque. quia ignis calidus agit in aquā. non tamen agit
ignē in aquā sed calorē. sic etiā est in actione sensibilis in
sensum. qz q̄uis materia sensibilis cum forma
agat in sensum. nō tñ fit assimilatio nisi respectu forme et
non respectu materie.

Arguit. suscipe formā sine materia etiā p̄uenit medio
ergo nō est p̄riū ipsius sensus. Ans. p̄bat. qz etiam in
medio nō est p̄ditio materie phisice. Dm q̄ mediū nō
p̄prie suscipit formā sensibilis. qz in medio non terminat
susceptio talis forme. sed fit delatio ad sensum p̄ mediū.
Simile est si paterfamilias dat famulo decem denari-
os ad deferendum pauperi. tunc famulus non p̄prie dicit
suscipere denariū. sed pauper. Et q̄uis p̄raria fm esse re-
ale nō possunt esse in eodē. tamen bene fm esse intentiona-
le. sic em̄ sunt in medio et in organo. sed si p̄raria simul re-
ferantur ad intellectum. tūc vnum est principium intelli-
gendi reliquum.

Sensitiuū aut p̄mū in quo h̄mōi potentia
Est q̄dem igit̄ idem fm rem. sed esse alteruz est
Magnitudo q̄dē em̄ id quo sensus patit. Nō
tamen sensitiuum esse. neq; sensus magnitudo
est. sed rō q̄dam et potentia illius

Postq̄ p̄s posuit p̄ditōem sensus in cōi. h; p̄sequē-
ter d; qd̄ sit organū sensus in cōi. et hoc ideo. qz recipere
spēm absq; materia videt esse p̄ditio intellectus. et sic vi-
det q̄ sensus esset intellectus. sicut antiq̄ opinabantur. et
ideo assignat organū ipsi sensui. p̄ qd̄ expresse distinguit
ab ipso intellectu. qz intellectus est potentia inorganica.
Dicit q̄ p̄mo q̄ organū sensus est in q̄ p̄mū est potentia
sensitiua. qz scz est susceptiua spēs. sine materia. et ideo sen-
sus et organū nō distinguitur subiecto. sed rōne. i. essen-
tia p̄dicamentali. qz organū est in p̄dicamento sube. et sen-
sus in p̄dicamento qualitaris. In descriptioe organū nos-
tanter dicebat (p̄mo) qz si organū est illud in quo est po-
tentia sensitiua absolute. tūc sequerē q̄ totū aīal esset or-
ganū sensus. qz sensus ē in aīali sicut in subiecto. sed nō
est p̄mo in aīali. i. sicut in proximo subiecto. licet sit p̄mo
in aīali sicut in p̄ncipali subiecto.

Querit. q̄re sensus sit p̄tus in organo. Dm q̄ p̄-
pter tres causas. Prima sumit ex p̄e spēs sensibilis. qz ni-
si spēs sensibilis recipet in aliquo organo materiali. seque-
tur q̄ representaret vlt. et p̄ sensus cognoscerem? vlt. qd̄ ē
simplr falluz. Sequa patz. qz forma imaterialis rep̄tat
vlt. sicut patz de specie intelligibili. q̄ q̄uis sit singularis
apud intellectū p̄pter singularitatē aīe. est tñ imaterialis
et ideo representat vlt. Secūda cā est. quicūq; actus est
ex dispōne corporali. tūc necesse est actū cē corporale et nō

Questiones

reale. sed actus ipsoz sensuum fit p disponem ipsoz organoz
noy. qz indispotito z impedito organo sensus etiã actus
impedit. qz necesse est illu actui ee corpalem z materialē. Et
tūc ex isto sic arguit. quicunqz est actus corpalis. tunc opz
spēm (a qua talis actus est) etiã esse corpalem sed iã pro
barū est qz actus sensatōis est corpalis. qz opz spēm ee cor
poralē. Tercia cā sumit ex pte immutatoris. qz agens et
patiens dñt. pportioniari. sed obiecta sunt corpalia sicqz al
terdo que recipit in sensu cū situ. qz etiã potētiã ee cor
porales. sed potētiã corpales suscipiūt spēm corpales. qz
oportet sensuum virtutē esse in organo

Arguit. sicut se hz sensus ad sensibile ita intellectus
ad intelligibile. sed intellectus est virtus incorporealis. qz
etiã sensus est virtus incorporealis. Dñm qz duplex ē co
pario. quedã est in foza vniuoca. z sic nō ppant ad inuicē
sensus z intellectus. qz sensus est materialis. z intellectu
immaterialis. Alia est ppario aliquoz fm puententiaz
pportionis fm qz illa ppantur ad inuicē qz sūt diuersoz
generū. sicut forma subalis z actū talis. z sic ppant ad in
uicē intellectus z sensus. qz ppant ad inuicē fm ppor
tionē agentis z patientis. sicut em se hz sensus passiuē ad
sensibilia. ita intellectus se habet passiuē ad intelligibilia
nō autē cōueniunt qz ad naturã. qz tūc in eis esset compa
rio vniuoca fm formã vnius spēi.

Arguit. intelligibile agit in intellectu. z actio est p cō
tractum. sed cōtractus solū cōuenit corpibz. qz intellectus ē
virtus corporealis. Dñm qz duplex est ptractus. scz phis
icus. z ille est corporeus. Alius est ptractus virtualis et me
taphisicus. z sic etz tangūt se qz non sūt corporei. sic em dicit
mus qz aia rōnalis rāgit corpore. z tūc manifestū est qz ipsa
aia nō ē corpore. sicut etiã aia nobilē rāgit celiū qz nō ē corpore

Manifestum autē ex his. z ppter quod sen
sibilem excellentie corrumpit sensitiua. Si
namqz sit fortior sensitiua motus. soluit ratio
hoc autē erat sensus sicut z symphonia z sonus
percussis fortiter cordis.

Hic ex iam dicitis pcludit pbs duas solutiones dua
rum dubitationū. z prima solutio sumit ex hoc qz sensus
est virtus in organo. z scdã ex hoc qz sensus recipit spēs si
ne materia. Quaz dubitationum pma est. qz sic cā qz sen
sus corrumpitur ex excellentibz sensibilibz. Et dicit qz hoc ē ex
eo qz sensus pssit subiectiue sicut in primo subiecto in
organo corporeo. qd organū hz certã armoniã pplexionis.
qua armonia corrupta corrumpit sensus qui est in tali or
gano. z sic excellens visibile corrumpit visum. Et dicit pbs
qz est simile de instrumentis musicalibz. qz bonitas z ar
monia soni impedit ex forti tractione cordaz.

Arguit. sensibile pficit sensum. qz nō corrumpit sensum
Dñm qz idē eodē mō sumptū pficit z corrumpit. sed
hñ idē diuersimode sumptū pficit z corrumpit. sic ē de sens
sibili. nã sensibile fm esse reale z excellens corrumpit sensus
sed fm esse spūale z pportioatū pficit sensum. sicut ci
bus debite z pportioate acceptus pseruat aial. sed cibi
in abundātia z pter pportioatē ad digestioē aialis acce
ptus destruit z corrumpit aial

Et ppter quid plāte nō sentiūt hñtes quan
dam ptem aialem. z patiētes a tāgibilibz. Et

Secūdi de Anima

nãqz frigidit z calidit. Causa em nō habere
medietatem. neqz hñmōi pncipiū possibile re
cipere spēs sensibiliū. sed pati cū materia.

Hic soluit aliã dubitacōem. scz quare plāte nō sentiūt
Et ponit talem rōem. qz omnis sensus suscipit spēs sine
materia. sed nō possunt plāte suscipere spēs sine materia.
qz nō habent sensus. Qmōz patz. quia plāte recipiūt qñ
tates in se eodem modo. sicut habent esse in subiecto z in
agente. z ideo recipiūt formas cū materia. cum p dicitōibz
bus materie phisice. z hoc ptingit ex eo. quia plāte sūt res
pure naturales qñtum ad receptōes aliarum formarum
quas nō dū habēt. nō em recipiūt in se cognitue aliqz for
mas. sicut hñtia aiam sensitiuã. z iō nō recipiunt formas
altiori mō qz alie res naturales.

Dubitabit autem aliquis. si patiatur aliqd
ab odore. quod impossibile est olfactum habe
re. aut a calore nō possibile videre. similiter au
tem z in alijs. Si autē olfactibile odor. si ali
quid facit olfactum: odor hoc facit. Quare im
possibile olfactus habere nihil possibile pa
ti ab odore. Eadem autem ratio z in alijs. neqz
possibile. s; in quātum vnūquodqz sensitiuū
Simul autē manifestum est z sic. neqz em lu
men z tenebra. neqz sonus neqz odor nullum fa
cit incorporeū sensum. sed effectiuum in quibz
est. vt aer qui cū tonitruo scindit lignum. Sed
tāgibilia z humores faciūt. Si em nō a qz vni
qz patienti inaiata z alterabūtur. Ergo ne z illa
faciūt. aut nō omne corpus passiuum ab odore
z sono z patiētia indeterminata non manēt. vt
aer. Fetet em sicut patiens aliqd. Quid igit est
odorare pter pati aliqd. aut odorare sentire est

Aer autē patiens hoc mor sensibilis fit

Quia iã pbs dixit qz etiam plāte recipiunt in se qua
litates tangibiles z tñ non habent in se sensum tactus. iō
mouet aliã dubitacōem. vtrum scz non habēs sensum
tactus posset etiam pati ab alijs sensibilibz qz a tangi
bilibus. sicut plāte patiūtur a calore z frigore. vtrū etiã
possunt pati ab odore. Et arguit. Aresto. p parte negati
ua duabus rōibus. quarum prima stat in hoc. omne ol
factibile facit olfactum. ergo non habens olfactū nō per
cipit olfactibile. i. odorem. Secūda rō stat in quodam ex
perimento. quia videmus qz lumen z sonus nō agunt in
corpore nō habētia sensum visus z auditus. nisi forsan p
accidens. sicut quando tonitruum diuidit lignum. quod
non accidit a sono. sed ab aere moto. Pro solutio
ne intendit. Arestoteles qz omnia alia sensibilia a sens
ibilibz tactus agunt in quāsdam res inanimatas. s;.

Sidas

Nonet dubitū

art rōt

Solum

Remouet duas dubitacōes

Prima

tales res sunt facilliter alterabiles. sicut aer et aqua quae parantur ab odore et sono. sed tangibilia possunt indifferenter agere in quocumque corpore siue sint facilliter alterabilia siue non. et hoc contingit propter similitudinem et generalitatem illarum quae sunt in partibus. nec tamen sequitur quod illa corpora inanimata sentiant. quia tales qualitates non agunt in illa corpora apprehensivae immutando ipsa. sicut tamen apprehensivae immutant sensum. sed recipiunt in corpore secundum physicam alterationem. et ideo licet aer patiat a odore. non tamen sentit odorem. quod odor non apprehensivae immutat aerem sicut apprehensivae immutat olfactum. sed solummodo alterat aerem.

Uod autem non sit sensus alius praeter quatuor / quod dico autem hos. visum auditum olfactum gustum tactum. ex his credit aliquis. Si enim omnis cuius est sensus tactus et hunc sensum habemus. Omnes enim tangibiles in quantum tangibiles passiones. tactu nobis sensibiles sunt. Accedens siquidem deficit aliquis sensus. et organum aliquod nobis deficere. et quocumque quidem ipsi tangentes sentimus tactu sensibilia sunt quae existimus habentes. Quae cumque vero per media et non ipsa tangentes simplicibus. Dico autem ut aere et aqua. huius autem sic. ut si quidem per unum plura sensibilia existentia altera ab invicem genere necesse habent eadem sensitivum utroque sensitivum esse. ut si ex aere est sensitivum et est aer medium soni et coloris. Si vero plura eiusdem sint. ut coloris et aer et aqua. utraque enim dyaphana et quod alterum ipsorum est huius solum. sentiet id quod per utraque. aut quod ab ambobus.

Postquam Aristoteles determinavit particulariter de sensibus exterioribus. et posuit unam eodem modo convenientem omnibus sensibus tam praeter vult determinare de sensibus interioribus. Intendit ergo philosophus istam conclusionem quod praeter quatuor sensus exteriores necesse est ponere aliquem sensum interiorum. et ideo greci hic incipiunt tertium librum de anima. et hoc ideo quod secundum omnes distinguentes libros de anima. tertius liber incipit ubi Aristoteles incipit determinare de intellectu secundum antiquos intellectus est sensus interiorum. secundum antiquos hic incipit tertius liber. et ideo secundum dominum Albertum tertius liber incipit ubi Aristoteles ponit dominum in intellectu sensum et intellectu. ubi (Quoniam autem) Sanctus Thomas incipit tertium librum ubi Aristoteles incipit determinare de intellectu secundum se et hoc ubi (De parte autem anime) Et sic omnes inceptores posita diversis procedunt ex uno fundamento. Quia ergo philosophus in praedicta conclusione unum presupponit. scilicet quod quatuor sunt sensus exteriores. ideo philosophus nunc hoc primo probat. et hoc sic totus sensus exteriores. scilicet sensus percipiunt sensibilia exteriorum quod sunt organa quibus apta nata sunt sensibilia cognoscere. sed in animalibus perfectis sunt tamen quinque organa et tamen perfectum animal habet omnia organa. sicut infra

patet. Quod patet ratione et inductione. Ratio sic. quod quilibet sensus est per se perceptivus omnium quae nata sunt per tale organum cognosci. et ergo est equalis multiplicatio sensuum et organorum. His probatur. quia sensus et medium debet proportionari. quod medium sit sensatio. sed quilibet sensus percipit omnia quae per tale medium potest cognosci secundum illam rationem secundum quam est medium. Exempli gratia. visus cognoscit omnia illa quae sunt nata cognosci per aerem secundum quod est dyaphanus. et auditus cognoscit omnia quae nata sunt cognosci per aerem secundum quod est mobilis localiter. Inductivae probatur. quod tactus est perceptivus omnium a quibus organum natum est immutari. Sic est de aliis sensibus.

Queritur. que sit ratio istius quod sensus sunt distincti per organa. Dicitur quod ista. quod accidentia numerant ad numerum suorum subiectorum. sed sensus sunt accidentia organorum. ergo ratio.

Arguitur. accidentia habent numerum a subiecto. sed philosophus loquitur hic de specificis distinctione sensuum. ergo male hic inquitur per organa quod quatuor sunt sensus specificis distincti.

Dicitur quod licet accidentia eorum solum habeant ordinem naturalem a suis subiectis. tamen accidentia propria cuiusmodi sunt sensus respectu organorum habent etiam speciem a subiectis circumlocutione saltem. quod possumus per subiecta circumlocutione distinctionem specificam talium accidentium. Et ratio est. quod talia accidentia sunt specificis diversa in diversis organis. quia oriuntur ex principijs organorum. ut risibile in homine. et rudibile in asino distinguuntur specie.

Arguitur. dicitur est quod distinctio potentiarum sumitur per nes obiecta. ergo male hic dicitur quod sumatur penes organa.

Dicitur quod potentie distinguuntur penes obiecta a prioribus. sicut visus dicitur. sed quo ad nos et a posteriori distinguuntur penes organa in quibus sunt. Et quo patet quod distinctio penes organa est materialis. et materia est nobis notior sed distinctio penes obiecta est formalis. Unum non ponit hic sex sensus exteriores. quibus philosophus prius dixit quod tactus est duo sensus formalis. quod distinguendo sensum penes organa sensus tactus est unus et non duo.

Arguitur. aliqua animalia habent organa sensus. et tamen non percipiunt omnia sensibilia illius sensus. ut pisces habent duos oculos sed solum percipiunt excellentes colores. Dicitur quod duplicia sunt animalia. quaedam habent perfecta organa sensitiva et talia potest percipere omnia sensibilia quae nata sunt percipi a tali organo. Alia sunt animalia habent organa imperfecta. et talia non potest cognoscere omnia sensibilia. sed hoc non convenit eis secundum se. sed ex imperfectione organorum.

Simplicium autem ex duobus his sensitivum solum sunt ex aere et aqua. Pupilla quidem enim aque auditus vero aeris. olfactus autem horum alterius est. Ignis autem nullius est. aut communis omnibus. Nihil enim sine calore sensitivum est. Terra vero aut nullius est. aut in tactu maxime miscetur. unde relinquatur nullum esse sensitivum extra aerem et aquam. Haec autem et nunc quaedam habent animalia. Omnes igitur sensus habentur a non imperfectis. nec organis. videtur enim talpa sub pelle

color:z magnitudo. Nūc aut qm̄ i aliquo sensibili cōmunia sunt manifestum facit q̄ aliud quidam vnūquodq; ipsorum est.

Hic ph̄s inq̄rit cām pluralitatis sensuum exterioroz. et dicit q̄ pluralitas sensuum exterioroz est utilis ad hoc vt sciam⁹ distincōem inter sensibilia p se cōia. z p se p̄ria. Si em̄ esset tm̄ vnus sensus exterior. puta visus tūc nō cognoscere dīna inter colorez z magnitudinē. q̄a sp̄ vno sensu sentirent. sed nūc apparet nobis manifesta dīna. q̄ color solū p̄cipit a visu. s; magnitudo etiā p̄cipit a tactu. Ex quo statim cognoscit̄ z arguit distincōem inter colorez z magnitudinē. ex quo etiā arguit distincōem predicamentoz. Si em̄ color z magnitudo habent diuersitatem q̄strum ad cognitionem sensitiuā sensuū exterioroz. ergo etiā ex cognitiōe sensitiua sequitur cōtra modernos q̄ predicamenta realiter distinguūtur.

Querit̄. vtz sint quinq; sensus exteriores. Dīcendū q̄ sic. z sufficientia p̄ se sumi. Quia potentie diuisiua p̄ obiecta. vel ergo obiectū immutat potentia per mediū cōiunctū vel separatum. Si p̄ mediū cōiunctū hoc est dupl̄r. q̄ vel sensus iudicat z cognoscit illas q̄itates ex quibus cōsistit aīal. z sic est tactus. q̄ animal cōsistit ex quatuor qualitatib; rāgibilib;. q̄ sūt p̄ncipaliter obiecta tact⁹. vel iudicat cōuenientiā alimēti ex q̄ aīal cōseruat. z sic est sensus gustus. Si aut̄ obiectū immutat p̄ mediū extraneū. hoc est dupl̄r. q̄ vel immutat cum motu. vel sine motu. si sine motu sic ē sensus visus q̄ color in instanti diffundit ad visum. Si cum motu. hoc est dupl̄r. quia vel cū motu locali. z sic est auditus. vel cū motu alterationis. z sic est olfactus. q̄ olfactus alterat mediū p̄ fumalem euaporatiōem. p̄cedentem a corpore e dorifero.

Arguit. nullus ē sensus exterior. q̄a sensus sunt intra corp⁹. sicut visus est intra oculū. z nō extra oculū.

Dm̄ q̄ esse aliq̄ sensum exteriorē p̄ dupl̄r itel̄ ligi. Uno mō q̄ est in exteriori pre corpis. z sic nullus sensus est exterior. q̄ sensatio p̄ncipaliter attendit̄ p̄nes iudiciū sensus. sed hoc iudiciū fit infra exteriorē p̄tem aīalis. vt iudiciū de visibili non fit in exteriori pre oculoz. sed fit in quodā neruo cōiungente duos oculos in capite. qui neruus ē opticus. i. iudicij. Simile est de alijs sensibus. Alio modo d̄: sensus exterior. q̄ inmediate cognoscit sensibilia exteriora sine mediā cognitiōne. z sic dicim⁹ aliq̄s sensus exteriores eē ad dīnam sensuū interioroz. q̄ sensus interiores nō cognoscunt sensibilia. nisi mediante cognitiōe sensuum exterioroz.

Arguit. ois dīna p se pōt distinguere spēm. sed se sensibilia cōia sunt p se sensibilia. ergo p sensibilia cōia possunt distingui sensus. Dm̄ q̄ est duplex dīna p se q̄ d̄ ē generica. z illa nō p̄t distinguere spēm sp̄cialissimā sicut sensibilia nō distinguit spēm sed gen⁹. scz gen⁹ pot̄entie sensitiue ab intellectu. Alia est dīna p se p̄ria z talia cōstituit̄ z distinguit spēm. cuiusmodi nō sūt sensibilia cōia. q̄ talia h̄nt se sicut dīne generice. sed sensibilia p se p̄ria sicut sunt differentie specificie.

Arguit. sensus est respectu accidentium. sed sunt plura genera accidentiū q̄ quinq;. ergo sunt plures sensus q̄ quinq;. Dm̄ q̄ sensus nō distinguūtur p̄nes quecuq; accidentia. sed penes accidentia que sūt sensibilia p se p̄ria. sed sunt solū quinq; genera raliū sensibiliū. que sensibilia sūt de terciā sp̄e qualitatib;. z iō

penes alia accidentia nō distinguuntur sensus.

Arguit. omne per accidens reducitur ad per se. s; sunt aliqua sensibilia p accidens. ergo illa debent reduci ad aliq̄ sensum a quo per se cognoscuntur. Dīcendū q̄ est duplex reductio alicui⁹ ad alterū. quedam est reductio per idētitatē. z sic non reducitur per accidens ad per se quasi figeret idem cum per se. Alia est reductio per coniunctionem. quia per accidens coniūgit̄ illi quod est per se. z hoc est verum de sensibili per accidens. quia non dicitur sensibile per accidens. nisi coniūgarur sensibili per se.

Arguit. sunt duo oculi in homie. ergo sunt duo visus. Cōsequētia p̄batur. quia potentie distinguunt̄ p̄ organa. sed duo sunt organa visus. ergo sunt duo visus

Dīcendū q̄ oculi accipiunt̄ dupliciter. Uno modo sicut q̄ app̄ent in exteriori parte corpis. sic sūt duo et nō sunt organa visus. Alio modo accipiunt̄ vt cōiungunt̄ in vno neruo optico. z sic sunt organa visus. z sic aliq̄ vnum. Sic est de auditu. q̄a due m̄ringe cōiungentes aerē p̄naturalē coniūgūtur in aliquo tercio vno habent vnitatem.

Quonia autem sentimus quod videm⁹ et audimus necesse est aut vnum sentire q̄ videt aut altero. si aut̄ altero aut ip̄o erit q̄ videt. aut altero. S; idem erit visus et subiecti coloris quare aut duo eiusdem erunt. aut idē eiusdē.

Hic Aristo. p̄sequit̄ aliam partem conclusionis prius posite dicens. q̄ p̄ter sensus exteriores sunt aliq̄ sensus interiores. q̄ hoc p̄batur ex duab; opationib; sensuum. que non possunt attribui sensibus exteriorib; et sic necesse est q̄ dicantur actus sensuum interiorum. Prima opatio est cognoscere actus sensuum exteriorū. Et p̄mo mouet ph̄s questionem. vtz cognoscere actus sensuum exterioroz. p̄tineat ad sensum exteriorē. vel ad aliq̄ sensum interiorē. Et arguit p̄mo duab; rōnib; ad vnā prem. scz q̄ visus videat se videre. z sic cognoscere actum sensus exterioris p̄tinebit ad sensum exteriorē. Et stat prima rō in hoc. manifestū est q̄ hō sentit se videre. Sed hoc nō potest alio sensu esse q̄ sensu visus. ergo hoc fit sensu visus. Vnozem p̄bat. q̄a si alius sensus sentit se videre. q̄ duo sensus h̄nt vnum obiectū. quia quicunq; sentit se videre percipit colorez quia videre est colorez sentire. ergo ille sensus alius cognoscit colorez. sicut visus exterior.

Amplius autē si alter sit visus sensus. aut in infinitū p̄cedet. aut aliq̄s ip̄e sui p̄ius erit in dex. quare in primo hoc faciendum est

Hic ponit scdām rōnem. z stat in hoc. si visus nō videt se videre. sed alius sensus. tunc esset processus in infinitū. quia semp̄ superior sensus cognosceret actū inferioris. sed talis processus est impossibilis. ergo erit aliq̄s sensus qui cognoscit suum actum. z sic pari rōe visus cognosceret suum actum.

Habet autē dubitatōem. Si em̄ visu sentire videre est. videtur autē color. aut habens

Mouet du^m
art
p̄o p̄p̄a p̄redū

20

i iij

ad roem vt acutu aut dulce aut salutu. Delecta
bilia em tuc oino aut magis q mixtu est sym/
phonia q acutu z graue. Tactus aut calefa/
ctibile z figurabile sed sensus ratio est excellen
tia autem contristant aut corrumpunt.

Nic Aresto. ponit alia questione z est ista. que quedaz
sensibilia delectant sensum. z quedā corripit ipsum.
Ad hoc ruder. qz organū sensus p̄sistit in qdā portio
ne z armonia. qd̄ vtz est p̄cipue q̄tus ad organū. sed ex
cellens sensibile corripit talem armoniā. ergo excellēs
f̄sibile corripit sensū. sed sensibile. p̄portionariū delectat
sensem. Et si h̄c est in euphonijs in ordine ad auditum
qz corde in instrumento musicali si p̄portionate ordinā
tur tunc faciunt armoniam z delectant auditum. sed si
excellenter extendantur fm̄ p̄portionem impediunt
armoniam z contristant auditum. **A**d istum textum
in fine tercijs eiusdem libri addit Aresto. q̄ aliqua sunt
sensibilia que non solum corrumpunt sensum. sed etiaz
corru animal sicut sensibilia tactus. Possunt ergo in sumā
distingui triplicia f̄sibilia alq̄ f̄sibilia q̄ corripunt sen
sum et non animal. sicut sonus factus in cornu potest
corrumpere auditum. tamē non totū animal. Aliqua
sunt que contristant sensum z non corrumpunt ipm̄ ani
mal. sicut lumen solis. **A**lia sunt sensibilia excellentia q̄
non solum corrumpunt sensum. sed etiam totum animal.
Sicut sensibilia tactus. calor enim excellens non solū cor
rumpit organū tactus. sed totū animal.

Querit circa textū p̄habitu. vtz visus videat se vi
dere. **D**icendū q̄ visus caput dupl̄. Uno mō fm̄ q̄
fecit quendā p̄ticularē exteriorē sensum respectu colo
ris. z sic nō potest dici q̄ visus videat se videre. Cui
rō est. qz nulla pōtia corp̄alis p̄ se reflectere supra se
ipsam. qz hoc fieret mō corp̄ali. z si mō corp̄ali tūc vna
ps penetraret alia. z sic erit penetratio dimensionū. Et
ideo aliter est dōm de potētia im̄ateriali qualis est pos
tētia intellectiva. nā talis p̄ se p̄ se reflectere sup̄ seip̄saz
Alto mō capitur visus pro suo termino ad quem termi
natur. sicut sicut alij sensus exteriores. z tunc visus caput
pro sensu cōmuni. quia in sensuz cōm̄ terminantur om
nes sensus exteriores. z sic visus videt se videre. quia
sensus cōis (q̄ superior ē ad alios sensus exteriores) p̄
cognoscere actus sensuū exteriorū. **P**er hoc pōt dici ad
duo argumenta que tacta sunt in textu. quoz p̄mū fuit
Si alius sensus p̄ter visum videat se videre. tūc vnū
erit obiectū diuersaz potētiarū. quia quicumqz sensus
p̄cipit se videre etiā p̄cipit colorem. **D**icendū q̄ nō
est incōueniens q̄ due pōtie subordinatē p̄cipiāt idēz
obiectū. dūmō tū illud obiectū nō sit adequatū z p̄p̄riū
vnicuiqz sensui. sicut color p̄cipitur a visu z a sensu cōs
muni qui est superior pōtia. s̄z color nō est obiectum pro
p̄riū sensus cōmuni. sicut ē p̄p̄riū obiectū sensus visus
sed obiectū p̄p̄riū sensus cōis ē sensibile p̄ se f̄satum qd̄
p̄prehendit sub se colorē. z alia sensibilia p̄ se p̄p̄ria om̄i
exteriorē sensuū. **A**d scđm̄ quo arguebatur. q̄ si alius sen
sus a visu videat se videre tūc esset p̄cessus in infinituz
Om̄ q̄ est status in intellectu. **E**t si dicatur. que pos
tētia cognoscit actum intellectus. **D**icendum q̄ ip̄s
met intellectus. qz nō est incōueniens q̄ potētia vna ma
terialis cognoscat suū p̄p̄riū actum.

Unusquisqz quidē igit̄ sensus subiecti sen/
sibile est qui est in sensitivo inq̄tum sensitivū
et discernit subiecti f̄sibilis differētias. vt al/
bum quidem z nigrum visus. dulce vero z a/
marum gustus. Sicut aut̄ se habet hoc z i alijs

Postq̄ Aresto. probauit aliquē sensum esse interio
rem ex hoc qd̄ est cognoscere actum sensus exterioris.
Nic p̄ter inquit aliquē f̄sum interiorē ex hoc q̄ est
discernere inter sensibilia diuersoz sensuū. **E**t circa h̄
p̄mo oñdit ad q̄tū se extendat cognitio sensus exterioris.
z hoc facit ideo vt oñdat ad que nō pōt se extende
re. **E**t vult q̄ sensus exterior pōt discernere inter diffe
rentias sui. p̄p̄rijs sensibilibus. sicut visus pōt discernere in
ter album z nigrum. z gustus inter dulce z amarum.

Qm̄ autē albū z dulce z vnūq̄qz sensibili
um vnūquodqz discernimus quodā z sentim⁹
quia differūt necesse igitur sensu. sensibilia em̄
sunt quare et manifestum qm̄ caro non est vl
timū sensitivū. **N**ecessē em̄ esset tangens ipm̄
discernens discernere. **A**d cognoscendū

Nic oñdit ad quā potētiā p̄tinet discernere inter
diuersa sensibilia diuersoz sensuū. **E**t p̄mo probat q̄
hoc spectat ad f̄sum. **S**cđo q̄ ad vnū sensum. **P**rimū
sic probat. qz operatio circa sensibilia spectat ad sensuz
cum a toto genere sensibile ē obiectū sensuū est opari cir
ca sensibilia. ergo hoc spectat ad sensum. nō em̄ pōt p̄
tinerē ad intellectū. qz intellectus est vniuersaliū. z pos
nit differētiā inter vltia z non p̄ticularia.

Nec vtiqz in separtis p̄tingit discernere q̄
alterz sit dulce ab albo. sed optet aliq̄ vno vtra
qz manifesta esse. **S**icut em̄ z hoc qd̄dem ego il
lud aut tu sentis. **M**anifestū vtiqz erit. qm̄ al
tera adinuicem sunt. oportet autē vnū differē
tie quoniā alterū. **A**lterū em̄ dulce ab albo. di
cit ergo idē. q̄re sicut dicit. sic z intelligit z sen
tit. **N** quidem igitur non possibile separatis.
iudicare separata palam.

Nic ostendit scđm̄ se z discernere inter sensibilia di
uersoz sensuū spectat ad vnū sensum. **P**ostet em̄ aliq̄s
dicere q̄ ponere differētiā inter sensibilia diuersozum
sensuum etiā spectat ad sensum exteriorē. quia discer
nere inter colorem z saporem spectat ad visum z gustū
Dicendum est igitur. q̄ necesse est vnūz sensum esse
qui hoc facit. **E**t hoc sic probat Aresto. quia non pos
test aliquid inter quēcūqz duo discernere nisi cognoscat
vtrūqz. cum q̄ nullus sensus exterior pōt cognoscere
vtrūqz se z sensibilia diuersoz sensuū. q̄ necē ē p̄ter talē

243

31a p̄ p̄f̄a

dr̄nāz diuisoz sen
sibilibus p̄tinet
ad sensuz. om̄i
tpe induunt
p̄m̄

2m

Questiones

actum ponere vnum sensum interiore qui discernit in
ter sensibilia diuersorum sensuum.

Quod autem neque in sepato tpe hinc. Sicut
em idē dicit qd alterū bonū et malum. sic et qm
alter dicit qm alter tūc et alterū. nō fm accūs
ipm quando. Dico autē pta nunc dico qm al
terum non tamen qm nunc alterū. sed sic dicit
et nunc et quoniā nunc. simul ergo. Quare in
sepabile et in inseparabili tempore.

Hic Aresto. ostendit qd iudiciū de sensibilibus diuersorum se
suum nō sit i tpe diuisibili ab vna poña. s; indiuisibili. qd
si fieret i tpe diuisibili tūc fieret relatiō ad diuersas potē
tias. s; qz vna poña ista fūc. tō fūc i diuisibili tpe.

Atvero in possibile est simul fm cōtrarios
mot? moueri idem aut diuisibile et i diuisi/
bili tpe. si em dulce sit mouet sensum aut intel
lectū. amarū autē cōtrarie. et albū aliter. Ergo
simul qdem et numero indiuisibile et inseparabi
le qd indicat fm esse aut separati. Est igitur quo/
dā mō diuisibile qd diuisa sentit. ē autē qd indi
uisibile fm esse qdem em diuisibile. loco autē et
numero indiuisibile. aut nō possibile. poña q/
dem em et indiuisibile cōtraria. fm esse autem
nō. s; in opari diuisibile et impossibile ē. et al/
bū et nigrū esse simul. Quare neq; species pati
ipoz si hmoi est sensus et intelligentia.

Hic obijcit in cōtrariū scz qz p eandē poñam nō pōt
fieri iudiciū de sensibilibus diuersorum sensuum. Et stat rō in
hoc. vñ i idē nō pōt moueri diuersis et oppositis moti/
bus. ergo nō pōt dici qd vna poña iudicet inter sensibilia
diuersorum sensuum. Aresto. soluēdo dicit qd quū talis po
tētia sit vna subiecto. ē tñ alia et alia rōne. et sic quodā mō
est plures. Quā solutiōem statim in rextu reprobat. Al/
lud qd est idē subiecto et plura rōne pōt in se suscipere di/
uersa et cōtraria fm potētiā et nō fm actū. sed ista po/
tētia h; in se cōtraria fm actū. qd nō est vna subiecto.

Sed sicut qd vocat qdā punctū aut vnum
aut duo sic et indiuisibile. Scdm qd qdē igitur
indiuisibile vñ discernens est et simul. fm ve
ro qd diuisibile. bis vritur eodem signo simul.
Inq̄tum quidem igitur pro duob; vritur ter
cio. duo indicat. et sepata sunt vt inseparato. In
q̄tū pō vñ vno et simul. De pncipio quidem
igitur fm qd dicim? posse sentire aial. determi

Secundi de Anima

natum sit hoc modo

Hic ponit Aresto. veram solutiōem et vult qd sens
sibilia diuersorum sensuum quāuis hēant oppōem et diuersita
tem et dispariōnem fm qd sunt in diuersis subiectis. nō
tñ hnt illam dispariōnem oppōem fm qd sunt in potētia co
gnitiua. Et ideo dicit Aresto. qd iste sensus interior se h; t
si cur punctū in quo cōiunguntur diuersae linee. qz licet tal
le punctū sit diuersum in ordine ad lineas ad punctum
procedētes. tamē omēs linee in puncto cōiungunt. et h; vñ
vñ in illo. sic etiā diuersa sensibilia quū habeant dis
ueritatē componendo ea ad sensus exteriores. tñ hnt
vnitatem in ordine ad sensum cōmunē.

Querit. vtrum necesse sit ponere aliquos sensus inter
iores. Dm qd sic. et hoc ppter duas cās positas in
textu. Prima est quia nullus sensus exterior pōt se res
fletere supra suum actum cognoscendo ipm. sed cogno
tūo ipius actus sensus exterioris. cui sit aliqd singulare
oportet qd etiā cognoscat per sensus alique. et qz non per
sensus exteriores pōt cognosci. ergo cognoscat p sensus in
teriores. Secda rō posita in textu ē. qz ponere dñam in
ter sensibilia diuersorum sensuum spectat ad sensus cū iudic
cū sensibilibus diuersorum sensuum spectat ad sensus. s; hō
pōt fieri p sensus exteriores. qz nullus talis cognoscat se
sibilia diuersorum sensuum. ergo opz hoc fieri p sensum inte
riore. Tercia rō pōt adijungi quā etiā Aresto. ponit hō
sub mō rōnis et ista. qz sensibilia percipiuntur in corp abse
ntia. qd opz qd maneat similitudines sensibilibus in sensu. p qd
sit talis cognitio. sed ille similitudines nō manent in sensib;
exterioribus. s; salte pzo aliquo notabili tpe in absentia sen
sibilibus. ergo in sensibus interioribus.

Arguit. ptra scdm rōem sic. sensus exteriores pōt
cognoscere sua obiecta. qd nō opz ponere sensus interiores.

Dm qz h; sensus exterior cognoscat suū obiectū nō
tñ cognoscat sensibilia diuersorum sensuum. Circa qd sci
endū qd quū sensus ponat dñam inter sensibilia sui ob
iecti. tñ hoc nō sit nisi p cōtractū ad sensus eodem. pōt em
sensus exterior fm se pfecte iudicare de suis sensibilibus.
sed ponere differentiā cōuenit sibi p cōtractū ad sensum
eodem. et nullo mō inter sensibilia diuersorum sensuum.

Arguit. ponere dñam inter res cōuenit intellect
tū. qd nō vuenit sensui. Dm qd ponere differentiā
inter aliq vtr hoc spectat ad intellectū. s; ponere dñam
inter sensibilia spectat ad sensus. quū em intellect? co
gnoscat quūq; singularia. hēc tñ cognitio nō ē directa s; re
flexa. vt patet tercio hui?

Arguit. ptra pñam rōnem. sensus exterior pōt pec
pere suū obiectū. ergo etiā suū actū. Probatur pñā. qz
actus est mediū inter potētiā et obiectum. ergo si cog
noscat obiectum etiam cognoscat suum actum. Dicit
dum qd obiectū aliquid? sensus capis dupliciter. Vno
fm esse materiale qd habet in suo subiecto. et sic plus di
stat obiectū a potētiā qz actus. quia sic actus est in po
tētia subiectiue. et mediū cognoscēdi obiectū p poñam
sic p actū videndi cognoscitur color. Alio mō accipit
obiectū fm esse spūale fm qd imutat sensum et sic obiectū
est ppinquius potētiā qz actus. qz oportet obiectū plus
recipi in potētiā a anteq; fiat actus. Et repli gra. oportet
prius spēm sensibilem recipi in visum anteq; fiat visio. et il
la spēs visibilis est obiectū fm esse spūale. salte i visu.

Querit. vtr necesse sit ponere plures sensus interiores
vel vtr sit tñ vnus sensus interior. Dm qd nō suffi
fuit vn? sensus interior. s; requiruntur quoz sensus intel

Solut
vere

Nāc ē p
ne sensu
interiores

2920

2920

3m

Obiut qf 2m

Sic lapis co p p p t
aude: fūc p t
Solut apparit
et pbat 2 as sotoz

riores. Quod tunc est, quod omnis operatio est ab aliqua potentia cum nihil circa principium agat per suam cetera. quibus ergo sunt plures operationes ad idem principium operationum siue ad eandem potentiam non reducibiles. tunc oportet ponere plures potentias siue plura principia illarum operationum. In animalibus perfectis inveniunt plures operationes ad idem principium non reducibiles. Primum enim inveniunt operationem in animalibus que cognoscit sensibilia facta per sensum exterioris in absentia sensibilium. et oportet ponere unam potentiam que apprehendit sensibile absens. A sensibus autem exterioribus solum apprehendit sensibile presentia. et oportet ponere aliam sensum sensum communem. que apprehendit sensibilia absentia. Et quod in materialibus eadem potentia non est bene receptiva species et retentiva. quod humida si bene receptiva. et sicca si bene retentiva. et oportet per sensum apprehensivum que receptivus species ponere potentiam reservativam species. et talis est virtus ymaginativa que reservat has species que cognoscit sensum communem. et que in animalibus perfectis inveniunt una alia operatio. scilicet elicere intentiones non sensatas ex rebus sensatis. que operatio non potest reduci ad sensum nunc dictos. et oportet adhuc ponere sensum altioris. Primum per assumptionem per exemplar. quod omnis ex specie lupi cogitatur vel visus elicitur et tale animal est inimicum sue nature. que inimicitia non potest esse sensata per sensum exterioris. Patet quod non est obiectum alicuius sensus exterioris. et que nihil percipit per eodem sensum nisi sensibile factum per se. vel ceteriter per immediate principium operationem sensum exterioris ad sensum communem. id non potest talis inimicitia esse cognita per sensum communem. id oportet ponere sensum superioris. et ille sensus in brutis vocatur virtus estimativa. et in hominibus virtus cogitativa que est unum species in homine et in brutis. Sed habet diversa nomina. quod habet altioris operationem per illam potentiam que brutis per coniunctionem intellectus. et oportet istam potentiam apprehendere siue per generem unam potentiam reservativam species. id est quod potentia adiungit. scilicet memoria que conservat illas ymagines per que virtus cogitativa cognoscit.

Queritur. unde per hateri ex Aristotele. que sint quatuor sensus interiores. Unde quod de sensu communi manifestum est cum Aristotele. ponat duos actus eius. ut dictum est. Etiam fundamentum virtutis ymaginative potest hateri ex isto textu. quia dicit Aristoteles. que ab exterioribus sensibilibus adhuc manet sensus. Et quo arguitur que sensibilia manent in sensibus in eorum absentia. sed non manent nisi virtute ymaginativa. et cetera. Quo ad alios sensus potest dici quod Aristoteles. de eis loquitur in fine capituli sequentis circa diffinitionem fantasie. ubi Aristoteles. dicit quod animalia multum operantur per fantasiam. fantasiam autem determinatam principaliter est actus virtutis cogitative seu estimative. Et quod oportet circa quecumque sensum cognitivum etiam coniungere potentiam reservativam. ergo oportet adhuc ponere alium sensum qui reservat tales species per que fit talis fantasie. Et ideo quod dicitur in hoc textu Aristotele. solum ponit fundamentum duorum sensuum. scilicet sensus communis et virtutis ymaginative. tamen in sequentibus ponit estimativam seu cogitativam et memoriam.

Queritur. quid sit obiectum sensus communis. Unde quod quatuor alia potentia est altior ratio habet communis et aliter obiectum ergo sensus interioris sunt altiores exterioribus etiam habent ceteriora obiecta. Obiectum autem sensus exterioris est sensibile per se proprium. ergo obiectum sensus communis erit sensibile per se factum siue per se ceteriter siue per se. et ad idem per se substantia particulari que est sensibile per accidens. quod talis non cognoscitur per sensum communem. sed per virtutem cogitativam. scilicet virtus obiectum est sensibile in communi quod etiam ceteriter sub se sensibile per accidens.

et idem. quod talis potentia cognoscit sensibile per accidens. cum est suprema potentia sensitiva sic habet communissimum obiectum quod est sensibile. Obiectum vero intellectus humani est quidditas rei materialis. Obiectum intellectus angelici est ens creatum. Obiectum autem intellectus divini est ens in quantum ens. Sed si quod de obiecto virtutis ymaginative. et de obiecto virtutis memorativae. Unde quod virtus ymaginativa et sensus communis habent idem obiectum sub diversa ratione quod per se sensibile per se sensatum ut est apprehensibile. et cognoscibile est obiectum sensus communis. si ut reservabile est obiectum virtutis ymaginative. Sic etiam idem est obiectum virtutis memorativae et cogitative sub diversa ratione ut deum est de sensu communi et de virtute ymaginativa. Et ratio ista est. quod illa (que cognoscit sensum communem) illa reservat virtus ymaginativa. et que cognoscit virtutem cogitativa illa reservat virtus memorativa et sic habent idem obiectum naturaliter sed sunt alia directa forma. Queritur. qui sunt actus istorum sensuum. Et primo quod sit actus sensus communis. Unde quod habet tres actus. Primum est cognoscere actus sensuum exteriorum. Secundus est ponere diem in sensibilia diversorum sensuum. Tertius est cognoscere sensibilia per se communi. id est magnitudo moris et numerus per se cognoscuntur per sensum interioris et etiam proprie per sensum autem exteriorem cognoscuntur per se non proprie. actus enim virtutis ymaginative est reservare illas species siue ymagines quibus cognoscit sensus communis. est enim illa pars magis sicca in qua est virtus ymaginativa que illa in qua est sensus communis. et ideo est aprior pro reservacione specierum.

Queritur. quod sunt actus virtutis cogitative. Unde quod quatuor. Primum est cognoscere omnia illa que per sensum communem aliquo modo cognoscit potest. quia quicquid potest virtus inferior. hoc potest virtus superior et cum hoc plus.

Secundus actus est elicere ex speciebus sensatis intentiones non sensatas. Tertius actus est cognoscere substantias particularis. et ratio illius est quod per se superioritate virtutis cogitative species sensibiles per quas sensus inferiores cognoscit sensibilia propria et communi delectata ad illam potentiam sunt principium cognoscendi substantiam particulari. Quartus actus est qui convenit virtuti cogitative per se que est cogitativa id est per se est in hominibus. cognoscere se naturam individuatam siue singularizata sicut hominem in sorte. Ista enim virtus cogitativa ex redudantia rationis etiam ponit speciem cum intentione. vel speciem eius species. et intentiones cum species. et elicitur ex uno particulari aliter ex quod actu vocatur rationem particulari. sic per se actu remiscere.

Queritur. quid sit species et quid intentio. Unde quod species actus sensibilis de qua hic loquimur est similitudo rei sensata relicta in sensibus exterioribus. sic enim prius dictum est quod res visibilis exterior facit suam similitudinem in visu. que similitudo ulterius facit novam numeralem similitudinem in sensu communi. et ab illa similitudine diffunditur alia similitudo ad virtutem ymaginativam. Illa ergo species sic existens in sensibus interioribus. vocatur species sensata. quod est species rei sensate et per sensum propriam. Elicere ergo speciem non sensatam ex speciebus sensatis est elicere aliquid intrinsecum in speciebus. quod per se spiritualitatem et efficaciam sensus superioris cognoscit a sensu superiori. et non ab inferiori. Et per se gratia illa species (que fuit plus reservata in virtute ymaginativa) diffundit aliam numeralem similitudinem ad virtutem cogitativam. et ibi etiam reperitur aliquid quod altius que prius reperitur ab in sensu communi. ut ovium habet speciem lupi in sensu communi per talem speciem representat figuram lupi et color. sed illa species existens in virtute estimativa ovium representat inimicitiam. et sic inimicitia dicitur intentio. quia elicitur ex specie sensata per sensum

Per actus sensus communis

Per actus virtutis cogitative

Species sensibilis

De obiecto per se

*Santasia nō est spēalis pōna ab alijs distincta
hē opatio seu atto eoz*

Aristotelis

Folio liij

tūc nō esset aliquis intellectus agens. sed etiam dicitur intellectus. quia facit species quibus intellectus possibilis intelligit.

Arguitur memoria intellectiva nō differt ab intellectu ergo nec memoria sensitiva differt a sensu. Dōm q nō ē simile in potētis materialibus et immaterialibus. q in materialibus vna potētia nō potest esse cognitiva et reservativa. q cognitiva debet esse receptiva ymaginū. sed reservativa debet illas reservare. sed in immaterialibus idem potest facilliter recipere et retinere. sic memoria intellectiva q est reservativa nō differt ab intellectu q est potētia cognitiva.

Arguitur si memoria est spēalis sensus. q etiam remittit etia. et sic nō erit tūc quatuor sensus interiores. Dōm q memoria capitur dupl. Uno modo pro actu memorandi. et sic diffinitur ab Aristotele in libro de memoria et reminiscētia sic. Memoria est habitus vel passio pmi sensus cum factū fuerit tempus. i. memoria est actus sensus cōis que est pimum sensuum. i. pimum sensus interior et sic memoria nō est potētia sed actus potētiarū sensuum interiorū. et sic in eodē libro diffinit Aristotele reminiscētia q dicitur. Reminiscētia est resumptio alicuius lapsi a memoria p aliqd tētu in memoria. manifestū est autē q resumptio nō dicit potētiam s; opationem. et ideo reminiscētia nō est potētia sed operatio virtutis cogitative. sicut latius dicitur in libello de memoria et reminiscētia. Alio modo capitur memoria sicut q est potētia reservativa spūm per qd cognoscit virtus cogitativa. et sic est spēalis potētia habēs spēalem actum. s. reservare tales species et speciale organum q est in posteriori parte capitis. s; reminiscētia nō capitur sic dupl. sicut memoria. sed solū pro actu. et iō nūc significat potētiam sicut memoria. sed sp actum.

Querit. utrū fantasia sit vna potētia ab alijs distincta. Dōm q nō Arguitur q sic. quia Aristotele. postea definitur de fantasia. ergo debet poni spēalis sensus. Dōm q Aristotele ponit fantasia ut est actus sensuum interiorū. q dicitur q est motus factus a sensu sicut actum.

Arguitur est vna opatio in animalibus que non cōuenit alicui predictōrum sensuum. s. pponere spem cum specie et in tēto em cum spē. ergo erit vna noua potētia. s; fantasia.

Dicendum q illa operatio reducitur ad virtutem cogitativā. Et hoc sic patet. quia tales operationes non fiunt in omnibus animalibus. sed solum in hominibus. Si em fieret in omnibus alijs animalibus cum fantasia sit principium motus sequeretur q animalia indeterminate mouerentur propter compositionem fantasticam quā haberent de rebus. nō em pnt hoc iudicare esse fantasia sicut ptingit in hominibus. et ideo sicut talem ppositam fantasiam mouerent. et p cōsequens indeterminate. Fiunt ergo iste operationes per virtutem cogitativā in quācum cogitativa. quod dicitur notāter. q sic in ea est redūdantia rōis. et propter talē redūdantiam h; aliorū operationem q est estimativa in brutis.

Querit. utrū sensus interiores sint pfectiores exterioribus. vel eōtra. Dōm q interiores sunt pfectiores. quia tāto aliqua potētia est pfectior quanto habet cōmunius obiectum. quia omnis potētia fertur in omnia illa que continentur sub eius obiecto. ergo si obiectum est cōmunius in plura fertur sensus. s; sensus interiores habent digniora obiecta et cōmuniōra ut dicitur est pus. ergo tales potētie sunt digniores.

Arguitur agens est dignius passio. sed sensus exteriores agunt in interiores. ergo exteriores sunt digniores sensibus interioribus. Dicendum q dupliciter aliqd agit

in alterum. Uno modo actione physica et reali. quo modo ignis agit in aquam. et sic agens est semp dignius patiente. Alio modo aliquid agit in alterum actione intentionali. sicut sensibilia agunt in sensus. et sic non oportet agens dignius esse patiente. Et ratio illius est. quia tunc patientis recipit formam dignius q est in agente. et sic sensus exteriores sunt principia iudicandi sensus interiores sicut speciem intentionalem. et ideo species sensibilibus digniori modo est in sensu superiori. q in sensu inferiori. Et si simile istius potest sumi de sensibili et sensu. quia manifestum est q sensibile agit in sensum. et tamen sensus est pfectior sensibili.

Quoniam autem duabus differentijs diffiniunt maxime animam motu quod sicut locum. et in eo quod est intelligere et discernere et sentire. Videtur autem et intelligere et sapere tanq; quoddam sentire esse. In vtrisque enim anima iudicat aliquid et cognoscit eorum que sunt.

Postq; Aristotele determinauit de sensibus interioribus. Nunc intendit ostendere differentiā inter sensum et intellectum. et hoc propter antiquos qui dicebant sensum et intellectum esse idem. Primo ergo ponit opiniones antiquorum. Secundo ponit propriam sententiā. ibi (de parte autē anime) Primo ponit opinionē. Secundo reprobat eam. et ex eius reprobatione inquit quid sit fantasia. Fuit q opinio antiquorum. q intellectus esset sensus. Et pmo pbat hoc p opinionē omnium antiquorum. Secundo adducit auctoritates aliquorum antiquorum in spēali. Circa primū ponit rationes omnium antiquorum. q; em animata et inanimata differunt motu et sensu arguebantur antiq; intelligere esset sentire. Et hoc sic. q intellectus iudicat et cognoscit. et etiam sensus q potētia distinguunt et ydēficantur penes actum. sed est vnus actus. ergo vna potētia.

Arguitur contra suppositū. sunt multa animalia que non habent sensum. ergo suppositum est falsum. scz q animalia differunt ab inanimatis motu et sensu. Dōm q Aristotele hic loquitur de pfectis animalis qualia sunt animalia. quia omnia animalia habent sensum. De motu spēali ter est dicendum. q etia omnia animalia habent in se motum. et licet non habent motū progressiū et localem. habent tamen motum alimenti et nutrimenti ad omnē differentiam positā ionte.

Queritur utrū argumentū antiquorum qd ponitur in textu valeat. Dicendum q non. quia arguitur ex puris affirmatiuis in secunda figura. et ideo est fallacia accidētis. Non em oportet q si aliqua duo qualitercūq; conueniant in vno tercio q illa duo cōueniant inter se. Est em magna differentiā inter cognitionem intellectivam et sensitivam. quia non omne iudicium spectat ad sensum sed iudicium de sensibilibus. et non omne iudicium spectat ad intellectū. sed iudicium de intelligibilibus. Et hoc soluitur argumentū quando sic arguitur. Obiectū est vnus actus. ibi est vna potētia. sed sed sensus et intellectus habent vnum actum. ergo sunt vna potētia.

Dicendum ad maiorem. q quecūq; hnt vnum actū propriū et adequatū illa sunt vna potētia. sed iudicij est

Opinio antiquorum de sensu et intellectu

et animalia non habent sensum

Questiones

actus cōis ipsius sensus. quia etiam conuenit intellectui
indicare aut de sensibilibus est proprius actus sensus. sicut
dicitur est. si em̄ distinguuntur potērie p actus cōmū
nes. tūc visus z auditus essent vna potēria. qz ambo ius
dicant. quod tamē est falsum. qz visus iudicat de colore.
et auditus de sono

Et antiqui sapere z sentire idem esse aiunt.
sicut Empedocles dixit ad presens. voluntas
augetur z in hominibz z in alijs. Unde eis sp
sapere altera prestat. Idem autēz bis vult. z id
quod est homeri. Talis em̄ intellectus est in
terrenis hominibus qualem ducit in diem pa
ter virozumqz deorum qz

Hic ostēdit specialiter de quibusdam antiq̄s quomō
dicebāt sensum z intellectum esse idem. Et adducit duos
os. s. Empedocle z Homerum. Dicebat em̄ Empedo
cles qz volūtas augetur in hoibus. z in alijs scz brutis ad
presens. Et tempus prestat altera sapere. i. voluntas z in
tellectus habēt aliam z aliam opationem ppter influxum
corporum celestium. Deinde allegat dictū homeri. qd dicit
cit qz talis intellectus est in terrenis hoibus qualem in
ducit in die pater virozumqz deorumqz. scilicet sol. id est
talis est intellectus in hoibus qualem inducit virt⁹ cor
porum celestium que virtus hic intelligitur p solem. sol
em̄ dicit pater virozum. qz sol z homo generant hominem
et etiam deorum. i. planetarum quos illuminat. quia pla
neta dicebantur dii apud antiquos. Ex istis autoritatibz
volebant sic arguere illud est in organo corporeo qd sub
ditur influxui corporum celestium. qz corpora celestia nō
possunt agere nisi in corpora. Sed fm̄ istas autoritates
intellectus z volūtas subduntur corporibus celestibus
quia immutatur alioz alio influxu. ergo intellectus z vo
lūtas sunt in organo corpali. illud autē qd est in organo cor
porali est sensus. s. intellectus est sensus.

Querit. vtrū volūtas augetur in hoibus Dicendū
qz voluntas capitur duplr. Uno modo pro habitu. z sic
augetur per compationem ad obiectum. qz quandoqz vo
luntas vult plura qz prius voluit. z illo modo intellectus
etiam potest augeri. Alio modo accipit voluntas pro po
tentia. z sic volūtas proprie nō augetur. Unde autori
tas Empedocles nō est vera. que voluit qz voluntas au
geatur influxu corporum celestium. que autoritas sic in
tellecta est oīno falsa. sicut infra patebit

Querit. quis dicat pater virozum z deorum Ddm̄
qz antiq̄ intellexerūt p patrē viroz z deoz ipsum solē. Et
rō est. qz sol dicitur pater virozum. i. hoim. sicut pater secundo
phiscorum. vbi dicit qz sol z homo generant hominem Et
tamen verum qz per solem non intelligitur corpus solare
sed influxus omnū corporū celestū pōt puenienter fieri
per solem ex duabz causis Prima est. quia influxus fit p
cipaliter p planetas. z sol est pncipium planetarum. quia
illuminat omnes alios planetas. z p lumen fit influxus
sive actio in ista inferiora. Secunda. quia influxus solis est
nobis notior qz influxus aliozum planetarum. Videm⁹
em̄ qz per motum z influxum solis ista inferiora alterant.
quia per eius accessum crescunt terrenascentia. z per re
cessum decrescūt. s. a notioribz nob alia denoiamus. Sed

secūdi de Anima

enno dicitur sol pater esse deoz. i. alioz planetaz quos
planetas dixerūt esse deos. qz hnt causalitatē istoz infes
rioz ppter pncipationē actionis diuine. quia planete sūt
particulares cause aliquoz effectuum. sicut deus est cā
vniuersalis oim termin. Item qz credebant corpora vni
uersi esse aiata p informationē deoz. Est ergo fm̄ verit
tatem sol pater deoz. i. planetaz non fm̄ substantiā. s. fm̄ aliqd
accidens. scz lumen. quia omnes planete recipiunt lumen
a sole. vt pater secundo celi.

Querit. vtrū corpa celestia pnt agere in nostrum in
tellectū. Ddm̄ qz duplr aliquid dicit agere in alterum.
Uno mō directe z p se. z sic corpa celestia non pnt agere
in nostrum intellectū. Quia hoc dicitur directe z p se agere
in alterum. qm̄ forma ipsius agentis directe recipitur in
passum. Exempli grā. dicimus qz ignis agit directe in
aquā. quia aqua recipit formā ignis directe scz calorem.
Qz autē corpa celestia non pnt sic agere in nostrum in
tellectū pater. qz forme z accēria (qbus agunt corpa ces
lestia) sunt corpales. sed tales forme nō pnt esse in intelle
ctu qui est incorpales. z ideo nulla forma corpis celestis
potest p influxū eius duci in intellectū. Item ex alio. om
ne agens debet esse dignius passio. sed tota natura intel
lectus est dignior corpibus celestibus. qz immaterialia ee
incorpea sunt digniora corpibus z materialibz. Alio
mō potest aliquid agere in altero indirecte z p accidens
et hoc ptingit qm̄ aliquid agit in alterum p se cui ptingit
tur aliqd qd virtutis actione eius in qd altero per se agit. et
sic corpa celestia agunt in nostrū intellectū inquantū scz
corpa celestia agunt in virtutes sensitiuas qbus cōiungit
tur intellectus. z eis dē virtutem in ministeriū operādi. Cū
actio intellectiua potest impediri ex turbatione sensuum
interioz. Et posset dari sile in eo qui ambulat in ministeri
rio baculi in quo potest impediri ambulatio sine eo qz opes
rario fiat circa eum. sed soluz p abstractionē baculi potest
impediri ambulatio eius Est tamē sciendū qz differē
ter agūt corpa celestia in intellectū z volūtaez quāuis
indirecte in vtrūqz agant. qz intellectus p oīno impedi
ri a sua opatione ppter impedimentū virum sensitiuaz
quod impedimentū qz p fieri a corpibus celestibus. iō
corpa celestia possunt p accidens impedire oīno operatio
nem intellectiua. sic autē nō est de voluntate. qz quis vol
untas possit aliquatū inclinari ex virtutibus sensitiuis
non tamen p oīno impediri. Et rō istius est. quia intel
lectus pxiuus virtutis sensibus qz voluntas Necesse est
em̄ quocūqz intelligentes fantasmata speculari. sed non
oī in actu volūtaris fieri persiones ad fantasmata Et
quo sequit qz differenter ab aliquo mouetur voluntas in
tellectus fantasia z corpus. quia voluntas efficaciter mo
uetur a solo deo. z hoc ideo. qz ex quo solus deus est sum
mum bonum. sic solus potest efficaciter voluntatem in
clinare. sed intellectus mouetur a bono angelo. sed nō vo
luntas saltem efficaciter. Fantasia autēz mouetur a ma
lo angelo. sed non intellectus nec voluntas. sed corp⁹ im
mediate mouetur a celo. z etiā ab alijs pcedentibz. scilicet
a deo z a bono angelo z a malo angelo

Querit. vtrū corpa celestia pnt agere in nostrum in
tellectū. Ddm̄ qz duplr aliquid dicit agere in alterum.
Uno mō directe z p se. z sic corpa celestia non pnt agere
in nostrum intellectū. Quia hoc dicitur directe z p se agere
in alterum. qm̄ forma ipsius agentis directe recipitur in
passum. Exempli grā. dicimus qz ignis agit directe in
aquā. quia aqua recipit formā ignis directe scz calorem.
Qz autē corpa celestia non pnt sic agere in nostrum in
tellectū pater. qz forme z accēria (qbus agunt corpa ces
lestia) sunt corpales. sed tales forme nō pnt esse in intelle
ctu qui est incorpales. z ideo nulla forma corpis celestis
potest p influxū eius duci in intellectū. Item ex alio. om
ne agens debet esse dignius passio. sed tota natura intel
lectus est dignior corpibus celestibus. qz immaterialia ee
incorpea sunt digniora corpibus z materialibz. Alio
mō potest aliquid agere in altero indirecte z p accidens
et hoc ptingit qm̄ aliquid agit in alterum p se cui ptingit
tur aliqd qd virtutis actione eius in qd altero per se agit. et
sic corpa celestia agunt in nostrū intellectū inquantū scz
corpa celestia agunt in virtutes sensitiuas qbus cōiungit
tur intellectus. z eis dē virtutem in ministeriū operādi. Cū
actio intellectiua potest impediri ex turbatione sensuum
interioz. Et posset dari sile in eo qui ambulat in ministeri
rio baculi in quo potest impediri ambulatio sine eo qz opes
rario fiat circa eum. sed soluz p abstractionē baculi potest
impediri ambulatio eius Est tamē sciendū qz differē
ter agūt corpa celestia in intellectū z volūtaez quāuis
indirecte in vtrūqz agant. qz intellectus p oīno impedi
ri a sua opatione ppter impedimentū virum sensitiuaz
quod impedimentū qz p fieri a corpibus celestibus. iō
corpa celestia possunt p accidens impedire oīno operatio
nem intellectiua. sic autē nō est de voluntate. qz quis vol
untas possit aliquatū inclinari ex virtutibus sensitiuis
non tamen p oīno impediri. Et rō istius est. quia intel
lectus pxiuus virtutis sensibus qz voluntas Necesse est
em̄ quocūqz intelligentes fantasmata speculari. sed non
oī in actu volūtaris fieri persiones ad fantasmata Et
quo sequit qz differenter ab aliquo mouetur voluntas in
tellectus fantasia z corpus. quia voluntas efficaciter mo
uetur a solo deo. z hoc ideo. qz ex quo solus deus est sum
mum bonum. sic solus potest efficaciter voluntatem in
clinare. sed intellectus mouetur a bono angelo. sed nō vo
luntas saltem efficaciter. Fantasia autēz mouetur a ma
lo angelo. sed non intellectus nec voluntas. sed corp⁹ im
mediate mouetur a celo. z etiā ab alijs pcedentibz. scilicet
a deo z a bono angelo z a malo angelo

Querit. vtrū corpa celestia pnt agere in nostrum in
tellectū. Ddm̄ qz duplr aliquid dicit agere in alterum.
Uno mō directe z p se. z sic corpa celestia non pnt agere
in nostrum intellectū. Quia hoc dicitur directe z p se agere
in alterum. qm̄ forma ipsius agentis directe recipitur in
passum. Exempli grā. dicimus qz ignis agit directe in
aquā. quia aqua recipit formā ignis directe scz calorem.
Qz autē corpa celestia non pnt sic agere in nostrum in
tellectū pater. qz forme z accēria (qbus agunt corpa ces
lestia) sunt corpales. sed tales forme nō pnt esse in intelle
ctu qui est incorpales. z ideo nulla forma corpis celestis
potest p influxū eius duci in intellectū. Item ex alio. om
ne agens debet esse dignius passio. sed tota natura intel
lectus est dignior corpibus celestibus. qz immaterialia ee
incorpea sunt digniora corpibus z materialibz. Alio
mō potest aliquid agere in altero indirecte z p accidens
et hoc ptingit qm̄ aliquid agit in alterum p se cui ptingit
tur aliqd qd virtutis actione eius in qd altero per se agit. et
sic corpa celestia agunt in nostrū intellectū inquantū scz
corpa celestia agunt in virtutes sensitiuas qbus cōiungit
tur intellectus. z eis dē virtutem in ministeriū operādi. Cū
actio intellectiua potest impediri ex turbatione sensuum
interioz. Et posset dari sile in eo qui ambulat in ministeri
rio baculi in quo potest impediri ambulatio sine eo qz opes
rario fiat circa eum. sed soluz p abstractionē baculi potest
impediri ambulatio eius Est tamē sciendū qz differē
ter agūt corpa celestia in intellectū z volūtaez quāuis
indirecte in vtrūqz agant. qz intellectus p oīno impedi
ri a sua opatione ppter impedimentū virum sensitiuaz
quod impedimentū qz p fieri a corpibus celestibus. iō
corpa celestia possunt p accidens impedire oīno operatio
nem intellectiua. sic autē nō est de voluntate. qz quis vol
untas possit aliquatū inclinari ex virtutibus sensitiuis
non tamen p oīno impediri. Et rō istius est. quia intel
lectus pxiuus virtutis sensibus qz voluntas Necesse est
em̄ quocūqz intelligentes fantasmata speculari. sed non
oī in actu volūtaris fieri persiones ad fantasmata Et
quo sequit qz differenter ab aliquo mouetur voluntas in
tellectus fantasia z corpus. quia voluntas efficaciter mo
uetur a solo deo. z hoc ideo. qz ex quo solus deus est sum
mum bonum. sic solus potest efficaciter voluntatem in
clinare. sed intellectus mouetur a bono angelo. sed nō vo
luntas saltem efficaciter. Fantasia autēz mouetur a ma
lo angelo. sed non intellectus nec voluntas. sed corp⁹ im
mediate mouetur a celo. z etiā ab alijs pcedentibz. scilicet
a deo z a bono angelo z a malo angelo

Querit. vtrū corpa celestia pnt agere in nostrum in
tellectū. Ddm̄ qz duplr aliquid dicit agere in alterum.
Uno mō directe z p se. z sic corpa celestia non pnt agere
in nostrum intellectū. Quia hoc dicitur directe z p se agere
in alterum. qm̄ forma ipsius agentis directe recipitur in
passum. Exempli grā. dicimus qz ignis agit directe in
aquā. quia aqua recipit formā ignis directe scz calorem.
Qz autē corpa celestia non pnt sic agere in nostrum in
tellectū pater. qz forme z accēria (qbus agunt corpa ces
lestia) sunt corpales. sed tales forme nō pnt esse in intelle
ctu qui est incorpales. z ideo nulla forma corpis celestis
potest p influxū eius duci in intellectū. Item ex alio. om
ne agens debet esse dignius passio. sed tota natura intel
lectus est dignior corpibus celestibus. qz immaterialia ee
incorpea sunt digniora corpibus z materialibz. Alio
mō potest aliquid agere in altero indirecte z p accidens
et hoc ptingit qm̄ aliquid agit in alterum p se cui ptingit
tur aliqd qd virtutis actione eius in qd altero per se agit. et
sic corpa celestia agunt in nostrū intellectū inquantū scz
corpa celestia agunt in virtutes sensitiuas qbus cōiungit
tur intellectus. z eis dē virtutem in ministeriū operādi. Cū
actio intellectiua potest impediri ex turbatione sensuum
interioz. Et posset dari sile in eo qui ambulat in ministeri
rio baculi in quo potest impediri ambulatio sine eo qz opes
rario fiat circa eum. sed soluz p abstractionē baculi potest
impediri ambulatio eius Est tamē sciendū qz differē
ter agūt corpa celestia in intellectū z volūtaez quāuis
indirecte in vtrūqz agant. qz intellectus p oīno impedi
ri a sua opatione ppter impedimentū virum sensitiuaz
quod impedimentū qz p fieri a corpibus celestibus. iō
corpa celestia possunt p accidens impedire oīno operatio
nem intellectiua. sic autē nō est de voluntate. qz quis vol
untas possit aliquatū inclinari ex virtutibus sensitiuis
non tamen p oīno impediri. Et rō istius est. quia intel
lectus pxiuus virtutis sensibus qz voluntas Necesse est
em̄ quocūqz intelligentes fantasmata speculari. sed non
oī in actu volūtaris fieri persiones ad fantasmata Et
quo sequit qz differenter ab aliquo mouetur voluntas in
tellectus fantasia z corpus. quia voluntas efficaciter mo
uetur a solo deo. z hoc ideo. qz ex quo solus deus est sum
mum bonum. sic solus potest efficaciter voluntatem in
clinare. sed intellectus mouetur a bono angelo. sed nō vo
luntas saltem efficaciter. Fantasia autēz mouetur a ma
lo angelo. sed non intellectus nec voluntas. sed corp⁹ im
mediate mouetur a celo. z etiā ab alijs pcedentibz. scilicet
a deo z a bono angelo z a malo angelo

Querit. vtrū corpa celestia pnt agere in nostrum in
tellectū. Ddm̄ qz duplr aliquid dicit agere in alterum.
Uno mō directe z p se. z sic corpa celestia non pnt agere
in nostrum intellectū. Quia hoc dicitur directe z p se agere
in alterum. qm̄ forma ipsius agentis directe recipitur in
passum. Exempli grā. dicimus qz ignis agit directe in
aquā. quia aqua recipit formā ignis directe scz calorem.
Qz autē corpa celestia non pnt sic agere in nostrum in
tellectū pater. qz forme z accēria (qbus agunt corpa ces
lestia) sunt corpales. sed tales forme nō pnt esse in intelle
ctu qui est incorpales. z ideo nulla forma corpis celestis
potest p influxū eius duci in intellectū. Item ex alio. om
ne agens debet esse dignius passio. sed tota natura intel
lectus est dignior corpibus celestibus. qz immaterialia ee
incorpea sunt digniora corpibus z materialibz. Alio
mō potest aliquid agere in altero indirecte z p accidens
et hoc ptingit qm̄ aliquid agit in alterum p se cui ptingit
tur aliqd qd virtutis actione eius in qd altero per se agit. et
sic corpa celestia agunt in nostrū intellectū inquantū scz
corpa celestia agunt in virtutes sensitiuas qbus cōiungit
tur intellectus. z eis dē virtutem in ministeriū operādi. Cū
actio intellectiua potest impediri ex turbatione sensuum
interioz. Et posset dari sile in eo qui ambulat in ministeri
rio baculi in quo potest impediri ambulatio sine eo qz opes
rario fiat circa eum. sed soluz p abstractionē baculi potest
impediri ambulatio eius Est tamē sciendū qz differē
ter agūt corpa celestia in intellectū z volūtaez quāuis
indirecte in vtrūqz agant. qz intellectus p oīno impedi
ri a sua opatione ppter impedimentū virum sensitiuaz
quod impedimentū qz p fieri a corpibus celestibus. iō
corpa celestia possunt p accidens impedire oīno operatio
nem intellectiua. sic autē nō est de voluntate. qz quis vol
untas possit aliquatū inclinari ex virtutibus sensitiuis
non tamen p oīno impediri. Et rō istius est. quia intel
lectus pxiuus virtutis sensibus qz voluntas Necesse est
em̄ quocūqz intelligentes fantasmata speculari. sed non
oī in actu volūtaris fieri persiones ad fantasmata Et
quo sequit qz differenter ab aliquo mouetur voluntas in
tellectus fantasia z corpus. quia voluntas efficaciter mo
uetur a solo deo. z hoc ideo. qz ex quo solus deus est sum
mum bonum. sic solus potest efficaciter voluntatem in
clinare. sed intellectus mouetur a bono angelo. sed nō vo
luntas saltem efficaciter. Fantasia autēz mouetur a ma
lo angelo. sed non intellectus nec voluntas. sed corp⁹ im
mediate mouetur a celo. z etiā ab alijs pcedentibz. scilicet
a deo z a bono angelo z a malo angelo

Querit. vtrū corpa celestia pnt agere in nostrum in
tellectū. Ddm̄ qz duplr aliquid dicit agere in alterum.
Uno mō directe z p se. z sic corpa celestia non pnt agere
in nostrum intellectū. Quia hoc dicitur directe z p se agere
in alterum. qm̄ forma ipsius agentis directe recipitur in
passum. Exempli grā. dicimus qz ignis agit directe in
aquā. quia aqua recipit formā ignis directe scz calorem.
Qz autē corpa celestia non pnt sic agere in nostrum in
tellectū pater. qz forme z accēria (qbus agunt corpa ces
lestia) sunt corpales. sed tales forme nō pnt esse in intelle
ctu qui est incorpales. z ideo nulla forma corpis celestis
potest p influxū eius duci in intellectū. Item ex alio. om
ne agens debet esse dignius passio. sed tota natura intel
lectus est dignior corpibus celestibus. qz immaterialia ee
incorpea sunt digniora corpibus z materialibz. Alio
mō potest aliquid agere in altero indirecte z p accidens
et hoc ptingit qm̄ aliquid agit in alterum p se cui ptingit
tur aliqd qd virtutis actione eius in qd altero per se agit. et
sic corpa celestia agunt in nostrū intellectū inquantū scz
corpa celestia agunt in virtutes sensitiuas qbus cōiungit
tur intellectus. z eis dē virtutem in ministeriū operādi. Cū
actio intellectiua potest impediri ex turbatione sensuum
interioz. Et posset dari sile in eo qui ambulat in ministeri
rio baculi in quo potest impediri ambulatio sine eo qz opes
rario fiat circa eum. sed soluz p abstractionē baculi potest
impediri ambulatio eius Est tamē sciendū qz differē
ter agūt corpa celestia in intellectū z volūtaez quāuis
indirecte in vtrūqz agant. qz intellectus p oīno impedi
ri a sua opatione ppter impedimentū virum sensitiuaz
quod impedimentū qz p fieri a corpibus celestibus. iō
corpa celestia possunt p accidens impedire oīno operatio
nem intellectiua. sic autē nō est de voluntate. qz quis vol
untas possit aliquatū inclinari ex virtutibus sensitiuis
non tamen p oīno impediri. Et rō istius est. quia intel
lectus pxiuus virtutis sensibus qz voluntas Necesse est
em̄ quocūqz intelligentes fantasmata speculari. sed non
oī in actu volūtaris fieri persiones ad fantasmata Et
quo sequit qz differenter ab aliquo mouetur voluntas in
tellectus fantasia z corpus. quia voluntas efficaciter mo
uetur a solo deo. z hoc ideo. qz ex quo solus deus est sum
mum bonum. sic solus potest efficaciter voluntatem in
clinare. sed intellectus mouetur a bono angelo. sed nō vo
luntas saltem efficaciter. Fantasia autēz mouetur a ma
lo angelo. sed non intellectus nec voluntas. sed corp⁹ im
mediate mouetur a celo. z etiā ab alijs pcedentibz. scilicet
a deo z a bono angelo z a malo angelo

Querit. vtrū corpa celestia pnt agere in nostrum in
tellectū. Ddm̄ qz duplr aliquid dicit agere in alterum.
Uno mō directe z p se. z sic corpa celestia non pnt agere
in nostrum intellectū. Quia hoc dicitur directe z p se agere
in alterum. qm̄ forma ipsius agentis directe recipitur in
passum. Exempli grā. dicimus qz ignis agit directe in
aquā. quia aqua recipit formā ignis directe scz calorem.
Qz autē corpa celestia non pnt sic agere in nostrum in
tellectū pater. qz forme z accēria (qbus agunt corpa ces
lestia) sunt corpales. sed tales forme nō pnt esse in intelle
ctu qui est incorpales. z ideo nulla forma corpis celestis
potest p influxū eius duci in intellectū. Item ex alio. om
ne agens debet esse dignius passio. sed tota natura intel
lectus est dignior corpibus celestibus. qz immaterialia ee
incorpea sunt digniora corpibus z materialibz. Alio
mō potest aliquid agere in altero indirecte z p accidens
et hoc ptingit qm̄ aliquid agit in alterum p se cui ptingit
tur aliqd qd virtutis actione eius in qd altero per se agit. et
sic corpa celestia agunt in nostrū intellectū inquantū scz
corpa celestia agunt in virtutes sensitiuas qbus cōiungit
tur intellectus. z eis dē virtutem in ministeriū operādi. Cū
actio intellectiua potest impediri ex turbatione sensuum
interioz. Et posset dari sile in eo qui ambulat in ministeri
rio baculi in quo potest impediri ambulatio sine eo qz opes
rario fiat circa eum. sed soluz p abstractionē baculi potest
impediri ambulatio eius Est tamē sciendū qz differē
ter agūt corpa celestia in intellectū z volūtaez quāuis
indirecte in vtrūqz agant. qz intellectus p oīno impedi
ri a sua opatione ppter impedimentū virum sensitiuaz
quod impedimentū qz p fieri a corpibus celestibus. iō
corpa celestia possunt p accidens impedire oīno operatio
nem intellectiua. sic autē nō est de voluntate. qz quis vol
untas possit aliquatū inclinari ex virtutibus sensitiuis
non tamen p oīno impediri. Et rō istius est. quia intel
lectus pxiuus virtutis sensibus qz voluntas Necesse est
em̄ quocūqz intelligentes fantasmata speculari. sed non
oī in actu volūtaris fieri persiones ad fantasmata Et
quo sequit qz differenter ab aliquo mouetur voluntas in
tellectus fantasia z corpus. quia voluntas efficaciter mo
uetur a solo deo. z hoc ideo. qz ex quo solus deus est sum
mum bonum. sic solus potest efficaciter voluntatem in
clinare. sed intellectus mouetur a bono angelo. sed nō vo
luntas saltem efficaciter. Fantasia autēz mouetur a ma
lo angelo. sed non intellectus nec voluntas. sed corp⁹ im
mediate mouetur a celo. z etiā ab alijs pcedentibz. scilicet
a deo z a bono angelo z a malo angelo

Querit. vtrū corpa celestia pnt agere in nostrum in
tellectū. Ddm̄ qz duplr aliquid dicit agere in alterum.
Uno mō directe z p se. z sic corpa celestia non pnt agere
in nostrum intellectū. Quia hoc dicitur directe z p se agere
in alterum. qm̄ forma ipsius agentis directe recipitur in
passum. Exempli grā. dicimus qz ignis agit directe in
aquā. quia aqua recipit formā ignis directe scz calorem.
Qz autē corpa celestia non pnt sic agere in nostrum in
tellectū pater. qz forme z accēria (qbus agunt corpa ces
lestia) sunt corpales. sed tales forme nō pnt esse in intelle
ctu qui est incorpales. z ideo nulla forma corpis celestis
potest p influxū eius duci in intellectū. Item ex alio. om
ne agens debet esse dignius passio. sed tota natura intel
lectus est dignior corpibus celestibus. qz immaterialia ee
incorpea sunt digniora corpibus z materialibz. Alio
mō potest aliquid agere in altero indirecte z p accidens
et hoc ptingit qm̄ aliquid agit in alterum p se cui ptingit
tur aliqd qd virtutis actione eius in qd altero per se agit. et
sic corpa celestia agunt in nostrū intellectū inquantū scz
corpa celestia agunt in virtutes sensitiuas qbus cōiungit
tur intellectus. z eis dē virtutem in ministeriū operādi. Cū
actio intellectiua potest impediri ex turbatione sensuum
interioz. Et posset dari sile in eo qui ambulat in ministeri
rio baculi in quo potest impediri ambulatio sine eo qz opes
rario fiat circa eum. sed soluz p abstractionē baculi potest
impediri ambulatio eius Est tamē sciendū qz differē
ter agūt corpa celestia in intellectū z volūtaez quāuis
indirecte in vtrūqz agant. qz intellectus p oīno impedi
ri a sua opatione ppter impedimentū virum sensitiuaz
quod impedimentū qz p fieri a corpibus celestibus. iō
corpa celestia possunt p accidens impedire oīno operatio
nem intellectiua. sic autē nō est de voluntate. qz quis vol
untas possit aliquatū inclinari ex virtutibus sensitiuis
non tamen p oīno impediri. Et rō istius est. quia intel
lectus pxiuus virtutis sensibus qz voluntas Necesse est
em̄ quocūqz intelligentes fantasmata speculari. sed non
oī in actu volūtaris fieri persiones ad fantasmata Et
quo sequit qz differenter ab aliquo mouetur voluntas in
tellectus fantasia z corpus. quia voluntas efficaciter mo
uetur a solo deo. z hoc ideo. qz ex quo solus deus est sum
mum bonum. sic solus potest efficaciter voluntatem in
clinare. sed intellectus mouetur a bono angelo. sed nō vo
luntas saltem efficaciter. Fantasia autēz mouetur a ma
lo angelo. sed non intellectus nec voluntas. sed corp⁹ im
mediate mouetur a celo. z etiā ab alijs pcedentibz. scilicet
a deo z a bono angelo z a malo angelo

tionu. Alie sūt actōes spūales. qles sūt opationes intellec-
tus z voluntatis. z tales reducunt ad aliqd materiale et
incorpale. sicut est intellectus diuinus. Per hoc q̄ dicitur ad ar-
gumentum. q̄ omne multiforme reducitur ad vniiforme sicut
bi. proportionatum. sicut multiforme spirituale reducitur ad
vniiforme spirituale.

Arguit. videt q̄ corpa celestia etiā p̄nt influere in alijs
quod spūale. qz corpa celestia mouent ab intelligētis im-
materialibz. ergo grā calium subax. immaterialiū p̄nt in-
fluere in aliqd materiale. Dm̄ q̄ suba spūalis p̄nt age-
re in aliqd duplr. vno abscz instrumento medio corpali.
et sic vtrqz suba spūalis p̄nt agere in immateriali. Sic etiā
dicitur est q̄ intellectus noster (q̄ est immaterialis) moue-
tur a bono angelo. Alio suba spūalis agit in alterum p̄
mediū corpale q̄ vtrūqz instrumento. z sic solum suba spū-
talis p̄nt agere in corpale. qz tunc effectus nō sequitur na-
turā p̄ncipalis agentis. sed naturā ip̄ius instrumenti. q̄
agit tunc aliqd corpale p̄ modū artis z nō nature. Sic
p̄nt in sicut q̄uis arifex p̄ intellectū practicu faciat domum
en̄ quia in tali opatione vtrūqz instrumento materiali. sic
facit aliqd materiale s̄ domū. cū iugit intelligentia ope-
tur p̄ mediū corpale. quod est celū. sic p̄ talē influentiā
non p̄nt influere nisi in aliqd corpale

Arguit. astrologi iudicāt de actibz humanis ex corpi-
bus celestibz. q̄ actus humani sub dunt corpi-
bus celestibz.

Dm̄ q̄ est duplex iudiciū. aliqd est iudiciū certū. qd̄
sumit a certa cā z vera. z tale iudiciū de actibz humanis
nō p̄nt sumi ex corpi-
bus celestibz. qz corpa celestia nō sūt cā
humanaz actionū. sicut dicitur est. Aliud est iudiciū cōiec-
turale. qd̄ est multū incertū. z sic p̄nt astrologi ex corpi-
bus celestibz p̄iecturare de operibz humanis. Quis rō est.
qz hoies plerūqz cōsequuntur inclinatioēs causatas ex pas-
sionibz sensitiuis. sicut hoies iracūdi naturā apperūt tel-
la z lites. Quia q̄ corpa celestia p̄nt agere in organa sen-
situa. iō p̄nt inclinare hoiem ad aliquā passionē. et quia
hoies p̄sequuntur passionē vt dicitur est. p̄nt p̄iecturari
p̄dicere id qd̄ in plurimū consequit tales passionē. Ita
en̄ naturalis inclinatio nō necessitat hoiem ad agendum
sicut nec homo necessitat sequitur passionē. qz iracundus
nō semp litigat. Et sic dicit Ptholomeus in centilogio. Sa-
piens dñabitur astris. i. inclinacioni causate ex astris. Ex
quo p̄nt elici q̄ duplices sunt opationes in rebz. qdam sūt
pure naturales. z supra tales opationes corpus celeste hz
plenum dominiū. z ideo potest astrologus iudicare de il-
lis opationibus. sicut de futura pluuia Alie sūt opationē
nes que dependent ab intellectu z voluntate. z de illis
solū potest iudicare p̄iecturari. z iō vanum z superfluo-
sum est iudicare de actibz voluntarijs.

Dēs enī hi intelligere corporeū. sicut senti-
re opinant. Et sentire z sapere sūt sili. sicut s̄m

Motum
annqz

principia rōibus determinauimus

Hic p̄nt p̄nter oñdit cām positionis antiquoz. qua
re scz dixerūt intellectū esse corpalem z in organo corporeo.
Quis enī rō cor̄ ista. omne sicut cognoscitur p̄ sile. s̄ in
tellectus cognoscit res corpales. q̄ hz naturalē similitudi-
nem ad res corpales. Crepti grā. vt intellectus cognos-
cens asinū habet in se naturalē similitudinē asini. Sed dis-
tendū q̄ duplex est similitudo. qdam est similitudo aliquozū
in natura. sicut filius est sicut patri. z omne genitū vniuo-
ce est simile generati. z sic intelligeb̄t antiqui istā p̄pōem

quo mō est simplr falsa. Alia est similitudo proportionis q̄ est
s̄m spēm illius qd̄ cognoscit. z sic est verū q̄ sile a sili cog-
noscit. qz intellectus cognoscēs hoiem hz in se spēm intelli-
gibilem z imaterialem ipsius hois. z sic intellectus est sicut
hoi s̄m p̄pōem. qz s̄m spēm intelligibilem

Et tñ optuit simul ipsos de deceptōe dice-
re. magis p̄pū enī ē aialibz z plurimū tps in
hoc p̄ficit aia. vñ necē aut (vt qdā dicunt) oia
q̄ vident esse vera. aut dissimilis tactū decep-
tionē eē. Hoc enī p̄trariū ei qd̄ simile simili co-
gnoscere. Videtur autē et deceptio et scientia
p̄trariū eadem esse

Hic improbat opinionē antiquoz. p̄mo q̄strum ad cām
positiōis. scdo q̄strū ad ipām positioem. Et p̄mo q̄strū ad
cām dicitur q̄ antiq̄ assignātes cām cognitiōis esse similitudi-
nē cognoscētis ad cognitū insufficient locuti sunt. qz etiā
debebat assignāte cām deceptiōis. z h̄ ideo qz ignorātia
vel deceptio est magis p̄pū hoibz q̄ cognitiō. primo qz
hō nascit in ignorātia saltē negatiōis. ideo in maiori tpe
inest hoibz. Itē ignorātia hz hō a se sciam p̄o ab alijs. q̄
magis p̄pū est hoī habere ignorātia q̄ sciam. Nec p̄-
dicit q̄ p̄trarius rei sicut scia. z contractus dissimilis sicut
deceptio. qz eadē est scia p̄trariū. z sic erit idem mediū
de scia z ignorātia siue de deceptioe

Reprobat motum
antiquoz

Quidē igit nō idē sit sapere z sentire manifestū
est. hoc qdē enī in oibz est. illud autē in paucis
aialibz est. S; neqz intelligere in quo est z recte
et nō recte. recte qdē prudentia z scia aut opi-
nio vera. Nō recte autē cōtraria hoz. neqz b̄ est
idē cū ipso sentire. sensus qdē p̄pū semp ve-
rus est z in oibz inest aialibz.

Reprobat opinioem: ex 39

Hic p̄nt improbat opinionē antiquoz. s̄m se postq̄
eā improbat s̄m suā cām. Et hoc facit p̄nt ex tribz. p̄-
mo p̄bādo q̄ sapere nō est sentire. q̄ intellectus nō est sensus.
quia sapere spectat ad intellectum. z sentire ad sensum.
Sed sentire et intelligere differūt. q̄ etiā sensus et
intellectus. Tercio qz ea (q̄ sequitur intellectus) differunt
ab his q̄ sequit sensum. q̄ etiā differūt intellectus z sensus.
Primū q̄ sic p̄bat. qz sentire inest oibz aialibz. sapere
autē inest paucis aialibz. i. hoibz. vel etiā inest paucis aialibz
bus. i. alijs aialibz p̄ similitudinē. potest enī dici q̄ anima
libz disciplinabilibz inest sapere. sicut supra de tactu est di-
ctum de ingenio.

Intelligere autem contingit et falso. et nul-
li inest cui non est ratio

Sentire et intelligere differunt

Hic p̄bat duabz rōnibz q̄ differāt sentire z intelligere
quarū p̄ma stat in hoc. qz p̄tingit intelligere recte z non
recte. z vere z false. qz qdā sunt habitus quibz nō p̄-
tingit assentire falso. sicut sunt prudentia z scia. Aliqui sunt
habitus quibus contingit assentire falso. sicut opinio. et
suspiciū. quibz p̄tingit intelligere nō recte. id est false. s;

pa

k i

Questiones

Sensus ois est verus. q̄ est circa p̄rium sensibile
 Arguit ista p̄batio nō differt a priori. q̄ s̄p̄e 7 intel-
 ligere idem s̄t. **O**dm q̄ s̄p̄e 7 intelligere p̄ueniūt in
 hoc q̄ sunt actus intellectus. sed tñ in alio d̄nt. q̄ s̄p̄e
 re feat iudiciū de ip̄o intelligibili. sed intelligere signifi-
 cat app̄hensionē ip̄ius intelligibilis. 7 iō habitu aliter in-
 telligit aliqd̄ quod nō s̄p̄it.

Arguit p̄ra p̄mā p̄tē rō nis. intellectus est s̄p̄ verus. **Q**
 male d̄: q̄ intellectus aliqñ sit ver⁹ 7 aliqñ falsus. **O**dm
 q̄ intellectus accipit dupl̄r. vno⁹ vt feat habitū intellectu-
 alem p̄natum. 7 sic intellectus est vnus habitus ex his
 habitib⁹ q̄bus nō p̄tingit assentire falso. 7 talis intellectus
 est s̄p̄ verus. **A**lio⁹ accipit intellectus p̄ potentia in-
 tellectiva. 7 sic intellectus p̄ tripl̄r capi quo ad tripl̄ez
 eius op̄ationē. **C**apiendo s̄ intellectus q̄ ad p̄mā ei⁹ ope-
 rationē. **O**dm est q̄ intellectus in p̄mā op̄atione s̄p̄ est ver⁹
 id est s̄m q̄ fert in p̄riū suū obiectū qd̄ p̄uenit sibi p̄ se. i.
 ex sua p̄ria p̄ditōe. 7 sic circa qd̄ d̄ratē rei materialis nō
 decipitur intellectus. **A**lio⁹ capis intellectus in p̄mā op̄ati-
 one p̄ accūs inquantū s̄p̄ misceat intellectui in tali op̄atiōe
 aliq̄ p̄p̄. qd̄ accidit intellectui in p̄mā op̄atione intellec-
 tus. 7 tūc etiā intellectus p̄t esse falsus in p̄mā op̄atione.

Hoc aut̄ p̄tingit dupl̄r. vno⁹ qñ diffinitio vni⁹ rei attri-
 buit̄ alteri. sicut si diffinitio a simi attribuat̄ hōi. hoc autē
 fieri nō p̄t absq̄ p̄p̄e. **A**lio⁹ p̄tingit falsitas in p̄mā ope-
 ratōe qñ pres diffinitōis inepte ad inuicem p̄ponuntur
 sicut si aliq̄s p̄ diffinitōe hominis componat̄ aial rudibile.

Si vero loq̄mur de sc̄da op̄atione intellectus. tunc est d̄s-
 tinguendū. q̄ vel talis sc̄da op̄atio intellectus versat̄ cir-
 ca p̄ncipia vel circa p̄clusiones. si circa p̄clusiones. tunc
 p̄t esse falsitas in intellectu. sicut p̄ in cōclusionibus sillo-
 gismi d̄yalectici vel sophistici. **E**t talis op̄atio versat̄
 circa p̄ncipia. hoc itē p̄tingit dupl̄r. q̄ vel sunt talia p̄n-
 cipia p̄ria. i. s̄p̄ alia p̄stituta ex terminis sp̄calib⁹ vel cōia.
 id est ex cōib⁹ terminis p̄posita. **P**rimo p̄tingit deceptio-
 nē fieri circa p̄ncipia. q̄ vt d̄t **A**resto. p̄mo posteriorū. nō
 est necesse quēlibet docendū p̄cognoscere sup̄pones. i. p̄n-
 cipia sp̄calia. sed necesse est eum p̄cognoscere dignitates
 id est p̄ncipia cōia. si versatur intellectus noster circa p̄nci-
 pia cōia in eius op̄atiōe sc̄da. 7 sic s̄p̄ est verus. q̄ assen-
 tit absq̄ errore p̄ncipijs speculabilib⁹ p̄ habitū innatum
 intellectui speculatiuo. q̄ d̄t intellectus. 7 assentit certicu-
 dinat̄ p̄ncipijs practicis p̄ habitum innatum intellectu-
 rui practico. q̄ d̄t s̄nderis̄. **S**i intelligat̄ de intellectu s̄m
 terciā op̄ationē tunc est quadruplex discursus. s̄. demon-
 stratiuus. d̄yalecticus. sophisticus. falsigraphus. **N**ō s̄
 d̄t. intellectus decipit̄ in terciā op̄atiōe in discursu demo-
 stratiuo. sed bñ decipitur in alijs. q̄ s̄mp̄ in sophistico 7
 falsigrapho 7 qñq̄ in d̄yalectico. **E**x quo sumitur intel-
 lectus rertus q̄ loquendo de op̄atione secunda ipsius
 intellect⁹. tūc intellectus quodāmodo p̄trariat̄ sensui in mo-
 do cognoscēdi. q̄ intellectus multotiens decipitur circa
 p̄rium suum obiectū. q̄ circa p̄ria p̄ncipia 7 conclusi-
 ones. sed sensus non decipit̄ circa p̄rium obiectum. licet
 circa sensibile commune. **S**ecunda rō stat in hoc. q̄ sen-
 tire inest omnibus animalibus. sed intelligere inest soluz
 animalibus quibus inest ratio. id est animalibus ratio-
 nalibus. 7 sic inest solis hominibus. **E**x quo potest su-
 mi tale argumentum. quia illa nō sunt eadem que ab in-
 uicem separantur 7 in diuersis reperiuntur. sed intelligere
 7 sentire ab inuicem separantur 7 in diuersis reperiuntur
 ergo non sunt idem.

secūdi de Anima

Fantasia em̄ alterū est 7 a sensu 7 ab intellec-
 tu. **E**t hoc non fit sine sensu. et sine hac non est
 opinio. **Q**uā nō est eadem fantasia 7 opinio
 manifestū. hec q̄dem em̄ passio in nobis est cū
 volumus. **P**re oculis em̄ est facere sicut in re/
 cordatiuis positi et ydolū sunt faciētes. **O**pi-
 nari autē non in nobis est. **N**ecesse em̄ falsum
 aut verum dicere.

Hic p̄ter ponit terciū. s̄z sensum nō ēē intellectū p̄ ea q̄
 sequit̄ sensus 7 intellectū. **E**t p̄t sic sumi rō illa s̄z diuersa
 quoz p̄prietates sunt diuersē. sed alia est p̄prietas p̄ns
 intellectū. s̄z opinio. 7 alia est p̄prietas p̄ns sensus. s̄z fan-
 tasia. **Q** intellect⁹ 7 sensus nō sunt idem. **Q**uā fantasia
 nō sit opinio p̄bat duab⁹ rōnib⁹. **P**rima est fantasia hab-
 lemus cū volum⁹. s̄z opinionē nō habem⁹ cū volum⁹. **S**z
 fantasia nō est opinio. **R**ō est q̄ fantasia (vt infra dicit̄)
 est op̄atio sensui interiori 7 p̄cipue virtutis cogitatiue. s̄z
 p̄tus cogitatiua p̄t p̄ponere sp̄s rerū sensibilū ad inui-
 cē in absentia sensibilū. 7 sic p̄t fantasiari qñ vult. s̄z opi-
 nio in aliquo generat̄ p̄ aliquā rōem vel autoritatē. s̄z rā-
 rō nō habet ad placitū. **Q** nō possum⁹ opinari qñ volum⁹.

Arguit opinio nō separe fantasia. **Q** sunt idē. **O**dm
 q̄ p̄na nō valet p̄ter duo. q̄ q̄uis opinio nō posset sepa-
 rari a fantasia. cū op̄atio intellectiva dependat a sensui-
 ua interiori q̄ est fantastica. tamē fantasia p̄t separari ab
 opinione. sicut in brutis. **S**ecō est d̄m q̄ q̄uis etiā nun-
 q̄ separarentur adhuc nō sequitur q̄ sunt idem sicut p̄t
 in simili de hoie 7 n̄sibili.

Amplius autē cū opinamur difficile aliquid
 aut terribile statim p̄patimur. **S**ilr autē est r̄si
 p̄siderandū s̄m fantasiam autē siliter nos habe-
 mus. sicut si essemus considerātes in pictura
 difficilia 7 p̄sidentia. **S**ūt autē 7 ipsius accep-
 tionis d̄nē sc̄ia 7 opinio 7 prudētia 7 cōtraria
 horū. de quoz differētia altera sit ratio.

Hic ponit secūda rō q̄ fantasia non est opinio. 7 stat
 in hoc illa sunt diuersa q̄ h̄nt diuersas p̄dinōes. sed op̄i-
 nio 7 fantasia h̄nt diuersas p̄ditōes. q̄ ad opinionē se d̄t
 passio in appetitū. q̄ si aliquis opinetur aliquid terribile
 vel sperabile. tūc statim sp̄s vel timor. sic autē non est de
 fantasia. q̄ si fantasiamur aliquid terribile. tūc nō time-
 mus. sed consideramus illa que fiunt s̄m fantasiam. ac si
 apparet nobis in picturis. in picturis autē terribilium
 nō terremur. **D**einde enumerat̄ plus illa que spectant
 ad operationem intellectuālē. **E**t ponit tria. s̄z scientiaz
 opinionem 7 prudētiā. **R**atio differentie posita in sc̄tis
 da ratione p̄missa inter opinionē 7 fantasiam est ista. q̄
 appetitus nō mouet̄ ad simplicē app̄hensionē rei q̄lem
 significat̄ fantasia. sed si appetitus debeat moueri op̄ret q̄
 aliqd̄ app̄hēdat̄ sub rōne boni vel mali. hoc autē facit
 opinio. s̄z p̄ponendo aliqd̄ fantasiam esse terribile vel
 sperabile. et hoc ideo est. quia p̄ opinionem nos iudicā-

*Fantasia
 opinio
 206 p*

29

nio scientia et intellectus.

Postq̄ Aresto determinauit q̄ fantasia non sit op̄tio
sequēter incipit determinare qd sit fantasia Et d̄t q̄
cū fantasia sit v̄t̄ fm̄ quā in nob̄ fantasia d̄cim̄ fieri
Fantasia erit habitus aut pot̄tia q̄bus discernim̄ ve
rum a falso cuiusmōi s̄t̄ quatuor fm̄ platonē sc̄z sensus
intellectus sc̄ia et opinio. Intellectum vero attribuebat
v̄dec vn̄itatis q̄ intellectus est circa p̄ncipia tm̄. Sc̄ia
attribuebat dualitati q̄ procedit ex p̄ncipijs ad p̄clusi
onem. Opinione attribuebat trinitati q̄ opinio p̄cedit
ex vna sc̄ia et alia opinata. Sed sensum attribuebat
quaternario q̄ inter figuras corporales quadrangulus
est p̄tima figura Per hoc soluit argumētum si dicatur q̄
sint plura p̄ncipia q̄ quatuor. D̄m̄ q̄ pl̄bus ponit tm̄
hęc p̄ncipia cognoscendi fm̄ platonē

Quidē igit̄ nō sit sensus manifestū ex his
est. Sensus quidē em̄ aut potentia aut actus
est. vt visus et visio. fantasia aut̄ aliqd̄ et nul
lo horū existente. vt que in somnis. Postea fm̄
potentiam sensus quidē semper adest viuenti/
bus et nō orbatis. fantasia aut̄ non

Quia Aresto dixit q̄ fantasia p̄tineat sub aliq̄ ge
nere potētiaz siue habitū. hic p̄terintēdit inq̄re sub
quo genere p̄tineatur. Et p̄bat q̄ sub nullo iam d̄cto.
p̄mo q̄ non p̄tinetur sub sensu. sc̄do q̄ non sub scientia
vel intellectu. sc̄tio q̄ nō sub opinione. Quo ad p̄mū ostē
dit q̄ fantasia nō sit sensus neq̄ fm̄ actū neq̄ fm̄ pot̄tia
non p̄mū quia dormienti apparent multa fm̄ fantasia
sed in dormiente nō est sensus fm̄ actū. et hoc est verum
de sensu exteriori q̄ somnus est ligatio sensuum exte
riorum. Deinde ostendit q̄ non est sensus fm̄ potētiam. q̄
sic semper adest fantasia. q̄ aial sp̄ habet sensum. i. po
tētiam sensitiuam. sed fantasia non semper adest aialib̄.
ergo fantasia nō est sensus fm̄ potentiam

Si vero ei qd actu idem. om̄ib̄ vti cōtinge
ret bestijs fantasiam inesse. videtur autē nō be
stijs. vt formice aut api aut vermi

Hic p̄bat quatuor rōib̄ q̄ fantasia nō est sensus. p̄ma
stat in hoc. sentire conuenit oib̄ aialib̄. q̄ p̄ sensum aial
differt a nō aiali. sed fantasia nō inē omnibus animalib̄
quia non cōuenit formice api nec vermi. ergo fantasia nō
est sensus.

Arguit. Aresto dixit in p̄ncipio hui⁹ secūdi q̄ fan
tasia omnibus aialib̄ inest. q̄ male d̄t hic q̄ aliquib̄ non
inest D̄m̄ q̄ fantasia cap̄t dupl̄. vno. p̄ fantasia de
terminata em̄. et sic solum p̄fectis aialib̄ inest fantasia. et
non imp̄fectis. Est em̄ fantasia determinata. q̄ fit in ab
sentia sensibilis. sicut p̄tingit in hoib̄. q̄a q̄n̄ sensibilia s̄t̄
absentia adhuc homosi vult habere de ip̄is fantasiam.

Alio modo accipitur fantasia generaliter prout se exten
dit tam ad fantasiam determinatam q̄ indeterminatam
et sic omnibus animalib̄ inest. tūc em̄ nihil aliud est fan
tasia q̄ apprehensio sensibilis in eius p̄sentia. et sic im
p̄fectis animalibus inest fantasia. quia cognoscunt ali
qua eis conuenientia.

Arguit. videt q̄ apes et formice habent determinatam
tam fantasiam. q̄ in absentia sensibilis redeunt ad locum
vnde exierunt. D̄m̄ q̄ apes nō redeunt ad loca a q̄
bus exierunt. p̄ter cognitōem loci que seruat in memo
ria. sed p̄ ordinatōem aurois nature q̄ ordinat talia a
nimalia in suos fines. etiā absq̄ cognitōne. h̄nt em̄ or
dinē ad talem finē ex naturali inclinātōne. que cōuenit
eis ex instinctu nature. Sicut est de aranea faciente telā
q̄ em̄ p̄ talem telam capiat muscas nō intendit. s̄ facit
telam ex naturali inclinātōne. et sic absq̄ om̄i cognitōe
talis tela ordinatur in suum finem.

Postea bi qdē veri sp̄ fantasia at plures false

Hic ponit sc̄m rōem. et stat in hoc. sensus sūt semper
veri circa p̄tia sensibilia. sed multe fantasie sunt false. q̄
sensus nō est fantasia. D̄m̄ aut̄ fantasie sint false p̄t̄ q̄a
res non semper correspondent ymaginatioi nostre in
quo fundatur fantasia.

Amplius autem non dicimus cum opere/
mur certe circa sensibile. quoniam videtur hoc
nobis sed magis cum non manifeste sentim⁹
tunc et aut verus aut falsus.

Hic ponit terciā rōem. et stat in hoc. q̄ manifeste
fantasiamur. tūc nō dicim⁹. hoc ē. s̄ hoc apparet nobis
s̄ q̄ manifeste sentim⁹ tūc dicim⁹. h̄ est. et nō dicimus
apparet nobis. q̄ fantasia nō ē sensus. Et dicebat notā
ter (q̄ manifeste fantasiamur) q̄ q̄n̄ in nobis ē fanta
sia q̄ nō apparet nobis fantasia vt in somno. tūc em̄ in
dicamus de sp̄ib̄ sicut de reb̄. s̄ in vigilia. intellect⁹ co
gnoscit hoc esse fantasiam. et tō nullo mō admittit intel
lectus. vt sit verum qd per fantasiam apparet nobis

Et quod quidem diximus apparent et dor
mientibus visiones

Hic ponit q̄rtā rōem. et est ista. q̄n̄ in aliquo est fanta
sia. et tū nō sensus. q̄ nō sunt idē. sicut p̄t̄ in dormientib̄.
q̄ in ip̄is ē fantasia. et tū eis nō ē sensus exterior fm̄ actū

Atvero neq̄ sp̄ p̄a dicentiū neq̄ vna erit. vt
sc̄ia aut intellect⁹. Est em̄ fantasia et p̄a et falsa

Hic p̄bat aliā p̄t̄. s̄ fantasia nō ē intellect⁹ vel sc̄ia
vnica rōne. et stat in hoc. intellect⁹ et sc̄ia sunt semper vero
rū. sed fantasia q̄n̄ est falsa. ergo non sunt idem.

Relinquitur igitur videre si opinio sit. fit
em̄ et opinio vera et falsa. sed opinioni quidem
inheret fides. Nō em̄ cōtingit opinatē de q̄
bus nō videtur credere. Bestiarū autem nul
li inest fides. fantasia autem multis. Amplius
si omnē opinionē cōsequat̄ fides. fidem autem
suasum esse. suasionē aut̄ rōem. Bestiarum aures
quibusdam fantasia inest. rō vero non.

Hic inq̄rit de terciō mēbro. an fantasia sit opinio.
Et p̄bat q̄ nō duab̄ rōib̄. q̄ p̄ma est. ad opinionē se
quit̄ fides. cū vnusq̄q̄ credit id qd opinat̄. sed in multis

Fantasia neq̄ ē se
p̄m̄ actū neq̄
fm̄ pot̄tia

P̄ fantasia nō ē
sensus et or̄ rōib̄

p̄a

24

25

Fantasia
n̄ p̄tia
n̄ intellect⁹

Fantasia nō
opinio
p̄a

Aristo

Marginal notes on the right side of the page, including the name 'Aristo' at the top and various small annotations and fragments of text.

ris aialibz est fantasia qbz non inest fides credulitas vel assensus. Sed a ratio. ad opinionem sequitur fides. z ad fidem sequitur persuasio. ad persuasionem sequitur ratio. q. de primo ad ultimum in quibus est opinio in illis est ratio. sed multa sunt aialia in quibus est fantasia sine ratione. q. hinc fantasiam sine opinione. cum igitur opinio et fantasia ab invicem distinguantur sic non possunt esse idem

Arguitur fides non sequitur opinionem. quia fides est circa aliquid certum. opinio vero est sine certitudine. Dicitur quod fides capit dupliciter. uno propter quatuor adhesionem intellectus ad aliquid cognitum. siue sit necessarium siue probabilium. Et sic dicitur in quanto tractatu per hunc quod argumentum est ratio rei dubie faciens fidem. assensum probabilium. Alio modo accipitur fides pro adhesionem firmam illo quod est fides et sic fides dicitur adhesionem articuloz fidei. et sic non capit hic. Per hoc dicitur ad argumentum quod fides debet hic capi primo modo. Et est tunc considerandum quod in adhesionem articuloz fidei est aliqua prudentia cum opinione. et aliquid scientia. In hoc enim quod in fide est firmitas adhesionis sic convenit principaliter eius scientia in hanc. quod non est evidentia in his quibus assentimus per fidem convenit cum opinione.

Manifestum igitur quoniam neque opinio cum sensu neque per sensum neque complexio opinionis et sensus erit fantasia. Propter hoc et manifestum quod non alia quedam est opinio. sed illa que quidem cuius est et sensus dico autem ex albi opinione et sensu complexio fantasia est. Non enim ex opinione quod est albi. ex sensu autem boni Apparere igitur est opinari. quod quidem sentit non finem accens Apparere autem et falsa. de quibus simul acceptioem veram habent et videtur solius pedis. sed creditur esse maior esse habitatio. Accidit igitur aut abijcere sui ipsius veram opinionem quam habebat salutem saluare non oblitum neque decredere. aut si adhuc habet eadem necesse veram et falsam. sed falsa facta est cum lateat transcendens res. Non ergo unum aliquid horum est. neque ex his fantasia

Ubi ponit duas rationes ad probandum quod fantasia non sit aliquid positum ex opinione et sensu. Prima est. si fantasia proponeret ex sensu et opinione. sequeretur quod iudicium illius habitus sic positum de eodem esset verum et falsum. sed hoc est impossibile cum contraria non possunt simul esse in eodem. Secunda tamen pars. quod contingit quod aliquid de eadem re habet iudicium sed sensum. quod est falsum. et iudicium finem opinionem quod est verum et sole esse maiorem tota terra tenet pro opinione quod est verum et sole esse bipedalis quiritatis tenet cognitivum per sensum. non pro fantasia proponit ex opinione et sensu. Secunda ratio stat in hoc. si fantasia proponeret ex opinione et sensu. sequeretur quod aliquid amitteret veram opinionem non oblitus saluare et neque decredens. quod sensus iudicat oppositum. quod tenet pro opinione. id est ex iudicio sensus variaret vera opinio ma-

nerere. Expleti gratia. ista opinio. se esse maiorem tota terra potest mirari ex iudicio sensus absque eo quod miratur sol. vel sine hoc quod oblituscat opinionem. et esse absque hoc quod discredat.

Ed quoniam accidit motus hoc moveri alterum ab hoc. fantasia autem motus videtur esse. et non sine sensu fieri sed in his que sentiunt. et quorum sensus est. Est autem motum fieri ab actu sensus. et hinc silem necesse est esse sensui. erit utique fantasia ipsa motua non sine sensu contingens. Neque non sentientibus inesse.

Postquam Aristoteles dixit quod non sit fantasia. quod non est sensus nec scia nec opinio nec aliquid positum ex sensu et opinione. Consequenter vult ostendere quid sit fantasia ponendo eius diffinitionem. et ante hoc facit premissa quod suppones. quod prima est quod contingit aliquid movere alterum quod est plus motum ab alio. ista suppositio respicit motum sensuum exteriorum et interiorum. quod si sensus exterior sit primo motus a sensibili tunc potest ulterius movere sensum interiore. quod species sensibilis accepta per sensum exteriorem facit novam speciem in sensu interiore. Secunda suppositio est. fantasia videtur esse. quidam motus. et hoc est verum capiendum fantasiam per actu fantasiam standi. Tertia fantasia est solum in habitibus sensus. Quarta est. quod contingit aliquid motum fieri in sensu factum in actu. sensus est primo motus a sensibili. tunc etiam in absentia sensibilibus potest esse in sensu aliquid motus. et hoc in sensu interiore. Quinta suppositio est. motus in quo sensus exterior movetur interiore est sicut illi motui finem que sensibile exterior movetur sensus exterior. et hoc ideo. quod est una species sensibilis finem entia que plus est in sensu exteriori. et postea in sensu interiore. quod una alia causat

Et multa autem est finem ipsam facere et pati habens. et esse veram et falsam. Hoc autem accidit propter hoc quod sensus propriorum quidem est verus autem quod paucissimum habens falsum. Secundo autem de accidere hoc et hoc iam contingit mentiri. Quod quidem enim albi non mentitur. Si autem hoc albi aut aliud mentitur. Tertio autem eorum et consequentium accedentia quibus insunt propria dico autem ut motus et magnitudo accidunt sensibilibus. circa que est maxime iam decipi. Secundum sensum motus autem ab actu factus differt a sensu quod ab his tribus sensibus. Et primus quidem presentis sensus verus. Alij autem presentis et absentis erunt utique falsi. Et maxime cum procul sit sensibile

Ponit duas proprietates fantasie. prima est quod animam multum operatur finem fantasiam. secunda est. quod fantasia

premissa quibus suppones de q. hinc dicitur sumptu

pa
24
24
24
hta

24

fantasia no ppo p ex sensu z opinioe pbt dicitur

Prima

24

Ponit duas proprietates fantasie

pa
24

